

MUSEUM

ČASOPIS

SLOVANSKÝCH BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK LXI.

REDAKTOR JOSEF BUŠ

V BRNĚ 1930.

NÁKL. „RŮŽE SUŠILOVY“, LIT. JEDNOTY BOHOSLOVCŮ BRNĚNSKÝCH.
KNIHTISKÁRNA JANA MUCHY VE VELKÉM MEZÍŘÍČÍ.

OBSAH ROČ. LXI.

BÁSNĚ

Drevenický: A já som s vami...!	69
Trpieť mi daj, Pane!	7
Duraj J.-Slavičan (Pavlista): Od grúňov	
Šumavy — od Tatier postali...	9
S. J. Řim: Až po letech	92
Šerý Ant.: † otci	13
Žižka Otokar: K zlatému kněžskému	
jubileu Pia XI.	33
Prolog	85
Svatému Augustinovi	119

ČLÁNKY

A. M. S.: Ecce Sacerdos	34
B. D.: V plamenech Božích	1
Pane, zachraň nás, hyneme	14
B. E.: Papež sv. Terezie Ježiškovy	61
Blesík Jan C. Ss. R.: Obnovitel církevního státu	55
Bugár Eduard (Pavlista): Tlač — svetová veľ'moc v moci Židovstva	124
Fekete G.: Program v encyklikách Pia XI.	44
Hájek J.: Papež katolické akce	49
Hamrala Fr.: Bohoslovecký časopis oľomoucký „Cyril a Method“	93, 138
Holúsek Otto — Pavlista: Vřfazná cesta sv. Otca so Sviatofou Oltárnou...	58
Jubileum Svätého Otca	72
Oslavujeme!	81
Humilis: Litanie k sv. Václavu	7
Svatý Otče	42
Jurák Jeroným O. P.: Náš Otec a Učitel	64
Loučný K.: Oremus pro Pontifice nostro	35
Kebrle J. C.: Smysl Durychova „Bloudění“	82
Krajča Ant. C. Ss. R.: Katakomy a nauka o prostřednictví P. Marie	2, 86
Osvaldovec: Vrchol slovenského spolokárenia — Spolok sv. Vojtecha	128
Pisárčik Ján: Pax Christi in regno Christi	53
Pecháček M. O. S. B.: O nový směr Jitra	15
Prokop Š. O. P.: Záhada života	119
S. J. Řim: Grandis in exiguis	38
Pius XI. a Eucharistie	39
Skalník V.: Na něco se zapomnělo	18

Skalník V.: Duch výšin	70
Duch socialismu	129
Magnificat a Benedictus v českých překladech v poměru ke kritickému textu řeckému	136
Talanda Alois: Putování očí a srdce	96
Vojáček Ant.: Sv. Otec a římská otázka	57
Anonym: Pius XI.	36
Reč Sv. Otce k seminaristům	74
Kardinál Hlond o liturgickém hnutí	11
Něco o poměrech rumunských Čechů	133

Z NAŠICH SEMINÁŘŮ

—har: Naše československá kolej „Nepomucenum“ v Římě	108
Bohoslovci v jihoslovanských seminářích	109
Sk.: Bohoslovci ve šk. r. 1929-30	22
V. E.: Po našem sjezdě	24

ROZHLEDY

Sk.: Vřdce...	20
K šedesátinám dp. prof. J. Staňka v Brně	20
Diamantová mše sv. chorvatského archeologa	21

Z BOHOSLOVECKÉHO RUCHU

Holúsek Otto: Historia spolku sv. Pavla apořt. ve Spišskéj Kapituli 1920-30	100
Hudec Štefan: Jubilejná oslava Osvoldovho literárneho krúžku slov. bohoslovcov v Trnave	107
Povážský J., Strassburg: Oslava zlatého jubilea sv. Otca v Štasburku	107

VÝROČNÍ ZPRÁVY JEDNOT

Růže Suřilova v Brně	143
Jirsík v Českých Budějovicích	146
Lit. řechnická jednota boh. v Hradci Králové	147
Stojanova lit. jednota boh. v Olomouci	148
Spolok sv. Pavla ap. v Spišskéj Kapituli	151
Osvaldov lit. krúžok slov. boh. v Trnave	152

POSUDKY

- a. Dějiny duše sv. Terezie Ježíškovy, Karmelitky. Přeložily školské Sestry v Praze-Vinohrady. 28
V. Bitnar: Věnc básní o svatém Václavu 28
Jaroslav Dlouhý: Katechetické promluvy 28
- ad— Fr. Bařina O. S. A.: Mosajkový obraz sociální soustavy, vybudované na podkladě a zásadách křesťan.-katolického náboženství v rámci hanáckém 30
Karel Leger: Konec války 116
- A. M. Msgr. Antonín Pagani: Ctihodná služebnice Boží Alžběta Canori Mora, vzor křesťanské manželky a matky 28
Jindřich Š. Baar: Panská přízeň a jiné povídky 30
Dr. Tihamér Tóth: Religion des jungen Menschen 32
Křesťanská sociologie. Díl III. Dr. Bedřich Vašek: Sociální práce 110
J. Vianey: Svatý farář arský 112
František Střížovský: Svatý Grál 115
- E. V. Henriette Brey: Wenn es in der Seele dunkelt 117
- F. J. Fr. Háji: Řídících Mária 30
- H. F. Häffner Otto: Katechetische Einführung in das zweite Kindermessbüchlein 118
- If. Jaroslav Durych: Kvas na Boleslavi 29
- Jf. Roman Jakobson: Nejstarší české písně duchovní 113
- J. F. Jeroným M. Jurák O. P.: Náš apoštol — sv. Hyacint 112
- J. H. Xaver Meško: Mládeži 116
M. Paula: Dej mi srdce své 116
- J. Šp. Commentarii in prophetas minores editi a Dre B. Kutal professore studii biblici V. T. in C. M. theologica facultate Olomucensi I. Liber prophetarum Hošae 110
- jp. Ovečka: Paměti sv. Ignáce 112
Dr. Řehulka: Tetky a jeřibaby 114
J. C. Hronský: Medové srdce 114
Martin Rázus: Svety 114
Robert Linhart: Von Menschen um Dingen der Zeit 117
Dr. Alfred Fuchs: Novější papežská politika 153
Prokop Holý: Suzana 153
Fr. Odvalil: Pět legend 153
- k. Jakob Grönings S. J.: Leidensgeschichte unseres Herrn Jesu Christi 117
- K. Josef Rybák S. J.: Vademecum 28
- Ka. Nur eine Knabenseele 117
Keppler „In Morgenland“ 118
- La. Jón Svensson: Islandské povídky 115
Jacinto Verdaguer: Eucharistie 115
- Leo. Klement Brentano: Život Panny Marie podle vidění Anny Kateřiny Emmerichové 112
- Ma. X. Waleryan Mrowiński T. J.: Měsíc máj 115
- Machálka. Dr. Carl H. Pollog: Das Wetter 118
Clara Sieber: Heilige Zeit der Kindheit 118
- o. Josef Hauer: Die Kleintierwelt unserer Seen, Teiche und Bäche 31
- ou. Josef Pekař: Svatý Václav 111
- ou— Vladimír Hornov: Církví a vlasti 113
Fr. Valoušek: V otroctví šachet a peci 113
Frant. Boh. Děřda: V bouři života 114
R. Hugh Benson: Obyčejný člověk 154
- S. Redemacher: Religion und Leben 154
- Seraf. R. Plus T. J.: Myšlenka smíru 29
- SJ. Lehen: Weg zum inneren Frieden 31
Steiert: Exultate. Festpredigten 31
- Sk. Jégé: Wieniawského legenda 30
- ski. P. Fidelis Böser: Liturgische Kanzelvorträge 31
Dr. E. Dubowy: Christus dux. — Fastenpredikten 32
Juljan Krzyzanowski: Historja o cesarzu Otonie 118
Henryk Boryez: Gratis 118
„Przegląd historii sztuki“, časopis polské Akademie umění 118
H. Mohr: Menschen und die Heilige 154
- Sm. Jaroslav Durych: Pout do Španělska 29
- sor. J. Š. Baar: Počtář a jiné povídky 29
- St. Wilhelm Straub: Malendes Zeichnen im Religions Unterricht 31
- Š. Dr. J. E. Mossong O. S. B.: Apoštolát, na který se zapomíná 29
- u— Dr. R. Hynek: Obrození Římem 112
Pavla Kytlicová: Rodiče a děti 113
Jakub Deml: Šlépěje XIII.—XIV. 113
Jindřich Š. Baar: Stavěl a jiné povídky 116
Étienne Marie Lajeunie: Anička 154
Momme Nissen: Der Rembrandt-deutsche 154
- ub— Proč jsem se stal katolíkem 115
- V. B. Jan Fr. Hruška: Proč jsem neodpadl a neodpadnu 112
Život a umučení sv. Václava 114
William: Pán Bůh na návštěvě 116
Bílé květy 116
- ž. Sigrid Undsetová: Jaro 113
- Ž. Viktor Hánek: Stisky rukou 117

MUSEUM

ČASOPIS
SLOVANSKÝCH
BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK 61.
ČÍSLO 1.

Obsah č. 1.

D. B.: V plamenech Božích. Ant. Krajča C. Ss. R.: Katakomby a nauka o prostřednictví P. Marie. Drevenický: Trpěť mi daj, Pane! Humilis: Litanie k sv. Václavu. J. Duraj-Slavičan (Pavlista): Od grůňov Šumavy — od Tatier postati...! Kardinál Hlond o liturgickém hnutí. Ant. Šerý: † otci. D. B.: Pane, zachraň nás, hyneme! M. Pecháček O. S. B.: O nový směr Jitra. V. Skalník: Na něco se zapomnělo.

Rozhledy. — Z našich seminářů. —

Posudky.

Návrh na obálku učinil Otto Stritzko, žák prof. Bendy na umělecko-průmyslové škole v Praze.

LISTÁRNA REDAKCE: Prosíme, aby do 2. čísla Musea byly zaslány příspěvky hlavně pokud se týče záležitosti zlatého jubilea sv. Otce. — Též pojednávající o papežství vůbec, jsou vítány. —

Zasílejte více příspěvků vědeckých.

Uzávěrka 2. čísla jest přesně 10. prosince. Pošlete do té doby příspěvky.

Z ADMINISTRACE: Prosíme P. T. odběratele, kteří nevyrovnali 60tý, t. j. loňský ročník, anebo minulé, aby tak laskavě učinili.

PŘEDPLATNÉ NA 61. ROČ. 10 Kč
PRO BOHOSLOVCE A STUDENTY.
15. Kč PRO OSTATNÍ ODBĚRATELE.

Redaktor Josef Buš.
Administrátor Bohumil Švec.

Adresa redakce a administrace Musea:
Brno, Antonínská 1 (Alumnát).

Nákladem „Růže Sušilovy“ v Brně.
Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

MUSEUM

LXI

D. B. :

O PLAMENECH BOŽÍCH...!

(Nastoupivším vojínům Ježíšovým.)

Z plamenů a výhně, z níž se zdvihá šílený běs jako poselství posledních dnů těm, kdož dědictví Boží ztratili v žáru vášní, Vás svět vyhnal „ve vyhnanství těch nejbídnějších“.

Slova útěch účinných, jež jste se snažili jim dáti v hlubokém soucitu, jako odvahu a blasfemii přijímal.

A poznali jste, vojíni Ježíšovi, že bolavým očím silné světlo Vaší odvahy škodilo! Vždyt jste nabízeli lék, a přece — Vás svět odkopl?! Poznali jste, že rány třeba obvázat a Samaritány být!

Než moci pekelné, jež triumfují v světě, k smrti tančícím, se vzepjaly a přišerou draka nejhanebněji Vás odkoply. Z plamenů smrtonosných požitků, jež jste hrdinně a právem ignorovali, Vás vyvrhly! Právem? Ano právem! Patřili jste jinam! Ocenili Vás! Jste na druhém břehu, na němž stojí Ježíš a slyšíte ho mluvit o ohni, jež přinesl s nebe, aby hořel.

Před ohněm jste se zachránili a přece opět jste v plamenech!

Ó, vizte, kdo rozdělal ty ohně?!

Ten, jenž zžírá a stápi tisíce obětí bídného vyžívání se, ten rozdmýchává nejpodlejší nepřítel Boží a lidstva.

A žár, jež Vás čistí a formuje v nástroje Boží, přinášejí bílé ruce Spasitelovy. — Oheň milosti, radosti, síly, vůle, činů, obětí, — bolesti, utrpení, ztrát... Jím prošly tisíce, jež dnes plní hodovní síně nebeského království, tisíce světců. Jdete jejich cestami za Ježíšem. —

Cítíte už, přátelé, teplo z ohnivých plamenů, symbolů to Ducha sv., jež z apoštolů učinily stožáry a sloupy celé Církve Boží, jež ani césarů — kdys mocný meč nedovedl sklát?..

Žijete milostí, jež duši Vaši osvěcuje jak slunce a čini průsvitnou jak zdroj křesťálové vody!? Znáte už sílu, jež hýbe Vaším srdcem po perspektívách, jež ústí v Srdci Spasitelově!? — Ano, znáte, protože jste v dílně, v níž je s Vámi Mistr mistrů všech!

To jsou, přátelé, ty plameny, jež svítí Vaše duše! V těch — Vás jako magnetem přitáhlo Srdce Ježíšovo!

Vězte rovněž, že lidé dobré vůle — bohatě platí, by účinně působily plameny milostí k vytváření svatých a učených kněží! Platí — modlitbou!

Váže nás všechny díkyčinění dobrotivému Bohu a lidem dobré vůle!

A budou-li plameny utrpení, pokušení a bolestí pálet (— a to budou jistě!) — pak, drazí bratři, periferie měst i celé vsi těch obětí našich nejvíc potřebují.

A proč by ne? Nic pro sebe, ale všechno pro Toho, který nám všechno dal. Buďte — naši spolubratři — srdečně vítáni! Podáváme Vám své ruce, jež jsou začlankovány v ruce Ježíšovy a jdeme společně v boj! Síly přibývá a ostatní Ježíš doplní. — V kříži zvítězíme, až u jeho pat vysílání klesneme!!!

Ant. Krajča C. Ss. R., Obořiště.

Katakomby a nauka o prostřednictví P. Marie.

Učení o prostřednictví P. Marie jest otázka, k níž za dnešních dnů obrací svůj zrak veškeren katolický svět, zvláště theologický. A vším právem. Neboť jestliže katolicismus vytkl si za svůj program pro dnešní dobu, „*Omnia restaurare in Christo*“, vše obnoviti v Kristu, rozvinouti co nejpłodnější katolickou akci na výslovné přání nynějšího sv. Otce Pia XI., pak úkolu toho může se stěvle zhostiti jen za přispění Tě, kterou učinil Ježíš Kristus rozdatelkou všech milostí a dober, jež nám svou smrtí na kříži vydobyl. Rány Ježíšovy a zvláště jeho probodené Srdce jsou nevysychající prameny milostí; ale tyto milostné vody netekou na nikoho, leč skrze P. Marii. „*Sic est voluntas Eius, qui totum nos habere voluit per Mariam*“¹ To prohlásil slavnostně i papež Pius X.: „*Nam cui exploratum non sit nullum, prae-terquam per Mariam, esse certius et expeditius iter ad universos cum*

¹ Sv. Bernard, Sermon de Aquaeductu, in Nat. B. M. V. n. 7.

Christo iungendos, perque illam perfectam filiorum adoptionem assequendam, ut simus sancti et immaculati in conspectu Dei?"¹

Nesprávně však by soudil, kdo by se domníval, že tato nauka je něčím novým v Církvi. *Bez nejmenších rozpaků možno říci, že je tak stará jako Církve sama.* Dokazují to jasně spisy sv. Otců, theologů starších i novějších, slovem celá katolická tradice. Avšak mimo tyto tak závažné svědky správnosti učení o prostřednictví P. Marie jest ještě jeden neméně cenný a důležitý svědek — katakomby.

Katakomby — bohaté pomníky umění starokřesťanského — pozorovány pod zorným úhlem dogmatickým, vším právem mohou nazvány býti: *svodem, svědkem a soudcem víry* křesťanské. Jsou *svodem* (traditionis rivulus), poněvadž jimi jako řečištěm připlýnula nám stará tradice církevní; jsou *svědkem* (fidei testis), protože osvědčují totožnost naší víry s věrou starých křesťanů; jsou *soudcem* (iudex, instrumentum probandae fidei), protože pronášejí soud jednak o víře prvotní církve učící i věřící jednak o pravdivosti a neporušenosti učení a víry Církve až do našich dob.² Katakomby jsou *arsenálem*, chovajícím přebohaté zásoby nových zbraní výtečné jakosti jak k potírání heresí, tak k obhájení učení katolického, pomineme-li již jejich význam historický. Tak vyjadřují se o nich nejznamenitější odborníci v této věci, jako na př. J. B. de Rossi.³

Jestliže to platí všeobecně, pak zvláště se zřetelem na úctu mariánskou. Dr. Jos. Liell, od něhož máme nejlepší monografii o ikonografii Matky Boží v katakombách, praví o tom: „*Die Darstellungen der allerseligsten Jungfrau Maria auf den Kunstdenkmälern der Katakomben liefern einen unumstößlichen Beweis für den apostolischen Ursprung der Marienverehrung.* Dieser Satz wird soweit uns bekannt, von allen katholischen Archäologen sowohl in wissenschaftlichen als auch in populär gehaltenen Werken und Aufsätzen als richtig vertreten.“⁴

Podobně i Dr. P. Albert Kuhn O. S. B. praví o těchto obrazech: Etwas Unechtes, Falsches, Unkirchliches und Unchristliches liess sich niemals schwieriger als damals in Glaube und Lehre einschmeuggeln, darum haben alle diese Katakombenbilder die höchste Bedeutung als der Ausdruck des Glaubens und der Lehre der Urkirche.⁵

A právě též vzhledem k učení o prostřednictví P. Marie nacházíme v katakombách tak cenné doklady, že mne to pohnulo napsati o tom aspoň několik řet a rozšířiti tak i u nás větší zájem pro tuto nauku. V jiných zemích (na př. Belgii, Španělsku, Itálii, Francii, Německu) mnoho se pracuje mezi katolickými theology o této tak důležité otázce. A u nás?...

A přece nauka o prostřednictví P. Marie jest reflektorem, jenž nám osvětluje důležitost úcty mariánské pro jednotlivce i společnost.

¹ Encyk. „Ad diem illum“, z 2. února 1904.

² Dr. Jos. Bilczewsky — Dr. Jos. Tumpach: „Archaeologie křesťanská“, Praha [1898] 280.

³ Viz předmluvu k „Bullet. di archeol. crist.“, [1863] (ib. 281-2).

⁴ Die Darstellungen der allerseligsten Jungfrau und Gottesgebärerin Maria auf den Kunstdenkmälern der Katak., Freiburg [1887] 386.

⁵ „Roma“ [1897⁵] 71.

Vniknouti do nauky o prostřednictví P. Marie znamená přenést se do tajemné říše působnosti Mariiiny v srdcích jí oddaných, kde vše je tak krásné, úchvatné, strhující, že toho slovy nelze vyjádřit. — To zdálo se mi záhodno předeslati, dříve než přistoupíme k vlastnímu pojednání.

Dle Liella¹ dělíme obrazy mariánské v katakombách, jichž se nám zachovalo asi na 100, na dvě skupiny: první představuje nám P. Marii jako Pannu, druhá jako Matku Boží.

První skupina ukazuje nám P. Marii jen v postavení t. zv. „orantek“. „Orante“ neb „orantes“ nazývá se v archaeologii zvláštní druh obrazů, představujících osobu, nejčastěji ženu, stojící s rukama roztaženými a pozdviženými a očima obyčejně do výše upřenými. Osoby tyto někdy představují svaté Starého Zákona, někdy duši zemřelého, jehož ostatky jsou na tom místě uloženy, někdy však též Církev neb P. Marii.² Zvláště často vyskytují se orantky vedle symbolu Dobrého Pastýře.³ Kraus o tom píše: „Unter den unzähligen oranti auf den Wänden der Katakomben zeichnet sich diejenige einer Frau aus, welche häufig in Gesellschaft des guten Hirten erscheint, und in der wir bald die seligste Jungfrau, bald die Kirche, die Braut Christi zu sehen haben. Beide Erklärungen schliessen sich indessen keineswegs aus; im Gegenteil kann die eine wie die andere dem Geiste des Künstlers vorgeschwebt haben, denn Vieles weist darauf, dass Altertum Maria und die Kirche oft in Parallele brachte. Die Vorstellung ist schon in der Offenbarung Johannis (XII, 1-5) angebahnt; ausdrücklich begegnet sie uns bei Ambrosius (De Inst. Virginis c. XIV): Multa in figura Ecclesiae de Maria prophetata sunt“⁴ Saint-Laurent jde ještě dále a vidí ve všech orantkách v takovém spojení obraz P. Marie v jejím vznešeném úřadě a důstojnosti prostřednice.⁵ S ním, zdá se, že souhlasí, když ne úplně, tak aspoň částečně. i kníže křesťanské archeologie de Rossi, jenž praví: „Orantka ve spojení s Dobrým pastýřem jest dle úsudku pana Saint-Laurent a Panna v plném smyslu slova, nová Eva, Maria, Matka Boží, aniž by proto přestala býti typem Církve, orantky a konečně křesťanské duše... Považuji to za velmi správné, že orantka ve spojení s Dobrým Pastýřem, zvl. na nejstarších obrazech, znamená P. Marii, typ Církve. Budu o tom obšírněji mluvit v I. svazku „Roma Sotterranea“⁶ *Jak významné to svědectví pro nauku o prostřednictví P. Marie v nejstarších dobách Církve!* Poněvadž však není to zcela jisté, kdy ona orantka představuje P. Marii a kdy Církev, nemíním se zde rozepisovati o jednotlivých obrazech tohoto druhu, jichž ostatně je takové množství

¹ O. c. str. 115.

² Liell l. c. str. 115 a násl. (Cfr. P. Fr. X. Godts C. Ss. R., „De defin. mediationis universalis Deiparae“. Bruxellis [1904] 296.

³ Tamtéž str. 163-170 a zvl. 194-197.

⁴ „Roma sotterranea“ [1879] 301 (P. Godts l. c.)

⁵ La Prière de Marie et le bon Pasteur en Revue de l'art chret., Paris [1862] 283-299 (Liell t. c. str. 194.)

⁶ Immag. scelt. della B. Virgine Maria, Roma [1863] 9 (Siell t. c. 194)

že by mne to daleko vedlo věnovati jim v tomto krátkém článku více pozornosti. Uvedené dostačí.

Důkladnějšího povšimnutí zasluhují však obrazy, na nichž jest P. Maria bez nejmenší pochyby znázorněna jako orantka, jako prostřednice mezi Bohem a lidmi. Dr. Liell vyjadřuje se o těchto obrazech: „Darstellungsweisen, die klar und deutlich uns sagen: weil Maria uns den Heiland der Welt geboren hat, darum ist sie jetzt im Himmel unsere mächtige Fürbitterin. In allen Bildern sehen wir die Mutter in ruhiger und edler Haltung und, soweit erkennbar, mit feierlich ernstem Gesichtsausdruck, so wie es sich für die Vermittlerin des Heiles der Welt geziemt.“¹ Obrazů těchto jest celkem 9.

Jest to především 7 maleb na skle, t. zv. „fondi“ neb „vetri d'oro“. Tento zvláště zajímavý druh starocírkevního umění má název „zlatých skel“ proto, že obraz proveden jest na zlatém listě, umístěném na dně sklenice. Kalichů takových užívali věřící při hostinách a zvláště při slavnostech svätce, jehož obraz se v nich nacházel. Výroba těchto kalichů děje se takto: Na očistěném a vyhlazeném dně kalichu položen byl zlatý lístek a upevněn gumou. Na tento lístek byly pak vyryty ostrými předměty (na př. jehlou) různé obrazy, nápisy a ozdoby. Potom bylo odstraněno ze dna všechno zlato, mimo kontury figur se nalézající, takže zbyly jen zlaté obrázky a ostatní dno bylo průhledné. Někdy používáno bylo při kresbě ještě barvy zelené, modré, červené a bílé. Když byla kresba ukončena, přilepována byla ke dnu poháru skleněná deska k vůli zachování obrazu. Všechny dosud známé četné výrobky tohoto druhu, kromě tří, byly nalezeny v římských katakombách, buď uvnitř neb vně hrobů. Původ jejich dlužno klásti do druhé polovice III. a první pol. IV. stol.²

A těchto skel, jež nám představují P. Marii jako orantku, jest sedm, jak jsem již dříve řekl. V museu vatikánském nacházejí se dvě takové sklomalby. Na jedné stojí mezi dvěma palmami orantka v jedné tunice, splývající až k chodidlům a ve druhé kratší, kol beder přepásané. Na ramenou má plášť, spjatý na prsou přeskou. Ruce má až příliš veliké; hlavu pak obtáčí nimbus s nápisem: MA RA. Druhá sklomalba, nalezená v katakombách sv. Anežky, představuje nám P. Marii-Orantku velmi mladou mezi dvěma stromy a dvěma sloupy, z nichž na každém sedí pták. Nad hlavou dívky čteme již správný nápis: MARIA.³

V téže katakombě byl nalezen též jiný zlomek, představující P. Marii uprostřed sv. Petra a Pavla. Jména všech tří možno jasně čísti. Museum „Borgianum de Propaganda“ uchovává podobný fragment kalicha, na němž se nacházejí tytéž postavy s případnými nápisy, s tím však rozdílem, že postava P. Marie jest mnohem větší než postavy apoštolů.⁴

¹ I. c. str. 382.

² Bilez. I. c. str. 247—248; Liell. I. c. str. 175—177 a 185—193.

³ Bilez. I. c.; Liell I. c. str. 177—9.

⁴ Liell I. c. 179—182.

Též v museum „Recupero“ v Catanii nalézá se obraz P. Marie orantky a to opět mezi dvěma stromy (olivami), jež jsou symbolem Starého a Nového zákona. P. Maria jako Matka Boží uzavírá čas zákona a otevírá čas milosti a vykoupení.¹

Jiné zbytky zlatých skel nám ukazují 2 ženy orantky. Kol jedné jest nápis AN NE (= Agnes), kol druhé MA RA (= Maria). Podobný fragment jest zachován v museu bolognském s těmitéž ženami a nápisy: AGNES a MARIA. Zde však nejsou v postavení orantek.² Kromě těchto sklomaleb mariánských nacházejí se v katakombách ještě 2 obrazy P. Marie — Orantky.³ První nachází se v albánské katakombě „Della Stella“. P. Maria vyhlíží jako mladá paní, jejíž hlavu zdobí nimbus. Nad ním jest nápis MITER THEV (= řec.: métér Theú) Vymalována jest v postavení orantky, přece však otáčí se poněkud na jednu stranu — totiž do středu ke Kristu. Jest však jisto, že tento obraz není původní, nýbrž že jest obnovením mnohem staršího obrazu snad z 5. neb 6. stol. Další obraz — grafitorytina — představující nám P. Marii jako orantku nachází se v kryptě sv. Maximina z Taraskony na mramorovém sarkofagu. Nad hlavou má nápis: MARIA VIRGO MINESTEDE TEMPULO GEROSALE. Stará tradice totiž potvrzená též apokryfy, vypravuje o P. Marii, že bydlila v chrámu před zasnoubením a přísluhovala zde jako prorokyně Anna. Na tomto obraze jest vymalována P. Maria jako dívka s odkrytou hlavou, dlouhými vlasy, kterak se modlí s rukama rozpjatýma; oči však nemá upřeny do výše, nýbrž pohlíží na diváka. — Avšak již naši předkové spatřovali v chrámu jerusalémském znak chrámu nebeského a věčného. Zdaž tedy tato prastará malba nás nepoučuje, že P. Maria dosud přísluhuje svými prosbami v chrámě věčného Jerusáléma?

*Jak krásně vyjádřena je na všech těchto obrazech víra v prostřednictví Panny Marie! Neboť — což třeba zde zvláště zdůrazniti a nač jsem již na počátku upozornil — umění křesťanské v katakombách nemělo hlavním účelem buditi zálibu, nýbrž poučení věřících. Všecky nástěnné malby v katakombách, všecky obrazy na nádobách... zahrnují v sobě něco důležitého, učíce pravdě užívají symbolů. Toť úsudek všech křesťanských archaeologů! ** (Příště dokončení.)

¹ ib. 182—184.

² Tamtéž 180—182.

³ Tamtéž 170—175 Cfr. P. Godts l. c. str. 296-7.

⁴ Bilez. l. c. str. 175-197; 277-285.

*Jest nejhrubším omylem domnívati se, že svatí bývají
vypěstováni čajem a měkkými trepkami.*

(Thompson: Sv. Ignác z Loyoly.)

Drevenický:

Trpieť mi daj, Pane!

*Na Teba čakám, Pane,
na Teba celý deň;
rozohni lásku moju
a zažeň noci tieň.*

*Pred Tvojim, hľa oltárom
spínam ruky svoje
a prosím: trpieť mi daj,
vlej bôľ v srdce moje.*

*Bo viem, že láska k Tebe
len v krížoch sa kuje
a v ťažkých žitia strastiach
rýchle zocel'uje.*

*Preto len trpieť mi daj,
hodne trpieť, Pane;
bo s krížom iste príde
sladké zmŕtvýchvstanie.*

Litanie k sv. Václavu.

Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebes, Bože, smiluj se nad námi!
Synu Vykupiteli světa, Bože,
Duše svatý, Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Svatý Václave, oroduj za nás!
Svatý kníže náš,
Dědici české země,
Stálý ochránče národa,
Mocný přímlovče u Boha,
Zdobu vlasti,
Chloubo otčiny,
Miláčku českého lidu,
Vzácný květe rodu Přemyslova,

Slavný vnuku blažené Ludmily,
 Učelivý žáku sv. Ludmily,
 Panici přečistý,
 Zárný příklade jinochů,
 Vzore svaté cudnosti,
 Statečný rytíři Nejsvětější Svátosti,
 Udatný reku Ježíšův,
 Hvězdo ve tmách pohanství,
 Jitřenko českého křesťanství,
 Moudrý vládče Čechů,
 Vévodo mírumilovný,
 Rozvážný bojovníku,
 Staviteli chrámů,
 Pěstiteli darů obětních,
 Věrný služebníkú oltáře,
 Dobrodinče chudých,
 Těšiteli zarmoucených,
 Naděje zoufajících,
 Příteli opuštěných,
 Oporo nešťastných,
 Oběti hříšníků,
 Žertvo nevinná,
 Mučedníku pravý,
 Útočiště v dobách zlých,
 Sílo českých vojů,
 Záštitu znovu nabyté svobody,
 Svatý Václave, před tisíci roky rukou bratra svého zavražděný,
 Svatý Václave, po tisíc let našimi předky zbožně uctíváný,
 Svatý Václave, nehodnými dítkami svého národa častokráte zneuctěný,
 Svatý Václave, drahý kníže náš, i v druhém tisíciletí, oroduj za nás!
 Svatý Václave, nedej zahynouti nám, ni budoucím!
 Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!
 Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!
 Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

Improvisoval Humilis.

*Kněz má takovou cenu, jakou cenu má jeho
 rozjímání.* (Chautard: Duše veškerého apoštolátu.)

Od grúňov Šumavy — od Tatier postati...!

Jan Ev. Nečas:

„Chorobno jest lidstvo celé
rozechvěno vášněmi...
Nedoceněn Kristův výrok:
Pokoj lidem na zemi.“

Prečo útle žitie je hrôbom... je hrôzou...,
prečo jaré chvíle sú mŕtvoty prózou...,
prečo mladé duše mrak zúfalstva morí...,
prečo citné srdcia tlačia strastí bory...,
prečo sú perlené slzami chodníky...,
prečo vädnú púčiky... prečo ružokríky...,
prečo póvab žitia je väzením tmavým...,
prečo zvuky jeho zunia echom lkavým...?
Prečo žiaľné kvíľby v ľudstve mojom trónia...,
prečo ťažké mračná lúč slnka im clonia...,
prečo tklivé smúhy v duše ich sa pletú,
prečo mrázny vietor nedá miesta kvetu...?
Prečo tepny žitia tlčú v smrtnom trude,
v národe..., v otčine..., v milom... ľúbom ľude...?

Či z grúňov Šumavy — či z Tatier postati
zúfalstvo sčernalé ľud moj k rovu kláti...?

Snáď lazúrne slnko nestriebrieva nivy,
snáď švehol'ný slávik nenie hlaholívý...
snáď žitie úbočím len priepastným brodí,
snáď blaho pozašlé už viac sa nezrodí...,
snáď cesty ružové zbl'adly v temné chrasti,
snáď vymrela Láska — s Láskou zlaté slasti...?

Kdo sú okom viery na dial'ny svet ziera...
...zbadá..., odkiaľ blaho — zúfalstvo vyviera,
zbadá..., odkiaľ žiale — zkiad' slzy krvavé,
zkiad' nenávisť k žitiu..., zkiad' myšlienky dravé...
zkiad' ztvrdlé mozole..., zkiad' nešťastí more,
zkiad' zsinále vzlyky na šírom obzore...!

Nuže...! čože chybí môjmu rodu..., ľudu...,
že žitie mu peklom..., kde niet rája — kl'udu!?

Ach,... ťažko slova riecť... bo má mnoho... mnoho
rozkoše... samopaš... inu... čo máš z toho?!

Máš slasti... radosti... i hýrenia storé...!
Prečože ťa tlačí žravých útrap more...?
Však rušiaš ružami...? nu, aká ozvena?...!
Netra potne húľať...! — len sklo sveta shodiť
a jagná príčina z dúm začne vychodiť...!

Hl'a... vo svete širom... ten svet tajuplný
i špíny... i bahna..., kalu... hnusu plný,
nemrav drsný múti žitie každodenne...,
a... život?... ach, horší než v spustleji Gehenne...!
nenávisť... neláska zverská vovždy vzkvítá,
a preto žitia slasť... v ničote zavitá...!

Máš všetko, čo treba!! — Ty hltáš prach zeme
dokiaľ srdce tvoje v žiali ml'kvom drieme! — —
...kúpeš sa v rozkošiach..., ale duša žiali
že vášne... rozkoše... jej Věčnost zavialy...!
Ty hřešíš... nadávaš... a páchaš nemravy...!!
Máš snáď svätý pokoj? — Cos' tajné ťa dlávi!

Prečože ti zvädol? — volám tíško, svete...?
prečo všade cintor — len kde sa pohnete?
Veď máš život v rukách
bohatstva priehrštia..., a si sťa na mukách!?
Všetko máš — mnoho máš...! Toť — mienka striebrišťa...,
nemáš nič — ubožiak! — bo si odhnal Krista...!
všetko máš — svety máš..., zlato, drahokamy...!
Prečos nespokojný?? — šta šľahaný plamy!?
Prečo durný zrak tvoj pošmurno len ziera...?
Život ti je peklom...!, ak ťa nechá viera! — —
bo len kročaj viery..., k blahu, k slasti mieri...,
len s Kristom, národe! — žiješ život slasťný,
len s Kristom, ľuďe môj!... budeš věčně šťastný
len s Kristom odrútiš útrapy v clivote
len s Kristom dosiahneš pokoja v živote!

— — — — —
Vtedy slnko milé v blankyete zasrieti
a vlasť... blahom rajským..., pokojom okvieti...!

Spišská Kapitula, 4. 10. 1929.

Kardinál Hlond o liturgickém hnutí.

Účastníci polské akademie, uspořádané letos ve Svatováclavských dnech Orelstva v Praze byli mile překvapeni, ba nadšeni chrámovým sborem katedrály v Poznani. Takové pěvecké těleso chrámové u nás asi stěží najdeme. Smíšený sbor, v němž ženské hlasy zpívali hoši as do 14 let, připomínal zpěváky sixtinské. — A p. kardinál Hlond, který tento sbor do Prahy přivezl, byl právem na jeho výkony hrdým. — Ve svém proslovu, v němž zmínil se o česko-polských stycích, poukázal též na liturgické hnutí, dotkl se církevního zpěvu a hudby. — Vždyť přece prvním a nutným pramenem křesťanského ducha jest účast na liturgické bohoslužbě a slavných modlitbách církve. A jest znamením božské životní síly v naší sv. církvi, že vždy, když se už zdá, že tento pramen nepůsobí a vysychá, poněvadž jest ucpán lidskou zlobou a lhostejností, že vždy znova živelně vytryskne a občerstvuje vše stvoření. I v naší době působí toto zřídlo vody živé; liturgické hnutí. A poněvadž v Polsku toto hnutí se mocně rozvíjí právě zásluhou kardinála Hlonda přinášíme překlad článku Jeho Eminence polského primasa, který osvětlí různé námitky a problémy v liturgickém hnutí. Článek byl napsán jako prolog do časopisu pro pěstění církevní hudby v Poznani. Jsou v něm věty, v nichž řeší tento vznešený církevní hodnostář těžký problém: „Liturgie a řeč lidová“. — Jsou proto jeho myšlenky i pro nás bohoslovce, budoucí kněze cenné a užitečné. — Vždyť ukazují způsob, jímž můžeme učiniti katolíkovu jeho nedělní povinnost milou a radostnou. Článek jest sice psán pro poměry polské, kde zpívá lid polské kostelní písně (ne písně mešní v pravém slova smyslu) též i při Missa Cantata et solemnis.

A v posledních prázdninách objevila se v některých našich časopisech diskuse o liturgickém hnutí a projeveno přání, aby byl vydáván i český liturgický časopis, ač přece vychází již Pax v Emauzích. — Snad mělo tím býti tlumočeno přání živějšího a vroucnějšího života liturgického. — My stále ve všem dobrém pokulháváme za cizinou. — Článek p. kardinála Hlonda jest důkazem čilého ruchu a péče o liturgický život. — A my postrádáme i nových liturgických výkladů, tak jak uveřejňoval svého času p. Dr. Cinek v Našinci. — Snad se přece dočkáme, že budeme mu moci srdečně poděkovati, že při vší své ohromné práci vydal soustavné výklady liturgie na celý rok a již nyní se na ně těšíme. Kardinál Hlond píše:

JSEM rozhodným přívržencem liturgického hnutí, neboť jsem úplně přesvědčen, že jednou z příčin dnešní náboženské lhostejnosti a mělkosti jest neznalost obsahu a ducha katolické liturgie. Porozuměním pro liturgii (u věřících) nenazýváme pouze vnější zachovávání liturgických předpisů, ale jest nutno, aby se duše ponořila do náplně a bohatství božských a církevních myšlenek tak, jak jsou obsaženy v liturgii. — Liturgické hnutí a otázka jazyka při bohoslužbě a problém gregoriánského chorálu není jedno a totéž. — Vlastní účel

liturgického hnutí jest, aby věřící se dali tak úplně proniknouti obsahem liturgie, jak celkově tak i jednotlivých obřadů, aby po celý rok žili v duchu božských tajemství a obdivuhodné liturgické myšlenky církve.

I když přikládáme liturgickému hnutí takový význam, nemohu souhlasiti s míněním těch, kdož se domnívají, že liturgické hnutí může nahraditi i katechismus, že jest nejdůležitější, ba dokonce jedinou školou katolické morálky a askese, nebo že liturgické hnutí jest schopno i dokázati zbytečnost celého organizačního hnutí katolického. Liturgické hnutí samo jest tak důležité a má na své straně tak velikou církevní autoritu, že nepotřebuje ku své propagaci žádného přehánění. — Každý biskup a každý kněz poskytne tomuto hnutí své podpory nejen kongresy, publikacemi a dobrými modlitebními knihami, ale především z pastorálního citu a povinnosti kázáním, poučováním ve spolicích a náboženskými přednáškami. K liturgickému hnutí, jež rozhodně tvoří podstatnou část náboženského vzdělání vůbec, mají býti jinak přivedeni vzdělaní, jinak obyčejný lid a mládež akademická opět jinak než mládež vesnická. Všichni se však mají naučiti liturgii rozuměti, její krásy vychutnávat a tak k ní přilnouti. Myšlenky skryté v obřadech církve mají se tak ozřejmiti, aby všichni celým srdcem a celou duší po nich toužili. Proto u rolníků nesmí se začínati při rozšiřování liturgického hnutí s latinou, neboť tato by je spíše liturgii odcizila než získala. Též se nesmí začínati se zákazem lidového zpěvu, snad jediné proto, aby začátečnický sbor kůru mohl ukázati své umění. Ten, kdo pečuje o liturgii, má též i naše staré polské písně ctíti a je neopomíjeti; vždyť přece víra našich otců vložila způsobem prostonárodním do těchto písní nedocenitelné poklady liturgického obsahu a liturgického ducha. I když překládáme missál a jiné liturgické knihy do mateřštiny, abychom rozšířili co nejvíce liturgické hnutí, nechceme nižádným způsobem zatlačovati polské písně kostelní, jež již dlouho před námi krásně do řeči lidové překládaly vznešenost církevní liturgie.

Mohu s dostiučiněním konstatovati, že na poli církevní hudby podařilo se nám učiniti v posledních letech velké pokroky. — Úroveň hudební a liturgická příprava varhaníků značně se zvýšila. Kéž podaří se kongresu přispěti k rozřešení všech těchto a podobných otázek v duchu katolické liturgie a katolické poslušnosti vůči duchovní vrchnosti; potom urovná se národu cesta ku zřízení zdravého liturgického hnutí a ukáží se nové prostředky a cesty k pokroku v polské církevní hudbě.

† otci.

Tatínku,

patnáct let už nejste mezi námi,
patnáct let jsme sami, sami,
patnáct let už vzpomínáme modlitbami!...

Vzpomínka každá bolela
a ještě dnes, ještě dnes — bolí!...
Vzpomínka bolí více než rána holí,
protože vzpomínka mučí duši...
Jak pak by vzpomínka
boleti neměla,
když jste nás, tatínku, opustil docela, docela...
když já a bratři a maminka:
ne, nejsme hluší
a nejsme bezcitní a nejsme němí!...
(Ó, jak jsme se těšili nadějemi!) — —

Každého roku na Štědrý den
v naději, touze i nedůvěře
čekali jsme jen,
brzo-li otevřete dveře,
ale žel, tatínku, žel,
vy jste neotevřel!...

Jak jste moh' otevřít,
do srdcí radost vlít,
když do hrobu v modravé dáli
stejně nešťastné oběti vás pochovali!...

Tatínku,
mé potěšení,
kdy, kdy se už shledáme po dlouhém odloučení?...

Tatínku!

Pane, zachraň nás, hyneme!

(Pietní vzpomínka na zemřelého novokněze P. Sochu.)

Ještě cítil živelně ten svěží dotek Tvých rukou přechýstlých *kol svých pevně sepjatých*, ó Ježíši, při ordinaci před dvěma roky!

Ještě zcela neotevřel *své hořící srdce*, jež sytil plamen Tvého Srdce, všem, kdož klekali u jeho zpovědnice a na něž vroucně čekával, jimž s posvátnou hrůzou, jež zdatného Mojžíše na kolena strhla u hořícího keře, Tebe — ó Ježíši — na stupních oltáře podával!

A hlavu jeho jas Tvých svatých očí vždy oddaněji skláněl — *tíhou pokory*, jež chodila s ním krajem.

Znal *prání Tvého Srdce*, jež v lásce zase jiným zjevoval. A odhalil Tvou milosrdnou lásku, v jichž teplých paprscích *svou tichou duši* zhříval a sklízel z bílých, zralých lánů, jež na žně čekaly.

A nedožel! Ó, Ježíši, Tvůj dělník padl! A *dítky* na něj čekají; v tklivé agonii hledí *v stranu východu*, odkudž jim *světlo* nosil a jejich rty si bolně šeptají. „Kde's zůstal, náš drahý *živiteli* a ochránce!?

Kdes padl? *Padl's za nás! Obětoval ses's pro nás!* Mistře, Pane náš a jeho, ó — pošli nám ho zpět!” —

A tento smutný stesk v celý kraj uléhá — i v duších svěřených.

A letí krajem, dědinou a pěje píseň truchlivou — jak bledý závan z *ticha Dušiček*.

Pane, přijmi, však i volání a prosby *Církve své*, v jichž *brázdách znaven pad'*!

A v duši jeho rodičů, jež *přece zjevně miluješ*, svůj mír jim vdechni a útěchou svou zmírní bolest ukrutnou.

Nám pak a kněžím, v jichž středu žil a rovněž vesel vyšel, jakož i *stavitelům dobrým*, jež jménem Tvým ho vedli — a všem, kdož srdce jeho znali — *vlej pravou lásku k práci na Tvých láněch a vinici*, již sluha Tvůj opustil!

Ty, bratře náš, a rakev Tvá nám káže! Chceme jít po jeho stezkách, po nichž's ho vodil, Pane! Ó, *vychovej si nás tak, jak's v něm vytvořil svůj pravý obraz!* S radostí se podrobíme Tvé Boží pedagogice.

Ježíši, Ty sám víš, proč tak jednáš, že voláš z bojiště za dnešních hrozných dob právě své nejsilnější bojovníky. *Tvá prozřetelnost a vůle — je svatým zákonem!*

Nehnévej se na nás, když z tísně duše své voláme: „*Pane, zachovej nás, hyneme!*” Slyšíme, jak odpovídáš nám: „Co se bojíte, malověrní?”

Přece věříme, pevně věříme, že Ty svou církví *vládneš!* A co na ni sesíláš, že z lásky je! —

Proto žádej, co chceš!

I naši krev!

Vždyť ta musí být „semenem křestanů“ dnešní doby!

Drahý náš příteli, už spočinul's v náručí světa Pána a Přítele!

Už dobojoval's! Táhneš nás za sebou, ač na smrt!

Půjďme, pamětlivi slov sv. Pavla: „Nikdo není korunován, kdo zákonitě nebojuje“. (II. Tim; 2, 5.)

— — — — —

Až letos zase na naší seminární chodbě na Dušičky pod křížem budeme vzpomínat v Pánu zesnulých bratří, budeš už mezi nimi i Ty, náš drahý příteli!

To vděčné: „Odpočinutí lehké, dej mu, ó Pane“ — bude vzpomínkou nás všech — v hlubokém dojetí shromážděných při modlitbě.

Odpočívej v pokoji, po boji!

F. M. Pecháček O. S. B. — Břevnov:

O nový směr Jitra.

Veliké dětství vynikající světice Terezie Ježíškovy označuje směr myšlení moderní doby: lidé jsou velikými dětmi a celá civilisace jako o závod vymýšlí skvostné hračky. Automobily, aeroplány, telefon, radio, houpací židle, exotické psy, zakládá zoologické zahrady, noviny denně nasycují tuto řízeň po hračkách nesčíslnými kumšty, originálnostmi, celé legie umělců vynalézají nové a nové hračky. Poesie moderní doby čte s úctou klassiky, mystiky, eposy, avšak doopravdy vyrábí zase takové skvělé hračky, jejichž úkol jest však právě tak důležitý, jako úkol aeroplánů, parolodí a zoologických zahrad. Čtenář se chce zajímati, nechce spekulovati.

Dětství Páně vznáší se nad tím vším jako Útrpení Jeho nad lidstvem v dobách středověku, kdy pro naše směry nebylo pochopení.

Není skutečně důvodu, proč by mladá poesie neprolomila tento led v katolické literatuře, kde máme velikou světici básnířkou, jež postavila duchovní život moderního člověka na jasnou, slunnou dráhu dětství Páně, správně i umělecky pochopivši, oč jde dnes světu.

Stal jsem se redaktorem Jitra, ani nevím jak.

Poslouchám vždy pokynů, jež vzniknou mimo mne. Může v nich býti vůle boží.

Je-li vůbec někdo povolán býti směřodatným ve svém živlu, jsou to studenti, mladá intelligence, na nichž je, aby se chopili ideje časopisu a vtiskli mu ráz veselý, křestansky silný, zdravý, moderní.

Nalezl jsem výtečné hochy, kteří plně pochopili, co chci. Avšak já bych rád viděl skutky, na něž středoškolák nestačí.

Literární směr tvoří vždy lidé schopní, nikoliv ti, kteří s ním toliko souhlasí. A poněvadž časopis *Museum* již v dřívějších dobách byl tribunou, kde naši předchůdci uveřejňovali své programy, jest na nás, abychom i tu propisputovali možnost většího literárního projevu.

Kněžský modernism sklamal na celé čáře. On byl. Dnes není. Nikdo jim necítí a nežije. My sami jsme nová, mladá generace nastávajících kněží, naprosto vypořádaná s národnostním světobolem českým. Vrátili jsme se pod dojmem svatováclavských oslav zas k jednoduchosti, prostotě, ku kořenu národní, staré české povahy. Viděli jsme, jak hluboko náš světec leží v srdci každého Čecha. Viděli jsme, jak každý socialista, nevěrec, pokrokář, s nadšením podlehl kouzlu magických drahokamů svatováclavské koruny a aspoň na okamžik zapomněl, že jeho srdce je vlastně mimo tyto krásné, staré hračky, kdy tyto veliké děti zajímal zas ten sv. Václav na bílém koníčku a v tom se shodli s nechápanými kněžími. Starci objímali své vnuky a plakali radostí, stávající se dětmi. Jak jsme silní! Buďme hrdí, že katolické ideje mají tuto nesmírnou moc. Jednota národa, byť i na okamžik!

Tyto veliké ideje nás všechny pojí. Jsme dětmi téže doby, stejného vkusu. Myslím, že každý z nás pochopí, oč jde, čteme-li někde, jak působí na něčí mozek, hlouběji vnímající toto vše a pokusí-li se tomu dát výraz v nenucených verších, nikoliv okopírovaných od Otakara Březiny:

Svatováclavská koruna
je v pouzdře, jež vypadá jako meruna.
Lidi, nemačkejte se tu!
Za sto let jednou se ukazuje světu.
Čtyři hodiny budeš v plískanici a ve frontě stát,
než-li ji spatříš za dvě koruny padesát!

Stejně nekompromisně praví jiná báseň:

V kapli svatého Václava
to byla, ale kytic záplava!
Svatý Václav se z hůry díval,
jak se každý modlil a jak každý zpíval.
Vévodo české země,
ty jsi se usmál tak jemně,
na zemi českou,
na domov svůj!

Na obou básních je vytištěno razítko 28./IX. 1929 a gumový štoček DNES!

My musíme stůj co stůj vyvolati hnutí takového lehkého, chlapeckého primitivismu u našich studentů, tonoucích ve špatně chápaném mysticismu, pessimismu a dekadenci let devadesátých, jež jest doporučována na školách jako Bůh ví jak vznešená poesie! S odborným zamrknáním očí! Jež uvádí kluky v zoufalství a oni spějí ku kopáčství.

Časem se vyučuje na školách literárním hříčkám! Proč bychom nevyrobili lidem tisíce takových hraček, abychom zájem nové ge-

nerace odvedli od zvráceného hedonismu? Za dvacet let budeme literáty! Podobné básně může psát každý poněkud intelligentní muž! Že kněží oplývají vrozenou inteligencí, toho důkazem budou serie výtečných básní, které budou kluci uměti nazpaměť!

Pusťme se ihned do práce!

Sirius:

A. B. C.
Dopis z jižní polokoule.

Argentina, Brazílie a Chile
vedly by rády válku,
aby se mohly dívat přes brýle
na piklhaubny a na kutálku.

Souhvězdí Jižního Kříže
točí se v dalekohledu kol žíně,
snad proto, že boxer Firpo, sportovní kníže,
je presidentem v Argentine.

Mají tam nežinantní demokracii,
s křenem a trochu v žertu:
Perou se, tančí tango, do dálky plijí,
diskusi posílají k čertu.

(Z knihy: Slabikář pro inteligenci.)

Carmen famosum.

Já jsem ten rytíř Don Quijotte de la Manča,
nedám dopustit na svého Panzu Sanča:
Když se Don Quijott bičuje a postí,
Panza se tím přibližuje více a více dokonalosti.
Dvanáctý stupeň dávno již vítězně přelez,
koule je nejdokonalejším z geometrických těles.

Záležitost z Jitra.

Václav Zima je mystik.
To poznáš podle básnických ekvilibristik.

On vskutku zdědil, bez psiny,
talent Otakara Březiny.

Máme teď všude mystiků řůru.
Z Batavie do Singapurů.

*

Kdybych byl Maharadžou v Allahabadu,
koupil bych si dvě opice pro parádu:
jednu paní a druhou pána,
šimpanze a paviána.
Měly by guvernantku v orientálském kroji,
psaly by za mne básně na psacím stroji,
a až by byla plná šrajtofle,
dal bych si ušít zlaté pantofle,
bez těch bych nedal ani ránu,
půjčil bych je jeden den šimpanzi, druhý den paviánu.

Myslí-li kdo, že věří v možnost tohoto směru, nechť se připojí k nám a nechť sám podá hotové elaboráty přímo redakci Jitra, Praha, Spálená 15.

Poznámka redakce.

Předkládáme našim čtenářům návrh kol. redaktora Jitra, i když se domníváme, že nelze přece pěstovati v Jitru a ani ne v Museu podobný poetický primitismus a i když s podobným směrem nemůžeme souhlasiti — konečně nechť se rozpře debata ať už v Museu, nebo v Jitru. Přispěje taková výměna názorů, jistě k vyjasnění pojmů a možná, že bude i zajímavá. Poslední slovo si ponecháváme až po debatě. Tolik na ozřejnění; snad pro různé „rejpaly“.

Václav Skalník:

Na něco se zapomnělo.

Je po svatováclavských slavnostech. Oslavilo se tisícileté trvání státu, vzdal se hold svatému knížeti, mnoho akademií bylo uspořádáno, sta řečníků útočilo na srdce posluchačstva — a výsledek? Ten bude — věřím — ryze český. — — —

Spolu s ostatními vrstvami českého národaúčastnilo se i katol. studentstvo těchto oslav. Že to u něho bylo, jak na začátku uvedeno, je samozřejmé. Kdo bude čísti tento článek, hned po prvních větách, řekne si u sebe: „rejpala“ a možná hned jej přeskočí. Proto musím dát zde vysvětlení a zároveň jakousi obhajobu. Nekritisuji — ne. Ani ironicky nepíši. Všechno uznávám. Oslavy byly krásné a jistě v každém srdci trochu dobrého vykonaly. A to stačí. Katolické studentstvo v mileniu zároveň slavilo decenium svého vývoje od světové války. Vykonalo se dost za těch rušných a krušných časů. Ukázala se cesta váhajícím. A dnes možno jaksi přehlédnout tu práci. Naše katolické studentstvo je sdruženo — po německém vzoru převzatém od Dr. K. Sonnenscheina — v Sociálních studentských sdruženích (SSS.). Většina členstva je ze středních škol. Vysokoškolské katolické studentstvo sdružují dva akademické spolky. V Brně „Moravan“ a v Praze „Česká liga akademická“. Mimo tyto dva vysokoškolské spolky jsou ještě prázdninová Akademická SSS.

A nyní vrátím se k jejich práci. Co bylo, nechme býti za sebou a vytkneme si další práci. Od Němců převzali jsme název, z větší části i program, ale nikoliv německou houževnatost v jeho realizování a provádění. Z těch tří SSS jedno je nejdůležitější a sice ono, které značí „sociální“. To je podstata a ostatní dvě ho jen blíže determinují. Z této podstaty se pramálo uskutečnilo. Některá naše SSS už nesluší nazývati „sociální“ — spíše mohla by slouiti socialistická, poněvadž na schůzích jejich, funkcionáři se hádají se členstvem jako na volební socialistické schůzi. Začne to tím, že vytknou si navzá-

jem, že druhý nic pro spolek nedělá a skončí to, že ostatní publikum se dozví, kdo dostal kolik nedostatečných ve škole. Dostalo-li se některé SSS do tohoto postavení, dalo-li se do tak zvané proslulé „spolkařiny“ je rozhodně na scestí, na opačném pólu než chtěl jeho zakladatel K. Sonnenschein. Škoda, že i u nás se nenarodil nějaký Dr. K. Sonnenschein, který by vzal ořeže do ruky a jsa si vědom určitého cíle také by k němu krácel. Nemáme-li takového vůdce je aspoň třeba poohlédnout se k Němcům a učit se tam...

U Němců začíná sociální práce nejprve u samých studentů, u spolužáků, poněvadž to jsou nejbližší z bližních. Proto německé SSS pracuje ruku v ruce s Charitou. Pracuje pro ni a ona pro ně. Chudým studentům seženou se lístky na stravu do mensy, vyjednávají se obědy a večere u zámožnějších rodin, opatří se výpomocné hodiny, výpomocná místa písařů, někteří překládají z cizích jazyků práce pro redakce, opatří se i obuv, šatstvo, prádlo, psací potřeby, ba i lístky do koncertů a divadel. Studentům se takto pomůže a oni zase o prázdninách sbírají potřebné věci pro Charitu. —

Aplikujme to na naše poměry. Představte si, že by na příklad všechna SSS z Moravy vešla ve spojení s brněnskou Charitou. Každý člen udělal by ve své rodné obci i po nejbližším okolí přednášku o významu Charity a vyzval by, aby účastníci podle možnosti jí něčím přispěli. Sám by pak třeba obešel ty lidi a sebrané věci zaslal by Charitě. Nemyslíte, že by se toho sešlo hodně.

U nás je takové akce nanejvýš potřeba. I jinými způsoby dalo by se u nás pracovat sociálně. Tak třeba: Členstvo by se umluvilo s duchovním rádcem, který obyčejně vyučuje též na nějaké škole, že uspořádá dvě nebo tři divadla a čistý výtěžek, že věnuje se z nich na sociální práci. Během roku by se ta divadla sehrála a peníze by se daly katechetovi, aby třeba na začátku školního roku nejchudobnějším dítkám koupil za ně školní knihy (katechismus, biblickou dějepravu a j.)

A ještě jinou věc přinese tato akce. Studenti, kteří by začali takto prakticky prováděti sociální poslání svého sdružení, ti jistě začali by se víc a více zajímati o řešení sociálních otázek, studovali by tyto ve spisech sociologů, takže by se u nich projevil známý proces vyskytující se na příklad u dělníků zajímajících se více o sociální reformu, totiž přechod od praxe k soustavnému vzdělání theoretickému. Jistě by pak sami žádali, aby SSS konány byly přednášky z oboru sociologie, ale hlavně zase by je museli přednáseti praktikové. V takových případech nestávaly by se z našich sdružení debatní kroužky, které vždy jen problémy přemílají, jak na mnoze dnes se děje, nýbrž zde z debaty nutně by vyplývala plodná práce.

K tomuto cíli nutno dnes směřovati. Dokud nezačnou naše SSS plniti svoje sociální poslání, neznamenají pro katolický život téměř nic.

Vůdce...

(K 10. výročí nastoupení J. M. arcibiskupa dra. Kordače.)

Byly doby zlé a plné vichřic. Bouře a mraky hnaly se ze všech stran a hrozily, že vše pohltí. Kněžský modernismus zavedený na scestí působil ohromné škody. Co nebylo pevné, lámalo se. Odpadávající kněží strhovali za sebou i lid. — — —

A do této vřavy na posvátný stolec sv. Vojtěcha postaven byl odpůrce těchto snah dr. Kordač. On byl vůdce, kterého nezlekal rachot a šramot kolem. On věděl, kudy povede svůj voj. Jedním řezem zbavil se zrádců i nakažených. A šťastně vyvedl své stádo z míst, kde hrozila záhuba. — — —

Nyní opevňuje své posice baštami kostelů v krajích nejvíce zamořených nevěrou. Postavil seminář a fakultu. Z válečného vůdce stal se stavitel. Stavitel kathedrál. — Sk.

K ŠEDESÁTINÁM DP. PROF. J. STAŇKA V BRNĚ.

Tiše a nenáročně oslavil dp. J. Staněk, prof. katechetiky v Brně, šedesát let svého plodného života.

Prof. Staněk narodil se 14./XI. 1869 v Poříčí u Ném. Brodu, studoval gymnasium v Třebíči a po maturitě vstoupil do brněnského alumnátu. — Po vysvěcení kaplanoval na několika místech až posléze stal se katechetou ve Slavkově a potom v Blansku.

Potom odebral se jako český kněz do Ameriky, aby zde pastoroval mezi českými vystěhovalci. Vrátiv se do vlasti, působí jako katecheta v Brně. — Po odchodu profesora Kalvody z alumnátu, povolán za docenta katechetiky na jeho místo, kde působí již desátý rok. Od mladých kněžských let byl prof. Staněk přívržencem individuální výchovy dětí a živě se zajímal o psychologii dětské duše. Poznal, že při vyučování náboženství nesmí se dbáti pouze na intelektuelní stránku, ale že nutno a to ještě více dbáti na vůli a srdce.—

Profesor Staněk, zahrnut prací nedostal se ku knižnímu vydání své katechetiky, kde projevuje se výborným praktikem i teoretikem, ač ji má z větší části připravenou. Vyučování ve škole a přednášky v alumnátě bohoslovcům zabírají mu největší část dne. Přesto ještě pracuje jako ref. biskupské konsistoře, káže, zpovídá a vypomáhá v duch. správě. — Pro tuto práci nedostal se k vydání katechismu, jak jej po léta svým posluchačům upravuje. Jeho přednášky, plné dramatické živosti, vyslechnete s neobyčejným zájmem. A při hospitacích u prof. Staňka vidíte, jak děti visí svýma očima na jeho rtech.

I k našemu Museu má prof. Staněk zvláštní vztah. — Byl r. 1895 redaktorem Musea a předsedou brněnské Růže Sušilovy. — Jeho ročník patří do t. zv. období Sedlákova, jež počítá se do nejlepších let Musea. — Přejeme p. profesorovi Staňkovi dalších let mnoho požehnání Páně k uskutečnění dalších jeho cílů a plánů. —

DIAMANTOVÁ MŠE SV. CHORVATSKÉHO ARCHEOLOGA.

V posledních dnech slavil diamantové jubileum kněžství jeden z nejvýznačnějších křesťanských archeologů Msgre Frant. Bulič. Dr. Frant. Bulič jest nejvýznačnějším chorvatským znalcem křesťanského starověku. Jako bývalý spolupracovník známého Rossiho, získal si již tehdy jméno slavného učence. Když pak řídil vykopávky ve Splitu a v blízké Solini, projevil se učencem světového formátu. Jedete-li asi půl hod. autobusem ze Splitu na východ, přijedete do Solině, památné starokřesťanským chrámem a palácem Diokleciánovým. Tyto vzácné památky, jsou-li aspoň dnes póněkud uchovány, jsou péčí Msgre Buliče. Z hromad kamení a rumu zkonstruoval starokřesťanskou basiliku, tak že dnes, procházejíce se po té památné půdě, cítíte posvátný závan staletí. Vystupují před Vámi všichni, o nichž staříčkový kněz Bulič, jenž vás provádí, dovede tak živě povídati. Zastavte se v malé vilce, proměněné v Buličovo museum a užasnete nad vzácnými sbírkami, jež zde Bulič shrnul. A kousek dál, druhá — novější — starokřesťanská basilika, ovšem též v rozvalinách a dále koloseum v malém, kde tekla krev křesťanů. Zde jest Buličovi každý kámen drahý, každá střepina, na níž poznačeno něco cennou. Vidíte, že stojíte na půdě posvátné. Kněžského jubilea Msgra Dra Fr. Buliče vzpomněl celý učený svět křesťanský. Sám sv. Otec mu poslal vlastnoruční blahopřání, kde vzpomněl zásluh jubilentových na poli křesťanské archeologie. Necht přijme i od slovanských bohoslovců tuto malou vzpomínku jako upřímné blahopřání. Mnogaja ljeta.

Z NAŠICH SEMINÁŘŮ

BOHOSLOVCI VE ŠKOLNÍM ROCE 1929—1930.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem			Loni
	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Čechů	Němců	Všech	Všech
Brno	16	3	16	3	16	2	9	3	—	—	57	11	68	76
Čes. Budějovice	5	2	6	2	5	2	6	1	—	—	22	7	29	18
Hradec Král.	12	9	3	2	3	1	6	4	4	4	28	20	48	35
Litoměřice	4	6	1	10	1	9	—	13	1	10	7	48	55	41
Olomouc	42	16	35	7	33	17	28	9	—	—	138	49	187	162
Praha	18	5	5	3	5	9	—	2	7	9	35	28	63	57
Vidnava	—	3	1	3	—	3	1	5	—	—	2	14	16	19
	289 177 466													408

BOHOSLOVCI NA SLOVENSKU A PODKARPATSKÉ RUSI.

	I. roč.		II. roč.		III. roč.		IV. roč.		V. roč.		Celkem			Loni
	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Slováků	Maďarů	Všech	Všech
Báňská Bystrica	5	—	2	—	3	—	3	—	—	—	13	—	13	15
Košice	10	2	1	5	3	1	1	2	—	7	15	17	32	28
Nitra	12	—	8	—	3	—	5	—	—	—	28	—	28	18
Trnava	19	6	17	7	6	5	5	9	4	6	51	33	84	63
Rožnava	4	5	1	2	—	—	—	1	—	—	5	8	13	13
Spiš. Kapitola	7	—	4	—	4	—	8	—	5	—	28	—	28	33
Prešov	10	—	6	—	8	—	9	—	—	—	—	—	33	38
Užhorod	20	—	14	—	12	—	11	—	—	—	—	—	57	46
	140 58 288													254

Poznámky ke statistice :

- Brno* : Do počtu bohosl. je započ. 1 real. ; nezapoč. 1 euchar., 2 těšitelé (1 Čech, 1 Něm.), 2 august., 1 praem., 1 bohosl. studuje v Münsteru a 1 externista dochází na přednášky.
- České Budějovice* : Nejsou započítáni : 1 studuje v Římě, 1 CSsS.
- Hradec Králové* : Započítáni 3 real. Nezapočítáni : 6 bohosl. stud. v Římě, 1 praemonstrát.
- Litoměřice* : Nezapoč. : 1 vykonává voj. službu, 6 stud. v cizině (Řím, Innsbruck), 2 řeholníci (O. Praem., C. S. Mich.)
- Olomouc* : Započítáno : 2 realisté. Nezapočítáno : 3 vykonávají voj. službu. 3 Rusíni, 3 Slováci. Nyní ještě se hlásí 2 bohosl.
- Praha* : Na české fakultě mimo uvedené studuje 8 Slováků, 7 Rusínů, 3 Maďaři, 17 řádových (6 křížovníků, 5 františkánů, 4 praemonstráti a 2 benediktíni) a 4 jiní. V Římě studuje 7. — Na německé fakultě mimo uvedené studuje 23 řádových kleriků (5 benediktínů, 5 cisterciáků, 5 praemonstrátů, 4 křížovníci, 2 františkáni a 2 augustiniáni) a 10 jiných posluchačů.
- Vidnava* : V ústavě studuje ještě 11 Poláků.
- Báňská Bystrica* : Do statistiky není započítán 1 bohoslovec, studující v Praze a 1 Němec.
- Košice* : Není započ. 1 bohosl., studující v Olomouci.
- Nitra* : Není započ. : 1 bohosl., vykonávající voj. službu. 13 bohosl., stud. v cizině (Řím, Strassburg, Innsbruck).
- Trnava* : Do počtu započítáni i 4 bohosl. stud. v Praze, dále jeden americký bohoslovec-Slovák. Nezapočítaní : 10 stud. v cizině (Řím 3, Strassburg 2, Innsbruck 5). 2 řeholníci (Těšitelé B. S.).
- Rožnava* : Nezapoč. : 3 studující v cizině (Innsbruck 1, Strassburg 2). 3 řeholníci (1 S. J., 2 lazaristé).
- Spišská Kapitola* : Nezap. : 4 v cizině (Řím 2, Innsbruck 2). — Dále 5 Němců a 1 bez národnosti. (Poznámka: tak si to žádá.)
- Prešov* : Nezapoč. : 1 vyk. voj. službu, 1 stud. v Strassburgu, 5 v Olomouci a 2 v Praze.
- Užhorod* : V cizině studuje 9 boh. (Řím. Praha, Strassburg). Ve statistice je započ. 9 Maďarů.

Sk.

PO NAŠEM SJEZDĚ.

O Svatováclavských Dnech Orelstva sjížděli jsme se do Prahy také my, slovanští bohoslovci. Blížili jsme se k Praze s posvátným očekáváním v duši. Naše duše toužily po stisknutí bratrské pravice, toužily promluvit s druhy krácejícími za týmž cílem.

„Pod našim krokem duní zem...“

Ba ne; pod krokem slovanských bohoslovců neduněla zem pražských ulic. Tak mohli si zpívat pouze Orli, když za jásotu táhli Prahou. Nás přivázely vlaky vždy po několika; my jsme přijeli inkognito a ihned jsme zapadli v moři ruchu oslav svatováclavských.

Když 7. července sešli jsme se večer na Hradě, abychom se poklonili svému Králi v kapli Svatováclavské a po audienci u Nejvyššího, když sešli jsme se ve „Strahovské dvoraně“, bylo každému účastníku sjezdu zřejmo, proč do Prahy přijel.

Jásající katolická Praha o nás nevěděla.

Místnost, v níž scházeli jsme se k poradám, nebyla ozdobena věnci a květinami. Ba, i místa, určená pro vůdce naše, postrádala vší výzdoby.

Proč?

Jsme rytíři sv. Václava. Jsme blhnickými rytíři, kteří sjeli se do Prahy, aby se svými vůdci se poradili, s jakými zbraněmi vytáhnouti do boje za království Krále, jemuž kníže náš, sv. Václav denně sloužil, když před svatostánkem klečel, a jemuž my jsme se zasvětili. K poradě válečné třeba klidu. Kdo bojovat chce, nečeká laskání, nesmí být změkčilým. Proto bylo to inkognito a zdánlivá nepřipravenost.

Své porady zahájili jsme přátelským večerem v sále „Strahovské dvorany“. Tam poznali jsme se, stiskli si ruce na přivítanou a přivítali ve svém středu vzácné hosty: J. M. pana biskupa Dra Podlahu, J. M. královéhradeckého pana biskupa Dra Kašpara, J. M. pana biskupa Stavěla, pana opata Dra Zavorala a jiné vzácné hosty.

Na tomto přátelském večírku padla do srdcí našich první vážná slova těch, jež Pán povolal, aby stali se našimi vůdci a učiteli. Msgre Dr. Kudrnovský rozhovořil se o těžkém úkolu kněze, ale nezhrozil od kroku započatého, nýbrž volá:

„V boj za Krista a Jeho Církev!“

Po pozdravech hostů a zástupců jednotlivých jednot bohosloveckých, domácích i zahraničních, promluvil J. M. p. biskup Dr. Kašpar. Zval nás k svatému kněžství, k životu plnému obětí a odříkání, ale také k životu jedinečného štěstí. Jistě každému účastníku vryla se hluboko do srdce jeho slova:

„Budete jen t:hdy šťastnými, budete-li hledat záchranu duší.“

Dne 8. července ve Svatováclavské kapli celebroidl mši svatou J. M. ndp. arcibiskup dr. Kordač a všichni účastníci přistoupili k sv. přijímání. V 10 h. začalo na Strahově vlastní jednání sjezdové. Zahájil je předseda přípravného výboru sjezdového a předseda pražské

Růže Sušilovy, novokněz dp. Šinkmajer. Po zvolení čestného předsednictva, do něhož zvoleni všichni ndpp. biskupové a opati a jiní význační hosté, zvolen za výkonného předsedu pan prelát Dr. Hejčl. První slavnostní referát přednesl Dr. Fr. Dvorník, profesor Karlovy university: „Historický obraz sv. Václava“. Za jeho přednášky dostavil se pan arcibiskup Kordač a předseda senátu Dr. Hruban. Další referát min. Dra Tiso musel odpadnouti, poněvadž řečník se omluvil. Měl pojednati o bratrství Čechů a Slováků. Škoda, že tento referát musel odpadnouti. Jakousi náhradu chtěl míti p. předseda v debatě o těchto problémech, hlavně ovšem se stanoviska bohosloveckého. — Že stíny zde byly, nikdo nepopře a je zajímavé, že při bližším nahlédnutí bylo by možno pozorovati, že s hlediska českého nebo slovenského bohoslovce musí se nutně rozplynouti. — Jsou-li či byli, jsou vlivem jakéhosi třetího — bohosloveckým zájmům cizího živlu. — A ty hráze nejsou tak veliké, jak se snad domníváme. — Proto pravil Dr. Hruban: „Chceme-li se milovati, musíme se nejdříve poznati častým stykem a výměnou názorů.“ —

K této otázce promluvil vzácně dp. spirituál z Trnavy Dr. J. lovecký. Slova plná dobré vůle a snahy po porozumění. Poznáváme opět, že cizí zájmy se položily mezi nás a Slováky. — Leč dobrá vůle s obou stran jistě zde jest a přispěje k obapolnému sblížení.

J. M. ndp. arcibiskup Dr. Kordač navázal řeč na slova Shakespearova: „Mens est, quae molem agitat“. Silný duch hýbe hmotou. Duch obdařený všemi dary, ale zvláště silou. Proto dar síly nám při mši sv. vyprošoval.

„*Pracujte tak, jako by vše záviselo od vás, ale zároveň se modlete a důvěřujte tak, jako by vše záviselo od Boha!*“ Bouřlivý potlesk byl díkem za otcovská tato slova.

Odpoledne o sociální činnosti sv. Václava promluvil Dr. Jan Konečný, profesor bohosloví z Hradce Králové.

„Dvou stavů třeba si všimati: dělníků a mládeže. Bojujeme za království Kristovo jedinou zbraní: láskou. Není tak tvrdé srdce lidského, které by nereagovalo na lásku a soucit.“ Následují další projevy hostů, z nichž dp. P. Alf. Daňha, duchovní rádce Ústředí katol. student. prosí, aby se více zájmu věnovalo našim studentům.

Vodte studenty k Eucharistii; Eucharistie nás zachrání!

Prof. Dr. Kautský dále pozdravuje slovanské bohoslovce jménem Charity.

„*Pěstujte ve svém kněžském životě největší příkaz Kristův, křesťanskou charitu! Pěstujte charitu a učte charitě jiné! Lid přivedete ke Kristu láskou charitativní!*“

Za debaty se Slováky, k níž jsme se po referátech vrátili, vítal mezi nás min. Msgre Dr. Šrámek. Projevil radost z delegace Poláků. O poměru Čechů a Slováků řekl:

„Přestanou ty stíny, až se budete znát. Proto je nutno, aby Češi šli na Slovensko a Slováci aby opět zavítali k nám do Čech —.“

Brzy potom skončeno jednání, aby mohla býti dokončena příprava na večerní akademii.

První veřejné vystoupení československých bohoslovců v Praze. Těšili jsme se na ně a opět jsme se obávali jak bude přijato. — A zde nutno hned podotknouti, že Praha nás, bohoslovce ignorovala. — Nečekali jsme nějakých uvítání, a proto jsme tam nepřišli, ale tolik musíme přece říci, že naši akademii bohosloveckou Praha a to ta naše katolická Praha ignorovala. — Snad opojena slávou posledních dnů, přehlédla malé sněmování ve dvoraně Strahova, snad měla ještě tolik práce, že nemohla se dostavit; nebo snad, ale nechce se mi to ani myslet, že by měla tak málo zájmu na bohosloveckém našem hnutí? — Jest jen jednoho litovati, že nedostavili se po celé sjezdování ani ti, jichž to bylo přece jen jakousi morální povinností. — Na akademii, jichž pěvecká a hudební čísla vyplnily obě jednoty moravské — olomoucká a brněnská, promluvil velice úchvatně dp. Frant. Strnad, kaplan z Boskovic.

„Bojujete-li o království Boží na zemi, vedte boj o dítě — o duši dítěte... Děti jest království nebeské!“

Na akademii zavítal také Msgre Dr. Chaptal, světící biskup pařížský. I on těší se z našeho sjezdování a poukazuje, že český lid — pracovitý, v jádru věřící a dobrý, potřebuje dobrých kněží. „Takovými dobrými kněžími buďte vy“, praví. —

Slova jeho tlumočil pan opat Zavoral. Příští den odjeli účastníci do Staré Boleslavě, kde pokračováno ve sjezdování. Tam prosloveny byly referáty p. preláta Dr. Hejčla a P. M. Klementa O. S. B. z Emauz.

Sjezd skončen byl kázáním p. kanovníka Málka a sv. pože-
háním. — Uspokojeni rozjížděli se účastníci sjezdu.

Je po sjezdu, po prvním sjezdu bohoslovců v Praze. Neměl tradic sjezdů velehradských, ale nutno říci, že s láskou připraven byl tak, že zahraniční hosté se rozejeli do svých vlastí a my Češi a Slováci rozešli jsme se do svých domovů uspokojeni.

Co jsme si odnesli ze Svatováclavského sjezdu bohoslovců?

Téměř všechny referáty vyzněly jedním tónem:

„Bohoslovče, chceš-li jako kněz obětovati, staň se obětovaným!
Aby oběť tvá byla Pánu líbeznou, přinášej oběť svého života s láskou!
Obětuj se Lásce!

Obětuj se Bohu a lásce k bližnímu!

Chceme-li získat duše Bohu, milujme, neboť láska je jediná brána k srdci. Jeden láskou vzňatý roznlití k lásce druhého.

A zevnější uspořádání sjezdu? — Děkujeme srdečně kol. pražským za jejich práci. — Víme, že podmínky nebyly příznivé tak jako na Velehradě a že dp. Šinkmajer měl práce přespříliš. — Nechtě on přijme náš srdečný dík. — Účast ze Slovenska byla pěkná, jen škoda, že dosti Slováků odjelo po dnech Orelstva. — Též jest nutno litovati odjezdu bratří Jihoslovanů. — Jejich pozdravy na našem sjezdu nás zvláště těšily a tak rádi jsme je v Praze uvítali. Nechtě nyní ještě přijmou náš vřelý dík za účast na našem sjezdě, byť i krátkou, poněvadž museli se společným vlakem Jihoslovanů odejeti. — Totéž i Polákům patří. — Uvítali jsme je ponejprv na

našem sjezdě v Československu v tak četné delegaci. — I Vám patří náš srdečný dík. — A teď něco ještě. — „Přestanou stíny, až se budete znát,“ pravil min. Msgre Dr. Šrámek. — Bratři! — Poznali jste se, napsali jste si mnozí adresy jak kol. Slováků, tak Jihoslovanů i Poláků. — Dopisujte si mezi sebou! — Všichni dohromady. A ti, kteří si adres nevyžádali a chtěli by tak učiniti, neb ti, kteří na sjezdu nebyli a chtěli by si dopisovati, nechť si adresy vyžádají. Redakce Musea jest ochotna takovéto vzájemné dopisování sprostředkovati. Toto platí všeobecně, ale hlavně o Slovácích a Česích.

Nuže, ZDE nechť bohoslovci začnou první!

V. E.

ČINNOST SPOLKU SV. PAVLA AP. SPIŠSKÝCH BOHOSLOVCOV V ŠK. R. 1929—1930.

Prácu začali sme v mene Božem a pod ochranou sv. Pavla apoštola, patróna nášho Spolku odslužením slávnostnej Sv. Omše za všetkých živých i mŕtvých členov.

Otvárajúce shromaždenie, zahájil br. predseda Otto Holúsek oduševňujúcou a povzbudzujúcou rečou ku veľkej a usilovnej práci v nadväzujúcom školskom roku. Na to odzneli referáty delegátov so študentského sjazdu v Bratislave a bohosloveckého v Prahe. Podrobne boli, pretriasané všelijaké otázky, ohľadom budúcej našej spolkovej činnosti. Tiež sa rokovalo, jako osláviť *desaťročné jubileum nášho Spolku 1920—1930*. — Konečne sbor zaspieval národnú a cirkevnú hymnu.

Ďalej s pomocou Božou sa nám vydarila *slávnostná schôdzka ku cti sv. Václava*. Br. predseda privítal vdp. predstavených a posvietil, prečo i my oslavujeme sv. Václava. Sbor zaspieva „Kto za pravdu horí...“ a br. J. Duraj prednesie vlastnú báseň „Nedaj zahynúť...“ Na to prišiel hlavný bod nášho programu — prednáška vdp. prof. Fr. Skyčáka: „*Sv. Václav a Slovensko*“, z ktorej vynikajú najmä tieto hlboké myšlienky: kultúrno-politický význam sv. Václava... sv. Václav, ideál štátneho vladárstva a spravovania... jeho ideálna a múdra diplomácia... neutekal zo sveta, ale premohol svet... zachránil národ... realizmus a mysticismus sv. Václava.

Po zakončení tak krásnej prednášky vdp. Dr. Št. Faith, špiatuál, povedal nám odkaz sv. Václava: aby sme i my z toho prameňa čerpali silu, z ktorého sv. Václav, t. j. z Oltárnej Sviatosti. Milujte Eucharistiu!

Po odspevaní „chorálu“ br. Ondřík predniesol báseň z časopisu „Museum“ a br. predseda povzbudil nás ísť a žiť len z Eucharistie a tak P. Boh na prímluvu sv. Václava „nedá zahynúť nám ani budúcim!“

Spišská Kapitul'a, 14./X. 1929.

Ján Harkabúzík, tajomník.

DĚJINY DUŠE SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY, KARMELITKY. Přeložily Školské Sestry v Praze-Vinohrady. 1929. Cena 26 Kč.

Nové vydání této knihy překvapilo krásnou úpravou. Větší formát, větší, jasný tisk a řada obrazových příloh přispěje knize, tolik čtené a oblíbené, k velikému rozšíření. Vydání toto liší se od 3. vydání z roku 1926 znovu upraveným překladem a jest rozšířeno o oddíl: „Rady a vzpomínky“, zobrazující řadu krásných momentů a pokynů ze života „malé světice“. Kéž by kniha tato, za kterou jsme ctihodným sestrám velmi vděční, rozlétna se po celé naší vlasti a přispěla k prohloubení duchovního života, alespoň u těch, kteří se o to pečlivě přičiňují. —a.

VĚNEC BÁSNÍ O SVATÉM VÁCLAVU. Vybral V. Bitnar. Vyšlo v edici „Vigilie“ 1929 v Praze. Cena 20 Kč.

Malá knížečka, bibliofilsky vypravená, snaží se podati ukázky „nepřetržité tisícileté slovesné tradice svatováclavské v hlavních typech tvůrčích osobností jednotlivých epoch, v typech motivů svatováclavských i forem básnických“. Sbíрка tato pečlivě uspořádána V. Bitnarem pěkně doplňuje literaturu svatováclavskou, vydanou u příležitosti letošního jubilea. —a.

Jaroslav Dlouhý: KATECHETICKÉ PROMLUVY. Svazek III. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Franc, Praha. 1929. Cena ? Kč.

Kniha obsahuje 50 promluv, které jsou výkladem sv. svátostí. Autor velmi pěkným, lidu lehce přístupným, způsobem probírá jednotlivé svátosti, vysvětluje stručně a při tom úplně jasně podstatné části a kde je toho potřeba vyvrací i námitky. Sbíрка tato obsahuje řadu velmi pěkných příkladů a bude jistě přijata s radostí ode všech, kdož znají předcházející dva svazky (Výklad Creda a Desatera). —a.

Mgr. Antonín Pagani: CTIHODNÁ SLUŽEBNICE BOŽÍ ALŽBĚTA CANORI MORA, VZOR KŘESŤANSKÉ MANŽELKY A MATKY. Přeložil P. Jan Černý T. J. Vydala Československá akciová tiskárna v Praze. 1929.

Zbožný římský profesor podává životopis, který vzbudil podiv v samém Římě. Kniha dělí se na dvě části. První pojednává o vnějších osudech služebnice Boží a zároveň s tímto výkladem spojuje spisovatel líčení vnitřního jejího života, v němž dospívá k nejvyšší dokonalosti. Spisovatel uvádí také mnohá její vidění. V druhé části je líčena smírná činnost Alžbětina, kterou tato na sebe podle vůle Boží vzala.

Život této ženy, který prožila ve světě, v četné rodině, je důkazem, že křesťan může dosáhnouti dokonalosti v každém stavu a za všech okolností. A. M.

Josef Rybák S. J.: VADEMECUM. (Úvahy pro kněžské exercicie.) Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franc, Praha.

„Knihou pro laiky je život kleriků“ (Syn. Turinská); aby se stal knihou dobrou, o to pečují exercicie. To jest také účelem knihy Vademecum, jejímž obsahem jsou obvyklé úvahy kněž. exercicií. Hodí se za duch. četbu v exerciciích. Vlastní její poslání je, aby usnadnila soukromé exercicie kněžím. Jest co nejvšeleji doporučitelná. K.

R. Plus T. J.: MYŠLENKA SMÍRU. Podle R. Plus: L'idée réparatrice upravily a vydaly Sestry Neposkvrn. Početi Panny Marie v Přerově.

„Myšlenka smíru“ od P. R. Pluse T. J. podává [pěkné poučení o smíru, o jeho významu a důležitosti pro naši dobu a zajistě nadchne mnohou duši k tomu, aby obětovala své utrpení a práce Kristu Pánu za ty, kdož v nynějším moderně-pohan-ském světě Ho nejvíce urážejí.

Seraf.

Dr. J. E. Mossong O. S. B. APOŠTOLÁT, NA KTERÝ SE ZAPOMÍNÁ. Tamtéž. Cena 6'80 Kč.

Dílko nenápadné, ale na výsost časové. Jak často se posuzují kněží a jejich po-činy, ale jak málokdo se za ně modlí. Modlíme se za kněžský dorost, ale což není potřebí již kněžím, pracujícím na vinici Páně, vyprošovati dary Ducha sv.? A nejen modlitbou, ale i obětováním utrpení za ně a obětí vůbec. Kéž kniha tato povzbudí četné duše k těmto obětem za kněze.

Š.

Jaroslav Durych: POUT DO ŠPANĚLSKA. Ladislav Kuncíř, Praha. Stran 143. Cena 25 Kč. 1929.

Jest to Durychův popis [cesty Španělskem; popis hodnot, jež nastrádala si tato země svým katolicismem, pečlivě chráněným a opatrovaným. Autor předkládá doj-my, postřehy, pozorování krás, jež nastrádal ve svém nitru v zemi, „v níž prožiti hodinu života v okolí katedrály barcelonské a tarragonské a v jejich křížových chod-bách stačilo úplně k tomu, aby člověk s nejlhčí myslí vysmejčil všechny vzpomínky na Italii a aby s pyšnou a pohrdlivou ospalostí přecpaného hada resignoval na všechno ostatní, čím se může chlubit svět.“

Sm.

Jaroslav Durych: KVAS NA BOLESLAVI. Vydal Lad. Kunčič, Praha II., Vor-šilská 3. Cena 16'50 Kč.

Autor chtěl, aby jeho práce mohla býti hrána v tak památné dny a proto o-pravil a upravil svoji starší práci. Václav, panovník celým svým zjevem imponantní a přece jemný, jehož svatost dává se již tušiti. Boleslav, divoký a ukrutný ke svým poddaným, jest ještě podněcován ctižádostivým vladkou Hněvsou. Marně snaží se hroznou tu myšlenku zakrýt a proto ten stálý, špatně zakrývaný duševní boj. Jest to nejmladší podaná postava ze všech osob.

Podlá povaha vladky Hněvsy jeví se tam v celé nahotě a nikdo jistě nebude litovati jeho osudu. V osobě kněze Pavla vidíme, jak mnoho bylo ještě pohanství v duších tehdejších lidí, což obzvlášť překvapuje u kněze a dává jen vyniknouti sv. Václavu, který o tolik přeroste svoje prostředí.

Děj velice rychle se vyvíjí, řeč jest krásná a místy se zjeví celá hloubka krásy a čistoty Durychova umění.

A jest jen litovati, že toto drama nebylo hráno na tak památné dny, neboť při svědomitých interpretech jednotlivých postav, by krása mohutněji zapůsobila než pou-ze při pozorné četbě.

If.

Jindřich Š. Baar: POČTÁŘ A JINÉ POVÍDKY. Českomoravské podniky fiskař-ské v Praze 1928. Sebraných spisů Baarových svazek XVIII.

Tento svazek Baarových povídek začíná pěkným obrazem z dob války světové a prvních let popřevratových. Všecka ta ničemá hamižnost, těžící z bdy druhých lidí, kteří nemají co do úst dát, jest zde po „baarovsku“ vykreslena. Též první chvíle po-převratového nadšení, ale i vši té bdy mravní vystupují před námi. Pozorujete, jak

z různých Gultů stávají se přes noc Kútové, ze Šar — Vlastimily a pod. Nutnost naprosté převýchovy, poněvadž „Lasal, Adler a pod. — to je všechno unser ruka“. Z obyčejných knoflíkářů stávají se v měsících minjsterští radové a pod. Vystupuje zde vůbec celá ta korupce prvních let republiky. A nedivte se, že „daleko takhle bychom to nebyli dotáhli“. Též i jiné povídky jsou poutavé, jak to Baar vždy dovedl. Do knihoven doporučujeme.

—sar.

Jindřich Š. Baar: PANSKÁ PŘÍZEŇ A JINÉ POVÍDKY. Českomoravské podniky tiskařské, Praha 1929.

V první povídce, od které má kniha název, ličí Baar slohem plastickým panskou přízeň, která se usmála na prostého chodského člověka Kubu Skokana a učmí jej z podruha panským služebníkem a kterou on přijme jako veliké štěstí. Poznává však, že „není všechno zlato, co se třpytí; zakusiv rozmary panstva, uzná, že pravdu měl tatíček, který říkával, že „panská služba je čertova družba“, odchází a je spokojeně jako dříve živ se svojí ženou. I v ostatních povídkách je líčena prostá, skromná, ale vždy pravdivá duše milých Chodů, které spisovatel tak miloval a z nichž sám byl. A. M.

Fr. Háj: ŘÍDICÍCH MÁRINKA. I.-IV. Ilustroval Karel Rélinsk. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Řidicích Márinka, hrdinka knížky, spolu se svým nejmilejším přítelem Vénou Fenclovic jest roztomilá dvojice, která dovede svými prostými nápady upoutati a svými veselými, někdy až smělymi kousky, jichž inspirátorkou je obyčejně Márinka, pobaviti a rozesmáti každého. Márinka s Vénou jsou zdravé dívky čistých srdéček, které nade vše milují přírodu a tedy i Tvůrce jejího, k němuž se prosínce sice, ale rády a srdečně modlivají. Knížka pěkná, která se bude líbiti každému příteli dobré zábavné četby pro mládež. Leč i dospělý po ní rád sáhne. Doporučujeme.

F. J.

Fr. Bařina O. S. A.: MOSAIKOVÝ OBRAZ SOCIÁLNÍ SOUSTAVY, VYBUDOVANÉ NA PODKLADĚ A ZÁSADÁCH KŘESŤANSKO-KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ V RÁMCI HANÁCKÉM. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně, Stran 328. Cena 35 Hč.

Obraz lidového prostředí na Hané, tak, jak byl prožíván v rámci církevního roku. „Správná sociální soustava musí spočívali nejen na mravním, Bohem nám daném zákoně, ale též na povaze toho, kterého kmene; dále na tradici staletími vytvořené, na níž působilo mnoho okolností a složek, jako zaměstnání, podnebí, půda, vychování atd.“ Popsání takové soustavy a včlenění látky někdy poměrně suché v živé vypravování se plně zdařilo. Není to vědecké pojednání, ale řeší se problémy důležité a podávají se v přístupném rouchu. Jest jen litovati, že ta dnešní Haná není tou starou Hanou a že ti Hanáci se tolik tolik změnili.

—ad—.

Jégé: WIENIAWSKÉHO LEGENDA. Nakladatel L. Mazáč v Praze. Známý romanopisec historických obrazů, Jégé, vydal letos druhé vydání svých povídek, které zahrnuje historická črta: Wieniawského legenda, ostře, ba na mnohých místech až drasticky nakreslená povídka, líčící sesurovělou soldatesku za dob Jana Sobieského ve válce s Tatary. Následující povídka: Kuruci, je příběh z dob povstání Rákócziho, kde do tohoto historického rámce vkreslen je milostný příběh dvou dobrých, statečných duší. Poslední historická povídka v této knize je: Jarikovský kostol, odehrávající se v neklidném XV. stol., na pomezí Slovenska a Polska, vypravující, jak jarikovští vystavěli si kostel a jak loupežnými vpády do Polska získávají cizí svatých. Od těchto histo-

rických povídek přechází autor k realistickým povídkám z doby současné, kde líčí horkokrevné Slováky (Česf), pověřivost dědinského lidu (Kačenka) a některé jeho nepřek-né vlastnosti jako opilství v povídce: Ondro Kubas. Styl těchto povídek je jasný a pev-ný, zvláště v historických črtách, které směle řadí se po bok k jeho nejlepším histo-rickým pracím. V obrázcích ze života dnešní slovenské dědiny zachází autor, sveden syrou realitou až k nechutnostem (Rozum, Dora!) Sk.

Wilhelm Straub: MALENDES ZEICHNEN IM RELIGIOUS UNTERRICHT. (Herder & Co Freiburg i. B.).

Kniha, chtějící býti pomůckou katechetovi při znázorňování pravd náboženských. Autor chce uplatnit požadavek naprostého názorného vyučování i v náboženství. — Dostává se však tím do jakéhosi znázorňovacího primitivismu nebezpečného tím, že vznešené představy dětí o Kristu Pánu, Panně Marii, apoštolech atp. zklame, což není jistě pedagogickou předností. Pak podobné malování hodí se jen pro toho katechetu, jenž jest zručným malířem. Většina však asi nepoužije tohoto znázorňovacího pro- středku pro pravdy náboženské a sáhne raději po biblických obrazech akademických malířů a osvědčených mistrů. Ono by také podobná malování, kromě zabraného času za mnoho nestála a dětem mnoho asi neozřejmila. St.

Lehen: WEG ZUM INNEREN FRIEDEN. Herder 1929. Již 109 tisíc exemplářů této knihy bylo rozebráno, což zajiště dlouhé její doporučování činí zbytečným. Autor, zkušený duchovní vůdce, pojednává zde velice pěkně, populárně a přehledně, ze sta- noviska čistě praktického, o duchovním životě: mluví o odevzdání se do vůle boží a o pravé zbožnosti jakožto základech křesťanské dokonalosti, probírá pak překážky du- ševního míru a prostředky, jimiž je lze odstraniti a přidává podrobné pojednání o skru- pulositě. Kniha laikům i kněžím poskytl mnoho praktických rad a pokynů.

Steiert: EXULTATE. FESTPREDIGTEN. Herder 1929. V krátkých kázáních pro- bírají se u příležitosti svátků církevního roku jasně a zajímavě důležité pravdy dog- matické a morální, které zvláště v dnešní době nelze dosti často zdůrazňovati. St.

Josef Hauer: DIE KLEINTIERWELT UNSERER SEEN, TEICHE UND BÄCHE. Vydal Herder & Co, Freiburg 1929.

Velice užitečná kniha. Jedna z těch, které vedou přímo k prameni lásky k pří- rodě a k mikroskopickému studiu. Už taková předmluva, vykládající dějiny mikrosko- pického studia (založeného r. 1675, holandským učitelem Antonínem Van Leenwenhoek- zem) čtenáře chytne. Ke konci je připojen cenný přehled hydrobiologické literatury.

O.

P. Fidelis Böser: LITURGISCHE KANZELVORTRÄGE. (Herder et Co., Frei- burg 1929.)

Nedělní povinná návštěva bohoslužeb stane se milou povinností, ba nutností pro toho, kdo jest uschopněn býti aktivně účasten Nejsvětější obětí. A tuto aktivitu vyvo- lají jest snahou autorovou, jež užívá všech prostředků, aby ukázal vznešenost a hloub- ku liturgie; činí tak v 7 proslovech, v nichž probírá celou mši sv. Nerozplývá se v u- čených pojednáních, nýbrž ukazuje na vše, co musí vzdělaný laik věděti o mši sv., bohoslužbě a missálku. A kazatel najde vítanou látku, aby ukázal na vznešenost ka- tolických oltářů.

—ski.

Dr. E. Dubowy : CHRISTUS DUX. — FASTENPREDIGTEN. Herder, Freiburg 1929.

I v naší době — a dnes více než jindy — v době plné bolu zaznívá v chaosu moderního života starý již výkřik, plný touhy po štěstí. Dubowy ukazuje pravou cestu ku štěstí poukazem na utrpení Páně. Správné ocenění všech těch bludiček, lákajících v báziny zahynutí. Jedině dojítí ku štěstí trvalému podaří se pod vůdcovstvím Kristovým. Posní tato kázání, oživená vlastními zážitky a příklady, vlastním pozorováním jsou vítaným darem autorovým všem jeho spolubratřím. — *ski.*

RELIGION DES JUNGEN MENSCHEN von Dr. Tihamér Tóth. Herder 1929.

Třetí kniha sbírky Wachstum und Gestalt. První Bildung des jungen Menschen, pak Charakter a nyní Religion.

Poutavými příklady, zajímavými úvahami a způsobem, z něhož vyzařují láska k mládeži, vysvětlují mladým lidem co je náboženství, jaká je jeho cena a jak musejí proto zaříditi svůj život. Náboženství dává životu obsah a cíl. Mladý člověk najde zde poučení a a odpověď na otázky, které jej zajímají, jeho pochybnosti jsou vyvráceny. Spisovatel mluví s přesvědčivostí a láskou a strhuje k následování. Mladí lidé musejí čísti takové knihy, abybyli věřícími z přesvědčení a ne pouze z tradice. A to potřebujeme. Vřele doporučujeme.

A. M.

KNIHY ZASLANÉ REDAKCI

(mimo recenzované).

POLSKA AKADEMJA UMIEJETNOSCI
KRAKÓW: 1. Julian Pagaczewski: Go-
beliny polskie. — 2. Bulletin interna-
tional de l'Académie polonaise des sci-
ences et des lettres No. 1-10. — 3. Ste-
fan Pawlik: Polskie instruktarze ekono-
miczne.

ČESKOSLOVENSKÁ AKCIOVÁ TI-
SKÁRNA V PRAZE, PRAHA II., SPÁ-
LENÁ 15.: Homiletická knihovna „Živé
slovo“ Se sv. Václavem k Nejsv. Svá-
tosti. Napsal Ant. Melka. Cena 10'50 Kč.
Zachraňte národ výchovou křesťanskou!
Napsal P. Albín. Cena 2 Kč.

NAKLADATEL L. MAZÁČ V PRAZE:
L'udevít Kubáni: Valgata, historická po-
vest z uhorských dejov XV. stoletia
II. vyd. 1929. Cena 15 Kč. — Tido J.
Gašpar: Pri kráľovej studni. Cena 15 Kč.
Ján Smrek: Cválajúce dni. II. vyd. Cena
12 Kč. — Erwin Holéczy: Inženier
Riava. Cena 18 Kč.

OBČANSKÁ TISKÁRNA V BRNĚ:
Dr. J. Toman: Cvičení snoubenců; prak-
tický návod pro duchovní správce. —
Duše dítěte. Přeložil z frančtiny J. Roz-
mahel. Cena 3.50. — Fr. Kerík: Setník
Flavius, hra o 4 jednáních z doby
narož. Kr. P.

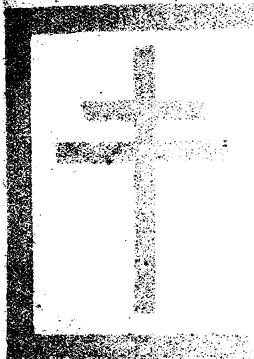
J. BIRNBAUM V BRTNICI: Poslední
vzpomínky na Víta de Fontgalland.
Z frančtiny přeložil J. Rozmahel. —
Lidové divadlo svazek č. 57—58. —
R. J. Gröger: Rouhač, hra o 4 jedn.
I. G. Ross: Svatý Václave, nedej zahy-
nouti nám ni budoucím. Hra ve 3 jed.
Doporučujeme tuto lidovou hru, jež
zasluhuje si obliby.

STRÁŽ V TŘEBÍČI: M. Sadovská: Za
světlem. Román. Cena 9 Kč.

VLADIMÍR KUČERA: Balada o svatě
- Krvi. Nákladem vlastním.

MUSEUM

**ČASOPIS
SLOVANSKÝ
BOHOSLOV**

**ROČNÍK 61.
ČÍSLO 2.-3.**

Obsah č. 2.—3.

tokar Žižka: K zlatému kněžskému ju-
leu Pia XI. A. M. S.: Ecce Sacerdos.
Loučný: Oremus pro Pontifice no-
ro...! Pius XI. J. S.: Grandis in exi-
iis. J. S.: Pius XI. a Eucharistie. Hu-
ilis. J. S.: Svatý Otče. G. Fekete: Program
Encyklikách Pia XI. J. Hájek: Papež
atolické akce. Ján Pisárčík: Pax Christi
regno Christi. Jan Blesík C. Ss. R.: Ob-
yvitel církevního státu. Antonín Vojá-
k: Sv. Otec a římská otázka. Otto Ho-
sek-Pavlista: Vítězná cesta sv. Otce so-
iastostí Oltárnou. E. B.: Papež sv. Te-
zie Ježíškovy. Jeroným Jurák O. P.: Náš
tec a Učitel. Drevenický: A já som s
armi...! V. Skalník: Duch výšin. Otto
olúsek-Pavlista. Jubileum Svätého Otca.
EČ SV. OTCE K SEMINARISTŮM.

bálku navrhl Otto Stritzko, žák prof.
ndy na Umělecko-průmyslové škole
v Praze.

STÁRNA REDAKCE: Tentokrát vy-
vámé Museum jako jubilejní dvojčíslo
příležitosti zlatého jubilea kněžství sv.
tce. Kolegům, studujícím v Římě co
jsrdečněji děkujeme za informace a o-
otu, se kterou vyšli vstříc. Příspěvky,
ž nebylo lze otisknouti pro nedosta-
s místa, přijdou do č. 4. — Z téže pří-
ty budou příspěvky, zasláné k diskusi
„O nový směr Jitra“ uveřejněny ve
tudentské hlídce Dne“. Což, že Čechy
odmlčely? — Všem Slovákům srdeč-
ný pozdrav!

Uzávěrka č. 4. 1. března 1930.

ADMINISTRACE: Přikládáme k to-
uto dvojčíslu složenky a prosíme, aby
h bylo co nejdříve použito k zaslání
edplatného i doplatného. Prosíme,
též pamatujte nějakým darem na
Museum.

EDPLATNÉ NA MUSEUM roč. 61.
KĚ PRO STUDENTY A BOHO-
SLOVCE, 15 KĚ PRO OSTATNÍ.

lresa redakce a administrace Musea:
Brno, Antonínská 1, Alumnát.

rdává „Růže Sušilova“ literární jed-
nota bohoslovců v Brně.

Redaktor: Josef Buš.
Administrátor: Bohumil Švec.
skem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Pius P.P. XI

K zlatému kněžskému jubileu Pia XI.

*Zní píseň vítěze, jenž dává křídla snům,
víru a odvahu nadějím malých —
Žní tichá úroda tryská dnes k nebesům
a k trůnu Božímu pozvedá těžký kalich.*

*Jsou pole Tvoje úrodná — a přec je hlídá žal,
v němž v rytmu naděje se den Tvůj s nocí střídá,
když Pán Tvé kroky ved, bys práci dokonál
a k věčným pokladům svůj poklad také přidal.*

*Hle, přišel den, by radostí Tvou žhnul
a v jitřních studánkách Tvé ruce v něhu umyl,
bys s Chlebem posvátným je k nebi pozvednul
a radost nejvyšší na tichou prosbu ztlumil.*

*Ó, svatý Otče náš, nechť tiché dny Tvé jdou
do stanů naděje, jež jitra lásky vysní —
Nechť země tryská dnes ve slavnost radostnou
v tajemství víry Tvé a v opuštěné písni!*

ECCE SACERDOS...

*Uzavřel s ním Pán smlouvu
pokoje a učinil jej knížetem,
aby mu zůstala důstojnost
kněžství na věky (Sir 45, 30).*

Otec světél, od něhož sestupuje všechno dáni dobré a každý dar dokonalý, odívá svého tvora královským pláštěm kněžství. Dává mu do rukou nejen klíče království nebeského, nýbrž i nejčistší tělo svého jednorozeného Syna, posvěcuje rty k hlásání ryzí nauky Boží, k rozhodnému odsouzení hříchu, ku chvále ctností a k posvěcení spravedlivých.

Jen člověk čistého srdce chápe, byť neurčitě onu neskonanou důstojnost a svatost kněžského povolání. Cítí se však ve svém srdci hluboce pokořen, a v prachu své nicotnosti lituje toho, že snad někdy se vzpíral mocnému volání Toho, jenž vyvolil si ho k úřadu, jehož není dopřáno ani duchům svrchované dokonalým, — andělům. —

To jsou chvíle, kdy Duch Svátý pracuje v člověku a odhazuje záclonu toho, co druhým bývá zakryto neproniknutelnou tmou, a jen na něm záleží, aby si onen zářný ideál zachoval čistý a jasný za všech okolností.

Kněz je zřetelníci oka Božího, a běda tomu, kdo se ho dotkne; Bůh takřka žárlivě bdí nad každým jeho krokem, neboť jen jemu náleží.

Výroků samého Boha užívá i Církev sv. ve svém mešním formuláři v den mučedníka biskupa. Praví: „Ty jsi knězem na věky, podle řádu Melchisedechova.“ (Ž. 109.) Nebo: „Touhu duše jeho jsi vyplnil a přání rtů jeho jsi neodpřel. Předěšl jsi ho sladkým požehnáním. Vstavl jsi mu na hlavu jeho korunu z drabého kamení.“ (Ž. 20, 3-4). Co hlubokých myšlenek skrývá se v těch několika větách žalmistových! Kolik vděčnosti, lásky, touhy a nevýslovné radosti!

Veliké zaslíbení je obsaženo v ž: 88, 25: „Věrnost má a milosrdenství mé bude s ním a ve jménu mém zvelebí se moc jeho.“

„Slávou a důstojností jsi ho ověncil. A ustanovil jsi jej vládcem nad díly rukou svých, Pane.“ (Ž. 8.)

„Nuže tedy dobrořečte Pánu dobrotivému, který ověncil vás důstojností a dal vám Moudrost srdce, abyste soudili lid jeho spravedlivě, aby nevešlo v zapomenutí štěstí vaše a vaše moc by trvala do posledních pokolení!“ (Sir. 45 33.) Toto jest kněz, jež korunoval Pán!

Hlava X. v třetí knize Mojžíšově dokazuje nám svatost kněžství, jež byla ukázána trestem, který stihl oba syny Aronovy, když totiž přinesli před Hospodina jiný oheň, než jim bylo přikázáno: „I vyšel oheň od Hospodina a usmrtil je; tak zemřeli před Hospodinem. Tu řekl Mojžíš Aronovi: „Toto pravil Hospodin:“

„Na těch, kdo se ke mně blíží, ukazuji svou svatost a před očima všeho lidu dokazuji svou velebnost.“ (Lev. 10. 2-3.)

Podobně Dt. 18, 18-19. „Proroka jim vzbudím ze středu bratří jejich, podobného tobě; slova má vložím do úst jeho, a bude jim oznamovati vše, co mu přikáží. Kdo by nechtěl slyšeti slov jeho, která bude mluvíti ve jménu mém, toho já sám potrestám!“

Těchto několik, jen namátkou vybraných příkladů, kéž rozžehne v srdcích našich veliký plamen lásky ke svatému kněžství. Nelitujme obětí a překážek, neboť bylo řečeno: „Vy, kteří jste opustili všechno sto-krát více vezmete!“

K. Loučný

Oremus pro Pontifice nostro...!

Dvacátého prosince roku 1879 přijal v basilice sv. Jana v Lateráně, římské to katedrále a „omnium ecclesiarum urbis et orbis matre et capite“ kněžské svěcení mladý levita Achille Ratti, jež dnes celý svět nazývá Piem Jedenáctým. Příštího pak dne sloužil svou prvou mši svatou v kostele Lombardanů v Římě, u sv. Karla na Korsu.

Dvacátý prosinec letošního roku zpečetí tedy padesátiletí kněžství panujícího papeže; v tento den bude sloužit slavnostně v basilice sv. Petra svou „Zlatou mši svatou“.

Padesát let kněžství je vždy věc vznešená: je to sláva nadlidská, hodna pocty a jásotu. Každé kněžské jubileum je svátkem pro věřící. Oni chválí a děkují Pánu, že opět jednoho muže povznesl k hodnosti tak vynikající, že naplnil jeho ruce dary a požehnáním, a že mu dopřál je rozdělovati po tak dlouhou dobu k dobru a útěše věřícího lidu.

Co však říci o kněžském jubileu sv. Otce?

Sv. Otec má plnost kněžství; On dosáhl nejvyššího vrcholu hodnosti a moci kněžské. On rozdává dary a požehnání nebes ne pouze jedné části stáde Kristova, nýbrž celému stádcí, v každé části země.

Proto Jeho jubileum je svátkem největším, nejdelším a nejrozsáhlejším: trvá celý rok a zahrnuje svou radostí celý svět.

A je to svátek srdcí; je to jásot lásky nejčistší. Nejmenujeme „otcem“ toho, koho chceme poctiti a projeviti mu svou lásku? Tedy sláva Otce — je jásotem synů!

Ale — jak připomněl sám sv. Otec při této příležitosti — „je první zákon lásky, aby se ukázala nejen slovy, ale i skutky“.

Tedy dobře; co učiníme my pro sv. Otce v letošním jubilejním roce? On ukázal svou lásku tím, že otevřel poklady nebes, povoliv celému světu mimořádné „Milostivé léto“. Jak odpovíme my na Jeho otcovský dar?

Hlavně modlitbou. Budeme se modliti v těchto dnech s větší horlivostí za samotného sv. Otce: „Dominus conservet Eum et vivificet Eum et beatum faciat Eum in terra“, a současně se budeme modliti za církev sv., kterou On moudře spravuje; budeme se modliti, aby se vrátili do jediného ovčince Kristova křesťané zbloudilí, a aby ke všem národům proniklo světlo evangelia; budeme prositi „Pána žní, aby poslal dělníky na vinici svou“, budeme se modliti za posvěcení kněžského dorostu, jak si to sám sv. Otec přeje.

A nezapomeňme ve svých modlitbách ani na to, aby se uskutěčnilo v tomto šťastném roce výslovné přání sv. Otce, „aby se napravily mravy soukromé i veřejné, aby nabyla nové síly víra, a aby více ožil zápal křesťanské zbožnosti“.

Pius XI.

(Několik črt z jeho života.)

Slavně panující papež Pius XI. narodil se 31. května r. 1857 v lombardském městysi Desio blíže Monzy. Otec jeho byl ředitelem přádelny. Tento člen rodiny Ratti, jemuž dány za patrony světci Ambrož, Damian, Achilleus, se měl státi vyvolenou nádobou Boží.

Hluboká zbožnost vedla mladého Achilla do semináře v Miláně. Vynikající jeho nadání způsobilo, že byl poslán na vyšší theologická studia do Říma, kde nadějný květ diecése Ambrožovy studoval s výborným prospěchem na slavné Gregoriáně. V Římě byl vysvěcen dne 20. prosince 1879 na kněze, v Římě dosáhl doktorátu filosofie (na nedávno před tím otevřené akademii sv. Tomáše), theologie i práva církevního. Dosáhnuv kněžství, mohl vzácné vědomosti brzy uplatniti, byv jmenován profesorem v semináři milánském. Na tom dosti nebylo. Roku 1888 vstoupil do knihovny Ambrosiánské, kdež byl zprvu asistentem a od roku 1907 prefektem. Tato doba (t. j. od r. 1888 až do r. 1912) je věnována pilnému studiu, hlubokým pracím vědeckým; (vzpomeňme, že v té době navštívil Prahu a že i s českými učenici byl ve styku!). Při tom byl horlivým a odvážným alpinistou. On první vystoupil tehda s východní strany na Monte Rosa. — Než náš hluboký učenec dovedl spojovati vědu s opravdovou zbožností, studia vědecká s prací pastýře duchovního. V Miláně dával duchovní cvičení, staral se i o náboženský prospěch umouněných kominíků, založil spolek katolických učitelů. Tak Bůh vedl duši vyvolenou dál a dál. Zbožnost i učinnost, hluboká studia, pastýřská i sociální horlivost — znamenité podmínky pro stolec Petrův. — Od r. 1912 je Achilleus Ratti v Římě, v bibliotéce vatikánské. 1914 se stává jejím prefektem a zároveň je ustanoven kanovníkem u sv. Petra. U dvora papežského právem dochází stále větší oblíby, jež působí, že svěření mu byly záhy

těžké úkoly. R. 1918 vyslán do osvobozené Polsky jako visitátor apoštolský, rok na to se stal nunciem. Úřad ten byl velmi odpovědný, povážíme-li, že byl čas poválečný, ba Polsko se musilo bránit tehdy proti bolševikům; leč nuncius vedl si tak neohroženě a spravedlivě, že byl nazván defensor civitatis (totiž Varšavy). Benedikt XV. uznával práci nuncia polského, jehož zatím posvětil kardinál Kakowski, arcibiskup Varšavský, (28. října 1919) na titulárního arcibiskupa z Lepanta. Netrvalo dlouho a nový arcibiskup dostal kardinálský klobouk s arcidiecí milánskou. To bylo 15. června 1921. Ač jen 5 měsíců spravoval diecí sv. Karla, přece pokračoval v neúnavné práci (tak na př. posvětil katolickou universitu del Sacro Cuore v Miláně, o jejíž založení si jako nuncius získal zásluhu).

Dne 22. ledna 1922 zemřel nezapomenutelný papež míru Benedikt XV. V Miláně kardinál Ratti sloužil pontifikální requiem, při němž pronesl řeč na thema: *Erat lucerna ardens et lucens in caliginoso loco*. Téhož dne večer odjel do Říma, kde naň čekala nejvyšší moc klíčů...

Bylo to 6. února, kdy první kardinál-jáhen Bisleti stotisícovému zástupu oznamoval slavnostním obřadem s balkonu velechrámu sv. Petra: „Přináším vám radostné poselství: máme papeže. Je to nejdůstojnější a nejjasnější kardinál Achille Ratti, který přijal jméno Pius XI.”

Jako každý dobrý otec se stará o hmotný i duchovní prospěch svých dětí, tak se stará o nás sv. Otec. Neúnavná činnost Pia XI. je tak mnohostranná, jako jsou i různé potřeby dnešní doby.

Svatý Otec bdí nad dětmi a chrání je proti bludům. Činí tak encyklikami, jichž se počítá 12, a hojnými listy. Nám zvláště drahými zůstanou jeho listy k našim národním jubilejím v r. 1927 o sv. Cyrilu a letos o sv. Václavu. Dále snaží se věřící utvrdit v poznané pravdě tím, že jim otevírá pokladnice milostí. Jak mocně působil jubilejní rok 1925! Co dobrého vykonaly oslavy sv. Tomáše Akvinského, nebo slavné 700 výročí sv. Františka, jehož celý svět s úctou a obdivem oslavoval v r. 1926! Jak blahodárně působí četná svatořečení, jež jsou skvělým důkazem, že církev zůstává věčně mladou, plnou života a svatosti, zatím co svět, ji pronásledující, hyne vnitřním rozkladem.

Snaha po obrodě a rozkvětu života náboženského vede Pia XI., by konkordáty zajistil církvi svaté náležitá práva, což v některých zemích bylo zvláště nesnadné pro spleť a svízelné poměry poválečné. Ale slavný alpinista s milostí Boží vše překonává. Kdo si tu nevzpomene na náš „*Modus vivendi*” nebo na mír s Itálií? Aby katolicismus netrpěl újmy ani v oborech mimo náboženství, podporuje náměstek Kristův vědecké ústavy katolické, v neposlední řadě i university a akademie. Pečuje starostlivě, by nové kněžstvo nabylo v nových seminářích pravého ducha církevního. Proto zřízeny jednak nové koleje (na př. ruské), jednak ústavy staré dostaly nové,

nádherné budovy (na př. university Gregoriana a Propaganda, koleje irská, lombardská, ethiopská a česká „Nepomucenum”...)

Ale starostlivý zrak Otcův se obrací i na dítky odcizené. Za hrozného hladu v Rusku vyslal výpravu s potravinami, která denně poskytovala pokrm 160.000 hladovícím. Letos se zase otevírá výše zmíněná kolej ruská (Collegium Russicum), určená pro misionáře v Rusku. Všecky opravdové snahy o sjednocení církví mají v osobě Pia XI. svého hlavního činitele, jak jasně dokazuje zájem papežův o náš Velehrad a unionistické sjezdy.

Ale i po nových dítkách Božích touží zástupce Kristův. Těžké byly poměry v misiích za světové války, ale jak se změnily za vlády Pia XI! Nové oblasti církevní se zakládají, v nich školy, ba i university, kláštery domorodé. Svatý Otec ví, že náboženství Kristovo má větší ohlas u různých národů, je-li hlášáno kněžími domorodými. Proto se těší semináře v misiích zvláště jeho přízní, proto vysvětil v roce 1926 šest biskupů čínských, rok na to prvního domorodého biskupa japonského. Nemění přízní zahrnul i misijní výstavu v milostivém létě.

Chceme-li krátce vyjádřit směr neúnavné činnosti Pia XI., stačí připomenouti jeho heslo:

Pax Christi in regno Christi.

* *

K Ježíši Králi nesou se i naše hlasy v kněžském jubileu viditelného Jeho zástupce: „Bože, Pia XI. žehnej a nám zachovej!”

J. S.

Grandis in exiguis.

(3 obrázky ze života sv. Otce.)

Velcí lidé projevují svého vznešeného ducha i v nepatrných událostech životních. Mnoho by bylo zajímavých episod, jimiž protkán je hluboký a významný život svatého Otce; vyberu však pouze tři malé obrázky, které se mi vždy tak nesmírně líbily.

Bylo to 1. února 1922 večer v Miláně na nádraží, kdy kardinál Ratti odjížděl do Říma, aby se zúčastnil Konklave, jež mělo zvoliti nového papeže. Davy lidu pozdravovaly milovaného arcibiskupa. Než vstoupil do vlaku, byla mu podána kytice sněhobílých růží. Tu kdosi z přítomných pravil žertovně: „O, jak jsou bílé — jako papežský háv, který brzy bude zdobiti Vaši Emminenci.“ „Nikoliv, nikoliv“, rychle nato kardinál Ratti, „jsou bílé jako plášť Nejsvětější Panny v naší kapli. Doneste kytici Panně Marii na oltář!“ Věru, zdá se, že svatý Otec je darem Panny, Královny apoštolů —

Církvi. Prostý lid v Polsku tolikrát viděl příštího papeže klečeti před Bohorodičkou v Czenstochowej! Pout do Lurd k Neposkvřené je přípravou na arcibiskupský úřad v Miláně. Konklave kardinálů začalo na svátek Matky Páně — dne 2. února 1922. A dnes, kdy každý den pravidelně k večeru zabělá se sněhové roucho papežovo mezi zelení Vatikánských zahrad, je to půvabná jeskyně lurdská a kaplička Květin Panny Marie — sv. Terezie Ježíškovy, kde papež sklání svá kolena a dlouho, dlouho se modlí...

* * *

Druhá epizoda vztahuje se k slavnému vjezdu kardinála Rattiho do Milána. V pokolení mladých srdcí, která velmi dobře a vděčně si pamatovala působení knihovníka Ambrosiány mezi mládeží, zdvojnásobila se výheň lásky k dobrému otci. Sotvaže se objevila milovaná postava, hromovým výkřikem se nese z tisíců hrdel: „Ať žije kardinál katolické mládeže!“ A kardinál Ratti s blahým úsměvem na tváři, který svědčí o vnitřním jeho štěstí, odpovídá; „Ať žije katolická mládež kardinálova!“ Neuplynulo pět měsíců a „kardinál mládeže“ stává se papežem. Svou lásku k mladým duším však nezměnil, ba naopak jeho péče objímá čím dál, tím více katolickou mládež „onu zřítelnici jeho oka, onen nejdražší poklad jeho srdce“.

* * *

Papež byl neobyčejně něžným synem ke své matičce. Neminul jediný den, aby ji nenavštívil u své sestry Kamily, dokud ještě byl v Miláně. Věnoval jí kterési dílo s tímto nápisem: „Tobě, maminko, jakých je jen málo ve světě, věnuji tyto starožitné plány slavné a drahé naší metropole lombardské, našeho otcovského města, s několika stránkami, jež je provázejí. Tobě je věnuji v den Tvých jmenin a blaží mě myšlenka, že snad jednou třeba po dlouhých letech nějaký badatel bude v nich čísti Tvoje jméno a najde v nich důkaz lásky a úcty, jež chovaly k Tobě Tvé děti.“ Jaká něžnost dýše z těchto slov! Škoda, že matka nedočkala se chvíle, kdy spočinula na hlavě milovaného syna trojitá koruna sv. Petra! Zemřela dne 29. září 1918, kdy syna jejího poutala železná povinnost v dalekém Polsku.

Hle, tři nepatrné obrázky, které však svědčí o vznešených citech veliké duše slavného papeže!

J. S.

Pius XI. a Eucharistie.

Tisíce a tisíce bohoslovců ze všech zemí tísni se kolem konfese sv. Petra. Nadšení jim září z očí a hlasy všech spojují se v jednotném zvuku eucharistických písní. Pod mohutnou kopulí na hrobě prvního papeže, celebruje sv. Otec mši sv. „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů...“, pak umlká zpěv a celé moře hlav jakoby na povel sklání se hluboko k zemi — hrobové ticho, jen z Michelangelovy

kopule sypou se dolů třepotavé zvuky stříbrných trubek — letí, krouží nad oltářem a zmírají slábnoucí ozvěnou v prostoru chrámovém. A u oltáře papež, objímá ve svém náručí božského Pána a Spasitele. Zdá se nám, jako bychom nebyli již v Římě, ale tam daleko u Caesaree Filipovy před 19. věky a viděli slavnou scénu: Petr klečí před mistrem a slavně vyznává: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.

Pius XI. a Eucharistie! — Kolik posvátných vztahů se tají mezi těmito slovy. Vždyť Eucharistie byla sluncem celého jeho kněžského života. Od první mše svaté, kdy poprvé v jeho rukou spočinul svátostný Spasitel, hostie byla středem, kol něhož obíhal stále se rozmáhající okruh činnosti Pia XI. Již jako asistent Ambrosiány po denní práci mezi knihami a folianty trávil večery v kroužku mládeže, který se nazýval „Il cenacolo“ — Večeřadlo. Tam bylo viděti výtečného učenice jak se sklání k umouněným kominičkům a připravuje je na první, pozdní sv. přijímání. V neděli a ve svátek sloužil ve „Večeřadle“ mši sv. s takovou pietou, jakou dosud si zachoval. Byly to radostné chvíle, kdy „Il cenacolo“ — Večeřadlo — podle jména, se měnilo ve skutečné večeřadlo, neboť dlouhé řady dětí přijímaly tělo Páně z rukou Achilla Rattiho do něžných srdcí. Po mši svaté zůstával dlouho v kapli a četl Písmo sv., aby byl pohotov, kdykoliv by přišel nějaký opozdilec ke stolu Páně. „Nic mi nepůsobí větší radosti, než podávati Spasitele duším“ — toť slova papežova zaznamenaná z oné doby.

Roku 1904 sjeli se v poutním místě Sacro Monte di Varese milánští kněží jubilanti, kteří byli vysvěceni před 25 lety — 1879. Při slavné mši sv. po evangeliu vystoupil kazatel Achille Ratti a kázal na slova eucharistického hymnu: „Sit laus magna, sit sonora, sit iucunda, sit decora, mentis jubilatio.“ Celá řeč byla chválou Eucharistie. Jak působila nadšená slova, jimiž oslovil své kolegy: „Chtěl bych zulíbatí vaše čela, na nichž uvald již onen květ mládí, jenž se tam skvěl, když jste si šli k oltáři pro svaté svěcení — dnes mnohé čelo je zvrásněno stopami po namahavé, pětadvacetileté práci na tvrdém úhoru... Chtěl bych zulíbatí vaše rty, které po pětadvacet let byly otevřeny, aby učily, radily, sílily a odpouštěly. Chtěl bych zulíbatí vaše ruce, které po pětadvacet let třímaly rádlu, rozsávaly pravdu a dobro a zalévaly Boží sémě — více než 9.000 krát krví Beránka obětovaného.“ — A dnes za nových 25 let celá rodina a velké katolické církve se obrací ke svému Otci a líbá jeho ruce, které půl století vznášejí k nebesům smírnou obět Ježíše Krista.

Avšak ani při vědecké práci slavný milánský knihovník nepomněl na Eucharistii. Přinesl tribut lásky skrytému Bohu malou, ale velmi cennou monografii, kterou sice nazývá „sebranými drobečky“, která však plně dosahuje vytčeného cíle, dokázati, že „v Miláně chválena a velebena bez ustání byla Nejsvětější Svátost Oltářní“.

Slavné manifestace eucharistické za krátkého jeho kardinalátu v Miláně svědčí o jeho vřelé lásce k Nejsvětější Svátosti. A co bylo otevřením slavného pontifikátu papežova? Mezinárodní eucharistický kongres v Římě! Svátý otec pronesl tenkrát slavnou řeč zahajovací

na Cortile del Belvedere ve Vatikáně, v níž prohlásil Nejsvětější Svátost jediným a nejúčinnějším lékem nemocné společnosti lidské. „Je to Nejsvětější Svátost, kde lidský duch se koří před majestátem Božím a přináší mu oběť víry, která nevidí, ale věří, klaní se a

Sv. Otec s Nejsvětější Svátostí při prvním svém vykročení z Vatikánu 25.VII. 1929.

vyznává; jest to Nejsvětější Svátost, jež zušlechťuje a zjemňuje duše. Je to Nejsvětější Svátost, kde všichni mají stejný podíl a všichni v skutku se cítí bratry: velcí, malí, páni a sluhové, vládci i poddaní“. Když pak po sjezdu papeži byla podána zpráva o průběhu, bohaté slzy stékaly mu po tváři.

A letošní jubileum svatého kněžství papežova je zlatým věncem, který Svatý Otec ovíjí kolem bělostné hostie. 20. prosince 1928, kdy začal jubilejní rok, nemohl si papež odepřít radosti, aby nepodal první sv. přijímání šedesáti chudým, šestiletým dětem v basilice sv. Petra. V červnu při IX. diecesním kongresu v Římě, shromáždilo se několik set kněží — adoratorů na audienci ve Vatikáně. sv. Otec je oslovil takto: „Buďte andělsky čisti, apoštolsky činní a eucharisticky zbožní!“

Hle cíl vyměřený i pro nás bohoslovce. Cíl, jež znova zdůraznil sv. Otec 24. července 1929, když mluvil na Cortile di Damaso k shromážděným bohoslovcům. A když den nato pod mohutnými kolonádami vznášel se svátostný Kristus v objetí Petrově, tu teprve bylo cítit, jaký to veliký okamžik!

Byl to triumf Krista krále, byl to nejšťastnější den eucharistického papeže...

SVATÝ OTČE,

*v zářivém doplávání a čarovném dohořívání
oslnivých záblesků zázračných paprsků zlatého
slunce, jež ve Tvém požehnaném Milostivém Létě
štedrou rukou rozhodil Pán Nebeských Výšin
po nivách Země,*

*v tajemném předvečeru a slastné předtuše, plné
napjatého očekávání a čistotných nadějí Návra-
tu pokojného a blahoslaveného Rána Božího
Narození, se sladkou připomínkou neskonale a
nepochopitelné Lásky milosrdného Otce k ne-
šťastným tvorům lidským,*

*v posvátných chvílích a nezapomenutelných oka-
mžicích velikého, nevyslovitelně krásného Dne
Tvých blahých kněžských padesátin,
pod posvátnými a tentokráte znovu zposvátně-
nými klenbami Svatého Petra, —*

*svolají a strhnou svatá, zázračná slova Tvých
kněžstvím stigmatizovaných úst Syna Božího se
Sidel věčného plesání a neskonaleho blaženství,
jako Jej svolávala a kradla Nebi denně po
celé padesátiletí, —*

*Tvé posvěcené velekněžské ruce zvednou bílou,
čistou Hostii nejsvětějšího Těla Beránka Božího
a zlatý Kalich přesvaté Krve Oběti Nejvzneše-
nější, —*

*a láska Tvého velkého srdce, která nezná vy-
čerpání, pokorně vrátí přechýšlý Dar Nebes Otci
Nebeskému v neposkvřněnou oběť za veškeré*

Království Boží, jež nám vzdělal Pán ve smutném vyhnanství Země, a v němž Tebe učinil zástupcem Svého Syna...

Horoucí modlitby Tvé milující duše, smíseny s nejčistší a nesvětější Krví Neposkvrněné Žertvy Božího Obětovaného, vznítí a zapálí plameny Tvé žíznivé touhy a promění se ve skutečnou a dokonalou oběť lásky za všechny ovečky Tvého drahého a milovaného Stáda!...

Co Ti dáme za lásku, kterou projevuješ podaným své svaté Říše?

co Ti dáme za starost a péči, již máš o Matku naši, svatou Církev?

co Ti dáme za Tvé modlitby, za Tvé prosby, za Tvé práce, za Tvé námahy, které obětujeme, nehodným a často neposlušným synům a dcerám své Rodiny Boží?

čím se Ti můžeme dostatečně odvděčit, po Kristu největší prostředníku mezi námi a Bohem?—

Dobrotivý otče zástupů Kristových ve své bídě a chudobě nemáme než vlahou přítulností našeho upřímného slibu, jež o Tvém velikém Dni skládáme pokorně k Tvým nohám: budeme se zbožně modlití, aby štědrý Dárce milostí, Jenž se nám brzy zjeví v milém a něžném úsměvu vánoční Lásky,—o zlatém výročí Tvého kněžství zapálil na vatrách našich srdcí plameny vroucí, živelně prudké lásky, z níž vystoupí vonný dým naší úcty a oddanosti k Církvi Boží a k Tobě,

Svatý Otče,

slavný a statečný držitel i nositel oblouku Boží Duhy mezi Nebem a Zemí. —

v pevném semknutí srdci a živé jednotě duší, zdравíme Tě —

NÁMĚSTKU BOŽÍ!

Humilis.

Program v Encyklikách Pia XI.

Jestli by sme pečlivo prezkúmali a srovnali Encykliky učeného pápeža a všetko by sme obojmuli v jednom celkovom pohľade, spatrili by sme rozsiahly obraz podivuhodne pojmutý.

Vznešený program mení sa v nich v najvyšší ideál, pritiahnut totiž celé ľudstvo ku katolíckej Cirkvi, aby povstal „pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom“,

Spôsob jeho rozvinutia sv. Otec udáva v dvoch hlavných bodoch: Rozširovať kráľovstvo božie medzi neveriacimi skrz prácu vždy živšiu misiónárov a pracovať za jednotnosť a návrat rozdrobených kresťanov k Matke Cirkvi.

Prostriedky uskutočnenia: Zdravé učenie spiate svätosťou života; tajomstvo kňazské cieľuvedúce jedine smernicami evangelia; účinná katolícka akcia oživovaná láskou k Bohu; duch prinášať obety spečatený aj s mučeníctvom.

Pomocky obrany a korunovaný cieľ snah: Hrdinské osvedčenia za slobodu povolania kňazského a práva katolíkov. — Slávnostné prehlásenie skutočnej dôstojnosti Ježiša Krista za Kráľa celého ľudstva.

Ako múdry stavitel' načrtne najprv plán budovy a podľa neho dl'a nutnosti a priaznivých okolností pristavuje jednotlivé časti, práve tak sv. Otec stavia a opravuje cirkevné stanovisko raz tou inokedy onou Encyklikou v okamžikoch, ktoré mieni za vhodné potrebám Cirkvi a spoločnosti ľudskej. — Aby sa však lepšie porozumelo a viac utkvelo v mysli spásanosné učenie Vikára Ježiša Krista, bude užitočnejšie Encykliky podať dl'a porady logického.

1. *Vysoký ideál*. V prvej Encyklike „Ubi arcano Dei“ (23. december 1923) pápež stavia pred náš zrak rozne nesriadeneosti, ktoré kazia jednotlivcov, prevracajú rodiny, štáty a otravujú medzinárodné vzťahy, pozastavujú sa zvlášte nad tými, ktoré sú najurputnejšie nepriatelia náboženstva a nadprirodzeného života duší. Stopujú po príčinách evidentne dokazuje, že koreň všetkého zla tkvie v dychtivosti po svetských majetkoch, v bezuzdnej žiadostivosti radovánok, ktoré často zavdajú popud osudným sporom v žižni po bohactve, z ktorej rodí sa závodenie, nenávisť a zápas vrstiev spoločenských. Panujúce všade násilie otupuje prirodzený cit milosrdenstva a sľutovania tak, že ľudia ba celé národy v dnešných dobách viac ako inokedy hľadajú na seba ako nepriatelia dychtiaci po krvavej pomste. — Preniknúť ešte hlbšie do útroby týchto nešťastí nachádza, že pochádzajú z odialenia sa od Krista vo verejnom spolužití, zo štátnych správ bez auktority založených jedine na dobrozdanie nesvedomitých ľudí, z manželstiev bez milosti Kristovej snížených jednoducho z občanskej smluvy a hlavne z beznáboženských škôl preplnených nemravnými a protináboženskými vychovávateľmi.

Iba jediný liek! Navrátiť Krista do ľudskej spoločnosti, bo nemože byť pokoj, uzatvára sv. Otce, iba na základe spravodlivosti a obapolnej lásky, ktorá opäť navrátiac sa k ľuďom a vznietiac ich srdca vzájomným spolicením spojí ich v bratskej svornosti. Jediné v pokoji vlastného svedomia prýštiacom z milosti Spasiteľovej môže sa prikročiť k náprave všetkého zla a k prameňu všetkého dobra. Toto je heslo Pia XI. prizvukované vo svojich Encyklikách a krátko vyjadrené v slovách: „Pax Christi in regno Christi.“

2. *Sposob rozvinutia. Rozširovanie.* Encyklika „Rerum Ecclesiae“ vydaná 28. febr. 1926 je úpenlivým volaním k biskupom, kňazom, náboženským rádom a jednoduchým veriacim, aby prispievali k záchrane toľkých duší, ktoré žijú ešte v tmách pohanstva.

Hneď na počiatku sv. Otec snaží sa vštepiť do srdca presvedčenie nutnosti vrúcnej a nepretržitej modlitby, aby Boh svojou milosťou posobil na šlachetné dielo misií. Povzbudzuje biskupov, aby upotrebili všetky možné prostriedky a tak sa vynasnažili na zveladení robotníkov evangelia; katolíkov pritom upamätáva na svoje povinnosti prispieť nejakými hmotnými prostriedkami, aby sa nedali premocť v štedrosti od svojich odštiepených bratov, ktorí väčším úsilím napomáhajú rozširovateľov svojich klaných zásad; na udomácnenie katolíckej akcie medzi neveriacimi diktuje nové smernice pre skveľšie výsledky; nahlieha na to, by bolo utvorené pre každý národ vlastné domorodé kňazstvo, aby tak ľud toho istého rodu ľahšie mohol byť obrátený a utvrdený vo viere; odporúča zvlášte rádom, aby svojou modlitbou a pokáním vyprosili milosť k viere neveriacich nakloniť a tak učiť výslednú ťažkú prácu missionárov.

Neni otázky o tomto pamätihodnom dokumente, ktorá by nebola rozlúštená a prostriedku, na ktorý by nebolo poukázané. Všetko je tak otcovský a presvedčene prizvukované, že nemože byť kresťanskej duše, ktorá pri čítaní nebola by pohnutá a hnaná spolupracovať na podniknutej veľkodušnosti.

Encyklika má vzťah s vysviatkou prvých čínskych biskupov od samotného sv. Otca, s uzakoniením deväť apoštolských delegácií a s missionárskou výstavou na Vatikáne. Vidí sa zrejme, že v histórii missionárstva otvára sa nám nová, ohnivejšia éra, ktorá právom pridáva mu titul „Pápež Misií.“

Jednotnosť. Jedna z najvyšších snah Pia XI. je pripojiť k Cirkvi všetky roztrúsené údy, ktoré priebehom storočí nešťastne sa od nej odtrhly. K tomuto cieľu smeruje Encyklika ku Orientálcom „Ecclesiam Dei“ (12. november 1923) vydaná o tristoročnom jubileu mučeníctva sv. Josafáta.

Začína sa výkladom zjaveného učenia o jednote Cirkvi pozostávajúcej zo spojenia veriacich so svojimi pastiermi a skrze nich s najvyššou hlavou. — Oplakáva odtrhnutie Východu zavinené súperením národnosti a Cirkvi nepriateľskou vládou, ktoré porušilo jednotu a spôsobilo veľkú škodu nielen nespočítateľných duší, ale aj celých národov, zvlášte ono Byzantského Východu, ktoré potiahlo za sebou tak značnú časť Slovanov.

Pripomína ďalej pomoc poskytnutú Rusku počas veľkej biedy a ľutujúc, že nemal možnosti učiniť pre nich ešte viac teši sa nádejou, že pamiatka hrdinského svätca, ku ktorej prikladá svoje otcovské a príležitostné city stane sa popudom návratu k jednote Cirkvi. — A stavajúc ho za vzor, zastáncu a mučeníka jednoty povzbudzuje všetkých, aby napodobovali hrdinu, ktorý napriek odtrhnutia zostal verný Cirkvi Rímskej. — Kladie však nádej viac do mučeníkovej prímluvy ako do ľudskej pilnosti. Niemenej vyzýva tak rozkolníkov ako i katolíkov, aby študovali dejiny, by poznaním skutočnosti došli uznania, ktoré spojené láskou ku Kristu zaženie mýlne predsudky a otvori bránu otcovského domu.

*

Takou istou túžbou po shladení sa dýcha i jeho druhá Encyklika „*Rerum Orientalium*“, spísaná príležitosťou inaugurácie Orientálneho Ústavu v Ríme. (8. september 1928.)

V prvej stati historickej Pius XI. poukazuje na večné úsilia podnikané za uniú zo strany katolíkov, ktorými nemohly otriasť ani časté sklamaná, tým menej učiniť vlažnou lásku k odtrhnutým.

O druhej čiastke poučnej diktuje nové pravidlá, ktoré múdre použité priniesly by skvelé ovocie jednoty.

Končí výzvou k biskupom celého sveta volajúc ich k spolupráci, aby nadišiel konečne očakávaný deň návratu Rusov, Grékov a Ruténov.

*

Nutnosť jednoty sv. Otec opakuje aj západu o Encyklike „*Mortalium animos*“ (6. január 1928.). Tu obsiahnejšie objasňuje pojem jednotnosti; podľa slov Spasiteľových nemože sa tato zrodiť iba z jedného učenia a jednej viery; zavrhuje chybnú mienku tých, ktoré tvrdia, že všetky náboženstvá sú rovnako dobré a že može jestvovať opravdivá kresťanská láska bez jednej viery, keďže jednotnosť je jej základom; ľutuje, ale že nemože robiť smluvy s odrodilými: alebo nevrátiť sa do domu otcovského, alebo zriecť sa myšlienky unionizmu.

Či može byť makatelnejšia starostlivosť Pia XI. za sjednotenie kráľovstva Kristovho? Zasväčuje tomu tri Encykliky, ktorých dokazy nemožu byť presvedčivejšie ani túžobnejšie otcovské volanie.

Zdokonalenie. Snaha sv. Otca nesmeruje jedine k zväčšeniu kráľovstva Božieho medzi neveriacimi, nielen sjednotiť schizmatikov a protestantov, ale aj zdokonalovať svoje ovečky v ctnosti otvorenosti. Tento cieľ má Encyklika „*Miserentissimus Redemptor*“ (12. merce 1928).

Pius XI. zmieňuje sa o milosrdnom Spasiteľovi, ktorý po všetky časy Cirkvi bol na pomoci a svojim verným odhalil svoje nežné srdce, symbol nekonečnej lásky, ľuďom však sladké pozvanie na jej odplatu.

Obrátiac svoj zrak k ľuďom diví sa s nevýslovnou bolesťou nevďečnosti, akou sa tomuto láskyplnému srdcu odpláca ešte aj od tých, ktorí prináležajú do Jeho ovčince. Kol'ko nedbanlivosti a ne-

všimavosti nielen jednotlivcov, ale aj rodín ba národov! Bolí Ho nadevšetko zbabelosť tých, ktorí na spôsob utekajúcich apoštolov Ho zanechávajú a opovážlivosť tých, ktorí odvážnosťou Judáša približujú sa zneuctiť anjelský chlieb. Aké použiť lieky?

Ustáluje na tento cieľ pobožnosti, aby sa klaňali a zasvätili Srdcu tak jednotlivci ako i rodiny dokonca celé národy. K spôsobom cvičením odporúča „spoločné odprosienie“ pozustávajúce o modlitbe, o pokání a umrtvovaní, aby toto srdce za toľké urážky ľudstva sa usmierilo. — Ako Spasiteľ trpel a zomrel pre nás na dreve kríža, tak aj my údovia Jeho mystického tela o bolestiach budme kópiou Jeho trpezlivosti nabiednúc celý náš život za obeť so všetkými svojimi naruživosťami.

Sv. Otec teší sa z prospechu, ktorý Cirkvi z pobožnosti bude prýštiť. Dúfa, že každý podľa možnosti svojho stavu pridá sa k dielu zadostučinenia; hriešnici nech vstúpia do seba a nech činia pokánie; spravdiví nech sa stanú sprevodlivejšími, dostojnejšími poddanými Mocnára, všetci spoločne nech dbajú o rozkvet kráľovstva Kristovho na zemi.

3. *Prostriedky. Učenosť a svätosť.* Dňa 23. júna 1923 sv. Otec vydal Encykliku „*Studiorum duces*“, v ktorej sv. Tomáša Aquinského stavia za vzor obidvoch týchto nepostrádateľných dokonalostí.

Svätosť sv. Tomáša skvie sa v pestrých farbách: poníženosť, zbožnosť, skromnosť a zvlášte to bola čistota, ktorá ho vynášala k nebeským výšinám.

Na druhej strane popri svätosti kreslí jeho nadzemskú učenosť; tú odporúča celému svetu bo nielen, že sa teší jeho učenie všeobecnosti, ale aj jasnosti čím je najvhodnejšie rozliahť svoje svetlo v myšliach nevercov, rozohnať tak mrákoty bludov a otvoriť bránu ku Kristu.

Končí sa výzvou, aby sa napodobovali tak ctnosti a svätosť sv. Tomáša ako i zskúmanie nielen na poli filosofickom a teologickom, ale aj vedeckom. Učenie jeho je bezpečné, kráčaním po jeho stopách iste sa príde ku cieľu, ku Kristu.

*

Iná Encyklika tohoto druhu „*Rerum omnium*“ (26. január 1923) vyšla príležitosťou tristoročného jubilea sv. Františka Saleského.

Sv. Otec predstavuje nám jemnosť, charakteristickú ctnosť svätca. Jemnosť nie strojenú, ale uprimnú vyklíčenú z lásky a živenu milosrdenstvom; tá ctnosť pri obrátení tisícoch hrala väčšiu rolu, ako hlboká učenosť alebo výrečnosť.

Stavia ho za príklad katolíckych spisovateľov povzbudzujúc ich, aby napodobovali jeho čisté myšlienky a zdravé učenie; obzvlášte jeho jemnosť ducha nech si každý osvojí, lebo tá má silu viazať duše a utvrzovať v rodinách pokoj a svornosť.

*

Dňa 30. apríla 1926 v sedemstoročnom výročí smrti sv. Františka z Assisi objavila sa Encyklika „Rite expiacis”.

Pius XI. pripomína biedny hmotný a mravný stav Itálie v 13. storočí. V tejto tme žiari skromná postava svätca Assiského šta nadprirodzeny zjav. Pravý opak tehdejšej doby zrieka sa úplne sveta a jeho pýchy, aby vzal na svoje ramená sladké bremä najvyššieho sebazaprenia. Jeho ctnosti ustavičnej apoštolskej chudoby a serafínskej lásky aj teraz naplňujú svet obdivom a úžasom. Sv. Otec praje si, aby sme z tohoto drahého pokladu nedostížiteľnej takmer dokonalosti aspoň niečo si osvojili, čím by sme najlepšie v jubileu tohoto veľikáša se obohateniu našej duši prispeli.

Encyklika má vzťah sv. Otcovi tak drahou a nádejnou a katolic-kou akciou. Podľa jeho ideí práve táto má sa vyznačovať Františkovou nadprirodzenou láskou nehladajúcou žiadnou pozemskú odmenu za prácu pre spásu duší a pre slávu Božiu.

Z rady týchto Encyklik vynorujú sa nám charakteristické podmienky pre oprávdivého apoštola: učenosť so svätosťou, kňazský duch spojený laskavosťou a túha prinášať obete. Toto sú zaiste hlavnými prostriedkami rozkvetu kráľovstva Kristovho.

4. *Pomocka obrany a cieľ snah.* Starosti Pia XI. sú podobné obozretnosti vodcu, ktorý nemeškane ubiera sa tam, kde napa-dnutie nepriateľom je najnebezpečnejšie, potreba obrany najnutnejšia. Dokladom takejto udatnosti sú dve Encykliky „Maximam gravissimamque” (18. január 1924) v ktorej uznávajú ctnosti francúzskeho kňazstva a dobrosrdečnosť katolíckeho ľudu, zakročuje v záujme Cirkvi proti nepravým združeniam, a „Iniquis afflictisque” vydaná za práva prenasledovaného Mexika.

Na začiatku sv. Otec pobáda celý kresťanský svet poukazujúc na potrebu modlitby za blaho Mexika, bo barbarská surovosť krvolačných nepriateľov Cirkvi neslýchane zúri, mučeníkov ale zo dňa na deň pribúda.

Ešte snád nejestvovalo také prenasledovanie zo strany menšiny oproti väčšine katolíckeho národa: Cirkev o svoje statky olúpená, kňazstvo všetkých svojich práv občanských a cirkevných zbavené; zakázaná sloboda vierovyznania, daná moc úradom miešať sa do záležitostí cirkevných. K týmto sa pridružujú veci ešte hroznejšie: zrušenie rádov, seminárov a ústavov filantropických; funkcia posvätných obradov trestaná ako hrozná previnenie; prevelebná sviatosť zneuctená neraz aj za samej bohoslužby; všetci, ktorí by sa opovážili postaviť sa za práva cirkvi odsedia si v temnom žalári, alebo dostanou gulku „prečinu zákona”; Cirkev tupená a šlapaná od slobodomurárskej tlače, katolíkom však sa zakazuje hájiť sa.

Na druhej strane potěšuje ho hrdinskosť zo strany katolíkov, veď z niekoľko tisíc kňazov iba jeden, dva zradili svoje povinnosti a podivuhodná veľkodušnosť veriacích o bránení svojich práv a to bez strachu pred okovami alebo vyhrážkou smrti.

Sv. Otec viac však kladie nádej, ako do zakročenia susedných národov, ku ktorým už bolo nakupené tak nesčíselných upenlivých

proseb, ale bezvýsledne, do pomoci Matky Božej Guadalupskej, patronky Mexika, ktorá vyslyšiac volanie svojich prenasledovaných detí zaiste vyprosí od Syna svojho návrat k pokoju.

✱

Kráľovstvo Ježiša Krista. Vo všetkých Encyklikách Pia XI. o rozmanitosti dojmov a otázok panuje harmonia a jediný účel, aby totiž zažiaril „Pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom“. O tomto svedčí najlepšie Encyklika „Quas primas“ (1. december 1925).

Po rozobraní dokazov o moci Ježiša Krista nad stvoreniami, sv. Otec prikróčuje k objasneniu pojmu prirodzenosti a rozsahu kráľovstva. Kráľovanie Jeho musí obojsť celé človečenstvo, všetkých ľudí bez výnimky. Kristus má opanovať náš rozum, aby tento súhlasil so zjavenými pravdami, našu vôľu, aby sa poddala a bola poslušná božím zákonom, naše srdce, aby milovalo viac svoj Ciel ako prostriedky vedúce k cieľu a telo naše, aby sa stalo vhodným nástrojom duše.

K náprave všetkého zla liek iba jediný! Uznať príslušnú hodnotu Kristovu a stať sa poddanými Jeho kráľovstva, aby povstala bratskosť a svornosť v ríši spoločného Otca.

Aby však kráľovská dôstojnosť Ježiša Krista na celom okršleku zemskom bola poznaná, ustanovuje významný sviatok Krista Kráľa.

Všetci pápežovia prirodzene horlivosťou pečovali o vzrast kráľovstva Božieho na zemi, avšak len málo ich snád tak veľkým bohatvom myšlienok, geniálnou smerov nepodujal tak ohnive prácu za rozkvet Cirkvi. Jeho dvanásť Encyklik sta dvanásť svetiel šíria svoje lúče po tmách našej modernej doby. Ba ešte aj nepriatelia Kristovi hľadia naň ako na neobyčajný zjav a zmieňujú sa o ňom uznalivosťou. Nech chvalitebné osvedčenie nevercov vznietia ešte viac našu synovskú lásku!

Najdrahší dar pre pápeža Pia XI., v tomto jubilejnom roku bude spolupráca nás všetkých, aby mohol víťazne pokračovať v uskutočnení svojho šlachetného programu: „Pax Christi in Regno Christi“.

J. Hájek

Papež Katolícké akce.

Bylo by neúplným každé pojednání o díle sv. Otce Pia XI., kdyby neobsahovalo aspoň stručnou zmínku o Katolícké akci, která není než organickou součástí velikolepého jeho plánu. Pius XI. totiž — jak se jeví už dnes každému, kdo i povrchně probírá akta jeho pontifikátu — rozdělil si hned s počátku celý svět na tři veliké skupiny: pohany, rozkolníky a věrné ovečky; a na tyto tři strany obrátil svou veškerou činnost. Jeho neúnavná práce pro zámořské misie, která mu právem přinesla název „Papež misíí“, jeho otcov-

ská starost o rozkolný východ a roztržštěný západ jeví se v enc. „*Rerum Orientalium*“ a „*Mortalium animos*“, jsou právě hlavními veledíly tohoto promyšleného boje o království Boží na zemi. A pro své věrné ovečky, obklopené kdekoliv zákeřnými vlky moderní nevěry a nízkého hmotářství, co pro ty udělá? I zde se ukázal Pius XI. velikým nástupcem slavných náměstků Kristových a předložil a provedl dílo, které, byť se na počátku zdálo nepatrné a snad neúčinné, dnes si dobývá jedné země po druhé, stává se předmětem studia celého katolického vzdělaného světa a co zdravý kvas utužuje, obnovuje, doplňuje dosavadní způsoby katolického života a výboje: Katolická akce.

Abychom aspoň poněkud ocenili velikost tohoto díla, vraťme se o několik let zpět *ke poměrům v katolických zemích a zvl. v Itálii po světové válce*. Nový politický a kulturní život, jak začal bujet v prvních letech poválečných, nesmetl výsledků předválečného spolčování, spíše znovuvzkřísil, a tak i katolíci se vrhli plným proudem do práce, jsouce donuceni stále stoupajícím náporům bezvěří a socialismu. Snad proto také jejich řady rostly, snad se dobylo mnoho cenných vítězství, jednotné zástupy nadšených bojovníků za práva Církve uchvacovaly svými projevy a nezištnými výboji, než přece něco chybělo. Chybělo to, co dělá katolictví tím, čím je, vnitřní jeho náplň, která by pronikala jednotlivce a masy a dodávala odolnosti v dobách útisku i klidu.

Toto vše a ještě jiná nebezpečí skrývalo v sobě i mohutné hnutí organizační ital. katolíků, kteří sice už v té době tvořili tři nezávislá tělesa, sdružující ženy, jinochy a dívky celého národa, ale v nichž pro práci vnější — jako tomu bylo a dosud jest v jiných státech — se zapomínalo snadno na vnitřní výchovu katolických srdcí. K tomu pak se přidružovala ještě jiná skutečnost. Toto čistě náboženské hnutí nebylo dosti jasně odlišeno od hnutí politického katolíků, třebaže už dávno před tím nepřestali papežové zdůrazňovati jeho naprostou nepolitičnost. Jaké se v tom skrývalo nebezpečí, byly by ukázaly události pozdější, kdy po 28. X. 1922 vítězný fašismus odstraňoval jednu po druhé všechny politisující skupiny, nevyjímaje ani katolické „popolari“, a s nedůvěrou hleděl na kvetoucí spolky katol. mládeže.

Leč než-li k tomuto všemu mohlo dojít — a v tom se jeví právě síla prozíravosti u Pia XI., nebo ještě lépe velikost Boží Prozřetelnosti — *dosedá na stolec sv. Petra muž*, který dovede správně orientovati ohrožené šiky ital. katolíků a dovede vlít nový, jedině správný život do katolického sdružování. Achille Ratti se sice nikdy osobně neúčastnil spolkové činnosti, leč „ve své přípravě jako učenec, v tichu meditací, v řešení těžkých problémů ve prospěch církve nasbíral dosti sil k novému přeoctíznému úkolu“).

Nepřestal býti nikdy bystrým pozorovatelem předností a nevýhod a právě jeho ústraní jako knihovníka dovolovalo mu mnoho cestovati, skoro ve všech zemích, shlédnouti práci, oceňovati metody.

*) Hr. della Toue, red. „*Osservatore R.*“ v článku o J. Sv. Piu XI.

Proto hned, jakmile dosedl na stolec milánský, vidíme jej jak po plných 5 dní konferuje s předáky katolického hnutí v arcidiecesi a horlivě se účastní příprav na sjezd ke konci 1921.

A tak, když za nedlouho nato vychází z konklave jako papež Pius XI., katolický svět nalézá sice na trůně náměstka Kristova učence prvního řádu, ale zároveň vyškoleného organisátora a apoštola, který se hned dává do díla, aby pokračoval v ideálu svých slavných předchůdců: Obnoviti křesťanskou společnost v Kristu.

Už 2. října 1922, tedy skoro celý měsíc před vystoupením fašismu, v listu kard. Gasparriho k ital. episkopátu kreslí základní rysy nového zřízení v katol. hnutí italském a zároveň zcela jasně objasňuje jeho program jako akce čistě nepolitické, či spíše nadpolitické. A brzo nato začal také dle toho s rozhodnou rekonstrukcí.

Jeho opravy se braly dvojí cestou: organizační a programovou. Bylo třeba přidružení k akci nejpevnější prvek katolického apoštolátu laického a tak vzniká čtvrtý národní útvar: Sdružení katolických mužů ital. Než tyto čtyři složky, muži, ženy a mládež mužská i dívčí, pracovaly dosud odděleně; proto tvoří Pius XI. jednotlivé výbory, které by dodávaly postupu, a to stále samostatnému postupu jednotlivých útvarů jednoty, a sice „Ústřední výbor“ se sídlem v Římě pro celý stát, a pod ním „Diecesní výbory“ a jím podléhající „Výbory farní.“ Tím naznačena už poslední reforma, snad nejdůležitější, úzké včlenění sítě organizační do správy církevní, nejen co do jména, ale hlavně ve skutečnosti, takže farář, biskup a Sv. Stolicе jsou opravdovými vůdci a nikoli pouze protektory. Ale tím se již dotýkáme stránky daleko důležitější, to jest programové.

Zde spíše než o opravách, třeba mluvit o ujasnění, provedení oněch snah a cílů, které už prohlásili hned při prvních začátcích K. A. v Itálii Pius X. a Benedikt XV., ale které nenalezly hned plného pochopení a úspěchu. Veliká reforma Pia XI. spočívá právě v tom, že tyto vzácné a jediné správné názory uvedl v život. Možno je stručně shrnouti ve vystižné definici Kat. akce, vytvořené samým sv. Otcem: „K. A. jest účast laiků na hierarchickém apoštolátě církve.“ Proto 1) Kat. akce nebude sdružením katolíků za účely jich různých skupin, jako rolníků, zaměstnanců, třebaže i jejich zájmy budou tvořiti část jejího programu, nýbrž především a hlavně bude *apoštolátem*, obdobným onomu, který po dva tisíce let bojuje o rozšíření království Božího v srdcích lidstva. 2) Apoštolát tento bude však apoštolátem *laiků*, přiměřeným jejich postavení a schopnostem, ale za to skutečným a účinným, v němž katolíci-laikové jsou zváni, aby věnovali církvi své síly za nesmírné dary a milosti, které denně od ní přijímají, zvláště dnes, kdy je takový nedostatek kněžstva. 3) Konečně poněvadž laický apoštolát by sám o sobě zůstal nutně neplodným, musí býti K. A. zároveň apoštolátem *hierarchickým*, v tom smyslu totiž, že je opřena o ty, kterým jediné dána moc jíti do celého světa a učit. „V tom je celá a jediná síla Kat. akce“, nepřestává zdůrazňovati Pius XI. Její pravý úkol není v ničem jiném, než že je nástrojem, kterým biskup, duchovní správce vniká tam, kam

by jinak pro různé příčiny nepronikl. Proto ono slovo, objevující se tak často v ústech sv. Otce Pia XI.: účast, la parteci fazione.

Hle, co znamená pro sv. Otce Kat. akce! A jak nestanouti s údivem před tímto pojetím, tak vznešeným a vysokým, tak spásnosným a důležitým pro církev v dnešních dobách! Potom se chápou ona rozhodná slova v první jeho encyklice „Ubi arcano Dei“, jimiž Pius XI. ukládá kněžstvu Katol. akci jako součást duchovní správy a všem věřícím jako povinnost křesťanského života; rozumí se také, proč ji nazývá „zřítelnicí svého oka“ a prohlašuje, že co bylo učiněno proti ní, jakoby se stalo proti církvi, proč dále ji stále neúnavně zdůrazňuje při každém svém projevu, jakoby se snažil podat vždy jasněji svým ovečkám svůj velký ideál.

Ale Pius XI. dovedl také tuto velkolepou vizi *uvést v čin*. Začal v Itálii. Itálie, která jako vlast a sídlo jest mu nejbližší, dnes po krátké době jeho pontifikátu podává krásný vzor K. A. v praksi. Stručně dá se její síla okrouhle vyjádřiti takto:

Sdružení mužů 100.000 členů — 3.300 organizací.

Sdružení žen 200.000 členů — 4.500 organizací.

Sdružení jinochů 200.000 členů — 5.000 organizací.

Sdružení dívek 300.000 členů — 8.000 organizací.

t. j. na 800.000 apoštolů neb po apoštolátu toužících duší.

A jak vděčným úkolem by bylo také rozepsati se o jejich práci. O práci na zdokonalení sebe sv. svátostmi, duch. cvičeními, neb o apoštol. činnosti na venek v besídkách, továrnách, kursech a p.!

Než Pius XI. záhy jako nejvyšší hlava celé církve, hleděl přisvojit blahodárné účinky K. A. veškerému katol. světu. Přes všechny totiž rozdíly jednotlivých národů dají se snadno stanovit základní hlediska, jimiž potřebí oživit a obnovit katolické voje a tak došlo na popud samého sv. Otce k ustavení neb aspoň k upravení K. A. ve všech skoro zemích katolických, aniž bylo nutno napodobiti ve všem formy K. A. italské. Tak kvete už K. A. ve Španělsku, v Belgii, v Již. Americe a začíná u nás, v Polsku, Litvě, ba i v Japonsku a Číně.

Hle, jak vypadá dílo, kterému Pius XI. se zasvětil celou svou duší a které také odpovídá novým požadavkům doby, zvláště bezprostředně příští, dílo opravdu vysokých pojetí a hledisk, o němž sám jeho původce, sv. Otec, jednou tajemně prohlásil: „...*dílo vzniklé po dlouhé úvaze a ne bez vnuknutí*“*). Jen tak aneb aspoň — stěží jinak možno dojít k velikému cíli katolictví v dnešních dobách: obroditi kvasem Evangelia zbloudilou společnost; proto není divu, že dnes, v jubilejním roce svého sv. Otce s vděčností a důvěrou zírá katol. svět k Vatikánu, s vděčností za novou jistou cestu, kterou neváhal přes všechny nesnáze ukázati a též s důvěrou a láskou, poněvadž za ním středem a skalou veškerého apoštolátu kněžského a laického, rýsuje se milá postava Kristova: „Petře, miluješ mě?.... Pasiž beránky mé!”

*) V řeči na svátek sv. Josefa 19. III. 1926 k delegaci italských žen.

Pax Christi in regno Christi.

Sv. Otec Pius XI. zakľúčil *Svätý Rok* 31. dec. 1925 slávnostnou omšou pontifikálnou „Krista-Kráľa“ v bazilike sv. Petra vo všetkej majestátnosti obradov. Tento sviatok uvádzal a objasnil encyklikou „*Quas primas*“ dňa 11. dec. toho samého roku, Encyklika a sviatok sú nielen výrazom hlbokej zbožnosti pápežovej, ale i veľkého významu historického a krokom za uskutočnením dávno premysleného a na stolec Petrov nastupujúcemu Sv. Otcu na myslí tanúceho programu, ktorý už v prvej svojej encyklike „*Ubi arcano*“ z roku 1922 bol vyjadril slovami: *Pax Christi in regno Christi*.

Encyklika bola verným obrazom súčasného sveta s podrobným rozborom o pôvode zla, ktorým bolo ľudstvo nedávno gniavené. Pápež odhaľuje všeobecnú túhu po mieri a ukazuje jedinou cestu k nemu, opakujúc vážne slovo sv. Pavla: *Pax nostra Christus*. Spoločnosť treba priviesť späť ku Kristovi a pretvoriť ju, a síce takto: štát nech uzná svoju závislosť na Bohu, nech uzná Cirkev jako ju utvoril jej božský Zakladateľ, náboženskú spoločnosť dokonalú a svrchovanú, ktorá neskracuje, ba zdokonaluje a povznáša autoritu štátnu. Pápež musí byť slobodný; on, ktorý so zjavnou neodvislosťou má riadiť supernacionálnu Cirkev Kristovu, nemože byť podriadený ľudskej moci.

Vo svätej obhajobe práv a slobody Cirkvi je utajený, povedal bych, predčiť šťastného rozuzlenia páľčivej otázky v pakte Lateránskom. Pius XI. videl v duchu dvíhať sa svoj trón vysoko nad válečnými troskami; videl blížiti sa národy, iba jeho vlast, tá šťastlivá zem, kde Kristus ráčil umiestniť sídlo svojho zástupcu, chýbala... Vtedy prehovoril k nej otcovsky: *Cogitavi cogitationes pacis et non afflictionis*. Boh pripravoval srdcia na prijatie tých slov a pápež sotrvál na svojom programe: obnoviť sladké kráľovstvo Kristovo.

A sme znova u encykliky „*Quas primas*“ o kráľovaní Kristovom a o zavedení zvláštného sviatku, ktorý by čo rok prehlásil a upevnil práva Krista-Kráľa; ona je vysvetlením a doplnením encykliky „*Ubi arcano*“ a jej motto znie: *Pax Christi in regno Christi*. V nej idea Krista-Kráľa je úplnejšia a teologicko-dogmatická. Pápež ovil hlavu Kristovu nádherným vencom výrokov zo žalmoch, z prorokov a z evanjelia. V závažných výškach dogmát prisudzuje Kristovi, i jako človekovi, pocty a práva svrchovaného vladára. Odôvodňuje ich z podstatného spojenia prirodzenosti ľudskej so Slovom a z vykúpenia. Zdôrazňuje plnosť moci kráľovskej v Kristovi, ktorý správcou národov na zemi sveril moc svetskú, kdežto Cirkvi predovšetkým duchovnú. Potom podrobne objasňuje liturgický sviatok Krista-Kráľa a poukazuje na jeho praktické dôsledky a účel, t. j. celého človeka a celú spoločnosť priviesť k tomu láskavému Kráľovi, do jeho *Kráľovstva na zemi*. Encyklika má preto dva charakte; vyčerpáva dogma kristologické a konkretizuje ho v liturgickom sviatku, ktorý vynáša jedno z predných práv Boho-Človeka, jeho kráľovskú dôstojnosť.

Táto encyklika je korunou učenia Cirkvi, ktorá musela práve v tomto bode odraziť nie jeden útok. Nech stačí uviesť césaropapizmus byzantských a rímsko-nemeckých cisárov v stredoveku. Úplnejšia forma laicizmu prichádza s Luterom, ktorý slúčil bludárske prúdy stredoveku v *egocentrizmus*; z voľného úsudku a z rozumu tvorí najvyššiu normu viery a samospasiteľnou pseudovierou ospravedľňuje ľudské vášne. Pohanstvom raziaci humanizmus zbožňuje Človeka a utvára laickú morálku Machiavelliho. Dielo dovršuje revolúcia francúzska, ktorá vylúčila zo spoločenstva ľudského Boha a na jeho miesto vyvýšila bohyňu Rozum. A tak jsme u kolísky racionalizmu a liberalizmu 19. storočia, ktorý definuje vedu v rozpore s vierou a Cirkvou. Vo všetkých tých zápasoch prehovorila Cirkev jasne a smelo o svojich právach a o povinnostiach štátu, t. j. o pomere Cirkvi a štátu. Spomeniem iba pamätnú odpoveď L'va Veľikého cisárovi Marciánovi, bullu „*Unam Sanctam*” Bonifáca VIII., bullu „*Auctorem Fidei*” Pia VI., „*Sillabo*” Pia IX. a konečne „*Immortale Dei*” L'va XIII. Avšak Pius XI. dal tomu istému učeniu nový, aby som tak vyslovil, posvätnější ráz, tým že ho priblížil viac ku Kristovi, oziariac ho svetlom dogmát a predložiac ho kresťanskému ľudu v kráse cirkevného sviatku; a tak učenie stáva sa modlitbou, najmocnejšou zbraňou v rukách Cirkvi.

Nadhodila sa však otázka, či do onej encykliky a do onoho sviatku sa vplietly tiež úmysly politické. Myslíme-li pod politikou miešanie sa do civilnej moci toho ktorého štátu, encyklika je od takých intencií ďaleko; má-li však politika znamenať zasahovanie do činnosti, ktorá je v akomkoľvek vzťahu s mravným učeníom, vtedy áno, encyklika hlása politiku v najvyššom slova smysle, tú svätú politiku Evanjelia, ktorú prizvukoval Pán Ježiš: *Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie*. Ona háji práva Božie a cirkevné; sv. Otec jasne sa vyjadril, že encyklika a sviatok Krista-Kráľa sú protestom oproti veľkému zlu našich čias, štátnemu laicizmu; že nimi zdôrazňuje úplnú slobodu a neodvislosť Cirkvi od moci svetskej v jej učení a vedení ľudstva k večnému šťastiu a že toto právo Cirkvi je neodcudziteľné, akožto právo spoločnosti dokonalej, ustanovenej Kristom. Lež Pius XI. vedel zachovať rovnováhu, aby nezavadil ani o právo Cirkvi, ani o moc štátnu, pripravujúc tým cestu Lateránskej shode.

Pohl'ad slávne panujúceho papeža sa však nezastaví len u snežných Álp. On je otcom všetkých národov, všetko ľudstvo pozýva na hostinu Kráľovu. A nádeje svítajú. Protestanstvo sa rozptýľuje v racionalizme, alebo márne hľadá jednoty v nepravom pankresťanstve. Pravoslavia tratia pôdu pod sebou tým, že prestalo byť náboženstvom štátnym. Staré modly na východe a na juhu padajú do tmy, žltý a čierny svet sa prebúdzajú z viac tisícročného spánku. Druhá encyklika „*Mortalium animos*” o cirkevnej jednote zaiste nebude *blasom volajúceho na púšti*. Jedna vec je istá; svedčia dejiny a dôkazy teologické. Sloboda pápežov úzko súvisí s vonkajším i vnútorným rozkvetom Cirkvi. Encyklika „*Quas primas*” a sviatok Krista-Kráľa sú plné nádejí na lepšiu éru pre Cirkev, kedy má byť jeden ovčie-
nec a jeden pastier a pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom!

Obnovitel církevního státu.

Na počátku letošního milostivého léta byla pozornost celého světa obrácena k slunné Italii a všechen tisk psal o slavných událostech ve věčném Římě, o stkvělém vítězství nyní slavně panujícího sv. Otce Pia XI.

Po šedesát roků byla hlava všeho křesťanstva na zemi zbavena svého pozemského panství; šedesát roků žili papežové jako vězni italského krále a celého půl století se snažili nabýti právní cestou to, co jim po dlouhá staletí patřilo. Avšak marně. Tu přišel rok 1929. Sv. Otec vyhlásil milostivé léto u příležitosti svého zlatého kněžského jubilea. Vzácné to jubileum pro sv. Otce, ale památné též tím, že se mu podařilo odstraniti šedesátileté bezpráví páchané na papeži.

Stal se vítězem, velkým vítězem ducha, obdivovaným od celého světa. Nezvítězil mečem, jako slavní vojevůdcové, nezvítězil terrorem nebo násilím, nezvítězil lstí. Zvítězil silou ducha, zvítězil spravedlivě, což dodává jeho vítězství převeliké ceny. Sám sice pravil: „Není vítězů ani poražených“, ale obnovení papežského státu, jest přece vrcholným úspěchem diplomacie Apoštolské Stolicе. I když nepřeje si sv. Otec nazývat se vítězem, přece lze tyto veliké úspěchy sv. Otce na poli církevně-politickém přirovnati k vítězství, — k vítězství spravedlivému.

K spravedlivému vítězství je třeba spravedlivého boje, ať mečem, ať duchem, to znamená spravedlivé příčiny k němu. Dále se požaduje též spravedlivých prostředků k jeho získání. Všechny tyto podmínky sv. Otec vyplnil.

Bylo lze slyšeti po podepsání smluv Vatikánu s Kvirinálem z mnoha stran, že papež na to území neměl práva. Krátce tuto námitku vyvrátím, čímž ještě lépe ukáži, jak vskutku veliké jest vítězství Pia XI.

Základy papežského státu spadají do 4. století. Tehdy hlavně dva činitelé působili k založení samostatného panství papežského.

Roku 321 Konstantin Veliký učinil církev právní osobou, takže jak duchovenstvo, tak i kostely mohly nabývatí jmění nemovitého. Sám daroval papeži palác lateránský a jiné budovy v Římě a Antiochii a též rozsáhlé pozemky. Patrimonium církevní stále rostlo a zanedlouho obsahovalo mnoho statků, dvorů a celých vesnic. Kolem roku 600 bylo již 23 církevních patrimonií.

Druhým činitelem pro vznik papežského státu bylo přesídlení císařů z Říma do Byzance. Tím veškerá starost o Řím přešla na papeže. Papež stal se útočištěm utiskovaných od vlád i od vnějších nepřátel. Vážnost papežova stále vzrůstá.

Veškerou práci papežů o blaho obyvatel se připravuje půda ke skutečnému založení papežského státu, jež se realizuje v 8. stol. Pipin Malý daroval (promissio Carisiaca 753) papeži exarchát a Pentapoli. Toto darování Pipinovo vlastnoručně potvrdil Karel Veliký se všemi biskupy, opaty, vojvody a knížaty říšskými. Výnos pak, jímž určují se

hranice nového státu zní: „...a *Lunis cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardone, inde in Vercelo, deinde in Parma, deinde in Rhegio, et exinde in Mantua, atque monte Silicis, simulque et univrsam exarchatum Ravennatum sicut antiquitus erat atque provincias Venetiarum et Istriam necnon et cunctum ducatum Spoletinum et Beneventanum.*“*)

Od vydání dekretu až do papeže Innocence III. (1198-1216) rozsah papežského státu se různě měnil. Jednotlivá území přecházela pod panství různých mocnárů podle běhu událostí, až Innocenc III. dostává od císaře Otty IV. listinu, v níž se potvrzuje nárok stolice papežské na země, které od Pipina a Karla Velikého byly jí darovány a potvrzeny. Poslední z císařů, kteří papežský stát potvrdili**), byl ve 13. století Rudolf Habsburský za vlády papeže Mikuláše III. (1277-1280).

Po dalších 5 století stát papežský ve svém celku se udržel. Větší ztrátu pocítil až za francouzské revoluce. Roku 1798 francouzské direktorium odňalo papeži panství světské a utvořilo republiku římskou. Papeži Piu VII. (1800-1823) se sice nakrátko podařilo konkordátem s Napoleonem udržeti církevní stát, ale nastalé nové neshody mezi oběma stranami, skončily zajetím Pia VII. a r. 1813. zrušením papežského státu. Roku 1815 vídeňským kongresem byl papeži církevní stát vrácen. Klid se však již nevrátil. V roce 1848 byla opět zřízena republika římská. Svatému Otci zbylo jen málo z toho státu. 11. září 1860 vpadlo do papežského území vojsko sardinské, čímž papež ztratil některé severní provincie. Řada bojů skončila 20. září 1870 zabráním Říma a církevního státu s výjimkou vatikánského území a některých papežských paláců. Král hned příštího roku přesídlil na Kvirinal. Papež Pius IX. prohlásil se vězněm italského krále ve Vatikáně, odkudž ani on, ani následující papežové nikdy nevykročili.

Garančního zákona vydaného 13. května roku 1871, jímž byla papeži zaručena suverenita a svoboda jakožto hlavy církve papež neuznal, jakožto naprosto nedostatečné garancie. Tak bylo papeži odňato, co mu právoplatně patřilo již po 10. století, jak jsem stručně naznačil. Nedobyl si toho území nespravedlivou válkou, nýbrž dostal je svobodným darem králů.

Tak umírá jako vatikánský vězeň r. 1878 Pius IX., r. 1903 Lev XIII., r. 1914 Pius X., a roku 1922 Benedikt XV., po němž nastoupil papež Pius XI., obnovitel státu papežského. Jedenáctého února 1929 vzájemným podepsáním smluv, za sv. Otce od kardinála státního sekretáře Petra Gasparriho a za krále Viktora Emanuela III., od ministra B. Mussoliniho, bylo odčiněno dlouholeté bezprávi světské moci nad církevní suverenitou. Zpráva o tom se rychle rozšířila po celém světě a naplnila radostí všechny, jímž spravedlnost jest předním požadavkem v lidské společnosti, z tábora katolíků i nekatolíků.

První podmínka spravedlivého vítězství Pia XI. je jasně dokázána.

Jakých užíval sv. Otec prostředků? Bojoval jediné zbraněmi duchovními, z nichž lze hlavně uvést modlitbu, mírnost a lásku. Sám se

*) Anas. Bibliothecarius „Historia de vitis Rom. Pont“.

Mig. P. L. 128, 1179-80.

**) Každý císař, než byl korunován, musil stát papežský potvrdit.

modlil za šťastné ukončení neblahého rozporu církve s vládou italskou a vybízel i jiné, aby za to Ježíše Krista, Krále míru, žádali. Mírnost jeho se jeví zřetelně po celou dobu vyjednávání. Sv. Otec nechtěl vše, co bylo církvi odňato, žádal jen tolik, co bylo nutno, aby mohl skutečně jako hlava křesťanstva na zemi svobodně vládnouti. V tomto jednání můžeme dobře pozorovati, jak u sv. Otce se péče o blaho církve snoubí se snahou o blaho jeho vlasti. Nedychtil po panství světském, toužil jen po tom, aby mohl samostatně vykonávati úřad, jež mu Bůh svěřil.

Hle, zdaž není tento úspěch sv. Otce krásným důkazem, že zbraně ducha jsou mocnější než fyzické násilí, i kdyby se někdy zdálo, že podléhají a nedosahují svých cílů ve věci spravedlivé.

Antonín Vojáček

Sv. Otec a římská otázka.

Ve své první encyklice „Ubi arcano” dne 23. prosince 1922 připomíná sv. Otec pozoruhodný zjev, že vlády skoro všech států světa, puzeny jsouce téměř společnou touhou po míru, se obracejí na sv. Stolicí, aby s ní upevnily nebo obnovily přátelství a vzájemné styky. Z toho má upřímnou radost, jelikož tím stoupl význam sv. církve a pak stále zřejměji se jeví, jakou oporou je církev i pro pozemské štěstí společnosti lidské. Ale s bolestí končil: „Není ani třeba připomínati, jak nás bolí, uvidíme-li, že mezi přátelskými státy není Itálie, naše drahá vlast, země, v níž ruka Boží, řídící běh dějin, položila sídlo náměstka Kristova na zemi. Řím byl sice střediskem mohutného kdysi světského imperia. Než přítomností Petrovou byl povznesen na centrum duchovní veleříše celého světa, jsa sídlem autority, jež je povznesena nad všechny národy a objímá všechny lidi.” Pak sv. Otec znovu se zármutkem opakoval protesty svých předchůdců proti dnešnímu, nedůstojnému postavení sv. Stolicе, jež způsobily minulé revoluce. Zdůraznil jako věc samozřejmou, že tato duchovní moc již pro svůj božský původ a pro svaté právo milionů věřících celého světa, nesmí býti podřízena nějaké moci lidské nebo zákonům. Musí býti ve všem nezávislá, jak vyžaduje její duchovní poslání. Sv. Otec protestoval z pouhého nátlaku svědomí, jsa pamětliv, že musí zemřít a věčnému Soudci složit přísný účet, — jak sám častěji se vyjádřil.

Toto odhodlané stanovisko posledních papežů dává také tušiti, na jaké překážky musel narazit každý pokus o řešení. Svatá Stoliče projevovala vždy dobrou vůli k jednání, ale proti jakémukoliv sblížení rozhodně se stavěly na odpor dřívější liberální italské vlády. Teprve energická vůle Musoliniho dovedla naléztí východisko k smírnému řešení. Na to myslím dnes, kdy jsme si již trochu zvykli na radostnou skutečnost viděti sv. Otce suverenním pánem a únorové zprávy o

podepsání smlouvy a konkordátu zdají se nám přirozeným a lehkým rozluštěním celé spletité otázky. Neprožívali jsme všech velikých obtíží, jež bylo třeba překonati. Kdo dnes myslí na to, že slavnému aktu v Lateráně předcházely celé měsíce, ba roky modlitby, úsilovného studia a mlčelivé práce? Bylo k tomu třeba velkého nadpřirozeného alpinismu a energické vůle. Tomu se obdivujeme dnes u sv. Otce v slavných dnech jeho 50letého kněžského života. Dovedl rozvázat uzel těžkého problému, jenž tížil nejen národní život italského státu, ale bolestně se dotýkal citů celého katolického světa. Není divu, že v šťastný den svého zlatého jubilea bude obklopen jako milovaný otec svými nadšenými dětmi, jejichž hřímavé „*Éviva il Papa*“ bouřlivě se ponese basilikou v ony dny. Bude to upřímný výraz blahopřání, radosti a vděčnosti římského lidu, ale i celého světa. Vždyť vyrovnání římské otázky rozradostnilo celý katolický svět a tento rok byl dobou zvláštního požehnání. Stoupe mezinárodní význam sv. Stolicе — jubilejní rok sv. Otce je pramenem tolika duchovních milostí, — a kdo by již zapomněl na mohutný triumf víry a práva, když sv. Otec v červenci, poprvé po letech, uprostřed stotisícového zástupu vyšel z basiliky sv. Petra na své území. Okamžik jistě historický, na nějž každý vzpomene i po letech s radostí.

V těchto dnech se zdvihá celý katolický svět, aby se radoval z radosti Otce a na modlitbách mu vyprosil mnoho let slavného panování. I vatikánským státem proudí dnes nový život. Všude se staví a opravuje, asi 600 dělníků je stále v práci. Cítíte se tam opravdu doma. Stráž, kterou jste dříve potkali jen uvnitř paláce, dnes volně se prochází náměstím a na hranicích dosud nezvykle se vyjímá službu konající Švýcar v historické uniformě s moderní puškou a lesklým bodlem. Za basilikou vzniká prostranné náměstí. Stojíme na půdě státu, jenž vznikl v největší tichosti a míru, jenž nezná válek a prolévání krve. Zde každá píď země je takřka zduchovněna, sloužíc svobodnému, nadpřirozenému poslání nástupce Petrova k duším.

Jsme zase na hranicích. Právě odjíždí nějaký hodnostář, Švýcar s puškou vzdává čest. Odcházíme na italské území, ale v myšlenkách dlíme ještě u sv. Otce s jediným přáním: „*Dominus conservet Eum et vivificet Eum* — —” — ano na dlouho ještě, Pane! —

O. Holúšek-Pavlista

Vítězná cesta sv. Otce so Sviatostou Oltárnou 25. júl 1929.

Bleskurýchle sa rozšířila zvešť, že sv. Otec je slobodný, že putá, čo svieraly od roku 1870 námestníkov Krista Pána, padly. Radost po celom kresť. svete bola nesmierna. Zvony, spev, organy, miliony ľudu vzdávalo vďaku Najvyššiemu, že sv. Otec je slobodný, že je neodvislý — ako si to aj zaslúži.

Celý svet s radosťou čakal ten deň, keď sv. Otec prvý raz od roku 1870 opustí Vatikán. Konečne prišiel i ten deň; je to nezapomenuteľný 25. júl 1929. Už od 21. júla prichádzali katolíci z celého sveta do Ríma, aby boli prítomní na tak historickej udalosti. I bohoslovci celého sveta mali v tie dni púť do Ríma. Slávnosti bohoslovecké sa začali už 21. júla a skončili sa víťaznou procesiou sv. Otca. Brána Vatikánu zavrela sa za pápežom Piusom IX. a 25. júla otvorila sa pred Piusom XI., aby sa ukázal celému shromáždennému svetu. Udalosť, na ktorú sa Cirkev i štát chystaly, odohrala sa za prítomnosti polmiliónového davu. Neopísateľná je chvíľa, keď sv. Otec ukázal sa v hlavnej bráne baziliky sv. Petra — shromaždení veriaci z celého sveta so slzami v očiach padli na kolená, aby dostali veľpastierske požehnanie.

Prípravy na slávnosť.

V druhý deň našej púti (22. júl) navštívili sme baziliku sv. Petra. Pred ňou na chýrečnom námestí sv. Petra už pilne pracovali. Kolonády, čo svierajú baziliku z oboch strán, obkľúčili skoro jeden a pol metru drevenou stenou tak, aby cesta medzi stĺpami bola voľná pre procesiu. Drevená stena tiahla sa až na Piazza Rusticucci, kde bolo niekoľko vchodov, ktorými ľudia, majúci vstupenky, prichádzali na námestie sv. Petra. Uprostred námestia, pri obelisku pápeža Sixta V. postavili Červený Kríž, ktorý mal poskytnúť prvú pomoc prípadným závratom, úpalom atd.... Kolonády, čo sú postavené vo dvoch polkruhoch pozostávajúcich okolo 400 stĺpov a pilierov, vzali do práce tzv. „sanpietrini“, čiže nábožní členovia baziliky sv. Petra, ktorí sa starajú o čistotu a poriadok celej baziliky. Spolok „sanpietrini“, má 180 mužov a dedí sa; v rodine za veľkú česť pokládajú tento úrad. Že sa naozaj starajú o čistotu baziliky, sme sa presvedčili. Ráno pred procesiou celá bazilika s ohromnými kolonádami sa leskla od čistoty.

Sanpietrini postavili nad hlavným vchodom sv. Petra i nádherný baldachýn, pod ktorým bol oltár, odkiaľ po procesii sv. Otec dal požehnanie. Baldachýn bol asi 10 m vysoký, v úzadí bol oltár „Posledná večera“. Samotný oltár bol postavený keď už sv. Otec vyšiel. Oltár bol dosť veľký, mal päť schodov — ako som počul bol to oltár, ktorý kardinál Rampola daroval bazilike sv. Petra. Ostatné čiastky oltára, ako i brány baziliky, boli pokryté krásnymi gobelínami. Pohľad na oltár bol utešený — nenapodobiteľný, ako i sanpietrini sú v ozdobovaní neprekonateľní.

Spríevod so Sv. Oltárnou.

Boly dve hodiny, keď sme opustili Nepomucenum (čsl. kolégium, kde sme sa ubytovali) a šli sme do baziliky sv. Petra. Horúčosť bola hrozná — 37° — dobre ohrialo plecia. Inokedy po obede sotva vidieť ľudí na ulici — no dnes v celom Ríme vidieť, že je sviatok. Ani na električky sme sa nemohli dostať — horko ťažko sme predsa našli miesto na schodoch električky. Kde sa človek pozrel, všade videl húfy ľudí bežať k Vatikánu — akoby sa Rím stahoval...

Na Piazza Venecie bola premávka zastavená. Počut i hudbu a za ňou pochoduje niekoľko tisíc vojakov. Rovnošatu majú peknú. Ko-

nečne sme sa preborili cez tisícový zástup. Mali sme lístky — vpustili nás. Nadarmo obklúčili námestie sv. Petra drevenými stenami — volá sa i Citta del Vaticano — nielen zvonká, lež i zdruká bolo preplnené. Na vysokých domoch, v oblokokoch bolo tisíce ľudí. Obloky boli ozdobené zástavami.

V bazilike už bolo mnoho kňazov a bohoslovcov. Začalo sa sriaďovanie skupín dl'a kolají a krajín. Nepomucenum (kde sme boli i my, slov. bohoslovci) bol vradený medzi bohoslovcov amerických (i Slováci boli medzi nimi) a španielskych, neďaleko boli rehoľníci z Etiopie. Bazilika sa naplňala viac a viac, vrava bola veľká — no mocné hlasy msgr. Ruffiniho všetko usporiadaly. V 6 hodín už bolo námestie preplnené. Veľký zvon baziliky zahučí... a za ním nasledujú hlasy ostatných zvonov. V každom kostole hlaholí zvon... hlása, že sv. Otec prichádza. Kostolov je v Ríme asi 380 — predstavme si ten radostný hlahol zvonov!...

Je 6 hodín 40 minút. V hlavnej bráne baziliky zjavia sa pápežskí žandári a v krásnej uniforme vystrojení pápežskí vojáci. Za nimi nasledovali rôzne rády: kapucíni, jezuiti, františkáni, minoriti, dominikáni, premonštráti... atď... Potom zas lateránski kanovníci a za nimi v superpeliciach 5000 bohoslovcov. Ďalej idú farári bazilik, každá farnosť má svoj spevokol. Zas ide vatikánska stráž, za ňou opáti. Sprievod zastane a zavznie z tisíc hrdiel hymna ku Kristu Kráľu, ktorú spievajú členovia tzv. scola cantorum.

Tisíce ľudí napnuto pozirajú... fotografisti sú v práci... O chvíľu sprievod ide ďalej. Nasleduje pápežský dvor. Na čele ide chýrečná garda švajciarska — za nimi spovedel'níci baziliky sv. Petra, kazatelia, generáli rádov, pápežskí kapláni, komorníci, doktori a zas garda švajciarska, pred ktorou hudba hrá pápežskú hymnu. Už skoro poldruhej hodiny ide sprievod, ale sv. Otec ešte vše nevychádza. Horúcosť je stále veľká, ale ľudia len pozerajú na bránu... Kde — tu odnášajú omdletých. Celé námestie sa ozýva spevom a hudbou.

Za chvíľu vychádza z baziliky „Sacra Rota Romana“ s pápežským krížom na čele. Ďalej idú penitenciári, opáti, biskupi, arcibiskupi a patriarchovia s mitrou na hlave. Sprievod sa zas pretrhne. Hl'a, vychádza prvý vedúci štátu vatikánskeho Camillo Serafini. Potom idú pápežskí preláti s assistenciou a za nimi najkraššia časť sprievodu kollegium kardinálov. Tí sú v úplnej paráde, hermelín sa krásne nesie pri svetle sviec. Pri každom kráča jeden šľachtič, za každým nesú „cappu magnu.“ Nasledovali šľachtíci, gardisti so zástavami a garda švajciarska. Sprievod zastane. Nastane ešte väčšia zvedavosť, ešte väčšie napnutie... Niekoľko okamihov a už vidieť pekný baldachým ozdobený pápež. odznakmi, už aj zlaté nosítka vidieť; na nich je sv. Otec, pred ním v čisto zlatej monštrancii, malá, ale mocná hostia — opravdivý Kristus. Po bokoch kráča garda švajciarska, medzi nimi nesú fakle a vejáre. Sprievod pomaly kráča ďalej, spievajúc Lauda Sion... Odrazu všetko padá na kolená... slzy radosti násilne sa tlačia von... niet suchého oka. Všetko jasá, chváli Najvyššie a Jeho zástupcú na zemi.

Sprievod obíde námestie a príde späť ku hlavnej bráne, kde bol už postavený oltár. Sv. Otec sostúpi z nosítok, v ruke držiak sv. Oltárnu, kráča k oltáru. Spev znovu bije do mohutných múrov Vatikánu... hudba hučí... a o chvíľu zavládne posvätné ticho. Sv. Otec udel'uje na všetky štyri strany sveta požehnanie so Sv. Oltárnou... Polmiliónový zástup hlboko sa skláňa pred majestátnom Najvyššieho...

Sprievod vtiahol do baziliky — i posledná rada gardy švajciarskej zmizne vo veľkej bráne. Bolo asi 9 hodín — sprievod sa už skončil. Vonku zavznajú veliteľské hlasy, hudba začne pochod a vojsko tiahne domov. Zástupy sa riedia... Na každom vidieť radosť, spokojnosť a oduševnenosť. Každý šepoce: nikdy nezabudnem na dnešný deň! a zalic sa odrážal zdánlive mohutný hlas prisľúbenia: Ja som s Vami až do konca sveta!

Tým sa i bohoslovecká púť skončila. V noci byly vlaky preplnené. Naplnení radosťami, skúsenosťami, oduševnením a silnou vierou vsťúpili sme do rýchlika, ktorý jachal k domovu... V duchu sme boli stále spojení s Rímom, sprievod nám bol stále pred očami. Viac a viac sme si uvedomili, jak slabé sú útoky nepriateľov na tak silné a oduševnené šiky katolíkov! Viac a viac v nás rástla dôvera a prítulnosť ku sv. Otcovi, ktorý slávil svoju víťaznú cestu, držiak v ruke Toho, ktorý o sebe povedal: Ja som cesta, pravda a život!

25. júl nikdy nevytmizne z našej pamäti!

E. B.

Papež sv. Terezie Ježíškovy.

Takto býva zván slavné panujúcí náš sv. Otec — papež Pius XI. — pro svoji zvláštní úctu k sv. Terezii Ježíškově. A ne neprávem!

Jako se stal celému světu známým svým účinným zájmem o zámořské misie, tak jest znám jako veliký osobní ctitel sv. Terezie Ježíškovy. Sám nazývá sv. Terezii „Hvězdou“ svého pontifikátu, maje ve své pracovně stále její obraz před očima. Zda nebyla to sama Prozřetelnost Boží, která v tajemných svých úradcích podala sv. Otcovi — Piu XI. tento „milostný kvítek?“

Když 20. listopadu r. 1887 přišla Terezie do Říma, aby vzdala hold sv. Otcovi — Lvu XIII. a blahopřála mu spolu s přčetnými poutníky k jeho kněžskému jubileu, toužila celým svým srdcem pokleknouti před tímto veleknězem a zlíbatí jeho svaté ruce, aby tak učinila zadost veliké touze, již chovala ve svém srdci, planoucím horoucí láskou k náměstku svého milovaného Krista. —

Přání její záhy se splnilo a malá Terezie pokleká před sv. Otcem na kolena a nevšímajíc si nikoho z kolem stojících*), pronáší prosebná slova: „Svatý Otče, ke cti svého kněžského jubilea dovol, abych již v patnácti letech směla vstoupiti na Karmel.“

*) Mezi přítomnými byl tehdy jako novosvěcenec i nynější kardinál Lepicier.

A hle, dříve než se přiblížilo jubileum nynějšího našeho slavně panujícího sv. Otce — povýšena jest sv. Terezie na oltář. A tak dnes, ne již více jako patnáctiletá dívka, ale jako milostné dítě Boží přichází, aby opětovala svůj vřelý hold úcty a vděčnosti jubilujícímu našemu Otci. Přichází, aby jej zahrnula svými vonnými růžemi, které bez ustání sype na všechno jeho počínání — na Vatikán — na celý svět.

Když dlela, zachváčena jsouc těžkou nemocí na smrtelném lůžku pronesla tato prorocká slova: „Budu s nebe dobře činiti na zemi... sešlu s nebe déšť a růží...“

A zda neplní skutečně tento svůj slib? Není mi třeba uváděti důkazů, neb komu by přec nebyly známy ty mocné proudy milostí, které dobrý Bůh uděluje ustavičně na její přímlovu? Vždyť již dávno před jejím svatořečením bylo její jméno vyslovováno po celém širém světě s úctou a láskou!

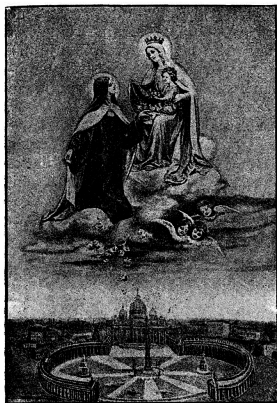
A tak její úcta a pověst o dešti růží, kterým zasypávala svět, volala po autoritativním projevu, po uznání, před nímž by se sklonil celý svět. A nachází jej a to v papeži Piu XI., který záhy po své korunovaci hledí, aby co nejrychleji dokončil započatý proces o její blahořečení a svatořečení.

Jednání o její blahořečení bylo již započato za papeže Pia X., kdy sv. Stolice byla ustavičně zahrnována pro veliké divy, jež Bůh činil na přímlovu cti. své služebnice, novými a novými žádostmi o její blahořečení. Jednání toto potvrzeno z vůle Boží Benediktem XV, až konečně dochází svého uskutečnění za papeže Pia XI. Jemu tedy bylo dopřáno, aby tuto „Bílou květinu“, která mu byla Prozřetelností s nebe seslána. — Terezii Ježíškovu povýšil na oltář tím, že 29. dubna 1923 prohlásil ji blahoslavenou. Byla to první jeho blahořečená.

Velkolepé album tohoto beatifikačního procesu, svědčící o veliké úctě sv. Otce k blahoslavené, obsahuje mimo jiné i překrásný obraz Pia XI., modlícího se k své první blahoslavené. Jak tehdy vroucně se k ní utíkal, důvěřuje v její pomoc ve všech svých potřebách, dosvědčuje celá řada poutníků, jimž již tehdy při audiencích vyprávěl o své světici a ji všem vyzýváti odporoučel. —

Sotva uplynula doba dvou let od jejího blahořečení, dostává se jí od sv. Otce Pia XI. nového vyznamenání — svatořečení. Pamatuji se s jakou slávou a okázalostí se konaly v Římě tyto slavnosti. I mně dostalo se zvláštní milosti, že jsem mohl býti přítomen mezi více než 80.000 osob, shromážděných dne 17. května 1925 ve velechrámě sv. Petra, kde se konala tato vzácná církevní slavnost. — Ó jaký jen jásot rozléhal se tehdy celým prostorem velkolepé svatyně, když sv. Otec poprvé se modlil: „Svatá Terezie, oroduj za nás!“ Ještě dnes, jako bych slyšel velebný hlas jásajících zvonů basiliky věčného města, oznamující celému městu, ba celému světu radostnou zvěst o jejím svatořečení. —

Leč toto nebylo poslední vyznamenání, jehož se dostalo sv. Terezii Ježíškové od papeže Pia XI. Již 14. prosince r. 1927 jest jí prohlášena za patronku všech misíí. Jaký cíl měl sv. Otec, když potvrdil toto všeobecné přání, patrno z jeho slov i na nás bo-

hoslovců se vztahujících: „Chtěl bych tímto novým vyznamenáním sv. Terezie vzbuditi v celém katolickém světě, zvláště pak u jejích nesčetných ctitelů a ctitelek opravdovou horlivost pro misie a spásu duší!“

(Z dekretu ze dne 14./XII. 1927.)

A brzy nato spatřujeme ve vatikánských zahradách mramorovou sochu této milostné světice, právě na místě, kolem něhož sv. Otec pravidelně chodívá na své denní procházce. Jest umístěna v malém uměleckém výklenku, blízko vatikánské hvězdárny. Socha ta byla věnována přímo z Lisieux od sester sv. Terezie. Při umístování této sochy sv. Otec uživ s obměnou slov Písma: *Posuit me custodem* — in *hortis Vaticanis*, udělil své vroucně ucti-

vané světici nový praedikát lásky „Bílá květinka“, — svěruje jí pod ochranu své zahrady. O něco později novým dekretem posv. Kongregace Ritu ustanovuje pro celou katolickou církev svátek sv. Terezie Ježíškovy na den třetího října; do té doby byl slaven 30. září a toliko řádem karmelitským. Ba i v poslední době ukázal, jak velice důvěřuje v její mocnou přimluvu, potvrzuje před jejím obrazem koncordát mezi Itálií a Vatikánem.

Jak veliká je důvěra sv. Otce ve sv. Terezii, jest známo i přemnohým našim poutníkům, kteří t. r. zavítali do Říma. Každý z nich má dosud uschovanou krásnou medaili, představující na jedné straně podobu sv. Otce a na druhé „déšť růží“, který s nebesy tato světice. — A konečně nás — Slované může právem hluboce dojímati i to, že myšlenka unionistická to byla, kterou zvláště přízní sv. Terezie sv. Otec doporučil — myšlenka touhy, které drahá patronka misí velkodušně vyšla vstříc.

Pro tuto pak svoji zvláštní úctu k veliké světici z Lisieux má také sv. Otec výsostné důvody. Vždyť i jemu již poslala nejednu skvělou růži. Tak potřeboval peněz na zřízení Ruského ústavu — a vizme, kterak i v této nesnazi jej sv. Terezie Ježíškova vyslyšela.

Když po lublaňském sjezdu, věnovaném studiu východního bohosloví, podával koncem července 1925 M. d'Herbigny velmi příznivou zprávu sv. Otci o jeho zdařilém průběhu, posílá jej sv. Otec do Lisieux do Francie, aby tam na hrobě sv. Terezie obětoval mši svatou na jeho úmysl za křesťanský Východ*).

*) Na počátku t. r. konal M. d'Herbigny druhou pout do Lisieux k hrobu sv. Terezie, aby tam podle přání sv. Otce odevzdal novou modlitbu k sv. Terezii pro záchranu Ruska, jež svěřil její ochraně.

A hle, ještě týž den obdržel z Lisieux dopis od představené Karmelitek, sestry sv. Terezie, která mu sdělovala, že mu pošle část nasbíraných darů v jejich kostele na apoštolský účel (10 milionů lir), který si sám vyvolí. Modlitba sv. Otce dochází zde vyslyšení způsobem přímo zázračným a ze zaslané sumy jest dnes vybudován v Římě krásný ruský seminář nazvaný jejím jménem: Ruský ústav sv. Terezie Ježíškovy (Russicum Theresiae ab Infante Jesu).

„Toto ustavičné útočiště, které sv. Otec bere k sv. Terezii Ježíškové“ praví M. d' Herbigny „spočívá však též v nadpřirozeném životě papežově. Úcta, kterou takto sám veřejně vyznává, není skutkem nějakého chvilkového nadšení, ale v úradcích samé Prozřetelnosti Boží jest sv. Terezie Ježíškova Hvězdou jeho pontifikátu: Ona je jeho světicí, Ona, kterou vzývá při každé příležitosti a v jakékoliv nesnazi. A sv. Otec tak je přesvědčen o jejím poslání v církvi, že ji neustane nikdy doporučovati všem, aby jako on i oni zkusili na sobě dobrodiní její mocné přímluvy.“

Viděli jsme z některých uvedených událostí (neb není možno uváděti všechny) jak velikým ctitelem sv. Terezičky je jubilující náš sv. Otec papež Pius XI. Učme se od něho — na tomto tak vznešeném příkladě, jak důvěrně a opravdově máme ctíti sv. Terezii, aby i nás naplnila svojí nebeskou útěchou, a zářila nám ustavičně s nebe. Aby i nám byla učitelkou a odhalila nám tajemství svého dětinného a přece tak vznešeného srdce, bychom jako ona i my stali se velkodušnými a obětavými.

Jeronym Jurák O. P., Olomouc:

Náš Otec a Učitel.

Kdo je postaven na svícen, kdo svítí, na toho netřeba ukazovati; ten se nemůže ukrýti, — všichni ho vidí. A na svícnu církve stojí náměstek Kristův sv. náš Otec Pius XI.

Půl století jest knězem, učitelem. „Sacerdotem etenim oportet offerre, benedicere, praeesse, praedicare, et baptizare.“¹ Plným rukama nabízí pravdu všem bloudícím, ji hledajícím, ba on sám je vyhledává. Jako nejvyšší učitel jest i strážcem pokladu pravdy. Přeje si jen, aby všichni ji našli, poznali. Jest učitelem, jehož rozkazy jsou řízeny moudrostí Kristovou.² Jeho slovo je větší, mocnější než slovo kteréhokoliv jiného učitele.³

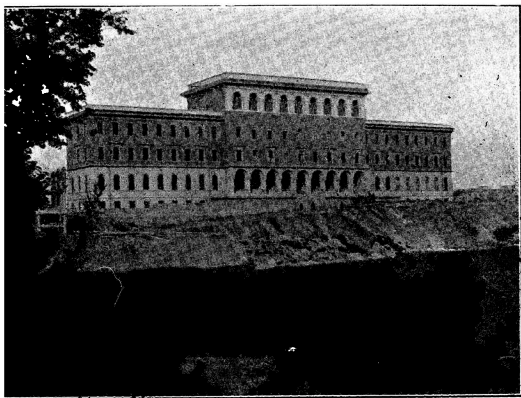
Z plnosti moci svěřené mu Kristem a z jeho vůle, máme býti my, slovanští bohoslovci, rozsévající pravdy na líchách slovanských. Máme býti pomocníky učitele světa. Nesmírná to milost rozdávat pravdu, vésti k Životu. plniti rozkaz Kristův: „*Učte!*“ — Jsme si vědomi důležitosti tohoto svého budoucího úřadu?

¹ Pontif. Rom.;

² Srov. S. Th. III., qu. 72, a. 3, ad 3.

³ Srov. Th. Aqu.: Quodlib. II., qu. 3, a. 7.

Oslavujeme svého velkého Otce. Nezapomeňme, že je učitelem a s chce mít pomocníky. Pouhým obdivem nepřidáme jeho velikosti, až ukážeme opravdově k němu svou lásku. Dejme padnout raději něčemu paprsku jeho záře do svého srdce a zapalme se jím. Tím dme jemu v něčem podobni, budeme jeho obrazem a chloubou. lebíme jeho učenost, bystrost, moudrost, — nuže, co jest jeho vní starostí vzhledem k nám? — Naše dokonalé vzdělání, přívě k učitelskému úřadu.

Papežská kolej čs. „Nepomucenum“ v Římě.

Žasneme nad pílí Achille Ratti-ho, ale Pius XI. nezapomněl na nejlepšího učitele, který sice před 700 roky zemřel, ale učí dále učit bude až do skonání věků. Achille Ratti miloval díla Tomáše svinského, — Pius XI. je doporučuje všem těm, kteří opravdu chtějí Ním sdílet úřad učitelský církve. Brzy po svém nastolení, píše srpna 1922, kard. Bisletimu, prefektu Kongregace seminářů a unisit: „Druhá věc, v níž vyžadujeme od biskupů zvláštní bdělosti, ká se vyššího vzdělání mladého kleru. Vše, co jest o této věci ustanoveno v církevním právu (can. 1365 a 1366), mají svatě a neporušně zachovávat, v pravdě-li mají úmysl zjednat si hojnost kněžží, eří by byli schopni zastávat tak vzácný úřad. — Máme na mysli molastickou filosofii, vybudovanou nepřetržitou prací sv. Otců a šitelů a konečně přičiněním a veleduchem Tomáše Akvinského přidenou na nejvyšší stupeň dokonalosti. — Velkou chválou Lva XIII. t, že obnovil křesťanskou filosofii tím, že vzbudil lásku a úctu k šiteli Andělskému. A též soudíme, že ze všeho, co za svého dlou-

hého pontifikátu pro církev a lidstvo vykonal, toto bylo hlavním a samo by stačilo — i kdyby jiného nebylo, — učiniti jméno takového Velekněze nesmrtelným. — Proto budiž první starostí profesorů filosofie, aby podávali bohoslovcům ve vyučování tomuto předmětu nejen obsah a způsob, nýbrž též nauku a zásady sv. Tomáše: ať to činí tím horlivěji, čím více vědí, že žádný církevní učitel není pro modernisty a jiné nepřátele katolické víry tak strašným a obávaným jako Akvinát. — Co však pravíme o filosofii, totéž platí o posv. theologii.

Zvláštní něha vane ze slov Pia XI., která pronesl k členům římské Akademie sv. Tomáše 18. března 1923 jako odpověď na pozdrav kard. Bisletiho: — „Nauka sv. Tomáše jest světlem, jež od Boha sestupuje a k Bohu zpět sálá. Opravdu, v tomto muži, o jehož ctnostech a nauce se tak krásně praví, že jej učinily nejučenějším mezi světci a nejsvětějším mezi učenci, — chtěla nekonečná Moudrost vtisknouti největší stopu a zanítiti odraz nejzářivějších paprsků svého neuhasitelného světla. — Není divu, že církev učinila svým toto světlo, jím se ozdobila a osvětlila svou nesmrtelnou nauku. Není divu, že všichni papežové pokládali za své nejvznešenější závodění velebiti ho, překládati a vstěpovati ho jako vzor, učitele, vědce, patrona a ochránce všech škol. — Ký div, že sv. Tomáš má své skvělé „bullarium“, jež samo by stačilo utvořiti — abychom tak řekli — páteř jeho posmrtné slávy. — Milá a vznešená postava sv. Tomáše usmála se též na naše mladistvá léta studia, — řekněme jako na studia našeho dětství. A srdce se plní radostí, když si vzpomínáme na své první styky s Akademií sv. Tomáše, která tehdy byla ve svých prvních dnech a prvních pracích. — Ano, Eminence, půjdeme i my ve šlépějích svých předchůdců, pokud nám Bůh dopřeje a nebudeme činiti nic jiného, leč následovati nejkrásnější a nejprocitěnější snažení svého celého života: budeme doporučovati vždy a všem pravým přátelům víry a vědy, pravdy přirozené i zjevené, — aby zachovali věrnost sv. Tomáši a jeho nauce.“ — Pak projevil radost z blížícího se 600. výročí svatořečení sv. Tomáše a pravil: „Oslavíme toto výročí vzdáním chvály Bohu, děkujíc mu za to, že nám ve sv. Tomáši Akvinském tak krásně a štědře zjevil svou nekonečnou krásu a nesmírnou stkvělost té Moudrosti, jíž je Sám.“¹

Kdo se jen poněkud zamyslí nad těmito slovy hlavy církve učící, pozná, že nejsou nic jiného, leč přiznáním, že ze všeho studia největší radost působí studium děl sv. Tomáše. A Pius XI. neopomenul žádné příležitosti, aby tuto radost neprojevil. Je to skutečně charakteristický rys v osobnosti našeho milovaného Velekněze a zaslouží, abychom si jej nejhlouběji vryli též do svého srdce; on sám nám k tomu podal nejlepši návod ve své slavné encyklice „Studiorum duces“, která je vrcholem chvály vzdávané sv. Tomášovi od papežů. V ní rozvedl a vysvětlil direktivy a nařízení, jež dal v prvním roce svého Pontifikátu prefektovi Kongregace seminářů. Tato encyklika zasluguje, aby byla zlatými literami napsána v universitních posluchárnách a síních našich seminářů, aby ji měli před očima všichni bohoslovci i profesori. Až splní požadavky v ní určené — pak

¹ Italský text uveřejněn v orgánu řím. Akademie sv. Tomáše - „Angelicum“ VI., p. 6.

budou dokonale připraveni na svůj úřad, jež jim určil Bůh a Učitel národů, k němuž letos obrací své zraky celý svět. To by byl též nejkrásnější dar k jeho velkému jubileu.

Nemohu pro malý rozsah „Musea“ předkládati celou encykliku, podám jen její stručný obsah. Byla dána 29. června 1923¹). V úvodě připomíná, že již dříve byl ustanoven sv. Tomáš „Vůdcem kněžského dorostu ve studiu posv. vědy“ a nyní chce toto své přání ještě více vštípit do duše studujících bohosloví a zároveň je vybídnouti k následování ctností Tomášových, neboť by nestačilo k vyplnění poslání církve — spása duší, kdyby „přisluhovatelé svátosti“ byli jen dokonale vzděláni v řádu poznání, ale neměli ctností svého stavu. Hledáme-li ve svatosti sv. Tomáše vlastní výrazný rys, praví papež, zahledneme nejdříve tu ctnost, již je sv. Tomáš jaksi podoben andělům — čistotu“. Velebí jeho pokoru, horlivost modlitby, lásku k nejsv. Svátosti, a všechny ostatní ctnosti, jimiž se má stkvíti kněz. V druhé části ukazuje výtečnost Tomášovy nauky a opakuje výroky některých svých předchůdců. A sám k nim dodává: „Schvalujeme plně, že tak veliká uznání vzdána jeho božskému geniu, a nazýváme nejen Učitelem Andělským, nýbrž *Společným Učitelem Církve* toho, jehož nauku církev přijímá za svou.“ — „Svatý Tomáš, ať přednášeje ať spisuje, dává bohoslovcům nádherný příklad důvěrné jednoty, která musí trvati mezi studiem a modlitbou.“ — Třetí část encykliky bychom mohli nazvati studijním řádem pro university a semináře. Zde papež ukazuje právě moderní význam sv. Tomáše, jeho filosofie a cenu jeho theologie. Zvláště pozoruhodná jsou slova Pia XI. o nauce sv. Tomáše o právu přirozeném, kmenovém a mezinárodním, o míru a válce, o spravedlnosti a vlastnictví, o zákonech a poslušnosti, o nezbytnosti pečovati o nutné atd. a praví: „Kdyby tyto zásady byly neporušené a uctivě zachovávané, ať v soukromí, ať veřejně, ať ve vzájemném obcování národů, již nic jiného by nebylo třeba k získání „míru Kristova v království Kristově“, po němž touží celý svět. Jest si tedy přát, aby se stále více prohlubovalo, čemu učí Akvinát o právu národů a všeobecných zákonech, které řídí vzájemné vztahy národů, což by mělo býti základem opravdové Společnosti národů. — Dále upozorňuje na krásu nauky sv. Tomáše o asketice a mystice. Těchto slov Pia XI. by si měli všimnouti, kteří v nynější době rádi mluví o „mystice“, ale nevědí, co to vlastně je. Ať vezmou sv. Tomáše do ruky! Čtvrtá část je mohutnou výzvou k uskutečňování všeho, co o sv. Tomáši napsal. Upřímná slova Pia XI. o čistotě: „Kdyby byl Tomáš v zápasu, v němž byla jeho čistota vystavena největšímu z nebezpečí, podlehl, neměla by pravděpodobně církev svého Učitele Andělského. Když tedy zříme, jak tolik mladých lidí svedených lákáním smyslů ztroskotává tak časně ve svaté čistotě a upadá v otroctví rozkoší, povzbuzujeme vás důtklivě, ctihodní bratři, abyste šířili všude mezi mladými bohoslovci spolek Vojska andělského,

¹ Acta Apost. Sedis XV, 309—322; — Uveřejněna též v „Acta Curiae“ každé naší diecese.

zřízeného pro zachování čistoty pod ochranou sv. Tomáše a obdaraného Benediktem XV. a Našimi ostatními předchůdci velkými odpustky, které s radostí potvrzujeme. A abychom povzbudili své věrné ke vstupování do tohoto Vojska, dovolujeme jeho členům nositi místo provazu medailku, na jejíž jedné straně jest vyobrazen sv. Tomáš opásaný anděly pásem a na druhé naše Paní Královna sv. Růžence.“ — „Poněvadž sv. Tomáš jest plným právem ustanoven patronem katolických škol, spojuje v sobě dvojí moudrost: rozumem získanou a vlitou, poněvadž při řešení nejtěžších problémů pomáhal si modlitbami a posty a místo všech knih užíval kříže Kristova, budiž vzorem kněžskému dorostu, kterému ukáže, jak nejlépe studovati, aby ze studia nejvíce vytěžili.“ — — — „Konečně, abychom se uchránili bludů, které jsou příčinou všech nynějších béd, musíme se řídit více než kdy jindy učením Akvinátovým.“ — „Jako kdysi Egypťanům, sklíčeným nesmírným hladem bylo řečeno: „Jděte k Josefovi“ — tak těm, ať jest jich kolikkoliv, kteří dychtí po pravdě, pravíme: *Jděte k Tomášovi* a žádejte od něho tu hojnost zdravé nauky, již oplýval, nezbytné k věčnému životu duší!“ — — „My připomínajíce nařízení Svých předchůdců, zvláště Lva XIII. a Pia X. a Svůj apoštolský list z minulého roku, chceme, aby je všichni měli vždy na paměti a je neporušeně zachovávali zvláště profesori vyšších učilišť církevních. Ať jsou přesvědčeni, že učiní zadost své povinnosti a vyhoví Našemu přání, jestliže, dlouho a mnoho studující dílo Učitele Akvinského, budou je milovati a sdělí vůni jeho nauky s bohoslovci a uschnou je tak, aby i oni vzněcovali jednou v jiných tutěž lásku k jeho nauce.“ — V závěru své encykliky praví: „A aby v budoucnosti byl slaven svatý Tomáš jak sluší patronu všech katolických škol, přejeme si, aby v den jeho svátku měli studující prázdnou a aby byl oslaven nejen slavnou mší sv., nýbrž též disputací, aspoň v seminářích a řeholních řádech. A konečně, aby studia našich bohoslovců v duchu sv. Tomáše tíhla stále více ke slávě Boží a užitku Církve, připojujeme k tomuto Listu modlitbu, kterou se modlival a již, jak vás nabádáme, hleďte všude rozšiřovati. Kdo se ji usebraně pomodlí získá odpustky 7 let a 7 quadragen.“

Mohl bych uvést ještě mnoho projevů lásky našeho Učitele Pia XI. ke sv. Tomáši, ale připomenou jen, že sv. Otec dal raziti na památku 600 výročí svatořečení Učitele Andělského zvláštní peníz, jež podle jeho myšlenky vypracoval slavný Aurelio Mistruzzi. Na zadní straně je relief Pia XI., na přední jest znázorněn uprostřed sv. Tomáš Akv. obklopen paprsky. Před ním jsou tři papežové: Jan XXII., který ho prohlásil za svatého; Pius V., jenž ho prohlásil Učitelem církevním; — Lev XIII., který ho ustanovil patronem všech katolických škol. V pozadí je symbol božské Moudrosti — Beatrix, ukazující Danteovi na sv. Tomáše. Kolem jest nápis: *1* ALIGHERIO PRAECINENTE IOANNES XXII A. D. MCCC XXIII. SANCT. ORD. ASCIPSIT — PIVS V ECCL. DOCT. ANGEL. SANCIV. — LEO XIII SCHOL. CATH. PATR. DECLAR. ET INSTIT. —

¹ Srov. „Xenia Thomistica“, Romae 1925, v. II, p. III.

Milujeme-li opravdu svého sv. Otce, pak skutočne nemôžeme mu k jeho zlatému jubileu nič lepšieho dať než keď si osvojíme tento podstatný rys jeho osobnosti — lásku k sv. Tomášovi Akvin. Četli ste jeho slova, ktorým v prvej rade musí odpovedať *naše* skutky. Po tom nás svet pozná, že sme syny a žiaci svého Učiteľa — Pia XI., keď pújdeme za sv. Tomášom Akvinským.

Drevenický

A ja som s vami...!

*Z tisícich hrdiel znie výkrik pohrdavý...
a kliatby divokej trpké ruhanie...
z tisícich očí srší oheň nenávisť
a tisícich zvukov „Preč od Ríma“ volanie,
Tisíce rúk sa zdvíha v nekonečné prázdno,
tisíce rúk kope hrob od vekov...
Chceli by dojsť už raz na dno
a koniec urobiť
večne pohrobiť
Rím... Cirkev... Skalu Petrovu.*

*Búrky divoké podrývajú základ...
Lodka sa kolíše nad vlnami zášti,
Ale zhynúť?... Nezhynie!... oj, nikdy nie!
Kristus v nej vesluje... Kristus ju riadi...
(Daromné vzteky — daromné úsilie!)
Kristus ten istý, čo včera i — dnes...
daromné námahy — daromný zdánlivý ples.
Skala Petrova čnie vysoko nad vlnami besu,
hučanie veľké — výsledok aký...?
Sami sa trieskajú na pevnej Škale
a bôľne spierajú v hlbiny svoje zraky.*

*Kristus žije!
Kristus kráľuje!
Kristus vedie v boj šiky nezdolné — — —
Kristus víťazí... ale i miluje voje obapolné.
Kristus sa vznáša nad búrami vznetu.
Kristus prijíma poštaf omdleťu
v náručie plné lásky.
Daromné útoky — daromné besy,
daromne staviať — vy... nepratelia! — nad smrťou Cirkve svoje plesy.*

*My žili sme, žijeme — ... a žiť budeme večne,
lebo Kristus nám patrí nie vám!
My sice trpíme!..., Mučíte nás!... ach!...*

*Ale!... Damätajte!... Trpiacich je nebies stán.
S Kristom trpieť, je sladko... Ani netušíte!...
Úfoky vaše nás len zosilňujú...
Vítazíme!... hoci nás moríte...
hoci nám vaše ruky kol' čela trne obtočujú.*

*Kristus s nami je!...
Na lodke drieme plaviacej sa k Rímu...
Svojou prítomnosťou obodruje nás!...
On — s nami je po všetky veky — bár aj všetci zhynú...
nám velí — na cestu k výšinám jeho sladký hlas.*

*My žiť chceme, ale s Cirkvou spolu,
my žiť chceme verní pápežovi,
my žiť chceme i uprostred bólu,
my žiť chceme oddaní Sv. Otcovi...
My žiť chceme i hrom keď buráca,
my žiť chceme i dych keď krváca...
my... žiť chceme verne... verní Rímu,
my žiť chceme hoc aj všetci zhynú...
my žiť chceme v tvrdej otcov viere,
my zúčtovať chceme ohyzdnej nevere...
My žiť chceme — a žiť budeme iste...
bo si nám prisľúbil Spasiteľu Kriste,
ze šiky Tvoje nikto nezdolá.*

*A my veríme!... túžbou k Rímu hnani...
za Rím žiť i umrieť hoťoví — bo Tys' Bože s nami!...
— — — — —*

Václav Skalník

Duch výšin.

Vysoké hory, daleké hory,
jak jste krásné.

Stvořitel vryl jejich ostré, smělé obrysy do obzoru modré oblohy. Krvavé slunce z rána nejdříve líbá jejich temena, ozlacuje jejich svahy a srázy a hledí odtud na širou, ještě v noční roucho mlh zahalenou zemi. Větry hřmí dunivou ozvěnou mezi horskými skalami. Avšak tam vysoko, čím dále výš, blíž modré obloze a zlatým nebeským světům je ticho a mír. Ticho závrtné zakrývající tajemství krásy. Ticho Absolutna. Tam bratří se země s vesmírem. Tam panuje Bůh, jenž světy stvořil. Tam promlouvá k srdci Bůh.

A proto Achille Ratti miloval hory. Láskou žhoucí a mužnou, poněvadž v nich poznával Pána světů. Miloval přírodu po nedostižitelném vzoru sv. Františka z Assisi, jenž opojen a ohromen jejími krásami,

v nichž poznával dílo Boží, zapěl svůj nejkrásnější hymnus, nejzvonivější píseň „Zpěv o bratru Slunci”.

... *Buď chválen, můj Pane, s celým svým tvorstvem,
zvláště se vznešeným bratrem Sluncem,
jež činí den a světlem svým nás osvěcuje,
jest jasné a září leskem velikým
a jest, Nejvyšší, obrazem Tvým.*

*Buď pochválen, můj Pane, od sestry luny i od hvězd krásných,
jichž jsi učinil na nebi množství světlých a jasných.*

*Buď pochválen, můj Pane, bratrem větrem
i vzduchem, mračným jasným časem,
jimž udržuješ na živu tvory a celou zem.” — —*

Achille Ratti za parných, letních veder, kdy dusno síní Ambrosi-
any znemožňovalo práci, opouští Milán, aby se svými přáteli dobýval
alpských ledovců. Tři nejvýznačnější tury podnikl na tři nejvyšší
vrcholy Alp: na Monte Rosu, Matterhorn a Mont Blanc. A ani nešel
starými, vyšlapanými cestami, hledal nové a stal se dobyvatelem výšin,
když překročil první s italské strany velehorský massiv Monte Rosy z
Macuquaqy do Zermattu. A nebyly to výstupy snadné. Větry bily do
skalních srázů, o hrany výčnělků tříštil se a vířil rozprášený sníh, lavi-
ny duněly opodál a strže byly temné a hrozily smrtí. Při výstupu na
Monte Rosu museli zůstat na skalní výspě přes noc. Byla úzká a „*sedl-
li sis, nohy ti zvonily v prázdňém prostoru*”. — Ale nechme mluvit
samotného Rattiho: „*NA TAKOVÉM MÍSTĚ* a v takové zimě bylo
by bývalo nanejvýš neprozřetelné nechat se přemoci spánkem. Kdo by
byl usnul v tak čistočistém vzduchu, který nám jítřil krev a před divad-
lem, jež se naskytovalo našemu zraku? V takové výši — — uprostřed
nejvelikolepějšího alpského panoramatu — — v tom křišťálově čistém
ovzduší, pod nebem modromodrým jako nejsytější safír, ozářeném u-
zounkým srpem měsíčním a jiskřícími hvězdami až do nedozírna — —
v tom posvátném tichu — — . Ale nebudu se přec pokoušet o vyličení
nevyličitelného! Profesor Grasselli i já nabyli jsme přesvědčení, že stěží
nám bude dáno uzříti divadlo nádhernější a velebnější. Ocitali jsme se
před velmi vznešeným — a pro nás novým — zjevením Boží slávy a vše-
mohoucnosti — — . Jak bychom byli mohli jen pomyslit na únavu a
stěžovati si na ni? Mnoho jest alpinistů, o kterých vím z četby i z jejich
vlastního vypravování, že tak jako my v tom okamžení pocítili hlubo-
kou pravdu veršů:

„Hospodin posvětil výšiny světa.”

Byli jsme pohrouženi v rozjímání, když tu nesmírné ticho bylo pře-
rušeno hromovým rachotem. To lavina se utrhla a valila se do propasti,
na štěstí příliš hluboko pod námi, abychom se tím znepokojili. Chvějíce
se, jako omráčení sledovali jsme aspoň uchem děsivý praskot, který čím
dál tím více mohutněl a jak pravdivě dí Dante,

„rachot hřmotu plného hrůzy”

řítíl se na spodní ledovec. Když doburácel, ticho se nám zdálo ještě hlub-
ším a slavnějším — — .

Takto rozjímajíce a jen chvílemi druh s druhem sdělujíce svůj podiv, ztrávili jsme tu překrásnou noc, již do smrti nezapomeneme — — —.

A kromě toho mohli jsme se s téže výše kochati podívanou, která už všude jinde je tak krásná, totiž na rozbřesk nádherného dne; na první záblesky úsvitu, na východ tonoucí v nejčarovějších barvách, na slunce, prokukující mezi horami, na jeho paprsky rozestírající ohnivý plášť po tisícerych vrcholech a sestupující podél tisícerych ledových a sněžných svahů, na nichž probouzejí opravdu zázračnou stupnici barev a jasů!

Malíři bylo tam z čeho zešíletí — — — nám nastávala chvíle ke vzchopení a k novému vzestupu na vrchol.”

Věřu jak krásná to báseň v prose „báseň o přírodě”. To je nejvnitřnější zážitek, bezprostřední styk s krásou. A zvoní v tom kus kovové mužnosti, pevnosti, rozhodnosti vůle. Čteme-li tyto zprávy o výstupech, které přeložil a sestavil u nás do pěkné knížky O. A. Tichý, s názvem: K výšinám — pak plně chápeme, že duch tak rozhodný mohl i dosáhnouti „nejvyššího duchovního vrcholu na světě”.

Duch Achille Rattiho, nynějšího sv. Otce Pia XI., spěl a spěje všude k výšinám. Spěl k zemským výšinám, dobyl vědeckých vrcholů a přemohl nesnáze, které hromadí svět a dosáhl i nejvyšší moci duchovní. Jeho práce a působení na stolci papežském je zase vedení lidstva k výšinám. Chce vésti lidstvo vzhůru, z nížin světáckého života k horám ctností, kde perlí se purpurové červánky pravého života v duchu Kristově, kde panuje Kristus Král.

K tomu je potřeba činů a přispění všech jeho věrných poddaných. Chce činy, volá po Katolické Akci. Neboť dílo Katolické Akce, to bude vyvrcholení toho všeho, oč usilovali všichni poslední jeho předchůdci: Lev XIII., Pius X. a Benedikt XV.

Otto Holúsek-Pavlista:

Jubileum Svätého Otca.

1879 — 1929.

Tento rok jubiluje náš Svätý Otec! Je tak dobrý, láskavý, šlachetný a múdry. Je hlavou viditeľnou sv. Cirkvi... Jemu znejú nezapomenuteľné slová: Tu es Petrus... Nuž, ký div, že sa všetci praví katolíci zaradovali na zvesť: Tento rok je jubileum Sv. Otca! Všetci snažili sa dôstojne osláviť tak vzácny a zriedkavý jubileum. Všetci sa cez celý rok pretekali o krásné oslavy... Tisíce a tisíce ľudí prichádzalo do Ríma, aby pozdravili slávneho jubilanta.

Ani bohoslovci nechýbovali! Veď je to nemožné, aby najmladšie deti kléru nevzdaly hold svojmu veľpastierovi..., aby sa nesklonily pred šedinami svojho milovaného Otca!

*

Bolo práve pred dvanástou hodinou v noci, keď prišiel náš rychlík na okolie Ríma. Ako kdysi strážnik na lodi Kolombusovej pri

pohl'ade na túžobne očakávanú pevninu radostou naplnený zvolal: „zem, zem“, tak vítali sme i my zo železničného vozňa cieľ našej cesty. I my sme pri pohľade na osvetlené mesto zvolali s oduševneným výkrikom: „Rím... Rím...!“

Rušeň ešte voz zahučí a v krytom, veľkom nádraží silne sa ozýva chrapotanie práve zastaveného stroja. Vystúpime z tesného vozňa; akási nadprirodzená sila sviera nám prsia... Rím, to večné sväté mesto prijíma nás do svojho náručia...

Ave Roma! Srdečne ťa zdravia tvoje najmladšie dietky: hlbokou pokorou blížia sa ony k tvojmu lónu, uznaj ich za svoje! Otvor mi brány, aby mohly vojsť do srdca katolicizmu... Naplň svoje nevyčerpatel'né studnice živou vodou a občerstvi mladých levítov... Daj sily a hlboké viery synom Sv. Otca... synom veľkého jubilanta!

Svitnul nikdy nezapomenutelný deň — 22. júl'. Stojíme pred bazilikou sv. Petra. Duša jasá... žiari a okrieva nad tak krásnym pohľadom. Kráčame dnu... Dielo Michal Angela rastie..., každý pilier, každý kameň hlasno hovorí... Dych zastáva nad toľkou krásou! Nad mrtvou massou? Nie! to všetko dýcha životom! Všetko hlása, že je to nie modlitebnica, ale chrám Boží! Dom Syna Božieho..!

Klačíme pred hrobom sv. Petra. V duchu počúvam slová P. Ježiša znějúce sv. Petrovi: Šimone, synu Jonášov, miluješ ma? a z hl'bký hrobu počuť: Áno, Pane, ty vieš, že Ťa milujem!

A potom skláňame sa pred Majestátom svojho Boha.

*

Konečne kráčame dlhými chodbami do Vatikánu, na audienciu ku Sv. Otcovi. Čakáme netrpezlivo príchod Sv. Otca. Odrazu nastane šuchot... už vidieť chýrečnú švajčiarsku gardu... o chvíľu vidíme milú tvár Sv. Otca. Jeho milý pohľad a úsmev získa si sympatiu nás všetkých, takže v okamihu rozlieha sa z tisíc hrdel: „Éviva il Papa“. Pokojným úsmevom a žehnajúcou pravicou odpláca Sv. Otec náš hold. Nadšeniu niet konca... závidia španielčania...

Potom ide Sv. Otec ku jednomu každému a dáva bozkávať svoj rybársky prsteň... Tisíce a tisíce mali šťastie jeho prsteň pobzkať. Podivná vytrvanlivosť, ktorou Sv. Otec túto prácu koná, je ozaj divom tohoto jubilejného roku. O tomto aj kronikár naznačil: *Digitus Dei est hic!*

V dost obšírnej reči napomínal nás náš Otec na prácu, ktorá nás čaká... na cestu ťažkostí a bôľov... na cestu sebazapierania... ale na vznešenú odmenu!

Nastalo ticho... hlavy levítov sa skláňajú... ústa ml'čky šepocú modlitbu... Videltná Hlava Cirkvi, 259ty nástupca pravého apoštola Petra, neomylný učiteľ viery, náš Otec, jubilant, pápež-kráľ' dvíha ruku a žehná svoje deti... žehná levítov a posielá ich s požehnaním do širokého sveta... — — — — —

Mladý levito! I teba žehná tá posvätná ruka tvojho milého Otca...! Skloň i ty hlavu... počúvaj... Prosi ťa o modlitbu.

Nuž teda nech je v твоjich úmysloch a modlitbách na prvom mieste. Modlitbou oslávime najlepšie jeho 50ročný jubileum kňazstva. Skutkami dokážeme, že je v nás hlboko zakorenená oddaná úcta k pravému veľkému kňazovi katolíckej cirkvi, ktorej je on základom, skalou, strediskom, srdcom — Otcom:

Ale nie len modliť sa budeme s Tebou, Sv. Otče, ale aj stále spolucítiť s Tebou, deliť s Tebou starosti, ťažkosti... Na Tvoje apoštolské slová odpovie naša živá viera!

Požehnaj nás — sme Tvoje oddané dieťky, ktoré sa hlboko koria pred Tvojim 50ročným kňazským jubileomom!

Oremus pro Pontifice nostro Pio...!

Reč svatého Otce k seminaristům.

Dne 24. července 1929 téměř 6.000 seminaristů z celého světa se shromáždilo na Cortile di Damaso ve Vatikáně, aby naslouchali slovům náměstka Kristova.

Sv. Otec začal slovy, jež Šalomoun pronesl ve chvíli nesmírné radosti a slávy: *populum, qui inventus est, vidi cum ingenti gaudio*. Veliká, nesmírná je radost, s níž vidí, přehlíží, objímá a k sobě tiskne všechny přítomné, jež mnohem více je pohledem srdce než očí. Je to velkolepá podívaná, jež se dnes jeví zraku. Ne snad, že by se nikdy jindy nebyly naskytly příležitosti, kdy veliké toto prostranství takřka překypovalo množstvím jásajícího lidu, nýbrž proto, poněvadž dnes se tu kupí zástupy, jichž dosud místo toto nevidělo, zástupy budoucích sluhů svatyně, očekávaný výkvět tolika diecesí, naděje církve, pod vedením pastýřů v tak úctyhodném množství: biskupů, arcibiskupů, kardinálů sv. římské Církve — opravdu velkolepá, neobvyklá podívaná!

„Naše nejsrdečnější a radostné přivítání zdraví vás ještě jednou, nejmilejší synové, poněvadž se s vámi všemi znovu shledáváme, jako již před tím jsme se setkali s vámi v jednotlivých shromážděních, v nichž jsme vás již přivítali a vám dali své požehnání. Víme, co si přejete od Otce v okamžiku tak slavném, když jste vykonali pobožnosti jubilejního roku a když se ještě jednou nyní kupíte kolem svého Otce, abyste s ním měli podíl na jeho jubileu! Nadmíru šťastné spojení jubilea Otce a dítek, jubilea stárnoucího kněze a příštích kněží! Víme, po čem toužíte v předvečer velikého dne, kdy shromáždíme vás kolem oltáře, na kterém My budeme obětovati oběť mše sv. za vás a vy s Námi na Náš úmysl, abychom vás potom seřadili ve slavný a vítězný průvod kolem Nejsv. Svátosti, v níž z tajuplného svatostného záseří plane sláva Krista Krále. Dříve nežli opustíte posvátná tato místa, než opustíte otcovský domov, jenž právě proto, že jest domovem Otce, v těchto dnech jest i vaším domovem — (a věru, komu jinému by měl náležeti nežli vám, synům nejmilejším ze všech milovaných dítek nesmírné rodiny katolické?) — toužíte,

abychom vám řekli něco na památku. Památka, kterou jsme téměř vlastnoručně vložili do vašich dlaní, vás jen málo uspokojuje — chcete památku, která vyvěrá ze srdce, a ne jen z ruky Otcovy. Nuže, chceme vám říci několik slov, jež opravdu tryskají z Našeho srdce do srdcí vašich. Budeme mluvit jen stručně, třebaže toužíme říci mnoho a mnoho, poněvadž jen Bůh samojediný, který tvoří a řídí veliké a podivuhodné věci, ví, kdy opět se Nám naskytne podobná chvíle.

Hle, první památka: Zbožná oddanost (*pietas*), jež je především dokonalostí, zbožná oddanost, jež v určitém smyslu je královnou všech ctností a základem všech náboženství. Zbožnost, jež nás činí Bohu synovsky oddanými, poněvadž se nazývá oddaností synovskou (*pietas filialis*) oddaností, již máme k otci a k matce; a právě tak máme se chovati k Bohu jako k Otci, Otci nekonečně velikému a dobremu a musíme k němu chovati důvěru prochnutou nejhlubší úctou a zároveň něžností, důvěrou bezmeznou.

Třeba býti zbožnými (*pii*), Bohu oddanými zbožností, jež pobízí nadšeně státi se dobrými a pravými kněžími církve Boží; nikoliv pouhými funkcionáři a chladnými úředníky, nýbrž opravdovými syny, kteří vřele milují a jsou oddáni tvému nebeskému Otci.

Dále pak je tu též Matka, již třeba zahrnovati teplou a něžnou láskou synovskou. Je to ona ctihodná, velebná a vznešená matka, máti všech církví, Svátá Církev římská. Musíte býti oddanými syny jejími, vždy ochotnými ku každé její službě, musíte býti chloubou a útěchou jejího srdce. Sv. Petr praví: „*Si tamen gustastis, quoniam suavis est Dominus.*“ A také vy, drahé děti, jste v tyto dny viděly a cítily, jak je krásná tato Svátá Matka ve svých basilikách, v katakombách, ve svých pomnicích, ve svých skvostech svatosti, ve svém ovzduší víry, svatosti, mučednictví, božství! Kdo to vše spatřil a pocítil, nemůže nechovati ve svém nitru k této požehnané Matce city nejněžnější oddanosti.

A po boku matky je též Otec. Otec, jehož jste přišli navštívit v době, kdy jest jedna z nejšťastnějších hodin jeho života, abyste spolu s ním měli podíl na radosti a díkučinění jeho kněžského jubilea. Otec, který je náměstkem Ježíše Krista, a k němuž třeba lnouti synovskou láskou, jež jest schopna nejen obyčejné poslušnosti, nýbrž i poslušnosti nadšeně se vždy snažící, aby lépe a věrněji mohla splniti každé Otcovo přání!

Nuže : *pietas divina, pietas romana, pietas papalis* — tato trojí *pietas* budiž vždy vzácným pokladem každého kněžského srdce!

První slovo na památku zbožnost, druhé věda.

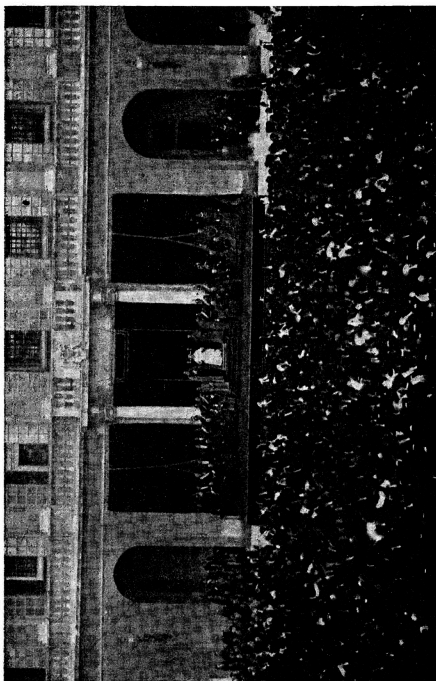
Vy, alumni svatyně, kteří míříte k nebetyčným výšinám sv. kněžství, jak byste mohli nevzpomenouti strašných slov: *quoniam tu repulisti scientiam et ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi!*?

Hle, láska k vědě, zdůrazněná způsobem nejpádnejším a mohlo by se říci, ano musí se říci, že tato slova byla napsána pro všechny kněze. Je třeba milovati vědu, poněvadž milovati vědu je milovat pravdu, je milovati čistý paprsek, který vyvěrá ze Srdce Boha. „*Deus veritas est; ego sum veritas!*“ Rozumí se především věda sv. kněžství,

jež by uschopňovala je pochopiti a plniti jeho funkce. Kněz je ustanoven „in iis, quae sunt ad Deum.“

Nuže především vzdělání ve věcech božských, věda Boží a těch věcí, jež prospívají k většímu blahu duší, ta věda, která jediné z Vás může učiniti pravé spasitele duší a spolupracovníky samého Krista na vykoupení světa. — Věda, především boží, ale též i ostatní

Z POUTI BOHOSLOVCŮ DO ŘÍMA 1929.

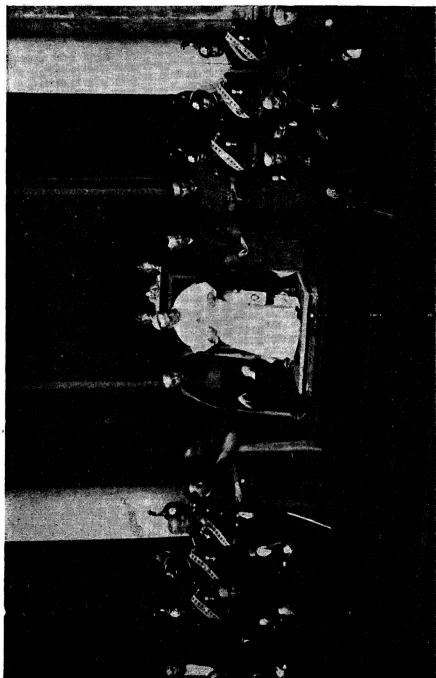

Sv. Otec mluví k bohoslovcům.

vědy všeobecné ve všech oborech, jež nabýti se naskytá příležitost; *particula boni doni non te praetereat* (Eccel. 14. 14). Poznáte sami pak, jak všeho toho možno použití ve prospěch duší! Jak často může i trochu znalosti věd profánních přispěti podivuhodně ku cti vědy posvátné a jejích blahodárných účinků.

Vy, alumnové svatyně, chovanci seminářů, tak drazí srdci papežovu a srdcím vašich biskupů — jež máte býti ohnisky, kde rozžehává se spásonosný oheň svatých věd — alumni těchto škol sv. kněžství, nesmíte dopustiti, abyste ztratili ani jediný atom pokladu, jež se vám předkládá. Shromažďujte všechny poklady vzdělání i kdyby vás to stálo oběti.

HOLD BOHOSLOVCŮ SV. OTCI.

Sv. Otec naslouchá zpěvu bohoslovců.

Uvidíte, až se stanete opravdu apoštoly, jak v tisících a tisících okolnostech života všechno vám může podivuhodně pomáhati, nikoliv k účelům prázdné, bezduché lidské slávy, nýbrž k svatým cílům kněžského povolání a k spáse duší.

Odporoučíme vám na památku zbožnost, pak vědu, a nyní zbožnost i vědu dohromady. Vaše zbožnost již od nynějška musí býti vždy ve všem a nade vše prodchnuta Eucharistií. A jak by ne? Jste přece určeni, abyste byli anděli oltáře a svatostánku, jste povoláni, abyste sebe i jiné sytili Tělem a Krví Božího Beránka. Sluhové svatostánku, co by bylo z našeho života, kdyby nebyl životem eucharistickým? A jak budete žítí životem eucharistickým, nebude-li Eucharistie již od nynějška hlavním předmětem vaší zbožnosti.

A aby Eucharistie vskutku se stala středem vaší lásky, v pravém slova smyslu, jak se sluší na bohoslovce, abyste mohli pochopiti všechny ty poklady dobroty, všechnu něhu, jež se skrývá v Nejsvětější Svátosti, musíte již od nynějška učiniti Velebnou Svátost zvláštním předmětem svého studia, předmětem svých pobožností a rozjímání a pak konečně svého hloubání theologického. Tak věru eucharistickou bude vaše zbožnost, bude-li eucharistickou vaše věda.

Říkával kterýsi slavný theolog: „Miluji theologii, která oplývá asketikou, miluji asketiku, jež oplývá theologií, ale takovou theologií a asketikou, v nichž hlavní látkou, sluncem, které všechno ozařuje, je Nejsvětější Svátost.“

A nyní ještě něco jiného na památku: Čistota — jaká přísluší tomu, kdo ustavičně se má živiti tělem Beránka, jenž se pase mezi liliiemi. Kéž máte andělskou čistotu, jako andělský, ba více nežli andělský je úřad, k němuž Bohem jste povoláni. Svatá čistota nejen jest nezbytnou podmínkou zbožnosti, ale ani vědecké vzdělání se bez ní neobejde, neboť jest psáno: *in malevolam animam non intrabit sapientia neque habitabit in corpore subdito peccatis.*

Věda je paprsek z křišťálového světla božství, je vonný kvítek, ježmuž se nedaří v bahně. Ano čistota — čistota rozumu, čistota mysli, čistota srdce, čistota celého života, všeho vašeho jednání a bytí, čistota těch, kteří nejen neustále jsou na očích Božích, nýbrž spočívají na samém Srdci Božím.

Konečně poslední otcovská památka: pokora.

Všechno nás vybízí k této první ctnosti, k tomuto základnímu kameni celé budovy duchovního života. Nebudete-li zcela maličkými dětmi vůči nebeskému Otci, přijde-li snad někdy v blouznivém okamžiku na mysl, že před Ním něco více znamenáte, jak pak se objevíte v domě nebeského Otce? Pokora myslí a pokora srdce i ve službách vědy, poněvadž nikoliv my jsme míra pravdy, nýbrž naopak, pravda je neúprosným měřítkem našim. Pokora je první podmínkou, abychom mohli vyplniti požadavky pravdy. Běda pyšnému srdci! Nebude schopno, aby našlo v pravdě půvab a zabloudí buď v temnotě nebo zabředne v bahně. Pokora, které je vám potřebí i pro úřad, k němuž jste povoláni; máte býti spolupracovníky biskupů a samého Krista ve spásě duší a nebudete jimi nikdy bez pokory mysli a srdce. Pokora jediná z vás učiní schopné, učelivé a nadšené nástroje v rukou vašich pastýřů. Jenom pokora vás přivede na cestu kázně a poslušnosti, jež je tak potřebná, že by se mohlo říci, že Spasitel neměl na zřeteli nic jiného, než naučit nás poslušnosti. Největší část života samého Boha je obsažena ve slovech: „et erat sub-

ditus illis", poddán, poslušen, jakoby přišel především a jenom dáti nám vzor poslušnosti. Bez pokory nemožno naléztí oné velkodušné kněžské poslušnosti, která nehledí na povahu a poníženost práce, nýbrž jen a jen má na zřeteli statky věčné.

Hle, to jsou památky, jež Vám dává Otec: láska k Bohu, láska k sv. římské Církvi, láska k papeži a nade vše láska k Eucharistii; touha po vědě, zvláště theologické, a pak po všech pravdách, kolik jich jen jest a kolik jich můžeme poznati; konečně čistota a pokora. A nyní přidáváme vám ještě své požehnání, poněvadž jste, drahé a milé děti, znovu k Nám přišly o ně požádat. Dáváme vám je z hloubi svého srdce s výrazem otcovské radosti, vám všem společně i jednotlivým a projevujeme vám otcovské díky za všechny dary, nejvíce však za dar nejmilejší, za to totiž, že jste k Nám přišli. Žehnáme a děkujeme všem, kdož mají zásluhu o vaše organisování, bez něhož tato veliká manifestace byla by nemožná. Děkujeme všem představeným profesorům, duchovním vůdcům, všem, kdož jakýmkoli způsobem usilují o vaše dobro, v letech kvetoucího vašeho mládí.

Vyřídte jim od nás to, co kdysi Ježíš Kristus pravil: „Co jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili.“

Zvláště pak žehnáme Vaše pastýře, kardinály, arcibiskupy a biskupy. Oni jsou to, jimž dlužno připočísti to, čím jste, i to, čím budete, i onu krásnou myšlenku, shromážditi Vás kolem společného Otce nejen se všech stran Italie, nýbrž celého světa. Jim patří naše požehnání zcela zvláštní. Nechat se nevztahuje jen k nim samým, nýbrž ať obejmeme jejich diecese, jejich kněžstvo i věřící, Kéž Bůh doprovází Naše požehnání všemi svými milostmi a dary a nechat se množí tento drahocenný poklad u každého z vás, nejmilejší děti a velební bratři! A ještě jednou, budetež vítáni, synové, v domě svého Otce, ještě jednou srdce své dáváme vám všem, jako i vy jste nám přinesli svá srdce, jež jsme viděli zářit ve vašem zraku a chvěti se na vašich rtech, když jsme přistupovali ke každému z vás a s nevýslovnou radostí jsme se s každým z vás osobně seznávali. Kéž požehnání Naše spolu s požehnáním Božím zachová ve vás po celý život myšlenky, city a předsevzetí, jež vám vnukla vaše pout a návštěva sv. Říma. — — —

MUSEUM

ČASOPIS
SLOVANSKÝCH
BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK 61.
ČÍSLO 4.

Obsah čísla 4.

Otto Holúšek: Oslavujeme... Josef C.
Lebrle: Smysl Durychova „Bloudění“.
Dokar Žižka: Prolog. Ant. Krajča: Kata-
komby a nauka o prostřednictví P. Marie.
S. Řím: Až po letech... Frant. Ham-
ala: Bohoslovecký časopis olomoucký
„Cyrill a Method“. Al. Talanda: Puto-
vání očí a srdce. Z bohosloveckého ru-
chu. Z našich seminářů. Posudky.

Obálku navrhl Otto Stritzko, žák prof.
Šendy na Umělecko-průmyslové škole
v Praze.

LISTÁRNA REDAKCE: Prosíme bra-
nských jednoty, aby zaslaly do 20. května
nejdéle zprávy o činnosti do posledního
čísla.

Redakce a vydavatelstvo Musea,
co nejsrdečněji blahopřeje Slo-
venským jednotám k jejich jubi-
leím a těší se na další jejich sou-
činnost a spolupráci.

UZÁVĚRKA Č. 5. 20. KVĚTNA 1930.

Z ADMINISTRACE: Prosíme opětně
o zaslání nedoplatků.

PŘEDPLATNÉ NA MUSEUM ROČ.
61.: 10 Kč PRO BOHOSLOVCE A
STUDENTY, 15 Kč PRO OSTATNÍ.

Adresa redakce a administrace Musea:
Brno, Antonínská 1.

Vydává „Růže Sušilova“, lit. jednota bo-
hoslovců v Brně; redaktor: Josef Buš.
Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Číslo šekového konta: 102.407 Brno.

**Oznamujeme, že od 15. května budeme nuceni posílati poštovní pří-
kazky. Nechť se naši P. T. odběratelé nehorší. Vybírání poplatků
poštovní příkazkou, jest již dnes zcela obyčejným způsobem platebním.**

OSLAVUJEME.

OSLAVUJEME: desať ročné jubileum Spolku Sv. Pavla Ap.

VZPOMÍNÁME: na počiatky našich predkov... na ich horlivosť, vytrvanlivosť a na ich neoceniteľnú prácu: za Cirkev a Národ!

PRIROVNÁVAME: sú v lese kry i lípy, sú potoky i rieky... tie prvé zmiznú! druhé zostanú!

Lipa je Spolok, ktorý má základ zdravý, pevný — svoje príjemné listy nad každým členom rozprestie. Zelenými, zdravými listami chráni členov od úkladov sveta, od striel' nepriatel'a, od zloby nepriatel'o'v sv. Cirkvi a Národa!

Rieka je Spolok, ktorá hasí smäd svetskej slávy, krásy a zisku — chtivosti. Čistou vodou naplní mladé, energické srdcia a tak pomaly rastú neochvejní rytieri Krista! Rytieri Eucharistie! Rytieri Evanjelia a Lásky!

Desať rokov malá, nepatrná chvíľka v dejinách! No v živote spolkovom znamená kus práce... znamená pluh hlboko zapustiť do pôdy!

A ovocie? Tu podávame. Súďte či je zrelé, či je na svet súce!

Začneme novú etapu spolkového života — chceme ďalej pracovať. Chceme brivňu, ktorú nám dal Spasiteľ dobre upotrebiť! Chceme osožiť Cirkev i Národu! Chceme žiť životom Eucharistie, s heslom: *pax et bonum!*

Zdravstvej Spolku — zdravstvejte statní rytieri! Žite v láske — kráčajte po šlapajách vašich predkov! Obohacujte človečenstvo energiou, pôvoádnosťou, tvorivým a katolíckym duchom. Vkrešte do historie Spolku svojskú prácu! vdýchnite do započatej práce silné, láskyplné melódie mladých, ideálnych srdc!

Nuž ďalej ku pluhu práce, pod košatú lípu a k čistému prameňu rieky — ani krok necúfnite, ale vždy vpred idte!

Sp. Kapitul'a — 1930.

Otto Holúsek,
predseda.

Smysl Durychova »Bloudění«.

(Věnováno p. K. Nykodymovi, předsedovi Růžce Sušilovy v Praze.)

Autor „Poutí do Španělska“ nás mile překvapil novou poutí, poutí do sedmnáctého století. Ale ne poutí — blouděním. Ne bez cíle, ale bez klidu, jelikož je to bloudění onoho věku, jenž ústy Komenského teskně vzdychá: Svět se točí vůkol... Jen Bůh, světa věčná podpora, pevně stojí... Blaze tomu, kdo v centru věčném usadí se... Na věky srdci svému nalezne pokoj.

Genese Bloudění je známa. Básník sám ji vyložil v posledním čísle loňského Akordu. R. 1919 v listopadu byl návštěvou u svého přítele Jakuba Demla ve Vrchbéli u Bezděže. „...A ocitli jsme se,“ píše doslova, „na procházce podvečer na lesní cestě, odkud jsem stále viděl Bezděz v nejvzácnějších barvách listopadového západu slunce.“ Vraceli se. Ale básník se nemůže odpoutat: „Při tom jsem se stále ohlížel po té hoře, která se mi zdála stále krásnější a vznešenější.“

Téhož večera podal P. Deml Durychovi knížku Jos. Š. Svobody „Illustrovaný průvodce po bývalém královském hradu Bezděži“. Tam se dočetl, jak se Albrecht z Valdštejna r. 1624 rozhodl založit na Bezděži klášter a chtěl do něho uvést Augustiniány z Bělé. Augustiniáni odřekli. Později před bitvou u Lützenu vévoda učinil slib, že — zvítězí-li — postaví na Bezděži nový, rozsáhlý klášter pro benediktiny montserratské. Už bylo svázeno stavivo, když tu Valdštejn byl v Chebu zavražděn, statky rozdány a kamení připravené ke stavbě kláštera bylo z rozkazu zvláštní komise určeno ke zbudování hospody.

A Durych praví dále: „Tento výsledek mě ohromil. Zahlédl jsem náhle skulinou jako ouško jehly kus potvorného pekla, viděl jsem chechtot a škleb, gesto ďáblovo. — A začal jsem vzpomínat na jméno Albrechta z Valdštejna...“ Vzpomínky a vzbuzený zájem následovalo studium osobnosti a doby Valdštejnovy. A z toho všeho vyrostlo Bloudění (Původně mělo míti toto dílo název Bloudění Panny Marie Montserratské).

Takový jest původ trilogie, která vyšla koncem minulého roku u L. Kuncíře v Praze. Nyní se stalo, co se státi muselo. Dílo vyvolalo neobyčejný zájem. Vyrojily se recenze a kritiky (Arne Novák, Jan Strakoš, Silvestr Brait, Karel Vrátný, Sekanina, Bř. Štorm). Ve všech se setkáváme s jednotným souhlasným obdivem, ba i úžasem nad velkolepostí formy. Po této stránce bývá nazýván jediným dědicem Březinovým. Tato jednota chybí, mluví-li se o jednotící myšlence celého díla, o jeho smyslu. A k této diskusi chci připojit několik myšlenek, které mi napadly při četbě Bloudění a které vysloviti pokládám za svoji povinnost, jelikož jsem zaslechl některé nářky které obviňují Durycha z tupení kněžského stavu (prý) k hanbě kat. církve.

Nechci si hrát na kritika díla, jež bylo nazváno českým literárním Montblankem. Nechci, aby o mně platil verš Macharův:

„A kritik, pane, kritik, to je cosi,
tys moudrý — on přec jen moudřejší,
komparativy vlastností tvých nosí
(těch dobrých, tvoji práci vezdejší
líp rozumí, než rozumět chceš sám,
tys napsal něco, on však poví nám,
cos napsat chtěl (tos nechtěl jaktěživ),
však, co tu platno, on to věděl dřív“...

Přes to však bych chtěl napsati o Durychově Bloudění několik slov. Vybízejí mne k tomu laskavá slova básníkovy (Akord, Genese Bloudění): „Jediné mé přání jest to, aby se toto dílo dostalo do rukou takovým lidem, kterým může něco říci.“ — Jsem z těch šťastných, jimž se toto dílo do rukou dostalo a ke kterým hovořilo. Nereklamuji pro sebe práva neomylnosti, snad se mýlil můj sluch a slyšel více, než bylo vysloveno, snad mě klamaly oči, vidouce více, než bylo napsáno. Budiž. K jinému snad mluvilo Bloudění jinou řečí. Nevadí. Mně řeklo toto:

Ústav spásy, církev Kristova, založená pro lidi a tvořená lidmi, nese na sobě známky lidských slabostí, vad i zloby. Ale my nemůžeme nenáviděti církev pro tento lidský prvek. Kdyby její representanti upadali v zločiny, a kdyby třeba většina kněží pozbyla ducha Kristova, musíme v církvi trvat, církev milovat a zbožňovat. Ona je čistá a není na ní skvrny a není viny v jejím jednání. Císař, několik biskupů, klášter, nějaký řád, to ještě není církev. Durych alegorizuje církev šlechtinou Andělkou. Ona je nejjasnějším zjevem románu (Vrátný), ona dovede léčiti, uzdravovati a přiváděti duše k Bohu (Braitto). Poznáváte její krásu a líbeznost a učíte se ji milovat. To však neznamená neviděti chyb jednotlivců. A proto se nemůžete horšiti a zazlívati Durychovi jeho nemilosrdné zacházení s představiteli katolicismu a ochránci katolické věci. Je-li někde zakryta pravda, je to jen proto, aby vynikla. Aby vynikla pravda, že „jen církev je svatá, my však jsme hříšníci“ (III, 51).

Všimněme si alespoň některých míst, kde vystupuje ve své velikosti a neporušitelné, třebaš tiché nádheře. Vidíme ji hned v první kapitole prvního dílu trilogie. Kanovníci, opat a abatyše se starají o peníze — ona se modlí. „Hle, my, knížata světská, počítáme peníze církevní a tady služka paní kněžny se za nás modlí officium dnešního dne (I, 43)!“ — Nejčastěji ji spatřujeme při modlitbě „Slova modlitby naučené byla její vlastní řečí“ (III, 176). Při modlitbě a potom při skutcích milosrdenství a lásky. „Ale modlitba jí nestačila. Otec její (Bůh) tak ji miloval, že se chtěl z jejího pohledu a z jejího hlasu radovati ještě jinak než v její modlitbě. Musela žebrati jako miláček Boží. Jako malé dítě“ (III, 178). Ale nežebra pro sebe. „Vždycky pak někdo přijde, kdo potřebuje“ (III, 176). Všechněm pomáhá nezištně.

Kníže Karel z Lichtensteina, zástupce císařův, přihlíží k popravám na rynku staroměstském — ona je dole mezi lidem a ujímá se mladého muže, protože omdlával. Jmenuje se Jiří a representuje český národ. Je

mladý, ale kácí se. A tu „kdosi ho zachytil a zdvihal. Byla to žena. Bylo to nyní zajímavější než popravy měšťanů a primasů“ (I, 72).

Vládě šlo o rekatolisaci země jen proto, aby uplatnila svojí moc. Andělka by volila docela jiný způsob. „Mluvila jsem s knězem. Ptala jsem se, mohou-li kněží k Indiánům bez Španělů“ (I, 263). Ale ten nechce ničeho podniknouti bez kat. veličenstva. A tak rekatolisace postupovala tak, že se zdálo, že národ zahyne dříve, než bude přiveden do církve. „Chtějí zabít mého ženicha a není dosud pokřtěn,“ musí si stěžovat u světice Boží (I, 265). Dokonalá analogie s českými poměry.

Andělka přišla do vlasti Jiřího ze země španělské; ale ne, přišla z ráje (III, 182). „Napila se z jeho mateřské řeči, krása její a síla ještě více vzrostla v této zemi. Nebylo možno poznati, že není odtud. Viděla mu do srdce a čtla v něm lépe a jistěji než matka. Táhla ho k sobě jako záchrana neočekávaná, nežádoucí a odporná, ale krásná, překrásná a podivná“ (II, 57).

Ale byla zde potupena a odchází. Leč Bůh jí poručil, aby se vrátila k Jiřímu a slíbil jí, že ho dosáhne. Ještě více posvěcena a očištěna samotou, modlitbou, pokáním a liturgií ubírá se zpět tam, odkud byla vypuzena, aby o něho bojovala, neboť jest to její úkol na světě (III, 182). Jde bojovat o toho, kterého miluje. Bude to dlouhý boj. Dlouho to bude trvat, než Jiří zapomene na nečistý pohled, kterým se naň zadívala zimní královna (= herese, německý protestantismus), než odhodí peníz, který mu dala a po které zde zbylo něco tak cenného jako noční váza. Ale Andělka neumdlévá.

Bůh jí pomáhá a bdí nad ní, neboť jest jejím otcem; „... patřila skutečně do rodiny Boží, požívajíc všech práv a radostí a plníc všechny povinnosti, které pocházely z tohoto rodinného poměru. Proto se kolem ní svět proměňoval v ráj; nouze, bída, protivenství, zkáza tohoto světa nemohly tento ráj porušit. Chvěla-li se zimou, únavou, hladem, byly to trpkosti, které vzbouzely nikoliv soucit, nýbrž úžas a závist“ (III, 177). A toto dítě nebes nyní miluje Jiřího, chce jej získati pro sebe a tím i pro Boha.

Té noci (III, kap. 10), kdy byl v Chebu zavražděn vévoda frýdlantský, byl Jiří (v jeho službách) raněn do prsou. Ale Andělka je i zde a ujme se ho. Zavolá mu kněze. On se zpovídá a pater dominikán je oddá na smrtelné posteli. Kněz odešel. Jiří neváhá rychleji vylíti svoji krev, aby ji mohl obejmouti jako choť (III, 371). Pak vstala zkrvavena purpurem krve z rány, kterou nezavinila, zavřela mu ústa, zatlačila oči, postarala se o pohřeb a odchází, odchází do nitra ubohé české země, nesouc pod srdcem jeho plod, dítě své a svého miláčka.

Mnohým historikům se jevila kat. církev jako ta, která se zkrvavila českou krví, uspíšila smrt staré Čechie, zavřela ústa kacířů. Byl to omyl. Durych nám ukazuje, že národ byl by zahynul sám svou vinou, neboť sám vyhledával nebezpečí smrti. A ta, o níž se nám zdá, že urychlila jeho smrt, odchovala ve svém lůně jeho potomstvo. Národ, spojiv se, když mu bylo nejhůře, s církví, byl zachráněn novému životu pro lepší budoucnost. Tedy tam, kde mnozí spatřují neodpuštělnou vinu, je vlastně záchrana z neodvolatelné, milosrdné a přesvaté vůle

Boží. Církev nic zlého neučinila, ona pouze sloužila rozkazu lásky, která jest silnější nežli smrt (III, 371).

Když se takto dívám na Durychův román, nemohu se nepřipojit k slovům, která jsem četl v Braitově recenzi (Na hlubinu): „Já jsem mu hluboce vděčný za Andělku“ — a jen bych dodal: za tento velkolepý obraz církve Kristovy, za to mistrné a okouzující vyličení jejího původu, života, známek vlastností, činnosti, působení. Durych nás učí církev poznávat, ji obdivovati a ji milovat. Jen vezměte Bloudění do ruky a promeditujte všechny Andělčiny popisy, její vlastní slova a jednání a jsem přesvědčen, že zvoláte s radostnou hrdostí: „Pěkná jsi a chlubit se tebou mohu před celým světem“ (III, 185). A bude to zníti jako ozvěna slov, jimiž se představil kterýsi církevní otec: Christianus mihi nomen, Catholicus cognomen. — Církev možno přirovnati ke krásné soše, která byla pokryta vrstvou prachu a špíny — činů to těch, kteří ji měli opatrovati a chrániti. K této soše přicházeli nyní mnozí a vidouce špínu, odvraceli se s odporem. A tu přišel kdosi, nebál se přiznati, že socha byla zaprášena a zablácena a sochu očistil. Čistá a krásná jeví se nyní zrakům všech. A ten kdosi není nikdo jiný, než autor Bloudění. Zdaž mu nepatří náš obdiv a dík?

Otokar Žižka

Prolog.

V zelených deštích zhasínají bílé lesy.

A v mlze s pláčem někdo bez hvězd odchází.

Mé housle pláčí nad hladinou mrtvých.

V přístavu zhášejí poslední světla.

Po žlutých mracích koráb náš se vrací zpátky

bez plachet, bez zpěvů s královským znakem smrti.

Má duše potápí se k Tobě do hlubiny světla

a propadá se do věčnosti.

Z knihy „Fialové rytmy“.

Katakomby a nauka o prostřednictví P. Marie.

(Dokončení z čís. 1.)

Stejně důležitá jest i druhá skupina mariánských obrazů v katakombách. Obrazy tyto představují různé scény ze života P. Marie, jako Zvěstování, Zasnoubení, Navštívení, Narození Páně, Klanění se magů a j. K nim druží se pak ještě obrazy bez historického pozadí: Madonna s prorokem, Madonna s děťátkem a konečně obraz P. Marie, přijímající duše zemřelých do nebe.

Nelze zde všem těmto obrazům věnovati zvláštní pozornost. Zmíním se jen o významnějších.

Obrazy Zvěstování P. Marie zachovaly se nám tři a sice dvě fresky a jeden relief. První nejstarší freska Zvěstování P. Marie nachází se v jedné kryptě katakomby sv. Priscilly. Důkladněji jej popsatí je těžko, neboť obraz tento je značně poškozen. P. Maria sedí na křesle, jež připomíná starou biskupskou katedru, oděna jsouc v dlouhou tuniku se závojem na hlavě. Před ní stojí archanděl Gabriel a ukazuje na ni rukou. Obraz tento podle znalců umění starokřesťanského pochází z dob apoštola Jana neb aspoň z počátku II. stol.¹ To dokazují též ostatní fresky v této kapli: cyklus obrazů z historie starozákonní, vzkříšení Lazara, Dobrý Pastýř a j. Druhá freska nalézá se v katakombě sv. Domitilly. Zde opět spatřujeme P. Marii sedící na biskupském křesle. Hlavu její zdobí nimbus. Před ní stojí tři mužské postavy rovněž s nimby kol hlavy, oděné tunikou a pláštěm. Jsou to andělé. Že to není nic neobyčejného, poznáváme z pozdějších mosaik v kostele S. Maria Maggiore, kde na obrazech Zvěstování spatřujeme též tři anděly. Obraz tento pochází z konce IV. stol.² Relief Zvěstování P. Marie, nacházející se na sarkofagu ravenšském, asi z počátku V. stol., podobá se až na některé nepatrné rozdíly fresce u sv. Priscilly.³

Dalším výjevem ze života P. Marie v katakombách znázorněným je Zasnoubení P. Marie: ženská postava klade levici do pravice muže. Mezi oběma je mladistvá postava s nimbem, která drží v ruce závitky Písma. Je to zajisté znázornění známého místa u sv. Matouše (1, 24) ⁴.

Navštívení P. Marie představují nám dva obrazy: freska v katakombě sv. Valentiniana a relief na sarkofagu ravenšském. První obraz podle Liella⁵ pochází asi ze VII. stol. a jest obnovením mnohem staršího obrazu, druhý pochází asi z počátku V. stol.

¹ Liell l. c. str. 199-211; Bilcz l. c. str. 250.

² Liell b. c. str. 211-215; Bilcz. str. 250.

³ Liell str. 215.

⁴ ib. 216-217.

⁵ ib. 217-220.

Narození Krista P. máme v katakombách znázorněno na dosti četných obrazech. Z těch jsou pouze tři, na nichž vedle Ježíška v jesličkách a jiných postav nalézáme i sedící postavu Bohorodičky. Původ jejich dlužno klásti do IV. neb polovice V. stol.¹

Nyní přicházíme k zvláště důležitým a velmi čtým malbám představujícím klanění se magů. Jest jich celkem 69: 13 fresek a 56 reliefů.

Nejstarším obrazem tohoto druhu jest freska u sv. Priscilly v t. zv. „řecké kapli“ z téže doby jako již dříve zmíněný obraz Zvěstování v téže kapli. P. Maria s dětátkem na klíně sedí opět na biskupském křesle.

Před ní jsou tři magové s dary, kterýžto počet magů jest nejčastější. Oděv jejich záleží v tunice, přepásané pásem, a v těsně přiléhajících kalhotách. Pláště a fryžské čepice, které se obyčejně na jiných malbách vyskytují, zde chybí. Přesnějšího popisu pro sešlost obrazu podati nelze.²

Do první polovice III. stol. spadají tři obrazy klanění se magů: jeden nalézá se v katakombě sv. Domitilly, druhý v katakombě sv. Petra a sv. Marcellina a třetí konečně v coemeteriu sv. Trasona a Saturnina.³

Na obraze u sv. Domitilly, umístěném mezi dvěma hroby spatřujeme P. Marii ve žlutavé dalmatice se světlým na ramena splývajícím závojem. Na jejím klíně sedí Božské Dítě, oděné v temnou tuniku. Pravou ruku zároveň s pravicí své přesvaté Matky vztahuje k magům, přicházejícím po dvou s každé strany katedry. V rukou magů spatřujeme velké mísy s dary, již však nelze blíže určit. V katakombě sv. Petra a sv. Marcellina jest P. Maria bez závoje a králové jsou zde jen dva. Obraz v coemeteriu sv. Trasona a Saturnina je podobný, ale magové jsou zde tři. — Ostatní fresky jsou též podobné a pocházejí většinou ze IV. stol.

Z maleb skulpturních tohoto druhu nejstarší pochází ze IV. stol. Jest to relief na sarkofagu v museu lateránském. Jest zvláště důležitý k objasnění a vysvětlení významu a souvislosti ostatních obrazů. P. Maria sedí zde opět na pleteném křesle. Její oděv skládá se z tuniky a pláště, jehož hořejší část slouží též za závoj na hlavě. Ježíšek jest oděn rovněž tunikou a vztahuje ruku po daru prvního mudrce. Za křeslem stojí sv. Josef, starší vousatý muž, oděný tunikou a pláštěm. Magové jsou zde znázorněni jako obyčejně: ve fryžské čepici, přepásané tunice, přiléhajících kalhotách a ve střevících. Jejich dary mají podobu jednak věnce (zlato!) jednak skříněk (kadidlo a myrha!) Mimo tento relief nacházejí se na tomto sarkofagu též dvě řady jiných reliefů, znázorňujících různé události starozákonní i novozákonní jako stvoření Evy, Strom se zapovězeným ovocem, kol něhož se vine had,

¹ ib. 221-224.

² Liell 225-227; Bilcz. 250.

³ ib. 227-239; Bilcz. ib.

Kristus proměňující vodu ve víno, vzkříšení Lazara, uzdravení slepého od narození, Daniel v jámě lvové atd.¹

Podobných někdy poněkud se lišících reliefů chová museum lateránské 14 a kromě toho jeden obraz provedený grafitem z III. století.²

Ostatních 20 obrazů reliefních nalézá se roztroušeno na nejruznějších místech, na př.: v museu Kircherevě, v museu kapitolském, syrakuském, v německém Campo Santo v Římě, v Arlesu a j.³

Z obrazů bez historického pozadí, které vyjadřují nadpřirozený význam P. Marie, její vznešené postavení v ekonomii spásy, sluší uvést aspoň tyto čtyři: Madonna s prorokem, Madonna z děťátkem, Ostriánská Madonna a konečně obraz představující přijímání zemřelých duší do nebe od P. Marie.

Nejcennější a nejstarší z obrazů mariánských vůbec jest Madonna s prorokem v katakombě sv. Priscilly z I. stol. Obraz je umístěn v oné t. zv. „řecké kapli“ v koutě krypty nad obloukem jednoho hrobu. Na obraze spatřujeme ženu se závojem na hlavě, oděnou v tuniku o krátkých rukávech a v plášť. Tvář její je poněkud oválná, kol rtů jeví se lehounký úsměv. Rysy má pravidelné a ušlechtilé; oko, vroubené obočím je veliké a hloubavé. Žena tato sedí lehce nachýlená. U prsou drží nahé Děťátko, jež obrací svou hlavičku přes rameno k pozorovateli. Vedle této skupiny stojí muž s řídkým, sotva znatelným voussem, oděný v pallium. V levé ruce drží svítek, z něhož se zachovaly sotva stopy, pravou obnaženou ukazuje pak na ženu a hvězdu, jež se nad Děťátkem a Matkou vznáší.⁴ Druhý obraz, Madonna s děťátkem, v téže katakombě představuje P. Marii sedící na biskupském křesle, oděnou v tuniku. Ježíšek je nahý. Spočívá klidně u prsu své matky.⁵

Obraz „Madony ostriánské“ nalézá se v coemeteriu ostriánském na lunettě jednoho arkosolia. Spatřujeme zde poprsí ženské postavy se zdviženýma rukama na způsob orantky. Oděna je v červenou tuniku, modrý plášť a světlý závoj. Krk zdobí šňůra perel. Před ní je zřetelná dětská hlavička. Ostatek se nezachoval. Po obou stranách pak je monogram Kristův: PXI⁶ K tomu podotýkám, že takových obrazů na východě zvl. na mincích byzantských bylo nalezeno mnoho. A mají vůbec v umění byzantském velký význam.⁷

Konečně poslední obraz mariánský, kde P. Maria sedí na trůně jako Paní, přijímá duše vyvolenců do nebe, uschovává se v museu syrakuském. Pochází asi z IV. stol.⁸

¹ Liell str. 149-251.

² ib. str. 151-258; str. 284-285.

³ ib. 259-284.

⁴ ib. 316-326.

⁵ ib. 330-333.

⁶ ib. 333-339.

⁷ Viz. Stryowski: Die Maria Orans in der byzan. Kunst R. Qu. S. 1893; K. Kaufmann Handbuch der christ. Archäologie, Paderborn [1913; 2] 388-389; a zvl. 655-658.

⁸ Liell 343-346.

Když jsme si aspoň zběžně všimli obrazů druhé skupiny, napadá nám otázka, jaký mají tyto obrazy vztah a význam pro naši thesi. Na prvý pohled se zdá, že tyto obrazy — mimo poslední dva — nemají vůbec s naukou o prostřednictví P. Marie nic společného. Avšak při bedlivějším zkoumání objeví se nám vše ve světle docela jiném. Obrazy tyto nacházejí se totiž na hrobech (neb blízko nich). Tážeme se nyní jaký mají zde význam, čili co pohnulo umělce k jejich vytvoření.

Abych zamezil nějakému nedorozumění, upozorňuji již předem, že zde neběží o otázku *účty obrazů*. Že totiž tyto obrazy měly účel povzbuzovati diváka k účtě nejbl. P. Marie, jest samozřejmé. „Mohli věřící jinak, než s pocity posvátné bázně, obdivu a lásky pohlížeti na tyto obrazy?“ napsal správně slavný archeolog Kraus¹. Ostatně známa je v této věci definice koncilu nicejského II. (z r. 787)². Této otázky se tedy zde nedotýkáme. Máme na mysli něco jiného. Z toho totiž, co bylo právě řečeno, nenásleduje ještě, že tento účel jako *první a hlavní byl zamýšlen od umělce*. Třeba uvážiti, že těchto asi 80 obrazů — o ostatních, které se nenacházejí ve spojení s hroby křesťanů (obyčejných), zde nemluvím — nalézajících se na hrobech prvních křesťanů, jest obklopeno věncem jiných obrazů, jako jsou na pr.: Pád prvních lidí, Noc v arše, Oběť Abrahamova, Daniel v jámě lví, Jonáš v různých podobách, Mládenci v peci ohnivé, Zázrak v Káni Galilejské, Uzdravení slepého a t. d.

Chceme-li tedy správně vyložit význam výše uvedených obrazů mariánských, musíme jim nutně přisouditi takový význam, jaký mají obrazy okolní. Je to docela logické. Zásada ta platí, dokud by se nedokázalo, že mariánské obrazy tvoří zde výjimku, což by byl asi marný pokus. Mimo to tyto obrazy v mnohých případech zaujímají zcela zřetelné místo podřadné. „Ja,“ dodává dr. Liell, „unsere Bilder nehmen nicht nur keinen bevorzugten Platz ein, sie finden sich zuweilen sogar an einer Stelle, die man zur Aufnahme eines Bildes, das von den Gläubigen verehrt werden soll, für geradezu ungeeignet halten muss.“³

Je ovšem pravda, že když se mluví o těchto mariánských obrazech, brávají se jen samy o sobě bez vztahu a souvislosti s okolním. Ale to právě je vědecky nepřipustné, chceme-li býti přesní a důslední. A podíváme-li se na okolní biblické obrazy, musíme doznati, že u nich účta příslušných osob zamýšlena nebyla; *proto ani u obrazů mariánských jako první a hlavní účel zamýšlena býti nemohla*. Či osmělil by se přece někdo tvrditi, že obraz pádu prarodičů našich zamýšlí účtu Adama a Evy neb obraz Noema v arše, Abrahama obětujícího, Daniele v jámě lví, Jonáše v různých postaveních a t. d. zamýšlí účtu těchto biblických osob? Nemožno tak usuzovati! Bylo by tedy rozumné počítati tyto malby mezi obrazy ikonografické a hagiografické? Nuže! Jestliže nyní všechny obrazy, které pokaždé se nalézají v bezprostředním okolí mariánských obrazů, nemají za účel účtu osoby představo-

¹ Real-Encykl. I. str. 161 (dle Liella 391.)

² Denzinger, Enchiridion, 87; 243-244.

³ Liell 394.

vané, jestliže mariánské obrazy žádným způsobem nelze označiti jako výjimku mezi nimi, pak skutečně třeba konkludovati, že ani na těchto obrazech úcta P. Marie na prvním místě nebyla zamýšlena.¹

Jest tedy nyní otázka, jaký mají význam ony okolní obrazy. Odpověď podává nám učený člen francouzské akademie Edmund Le Blant, který si získal na poli archeologie církevní velkých zásluh a jehož znamenité práce archaeologické zjednaly mu názvu „diktatora staré Gallie křesťanské“. Práví takto: „Staří mistři hleděli u Církve zvědět, co má býti znázorněno na hrobech křesťanů. Hledali myšlenky, které se nacházejí v liturgických modlitbách, jež byly proneseny u lože umírajícího a u jeho hrobu, aby je pochopili a obrazně znázornili. Proto v těchto liturgických modlitbách třeba hledati klíč k porozumění obrazů katakombních.“²

Zkoumání textů a nápisů ukázalo, že se zde nacházejí kratší a delší prosby o přímluvu a modlitby, které byly prosloveny ve starých officiích za zemřelé. Ano na některých hrobech byly nalezeny nápisy shodné skoro doslova s modlitbami řeckého officia. Je tedy pochopitelné, že není nic přirozenějšího než, že na mramorových deskách hrobů se nacházejí místa z modliteb, jež byly proneseny při posledních okamžicích zesnulého. Tato místa byla vzorem jak zhotovitelům nápisů tak i těm, kteří malovali neb vytesávali obrazy.³

Avšak s tím se Le Blant nespokojuje. Jde ještě dále a uvádí z liturgických modliteb místa, která nejen tuto souvislost pravděpodobně dokazují, ale možno beze všech rozpaků říci, že ji jako zcela jistou potvrzují.

Je to na prvním místě známá modlitba: „Commendatio animae, quando infirmus in extremis est“. Abychom byli oprávněni pomocí této modlitby ony obrazy vysvětliti, třeba ovšem dokázati, že tato modlitba je tak stará, jako naše obrazy v katakombách (čímž by bylo umožněno její použití) a za druhé, že skutečně jí bylo použito. A obojí se skutečně podařilo Le Blantovi jasně dokázati. Jeho důkazů však pro jejich složitost a rozvlácnost zde pomímám⁴. A co platí o modlitbě „Commendatio animae“, to platí i o officiu za zemřelé vůbec.

K tomu třeba ještě poznamenati, že *tento názor není snad jen ojedinělý*. S ním souhlasí mnoho jiných křesťanských archeologů. Jest to i sám kníže křesťanské archeologie de Rossi „rei antiquariae christianae constitutor ac princeps“⁵, dále Frant. Xav. Kraus⁶, jenž patří k nejznamenitějším pracovníkům na poli archeologie církevní, ze současné doby Orazio Mazucchi⁷ a j.

A nyní vraťme se opět k obrazům mariánským. Dle toho, co bylo řečeno, dlužno i tyto obrazy považovati za ilustrace modliteb officia za zemřelé. A že officium za zemřelé poskytuje nám nutný podklad pro

¹ Sb. 386-395.

² Le Blant, Études sur les Sarcophages chrétiens, Paris [1878], Introduction.

³ ibid.

⁴ Liell str. 140-158.

⁵ Bullet, Paris, 1882, str. 128 (dle Liell str. 154).

⁶ Literarische Rundschau, 1881, Nr. 1, str. 15-19 (dle Liella ib.).

⁷ Manuale di archeologia cristiana, Roma [19082] 361-2.

naše tvrzení, není těžko dokázati. Příhodné modlitby mariánské nalézáme v „Euchologiu“, t. j. řeckém rituálu, v němž tak krásně a zároveň zcela zřetelně je vyjádřeno všeobecné mateřské prostřednictví P. Marie u jejího Božského Syna.¹

Umělci řešili tedy svou úlohu tím, že zpřítomnili význam a důstojnost P. Marie jednak ideálně, jednak historicky v jednotlivých událostech jejího života. Ukazují nám P. Marii jako od proroků předpověděnou Matku Boží neb pouze jako Matku Boží samu neb jak jí anděl přináší poselství atd. Tak ukazují jasným a srozumitelným způsobem na vnitřní souvislost, vyslovenou v liturgických modlitbách, která se nachází mezi Matkou a Synem, věčným Soudcem po smrti: Ona je všeobecnou Prostřednicí u svého Božského Syna. Zde máme též klíč k pochopení toho, proč právě většina obrazů mariánských v katakombách znázorňuje nám klanění se magů. Tato scéna nejlépe se hodila umělcům, aby historicky znázornil všeobecný prostřednický úřad P. Marie u jejího Božského Syna, jak krásně dokázal Liell.²

Pohled na tyto obrazy měl býti *ustavičnou pobídkou pro věřící, aby se stále obraceli s prosbami na P. Marii*, aby použila své mateřské moci a zemřelým vyprosila vstup do radostí nebeských. A co platí o zemřelých, to platí i o živých. Měli pamatovati nejen na zemřelé, ale i na sebe a vyprošovati si na přímluvu P. Marie všech potřebných milostí na P. Ježíši.

Mohl tedy vším právem často citovaný dr. Liell napsati: „Wenn auch bei den Denkmälern der zweiten Klasse die Verehrung Mariens in erster Linie nicht beabsichtigt war, so liefern sie doch durch ihr Dasein einen herzlichen Beweis für die Marienverehrung. Diese Bilder belehren uns, dass die Gläubigen nach Vorgang der Liturgie Maria als die mächtige Fürbitterin im besonderen Gerichte angefleht haben; dass sie der Bitte Mariens grosses Gewicht beigelegt haben, weil sie die Gottes Gebärerin, Mutter unseres Gottes und Richters ist. Ein herrlicheres Zeugnis für die Betätigung der Marienverehrung, für die hohe Ehre und Würde, für die erhabene Stellung Mariens in der Heilsordnung lässt sich wohl kaum denken! Doppelt herrlich, weil es bereits in der zweiten Hälfte des ersten Jahrhunderts, wo noch Apostel und Apostelschüler lebten, seinen Anfang nimmt, und so lange dauert, als in den Katakomben begraben wurde. Mit anderen Worten: die Darstellungen der allersel. Jungfrau Maria auf den Kunstdenkmälern der Katakomben liefern einen vollgiltigen und unumstösslichen Beweis für den Apostolischen Charakter der Marienverehrung.“³

Podobně dí i výše zmíněný Marucchi: „Per ben comprendere l'importanza di questi immagini contro le quali gli archeologi protestanti, e specialmente il Roller, hanno sollevato obbiezioni pin speciose che solide, bisogna ricordarsi che i santi, i martiri erano rappresentati sugli antichi monumenti cimiteriali come gli avvocati dei defunti. Ora la Vergine è l'avvocata per eccellenza; avvocata infatti la chiama, fin dal II. secolo sant' Ireneo Percio essa è stata rappresentata sempre al posto

¹ Liell str. 396-400: pěkné ukázky.

² ib. str. 401-403.

³ l.c. str. 404. Cfr. Bilcz. str. 413-416.

d'onore, assia sopra una cattedra, che è simbolo ad un tempo della sua potenza e della sua dignità ...¹

Než proti tomu všemu mohlo by se namítnouti, že mnohé obrazy mariánské pocházejí z doby mnohem starší než ony jmenované liturgické modlitby řeckého enchologia. Odpověď na tuto námitku není nikterak nesnadná. Jestliže můžeme obrazy ze IV. stol. vysvětliti těmito modlitbami liturgickými, abychom byli logičtí, musíme doznati, že tyto obrazy byly k témuž účelu malovány i v starších dobách (I.-III. stol.). Ano okolnost, že se tyto obrazy objevují již v nejstarších dobách, může nám býti právě důkazem, že těchto modliteb bylo užíváno již v prvních dobách Církve, aneb, že naše liturgie mají svůj základ již v dobách apoštolských. A mimo to je přece zcela jisto a nade vší pochybnost zjištěno, že *P. Maria byla ctěna a vzývána již od nejstarších dob církve.*²

Ze všeho, co bylo řečeno, jest tedy zcela zřejmo, že skutečně *nauka o prostřednictví P. Marie není snad jen vynálezem novější doby, nýbrž že kořeny tohoto posvátného stromu, jehož mohutné ratolesti rozkládají se nyní již po celém katolickém světě a poskytují přebohatého ovoce všem duším dobré vůle, sahají až do dob apoštolských.* Popřítí to, znamenalo by popřítí celou katolickou tradici.

J. S., Řím

Až po letech...

*Až po letech se někdo zeptá:
„Cos přinesl si z Říma zpět?“
tu zableskne mi v oku záře
a radostí mi zrudne tváře
a zašeptá můj šťastný ret:*

*„O příteli, šest roků v Římě
mi dopřál ztrávit dobrý Bůh
a oči moje divy zřel,
jež vytvořil tam kdysi smělý
a podnikavý lidský duch.*

*Leč vzpomínky ty zbledly rychle
jak zašlé snění dávných dob
a dneska jsou mi téměř cizí,
jen jedna nikdy nevymizí:
toť Vatikán — toť Petrův hrob!*

*Tam bije srdce Církve Boží,
tam svaté víry pevný střed
a byt se nad ní bouře snesla,
tam pevně Petr drží vesla
a vede loď svou stále vpřed!*

*Tam stojí skála v dešti blesků,
jež nepřestanou do ní bít
a kolem hukot bromů sviští, —
leč o skálu se všechno tříští
a nezdolán jest její štít!*

*Tam cítíme se jako doma,
tam každého z nás rodný kout
a Svatý Otec v bílém hávu
tam ke svým dětem sklání hlavu
jak chtěl by všechny obejmout.*

*To místo drahé u Konfese
to zůstalo mi dosud vším:
Být věrným synem Církve svaté,
mít pro papeže srdce vzňaté —
toť památka má na můj Řím...!*³

¹ l. c. str. 361.

² Viz jen na př. velmi kritické dílo od Fr. A. von Lehner: „Die Marienverehrung in den ersten Jahrhunderten“, Stuttgart, [1886; 2] zvl. str. 184 a násl.

Bohoslovecký časopis olomoucký „Cyrill a Method“.

I.

(Týdeník „Směs.“ Vznik „C. a M.“; ráz časop., chování kněží a bohoslovců.)

Před několika lety uveřejnil Em. Masák v Archivu literárním¹⁾ stať o „Prvním bohosloveckém časopise na Moravě“. Rěsumé toho článku podávám několika větami. — Frant. Bauer jako posluchač I. ročníku v Olomouci začal vydávati časopis „Směs“, který měl vycházeti „každou neděli o 3/4 12 před polednem“. Zajímavé, že tento časopis byl národnostně utraquistický²⁾. Bauerův týdeník, vydávaný o jednom, od bohoslovce k bohoslovcu putujícím, exempláři, zanikl 8. dubna 1860 při 14 čísle; začal vycházeti tedy někdy koncem r. 1859 Padl pro lhostejnost a povýšenost bohoslovců (Bauer byl v I. roku!), ale kus národního vědomí přece vyburcoval. Velehradská slavnost v srpnu 1863, české čtení v refektáři (po prvé 1. čce 1863 vlp. jáhni četli „Děj slov. apoštolů“), možnost české katechese a zkoušky z pastorkálky, vyučování češtině, to jsou plody Bauerovy buditelské práce³⁾.

Myšlenka bohosloveckého časopisu v Olomouci ožila r. 1868, kdy počali theologové vydávati časopis „Cyrill a Method. List bohosl. olomouckých.“ Pokud oň měl zásluhu sám Bauer, tehdy již asi 5 let vysvěcený, třeba jen pobídkou, nedá se již zjistiti. Neznáme ani korespondence těsně před založením časopisu ani jednání výboru. Kratičká poznámka „Hlasu“⁴⁾ o „Cyrillu a Methodu“ upozorňuje na usnesení velehradského sjezdu boh. (1868) stran časopisu. To je zpráva z druhé ruky a dosti jasná. Byli to nejen olomoučtí bohoslovci, ale i jiní, kteří se zúčastnili sjezdu a postavili se za budoucí časopis.

Co řekneme dále o „C. a M.“, opíráme většinou o list sám a korespondenci i účty jeho chované v archivu Slov. knihovny. — První číslo vyšlo 1. pros. 1868 za redakce Josefa Kubánka (až do 1. čce 1869; potom jej redigoval Karel Kráčmar) se „spolupředádateli“ Fab. Věrným, Věncesl. Chmelařem a Frant. Pinkavou. Tiskl jej Fr. Slavík. „C. a M.“ vycházel dvakrát v měsíci (1. a 15.) i v prázdniny.

1) Archiv literární. Prameny dějin č. lit. katolické, příloha Archy. Sv. II. str. 49-59. Olomouc 1922.

2) Ostatně tento zjev známe z prvního katalogu naší Slov. knihovny — byl německý i s knihovním řádem! — a českoněm. výzev na podporu knihovny. Srv. Alois Čáp, Co praví o vzniku „Slovanské knihovny bohosl. v Olomouci“ její nejstarší prameny, v Museum 1917, str. 84-90. — V Brně vycházely rovněž oboujazyčné bohosl. časopisy „Jaro“ (1. V. 1861—únor 1862) a „Concordia“ (1. III. 1862—květen 1864.) Srv. Masák v čl. 49.

3) O buditelské práci v olom. sem. srvn. J. B. (Jindřich Beseda), Dějiny českoslovanské knihovny bohoslovců olom. se zřetelem na jejich vlastenecké snahy (Od založení knihovny až na naše doby). Museum 1912, str. 109—125.

4) Hlas, ročn. XXI., 1869, č. 1, str. 11.

Nadpisem, úvodní básní¹⁾ a článkem hlásí se k programu Sušilovu, miláčka tehdejších bohoslovců i mimobrněnských²⁾. Mottem v čelo čas. postaveným zněla slova Štulcova: „Kristem ku pravdě, ku spáse“. Programový článek (str. 2) „Synům Cyrilla a Methoda“ vzpomíná pláče českého Achilla nad zříceninami Velehradu a jeho snah o restauraci — zbořeným sídlem Methodějovým je pro bohoslovce a kněze církev, na niž se odevšad doráží... Co činit? Bránit se a odpůrce získávat své věci. „C. a M.“ má se státi kolbištěm práce, ... sem ať se ukládají denáry. A důležitý závěr: Abychom „nemuseli výtku, bohužel poněkud pravdivou, na věky slyšeti, jakoby v naší arcidiecési literární ospalost panovala“ (str. 4.). — Prvním rokem své pouti přinášel „C. a M.“ pojednání i básničky³⁾ s cyrilometodějskou látkou (rok 869—1869!). O básnické ceně a vyspělosti nemohu soudit, poznamenávám, že diskovali některé básně Sušilovy. Články⁴⁾ přispívali celkem poutavými, psanými podle theologických přednášek a knih. Historie v nich není ovšem vědecká, spíš příliš populární, ale při tom časová. Nescházelo ani věci sociálních, hlavně již ve druhém ročníku. Ten ukazuje daleko větší a poutavější výběr látky, příklad Kaleidoskopu bohosl. zájmů. Dějiny, apologetika, homiletika, sociální themata, vše se pestře střídá s básněmi.

Jak byl časopis přijat bohoslovci mimoolomouckými — ti se o něm vlastně také vyslovili na Velehradě — (srvn. výše) — a kněžstvem? Lze říci, že přátelsky. Zachovaná korespondence je od kněží mor. i českých i bohoslovců, většina příspěvků, jak svědčí účty administrace „C. a M.“, byla zaplacená kněžími. Když v jubilejní rok 1869 navrhli v časop. jakousi anketu⁵⁾, jak slovanské apoštoly uctít, zajímali se o věc i kněží, podávající své mínění. Redakce s radostí konstatovala zájem duchovenstva mor. v závěrečném čísle prvního ročníku.⁶⁾ „Nastoupili jsme pravou cestu,“ praví se, „a v přesvědčení tom nás potvrzuje též vřelé účastenství, jakého se nám hned od počátku zvl. od vel. duchovenstva dostává. Vel. duchovenstvo moravské obou diecesí, jakož i mnohý vel. pán z Čech uvítali naše

1) Báseň „Komu zpěv“ — Sušil v ní oslaven jako „nový Lumír“.

2) Výroční den úmrtí Sušilova pobídl olomoucké boh., aby mu postavili duchovní pomník — měsíční podporou „Mafice Velehradské“. Srvn. „C. a M.“ roč. I. č. 14., str. 146 a „Hlas“, roč. XXI., č. 18., str. 141. — Olom. boh. mají také pochvalný dopis Suš. uložen.

3) Na př. 1869, 14. únor 1869, Smrť sv. Methoda, Modlitba sv. Cyrilla na soňách (Suš.), Velehrad (Suš.). II. ročn. Naděje, Maria Panna v chrámě, V postě atd. V II. ročn. objevují se básničky, podepsané lýmž jménem (na př. Sázavský, J. B. ...)

4) dějepisné: Jakých zásluh si dobyli sv. Cyrill a Method o národ slovanský..., druhý ročník přinášel zprvu pojednání (mezi jiným Vznik a rozvoj kněžských seminářů) potom „Děj kněžsk. sem. v Králové Hradci“ jako vzor a pobídku k dějinám ostatních semin. českých. Jan Jiří Středovský, Johanna Papissa, atd.

apolog.-union. Klatba církevní, Rozkol a žádoucí unie na východě.

sociální: Chudinství v církvi katolické; homiletické: Stručný dějepis česk. kazatelství. — Přinášeny také úvahy a zprávy o koncilu vatikánském.

5) Oznámena v 5. čísle 1. února 1869, str. 41. — Odpovědi a návrhy v číslech 6 (52 str.), 7 (55, delší článek; 69), 8 (79), 9 (89), 10 (99, 100n) a jinde.

6) Č. 26, 15. prosince 1869.

podniknutí s radostí“. Kněží pomáhali radou, předplatným, dobrovolnými dary znamenitými. Také Němci se zajímali o časopis. Dva dopisy administraci — jeden od P. Waschinky z Franckovy Lhoty z 23. ledna 1870 a z Opavy z 21. ledna t. r. — dostatek poukazují na národní nezáujatost. Mužové známí skutečně radostně uvítali církevní směr bohosl. časopisu. Uvedu jména kanovníka d' Orsaye, dra. Davida, Štulce — podle administračních akt — B. M. Kuldy, jehož vřelý dopis bude níže otištěn, Jan Lásky atd.¹ Z bohoslovců upírali k mladému časopisu největší naději z Hradce Králové. Nejen, že bylo předplaceno více exemplářů, (v účtech red. do 1. VII. 1869 jednou zapsáno 3 zl. 60 kr., po druhé 6 zl. 48 kr. a 72, t. j. 10 ex. na půl roku) i literární příspěvky zaslány do prvního ročníku. V seznamu „spisovatelů prací“ v obsahu jsou jména: Alois Kopecký z Kr. H. v. (t. j. veršem), Blažej J. Krunert z Kr. H. p. (t. j. prosou), C. K. z Kr. H. v. Ovšem jinak bohoslovci zasílali zprávy do redakce z Prahy, Budějovic, Litoměřic, v II. ročníku i ze Slovenska. Živé „zpravodajství“ v druhém ročníku si vysvětlíme tím, že tehdy byl „C. a M.“ již orgánem bohoslovců česko-moravských. Nepochybují, že se tak stalo zásluhou Králové Hradce. Podnět dal list nějakého bohoslovce z Innsbrucku z 10. února 1869² — bohoslovec ten jej pokládá jaksi za orgán všech bohoslovců česko-moravských a vyslovuje přání k 5. čci 1869, aby se C. a M. stal orgánem všech bohoslovců českomoravských. Theologové hradečtí³ zaslali redakci dopis stran časopisu, v němž žádají formálně za výše uvedený návrh a přidávají appel všem bohoslovcům, aby se vyslovili souhlasně s ním. Končí slovy „Zdař Bůh! — A akce se zdařila; z Českých Budějovic se přihlásili k témuž plánu dopisem,⁴ z Litoměřic rovněž⁵ i z Prahy⁶ (ti přičinili i návrh na zrušení lokální

¹) Lze uvést také hr. Pöttinga, bar. Koenigsbrunna, P. Haase.

²) Č. 6, str. 54, 15. února 1869.

³) Dopis otištěn v č. 8 15. března t. r. Zní: Uznávajice a cíťce toho nutnou potřebu, činí níže podepsaní návrh: aby „C. a M.“ stal se orgánem a listem nejenom bohoslovců olomouckých, ale všech českomoravských vůbec. Zároveň prosíme ctěné bratry naše jinde, by přidali se k návrhu tomuto, a aby dokázali svornou mysl v díle dobrém „slovem i skutkem“. Zdař Bůh! Bohoslovci v Král. Hradci.

⁴) Otištěn v čísle 25 1. prosince 1869. „Ku konci (dopis byl delší a týkal se i jiných věcí, pozn. aut.) oznamují jménem alumnů našeho ústavu, že návrh, by „C. a M.“ stal se orgánem našim a všech českomoravských bohoslovců všeobecného došel souhlasu. Uvítáme mladého hlasatele s upřímnou radostí a voláme mu k nové pouťi z plného srdce: Zdař Bůh!“

⁵) Č. totéž, str. 262. „Souhlasíme úplně s návrhem ctih. pp. bohoslovců královéhradeckých, aby se „C. a M.“ stal orgánem všech bohoslovců českomoravských, jelikož se tím způsobem dávno cíťně potřebě vyhově. Slibujeme, že dle sil svých o možnost i ve hmotném i ve vědeckém ohledu vám přispívati budeme, čehož se i od ostatních svých spolubratrů nadějeme. Vzájemnosti všech bohoslovců českomoravských voláme srdečně: Zdař Bůh! Čeští bohoslovci v Litoměřicích.“

⁶) Dopis oznámen tamtéž; pro nedostatek místa otištěn v č. 26 15. prosince 1869. Příslušný passus: Přejeme si s ostatními pp. spolubratry, aby „C. a M.“ stal se orgánem společným všech bohoslovců českomoravských, pak ovšem na místě by bylo, vynechat některé číře lokální věci na př. „Věstník duchovenský diec. olomoucké“. Žádoucní by bylo dále, aby podávala se bibliografie spisů theolog. a náboženských českých, jak již v posledním čísle „C. a M. se to stalo. Přejeme „C. a M. mnoho zdaru k novému ročníku a přičiníme se s co jsme svou hřivnou přispěti. F. E.“

olom. rubriky duchovenské). A tím se měli „C. a M.“ stavovským časopisem bohoslovců již v II. ročníku; vyšel také v jiném formátě (— kolik se odebíralo exemplářů, bude v části druhé uvedeno). — Dosud jsme nečetli nic o Brně. Tam mnoho zájmu o „C. a M.“ nebylo; ani v I. ročníku ani v II. V č. 5. 1870, str. 45. projevil svou nespokojenost s Brnem bohoslovec z Čech — článek ostrý proti nezájmu Brna. Redakce přidala tehdy malou omluvu; brněnští se ohradili podobně vášnivě jako vášnivě psal útočník. Poukazují na poměry v brněnském alumnátě(!), není prý „C. a M.“ jedinou cestou bohosloveckého přátelství, oni prý dříve vydávali „Jaro“ a nyní „Museum“, posílají prý si s redakcí „C. a M.“ časopisy výměnou a pod. — Redakce nechťejíc rozdmýchování „neplodných sporů“ polemiku zastavila. Ostatně se domnívám, že Brno také literárně podporovalo „C. a M.“ Důvod není sice silný, ale jakýsi přece. Dopis z Brna (č. 12. 15. června 1870) je podepsán šifrou J. P., již je podepsán také článek o čistotě (č. 8. 15. dubna 1870 a č. 9, 1. května t. r.) (Pozn. Bylo možná v tom sporu kus rivality Olomouce a Brna.²)

Al. Talanda, Olomouc

Putování očí a srdce.

Začalo to velmi všedně. Byl pátek — nevím již kterého měsíce a kdy, na jaře letošního roku — a bylo též poledne. Obvyklý hovor a při něm pojídání hrachu s hrozně vědeckými tvářemi. Když majitelé vědeckých obličejů dosti se najedli tohoto milovaného seminárního jídla, zapili oběd vodou a očekávalo se docela obvyklé zakončení pátečního oběda. Nebylo nic na obzoru, prorok nic nevěštil o seminárních bouřích a pohromách, a tak se zdálo, že den skončí úplně šedě.

Než při odchodu z refektáře zastavil bohoslovecké řady vdp. představený a udiveným tvářím řekl: Upozorňuji vás, že se pojede letos do Říma. — Pak dodal ještě několik podrobností o účelu cesty, době a j. — a báječný brouk nasazen do hlavy. A tu, když jsem se o tom již dlouho napřemýšlel, přestal jsem vůbec myslet a řekl jsem si nemaje vlastního majetku ani korunu: pojedeš! Následovalo několik dopisů rodičům a milému příbuzenstvu a výsledek byl, že 17. července letošního památného roku octl jsem se v semináři v listrovém cestovním kabátě, pláštěnkou a kufrem od Cetkovského jako účastník bohoslovecké pouti do Říma. Nakoupiv různých maličkostí a zbytečností, jak jsem cestou poznal, vrátil jsem se do se-

1) Otištěno v č. 8 15. dubna 1870.

2) Druhá část chce informovati o záležitostech administračních, zániku čas. a jeho příčinách, významu, bibliografii olomouckého semináře a fakulty.

mináře a oddal se sladkému snění, že za několik hodin budu ve vlaku, který mne ponese do Itálie.

Avšak již v Přerově bylo nás několik, kteří jsme měli cestování za dobu jízdy z Olomouce do Přerova již nad hlavu. Proto, abychom nebyli ve svých požitcích cestování utlačováni, vytvořili jsme tajnou kliku. Hlavním bodem programu bylo „stéct“ zvláštní kupé a to hned vedle štábu. Poněvadž jsme byli muži stateční, odvážná námaha korunována výsledkem. Břeclavský rychlík vesele uháněl žírnou Hanou a v jednom z jeho kupé shodovalo se sedm hlav jednotně v tom, že věta bývalé rakouské hymny „když se ruka k ruce vine, pak se dílo podaří“, nebyla tak docela bez významu. Člen štábu, který prováděl revisi, zda někdo nezůstal sedět na přerovském nádraží, našel naši společnost již rozsazenou a právě si slibující věrnost a vzájemnou pomoc až do hrobu tmavého. Společnost skládala se z kaplana, přesazeného právě na nové místo, který měl tvář velmi radostnou a na cestu byl velmi důkladně připraven. Věděli jsme o něm, že má tuze libé dorty ve vulkanisovaném kufru. Pak tu byl jeden smutný — ten veselý se dostal na jeho místo — a ten smutný, když „sloužil aktiv, bojoval na Monte Grappo“. Poněvadž byl mohutné postavy — ustanoven všemi hlasy strážcem okna na chodbě, aby se před ním nestavěli nepovolání. Též muži učení s námi sympatisovali. Byl v našem středu profesor Jožka s mohutnou kšticí, při gestikulaci užíval důsledně gesta Fenelena. Měl výborné ořechové cukroví a velmi rád žmoulal čokoládu. Později se zjistilo, že by se utloukl pro jablečný kompot. K němu svou vysokou hodnotou se řadil generál Kuba — odněkud z Hané — velký národohospodář. Ještě před odjezdem z Olomouce horečně hltal z novin hospodářské zprávy. Byl velmi spokojen, neboť hned za Olomoucem cpal do mne nějaká cukrátku. Pak tu byli ještě dva „stréci“ (tak se nazvali sami) Laďa a Buta a pak já s notným zápisníkem, s tlukoucím srdcem a rozšířenýma očima. V Břeclavi jsme znovu „stekli“ kupé a pak se oddali svým zásobám a svému žaludku.

Bylo krásné červencové dopoledne. Na louce u Dürnkrtu, blízko dráhy stála děvčátka a pásla krávy. Nic jsem neviděl, co by mne upomínalo na českou krev, která tu bohatě tekla. Jen kostelík z návrší kynul až se schoval za břeh. V nějaké vodě se koupali děti a kdosi s puškou šel po chodníku kolem dráhy. Schoulil jsem se do koutka u okna, pohrdal celým světem a oddal se své vášni — pozorování.

Vídeňské uvítání.

Do Vídně jsem jel již podruhé. Proto jsem dělal na vídeňském nádraží velmi blaseovaný obličej. Když jsme se vymotali z peronu Sev. nádraží, octli jsme se na chodníku před nádražní branou. Dále však to nešlo ani krok. Desítky aut vracely se z města na nádražní stanoviště. Vypadalo to jako autová přehlídka, jenže jsme nebyli pranic nadšení. Staré „kraksny“ na vysokých kolách, s velkými boudami a houkaly přímo příšerně. A jedno za druhým. Když jsem jich napočítal dvacetpět, tu jsem ze zlosti již přestal počítat a pozoroval pomník, který se na blízku rýsoval.

A tu se stalo, čím Vídeň mne, jen mne, neboť druzí toho nepozorovali — nemluvili aspoň o tom — čím mne Vídeň vítala. V řadě aut nastala pojednou mezera asi dvou metrů. Nebylo by to nic divného, když mezi černým pruhem aut zasvitlo šedým světlem vlhké dláždění ulice. Než na tomto kusu dláždění objevily se dva černé střeвиčky, udělaly několik zmatených krůčků, auto zahoukalo a ozval se dušený výkřik. Pohlédl jsem o něco výš a spatřil jsem krásku nepopsatelné krásy, že jsem před její bytostí oči sklopil. Stála takřka přilepena na sloupě nádražní brány, ústa otevřená jak dítě po pláči, v očích slzy z úleku, u stisknutých nohou nějaká kabelka a na celém těle tolik třesení a ve tváři (nemalované) tolik radostí podmalované nedávným strachem.

Co jsem pozoroval zvláštní krásu tohoto nenadálého uvítání, druzí byli již hodný kus přede mnou. Na programě byl Kairund, začal radostné cestování. Vyprahlé vídeňské ulice při 24° C. Chodím s ostatními již z hodiny. Viděl jsem již Votivní kostel, universitu, strašnou spoustu ulic a výkladních skříní, ještě více různých tváří, prohlížím radnici a najednou vidím, že jsme sváděni kamsi po schodech dolů. „Asi nějaká hladomorna, kde dříve mučili Vídeňáky“, myslím si, a zatím je to radniční prvotřídní restaurant — pěkná Bierhalle. Obsazujem stůl v zákoutí, vzpomínáme dojmů vídeňských ulic a svlažujem sprahlá hrdla. Asi za hodinu se vyhrneme a zase to začíná. Kaleidoskop tváří mladých, starých, namalovaných a vyzáblých, pak několik přibledlých dětí, do toho skřípe elektrika a houkají auta. Jsme před parlamentem, táhnem k museu a pak s velkým gustem si přečtem nápis „Justicia fundamentum regni“ na zadní bráně Hofburgu. To bylo jen na zadní bráně a v praksi býval pravý opak a proto je mi do smíchu, když to čtu, a působí to na mne dojmem reklamy.

Táhnem dvorním nádvořím, prvním, druhým, řada oken se na nás dívá. „Tam v těch bydlel František Josef“, ukazuje někdo. „No, dobře,“ myslím si, „nezajímá mne to“. Všechno zde úžasně chátará. Zdá se mi, že za ten rok, co jsem Hofburg naposledy viděl, značně sešel. Nejsou peníze na opravu, Rakousko je malá země, ohromné prostory uvnitř hradu jsou dnes nepotřebné. A není nikoho, kdo by se dal tak cucat jako kdysi Češi. Co zde stojí, je většinou za české peníze. Vídeňáci to jen stěží udržují. A tak je to zasvěceno všechno pozvolné zkáze i přes to, že hrdost Vídeňáků se zase velmi vzmáhá. Právě jeden se na nás dívá z protějšího chodníku. Kroutí si svá vousiska a myslí si, jak jsme nadšeni tím jejich Hofburgem. Bývávalo, bývávalo, ale již tak není. Jsem přesvědčen, až pojedu do Vídně po třetí, že Hofburg bude ještě více sešlý.

Vcházíme do dómu svatoštěpánského. Tmavý dóm, historický. Zdá se mi jako by z každé růžice mluvily dějiny. Jakýsi přemovaný lokaj se k nám hned příkolíbal a nabízel svůj výklad. Byl odmítnut a byl jsem rád. Bloudím sám dómem, chce se mi sednout do vysokých lavic a přemýšlet o té slávě, kterou viděly zaprášené sloupy. Ale nejde to, společníci div neletí přes kostel. Není času. Procházím příční lodí, z které si Vídeňáci udělali průchodní ulici. Chodí přes ni

vesele vídeňské matrony, dva staří, podle všeho bývalí úředníci, zde stojí v rozhovoru a kousek dál nějaká vídeňská děvčata se hrabou ve svých kabelkách. Così mi neustále povídá, že mají úmysl si přemalovat své pohanské tváře. Vzmáhá se mne strašná touha po nich něčím hodit, ale jsem v cizím městě, tož pozor. Utíkám z domu za ostatními, kteří stoupají již po kamenných schodech na svatoštěpánskou věž. Vylezl jsem tam též. Zpocení slézáme dolů. V programu je ještě „Kaisergruft bei den PP. Kapuzinern“.

Čekáme delší chvíli na chodbě kapucínského kláštera, až se z krypty vrátí dřívější partie. Na chodbách tu mají velké obrazy. Zaujal mne jeden. Dnes již nevím podrobnosti, ale byla to nějaká kajicnice. Škoda, že jsem si výjev blíže neoznačil. Vidím dnes jen kříž, před kterým klečela a její kajicné oči na kříž stočené.

Došla na nás řada, sestupujeme po schodech do krypty. Kapucín, který nás provází, prosí o silentium. Procházíme několika místnostmi, vlhkého vzduchu, matně osvětlených. Na zemi stojí bronzové rakve s ozdobou velkolepou a uvnitř jich tedy těla císařů, císařoven, princů a princezen a malých princezňat. Všechny rakve zde stojí narovnaný jako ve skladišti; když se někomu uzdá, možno rakev odšoupnout dál, a tak nebožtíci ani po smrti nemají klidu. Co tiché kritiky, řezavé, často bezdůvodně vyvolávají ta jména na příklopech rakví.

Stojím před čímsi, co vypadá jako lůžko. Doppelsarkophag Kaiserin Maria Theresias und Kaiser's Franz I. Pololežící sochy císaře a císařovny jsou na vrchu sarkofagu. Před nimi škatulovitý sarkophág Josefa II. Míjím rakev Napoleona II., syna Napoleona I., pak tu leží Kaiser Franz I. von Österreich, Maria Louise, Gemahlin Napoleons I., Sarg Kaiser Karls VI. a naproti Sarg der Kaiserin Elisabeth Christine. Na rakvi této císařovny mne zaujaly čtyři dívčí hlavy, krásy, jaká se již asi dnes v Rakousku nerodí. Tyto dívčí hlavy byly zahaleny velmi dobře tepanou bronzovou rouškou. Bylo v tom pro mé oči velké odpočinutí dívat se na tuto zahalenou dívčí krásu. Chodíte-li celého půl dne po vídeňských ulicích a jste-li ve Vídni proto, abyste pozoroval, díval a meditoval, pak musí oči klouzat po všech možných hrobech bývalé dětské krásy, čistoty a cudnosti, teď ale již hrobech, a to zalíbených. Proto jsem se díval s takovou radostí na tuto zahalenou dívčí tvář. Až přijedu po třetí do Vídne, přijdu se jistě podívat na tu skrytou, cudnou krásu mezi mrtvými.

Naše prohlídka je zakončena u rakve císaře Františka Josefa I. Po levé straně leží císařovna Alžběta, po pravé Kronprinz Rudolf. Tito tři leží ve zvláštní světničce, vydlážděné bílými a černými kachličkami, jsou zde květiny a hoří tu světla. Kapucín se tu modlí hlasitě Otče náš. Při výstupu z krypty se dovídáme, že je Čechem.

Spěcháme na jižní nádraží, kam zatím převezen náš vagon se zavazadly. Večeříme v nádražní restauraci, naposledy pijeme pivo k pití, píšeme první pozdravy. Po večeři je ještě volná chvíle do odjezdu vlaku k Benátkám. Sedím v jakési umělé zahradě před nádražím a pozoruji večerní vídeňský ruch. Vzpomínám, co viděli mé oči a cítilo mé srdce ve Vídni, v té nešťastné Vídni, nekající se, pro kterou se již nikdy asi nerozhřeji.

Dokončení příště.

Z BOHOSLOVECKÉHO RUCHU

Historia spolku sv. Pavla Ap. v Spišskej Kapituli.

1920—1930.

Mám podať stručný obraz vzniku a práce Spolku sv. Pavla apoštola. Namalovať tak pestrý obraz je ťažko a vyžaduje šikovnej ruky maliara — no chcem byť len kronokárom a v krátkosti opíšem históriu nášho spolku.

Ako v každom seminári, tak aj v našom seminári, založili si bohoslovci krúžok v roku 1895, aby sa vzdelávali v cirkevnom rečníctve a v mimoškolskej cirkevnej vede. Ako ochráncu zvolili si apoštola národov sv. Pavla.

Zasiate zrnko pomaly riastlo. Ale svetová vojna prerušila prácu spolkovú.

V roku 1914 vidíme už v zápisnici väčšie — menšie štrbiny. Hned na začiatku zápisnice toho istého roku je obraz, ktorý znázorňuje svetovú vojnu. Počet bohoslovcov klesá a kde tu možno čítať v zápisnici ako sa lúčili s bratmi, ktorí odchádzali do vojny. V zápisnici zo dňa 17. marca 1918 čítame: „V štvrtom roku svetovej vojny píšeme tieto riadky, ale oni mnoho hovoria. Svetová vojna hneď na začiatku hatila našu krúžkovú prácu a toho roku nám úplne zabránila ďalej pracovať. Zostalo nás len deväť — pracovať v krúžku nemôžeme, preto sme nútení ponechať prácu na našich nástupcov, aby oni, keď svitne deň pokoja pokračovali v práci.“ Tým bol krúžok úradne na čas zatvorený. —

Svetový požiar vyhasnul. — Skončila sa nikdy nezapomenutelná vojna a s ňou prišla i sloboda, ktorú tak túžobne očakávali naši predkovia pri tichých, ale tajuplných lipách. Prišiel 30. október 1918, na belasom blankynte zažiarila hviezda slobody, pre slovenský národ.

Semináre sa znovu naplňali... začala sa práca. No zmenila sa doba... zmenilo sa smýšľanie... zmenili sa i bohoslovci.

Nebolo treba dlhých rečí, dlhých debat a všetci cítili novú potrebu založenia spolku. Na návrh vdp. Dr. J. Ferenčíka spolok dostal meno „Spolok Sv. Pavla Apoštola, literárna jednota slov. bohoslovcov“. Cieľ bol zahrnutý v slovách: „Omnia et omnibus Christus“.

Krúžok bol utvorený 10. okt. 1920. Cesta bola naznačená, šľapaje, ktoré zanechali vlp. prestavení, ešte boli čerstvé... a tak bohoslovci dali sa do práce pod vedením agilného prvého predsedu dp. J. Cehulu.

Výbor vypracoval stanovy spolku, ktoré potom boli na prvej schôdzke prečítané a schvalené. Príspevok členov bol určený 1 Kčs. na mesiac. Po prečítaní stanov členovia poznajúc presne svoje povinnosti voči Bohu a národu dali sa do práce. Každú druhú nedeľu boli prednášky na ktorých všetci členovia sa zúčastnili, kde sa učili nie

len teoreticky, ale i prakticky pozerat' na svet, na jeho biedu a nedostatok. Učili sa v láske a obetavosti. Vychovávaly v sebe dobročinnú kresťanskú obetavosť a pravé sociálne cítenie. Láska, ktorá posväcovala toto dielo v jeho začiatkoch bola vzpruhou energetickej a pozhnanej práce.

Prvú slávnosť mal spolok na pamiatku 30. okt. 1928 vo veľkej študijnej miestnosti seminára za prítomnosti vdp. predstavených. Slávnostný rečník vlp. A. Miškovič vzletnými slovami opísal význam 30. okt. pre náš národ. Báseň: „Hymn vzkriesenia“ od Hviezdoslava predniesol vlp. Uhliarik, ktorý častými básňami veľikášov slov. vždy zaplnal program krúžku. Oduševnenie rástlo. Členovia usilovne sa cvičili v rečníctve. Zásluhou vlp. Cehulu členovia dostali takú chuť k rečníctvu, že ani na jednej schôdzke nechýbovala voľná reč. Hneď v prvom roku bol usporiadaný v študijnej miestnosti, ktorá bola ovenčená kvetinami a národnými vlajkami zábavný večierok na štedrý večer. Spev, monolog, dueto na husliach, dialog, báseň. Na Sylvestra v programe už je aj veselohra. A toto malé semienko rok čo rok vzmáhalo sa viac a viac — členovia každoročne poriadali vianočnú akademiu spojenú a vianočným divadlom. Táto vianočná akadémia i divadlo odbavia sa za prítomnosti p. biskupov, vlp. predstavených a vlp. hostov. Divadlo z počiatku hralo sa dlážke, úzadie bolo ovenčené... Nedostatky nahradila dobrá vôľ a vianočná nálada.... Neskoršie slávnosť sa odbavovala vo veľkej jedálni, kde už bolo aj javišťa — ak ho tak môžem pomenovať. No v roku 1926 už stálo riadne javišťa, ktoré si klérici sami malovali, na opone je krásny obraz Kapitule. Po divadle vždy nás oduševnil osv. p. biskup. Ďalšie slávnosti, ktoré mali skutočne bohatý program boli: slávnosť vysviacky slov. biskupov, výročie tragickej smrti slov. bohatiera gen. R. M. Štefánika.

Rok 1921 bol rokom vnútorného upevnenia spolku. Tak dňa 27. febr. 1922 boli schválené nové návrhy na doplnenie stanov. Aby členovia dostali chuť k prácam literárnym, spolok zaumienil si vypísať každoročne súbehy na práce výborem ustanovené. To sa i dnes praktikuje a výsledok je pekný, niekedy až 6—7 prác bolo odovzdaných a najlepšie boli odmenené. Spolok stal tiež se členom U. S. K. Š. v Bratislavě.

Súc krúžok takto upevnený v práci sa pokračovalo v ďalšom období 1922-23 za horlivého predsedu vlp. K. Uhliarika. V tomto roku boli založené tri odbočky a to: literárna 8. okt. 1922, hudobná 11. febr. 1923 a spevokol. Taktiež stanovy boli 25. jan. 1923 vdp. predstavenými schválené

Tak v období 1923-24. nastáva v Jednote život čulý a plodný. V tomto období venuje sa pozornosť trom odbočkám a to sa aj podarilo. Hneď na začiatku škol r. 23. septembra 1923 boli stanovy hudebnej odbočky schválené a tak odbočka pod menom „Cecilia“ začala verejne účinkovať. Veru začiatok bol ťažký, ale vlp. Pavčík cyčil usilovne členov a tak odbočka prvý raz vystúpila 18. nov. 1923, kde si získala prvý úspech. Na akademii 24. dec. 1923 odbočka už sama vyplnila 3 body programu. Rok 1924-25 bol pre odbočku opät ťažký. Najlepši hudobníci odišli do vinice Pánovej; len dvaja ostali

br. Šuňavec a br. Makoš. No prihlásili sa traja členovia a horlive sa dali do práce. Vdp. prefekt Skyčák oduševňoval členov a sám podporoval odbočku peniazmi, za ktoré sa kúpili noty. Na schôdzke 25. okt. prvý raz vystúpila odbočka s novými členami mela úspech. Rok čo rok odbočka mohútnela a tak možno povedať že hudobná odbočka získala si prvenstvo na každom shromáždení. V roku 1927-1928 odbočka dosiahla vrcholu nebolo ani jednej schôdze ani jednej slávnosti, kde by odbočka nebola vystúpila. Na husle hral mladý umelec br. Š. Schmidt a tedy mala odbočka klavír, hral br. Juraj Šimka.

Spevokol založený 11. febr. 1923 hral veľkú úlohu pri začiatočných verejných výstupoch spolku. Tento rok mal spevokol 20 členov za predsedníctva br. Mikušku.

Literárna odbočka založená 8. okt. 1922 mala jasný cieľ: „Musíme sa cvičiť vo zbrani, ktorá sa menuje pero. To je dnes najmocnejšia zbraň“. Týchto slov chopili sa členovia literárnej odbočky. Katolícke časopisy zaplavili článkami, ktoré boli uverejňované pod menom „Pavlista“. Ešte v prvých počiatkoch spolku členovia usniesli sa preložiť knihu „Lebensfragen“ von Ign. Klug. Dielo bolo preložené, ale k vydaniu neprišlo, lebo nedostali dovolenia. Potom začali členovia rozmyšľať na vydanie novej knihy. Vlp. A. Miškovič a vlp. K. Uhliarik po dlhšom uvažovaní predniesli svoj návrh: vydať „Sborník lit. prác.“ Návrh po dôkladnom rozmyslení bol prijatý: Začala sa práca, — písalo sa na všetky semináre, aby prispeli článkami do „Sborníka“. Pravda práca nebola ľahká, keďže učenia bolo tiež dosť. Odpovede prichádzaly pomaly. — Išlo to ťažko — zdálo sa, že k vydaniu „Sborníka“ nepríde. No bolo aj oduševnenie za vec. Prichádzaly listy z Prahy od vlp. M. Mrkvu, ktorý horlil za myšlienku. Tak vlp. A. Miškovič prevzal celú agendu.

Konečne dielo bolo hotové a po cirkevnej cenzúre bolo poslané do tlače. Ako úvodom redakčný krúžok píše: „Dávame do rúk vzdelanejšej vrstve slov. verejnosti lit. sborník „Za Boha, za národ“ úrodku to skromnú nášho poľa, na ktorom robíme, ktoré obrábame... Hlásime sa so skromnou prácou. Chceme ňou povedať, že žijeme, že sme naplnení ohňom lásky ku Kristovi a k jeho Cirkvi, kloníme sa k národu svojmu... Náš „Sborník“ má hlásať, že strom slovenskej civilizácie, kultúry, vedy, spisby a národného povedomia rastie, vzráha sa...“

Môžeme si predstaviť bohoslovcov ako sa tešili, kdež videli ovocie svojej namáhavej práce, ktoré sa teraz rozletelo po milom Slovensku, aby konalo apoštolskú prácu.

„Sborník“ bol nadšene prijatý — najmä po výzve kat. verejnosti, ktorú napísal Dr. J. Ferencík, špirituál a prof. bohoslovie. Výzva bola na maličkých letáčikoch tlačená a rozposlaná, vyberam z nej len niektoré vety: „Korrektný kat. duch a zvučné slovenské oduševnenie za Boha a hrdinská láska k národu, najkresťanskejší idealizmus a úplne moderný realizmus sú charakteristickými znakami „Sborníka“. Zaslúži, aby ho všade prijali. Prispejte k triumfu kresťanského ideálu... Vezmi a čítaj! Tak volám ku každému Slovákov a katolíkov.“ A táto výzva pomohla — hromadne objednali „Sborník“ a nechyboval ani u Slovákov v Amerike. Kto ho prečítal, čerpal z neho sily — veď len tak

dosiahol svojho cieľa! Táto práca ešte i dnes oduševňuje členov a tým väčšou usilovnosťou posielajú články do časopisov. Usilovnou prácou br. Hadriho odbočka pekne účinkuje i dnes. No členovia ani ve vinici Pánovej nezabúdajú na svoje povinnosti a ešte prispievajú článkami do časopisov.

Do tohoto obdobia spadá i styk s bohoslovcami českými. „Růž Šušilova“ v Brne vyzvala utvoriť kulturnú ideovú jednotu všetkých bohoslovcov. Cieľ na pohľad pekný, ale zkúmajúc jeho úzadie iste uznáme, že spolok správnou cestou pokračoval, keď odmietnul výzvu. Lebo ako kat. slov. akademici, tak aj náš spolok zbadal, že „Ústředí kat. stud. československého“ pracuje v duchu smerujúcom oproti samému životu slov. národa, v duchu po ktorom Slováci sú Čechmi. A tento duch odsúdil i náš spolok a pretrhnul styky s českými bohoslovcami — najmä s „Růží Šušilovou“, ktorá bola hybnou silou bohoslovcov a ktorá bola členom Ústředí. „Růží Šušilovej“ poslal spolok rezolúciu zo dňa 27. jan. 1924, ktorá mala tri body: 1. Žiadame premeniť nadpis Musea „Časopis čs. bohoslovců“ na „Časopis českých bohoslovců“ lebo československých bohoslovcov niet. Alebo jak nadpis znamená „Časopis českoslovanských Bohoslovců“, nuž dobre, ale v tom prípade ho opravte na „Časopis slovanských“, lebo značka čs. sa užíva len za označenie názvu československý, čo je proti nášmu národu. 2. Žiadame uznať nesprávnosť pomenovania Vášho „Ústředí... československého“ a všetko vykonať aby sa to odstranilo a bolo zmenené na „Ústředí... českého“. 3. Žiadame odsúdiť v „Museu“ obsah a smer článku uverejneného v „Životě“ r. VI. 2. nadpísaného „Politika aktivity“, pokus, smer, snaho namierenú proti samostatnosti slo. národa a reči slov. pochodiaci zo stránky Čechov“. (Ú. S. K. Š. túto rezolúciu schválilo a podstatne prijalo. Viď Rozvoj II. č. 6. str. 15.)

Tým splnil len odkaz svojích predkov t. j. aby sa nikdy nezrie kol národnej samostatnosti, individuality a kmeňovitosti! Rezolúcia dosiahla aspoň čiastočne svojho cieľa. Museum dostal nadpis „Časopis slovanských bohoslovců“ a že zase sa nepísalo do Musea a nenadviazal sa styk s českými bohoslovcami a to len proto, že Ústředí v ktorom Růž Šušilova zostala i na ďalej organizovaná nezmenilo svojho smeru, ani pomenovania. — Žiaľ, že tri skromné podmienky neboli uskutočnené, keby bolo prišlo už vtedy k spojeniu. No spolok preds a vysielať členov na sjazdy Velehradské, kde sa oduševňovali za uniu.

V škol. roku 1924-25 za predsedníctva vlp. J. Baľaru spolok rozvinul široko svoje mladé krídla. Hneď na začiatku bola usporiadaná slávnostná schôdzka na počesť 60. ročných narodenin Msgr. Andreja Hlinku. Rečníkom bol br. Rončák, poukázal na význam jubilanta, na jeho veľké zásluhy za Boha a Národ. Členovia v ten deň modlitbami zasvätili pamiatku oslávenca.

Do tohoto roku padajú tkzv. pogadanky o Najsv. Srdci Ježišovom, o P. Marii atď. Členovia s veľkou pozornosťou sledovali tieto pogadanky a skoro všetci sa ich súčastnili. Vdp. prefekt toho roku sám dával odmeny za literárne práce, ktorých bolo osem a vždy vzletnými slovami povzbuzoval ku spolkovej práci členov. Ďalej bol usta-

novený presný názov spolku slovami: „Spolok sv. Pavla Apoštola, slov. lit. jednota kat. bohoslovcov“. Čulý život spolku bol v roku 1925-26-27. Prvou snahou spolku bolo zaplniť knižnici vedeckými knihami a s pomocou vdp. prefekta, ktorý prispel značnou sumou peňažitou a knižkami knižnica vzrástla o pekný počet sväzkov. Tiež boli objednané nové časopisy.

Dňa 1. jan. 1925 usporiadalo Ú. S. K. Š. shromaždenie na ktorom predsedal br. Koperdán. Prítomní boli: osv. p. biskup vdp. kanonici, vdp. predstavení a preparandisti ako spolok J. Hollého. Vdp. prefekt Fr. Skyčák prednášal o temate: „Katolicizmus v národnom hnutí“. Potom ing. J. Stano načrtnul program a prácu Ú. S. K. Š. Druhé shromaždenie Ú. S. K. Š. bolo 1. marca 1926 na ktorom rečníkom bol br. M. Sokol ako predseda Ú. S. K. Š. V tomto období sú pozoruhodné prednášky rázu sociologického, ktoré zásluhou vdp. prefekta boli horlivo prednášané na schôdkach. Tak br. Koperdán mal cyklus prednášok na téma: „O sv. Cirkvi v kultúrnom svete“. Br. Novujovský má prednášky: „Význam sv. Františka pro našu dobu“, br. Holúsek cyklus prednášok „O soc. činnosti sv. Cirkvi“ atď. Tohoto roku ešte raz sa prezrú stanovy a br. Koperdán ich kde tu doplní a tak nezmenené zostali až dosiaľ.

Rok 1927-28 za predsedníctva vlp. P. Makoša má tiež svoj význam v histórii krúžku. Hned na začiatku sme rozposlali prosby na vlp. farárov, aby prispeli či už hmotne, či knižne nášmu spolku. Výzva mala tiež účinok a dostali sme i knihy peniaze. Spolok dostal nového čestného predsedu v osobo vdp. prefekta Michala Mrkvu, ktorý nám slúbil pomoc v každom ohľade. Ďalšia významná udalosť je založenie „Sväzu“. Dobré sme vedeli, že len spojenými silami môžeme blahodárne účinkovať na našom milom Slovensku a preto rozmýšľali sme spojiť všetkých bohoslovcov na Slovensku v jeden mohutný šik s heslom: „ut omnes unum sint.“ Nnoho sme rokovali o tejto veci... Konečne prišli sme k skutku a to na posvätnom Velehrade, kde sa konal 19-21 júla 1927 sjazd českých bohoslovcov. Tam sa síšlo 22 bohoslovcov zo Slovenska a Podkarp. Rusi a za prítomnosti vysokých hodnostárov cirkevných i svetských bol založený „Sväz rim. a gr. kat. bohoslovcov na Slovensku a Podkarpátskej Rusi“. Bol zvolený výbor sväzu, ktorého predsedom bol br. P. Makoš (Spiš). Sväz mal konať svoj prvý manifestačný sjazd spojený s valným shromaždením v dňoch 21-23 júla 1928 v Žiline.

Oduševnenie na Sväz a za sjazd bolo veľké. Náš seminár mal celý sjazd organizovať, práca to nie malá. Protektorát sjazdu prevzali osv. p. biskupi a priatelia bohoslovcov. Sjazd započal sa 21. júla, na ktorý prišli hohoslovci z Moravy i Čiech. Program manifestácie ako i spoločnej akademie za spolupráce všetkých bohosloveckých lit. krúžkov bol pestrý. Dňa 23. júla bolo valné shromaždenie Sväzu, ktorému predsedal br. P. Makoš. Na shromaždení odzneli rôzne referáty i zo stránky českých bohoslovcov. Spolupráca s českými bohoslovcami bola riešená tak, že slov. bohoslovci majú prispievať článkami do Musea. Po štabilizovaní stanov prišlo k volbe predsedníctva celého Sväzu, avšak pre vážnú príčinu vôľba bola ponechaná na boho-

slovcov B. Bystrických, ktorí majú teraz sväz v rukách, že nakolko sväz vyvinie prácu to ukáže budúcnosť. Náš spolok ako jeden z hlavných zakladateľov Sväzu, praje si, aby Sväz mohútne vyvinul svoje krídla.

Takto oduševnení na sjazde dali sme sa v šk. r. 1928-29 za predsedníctva vlp. A. Glatza do práce, ktorej Boh svojou milosťou žehnal. Br. predseda vytýčil hlavný cieľ: naučiť sa verejne vystupovať. To sa aj podarilo. Po každej prednáške bola čulá kritika, tak že členo-

Výbor spolku sv. Pavla ap. spiš. bohosl. v šk. roce 1929/30.
Br. A. Sviežený, pokladník, br. O. Holúšek, predseda, vdp. Mrkva, česný predseda, br. J. Harkabúzik, tajemník, br. J. Šimko, knihovník, Stojící: br. P. Matis, zápisník, br. M. Žuffa, posudzovatel' II.

via skoro všetci súčastnili sa debát a osvojili si výstupy. Nechybovaly ani vôlné reči, v ktorých členovia cvičili sa vo výstupoch rečníckych. Spolok slávnostne oslávil bohatým programom decénium nášho oslobodenia, kde br. Glátz a br. Holúšek poukázali na význam slávnosti a na povinnosti voči národu. Taktiež pamiatka 80. výročia smrti Jána Hollého bola dňa 14. apr. 1929 dôstojne oslávená.

Na radu vdp. prefekta boli ustanovení dňa 17. febr. 1929 kritikovia pre odbory: pre filozofický (br. Schmidt-Zoleš) literárny (br.

Holúsek-Hadi) sociologický (br. J. Šimko-Novajský) a pre odbor theologický (br. Mihaliak a Harkabúzík). Nemožno vynechať prednášky br. Juraja Šimku, ktorý prednášal o gregoriánskom speve teoreticky i prakticky. Poukázal na dejiny spevu gregoriánskeho, na jeho nutnú vložku liturgickú, na jeho krásu a rytmus.

Na 9. záverečnom zhromaždení pre šk. rok 1929-30 bol zvolený za predsedu br. O. Holúsek. S heslom „pax et bonum“ prevzal úrad aby v jubilejnom roku pokračoval v ďalšej histórii práce a oduševnenosti všetkých členov Spolku Sv. Pavla Apoštola.

Spolek je členom Ú. S. K. Š. v Bratislave, na ktorého sjazdoch sa náš spolok súčastnil svojími delegátmi. Dalej je členom Matice Slovenskej, sv. Vojtecha a u Děd. sv. Prokopa v Prahe. Do týchto každoročne sa platia členské príspevky. Spolok odoberá 20 rôznych časopisov. Má 4 zakladajúcich členov: osv. p. biskup J. Vojtaššák, osv. p. J. Vojšíček, páp. prelát, rekt. seminára, vdp. Dr. J. Ferencík a Dr. Št. Zach vícerector sem., 1 čestného predsedu vdp. M. Mrkva prefekt sem., 11 čestných členov a 34 riadných členov.

Knižnica spolku obsahuje 155 slov. sväzkov, 69 českých 49 nemeckých, 12 poľských 20 ruských, 240 maďarských a 11 francúzskych. Okrem toho spolok má v majetku mnohé vzácne knihy latinské, nemecké a maďarské okolo 1.500 sväzkov.

Spolok vydržoval dosiaľ jedno zakladajúce zhromaždenie, 8 otvárajúcich schôdzok, 83 riadných a 7 výborových. Odznelo okolo 106 prednášok, z oboru filozofie: Sv. Tomáš Aquinský, Význam psychiatrie, Túžba ľudského srdca, z odboru dogmatiky: Zázraky v Lurde, Nesmrtnosť duše, z literatúry: Počiatky slovenskej literatúry, Slovenské almanachy, Priebeh Slovákov a výsledok ich namáhavej práce, zo sociologie: O orolstve, Kňaz a majetok, Kňaz a politika, O tlačí, Židovská otázka, Idea Cyrilometodějská, z historie: O inkvizícii, O Slovanoch a rôzné: Duša ľudu v slov. ľudových piesniach, Umenie a Eucharistike, Sila katolicizmu atď. Opísať všetky prednášky nemožno, no stačí i malá ukážka nadpisov prednesených prác. Okrem toho cez 9 rokov odznelo okolo 56 volných rečí: Škola a kňaz, Peniaze, Moderná doba, Bohoslovci na prázdninách atď.

Korešpondencia je veľká takže tvorí pekný archív nášho spolku, v ktorom sú dopisy najrozmanitejšieho druhu s najvynikajúcejšími predákmi katolicizmu.

Spolok udržuje sa z milodarov nášho mecenáša osv. p. biskupa J. Vojtaššáka, z príspevkov členstva a z milodarov bohosloveckého života.

To v krátkych rysoch činnosť spolku za 9 rokov. Tým však nie je všetko vyčerpané. To sú len niektoré hlavnejšie udalosti nášho spolku, na ktoré krúžok má byť hrdý, lebo sú to udalosti poctivej a plodnej práce plné snáh za Boha a národ.

Kiež Boh žehná ďalej práci spolku za cirkev a vlast na prímluvu sv. Pavla Apoštola.

Spiš. Kapitula, 6. jan. 1930.

Otto Holúsek,
predseda.

Jubilejná oslava Osvaldovho literárneho krúžku slovenských bohoslovcov v Trnave.

Osvaldov lit. krúžok slov. bohoslovcov v Trnave usporiadal z príležitosti svojho päťročného trvania, dňa 15. dec. 1929, slávnostnú akademiu.

Slávnosť bola zahájená zaspievaním štátnych hymien. Brat predseda A. Zemaník privítal hostov a v krátkosti oboznámil prítomných poslaním krúžku. Obširnejšiu zprávu o päťročnej činnosti krúžku podal br. podpredseda Št. Vachan. Slávnostnú reč povedal vdp. dr. Štefan Zlatoš, profesor bohoslovnia, ktorý bol prvým čestným predsedom a horlivým podporovateľom spolkovej práce prvých rokov.

Boly prednesené aj dve básne, a síce: „Odkaz“ od Ivana Javora a Hviezdoslavova: „Mňa kedys' svádzal svet“. Spevokol krúžku, okrem štátnych hymien a pápežskej hymny predniesol ešte skladby: „Slovenská pieseň“ a juhoslovanský „Naprej!“

Ako delegáti boli prítomní: za Ú. S. K. Š. dr. Zvrškovec a za „Moysea“ Phc. Jožo Cieker.

Táto pekná slávnosť bola dôstojným prejavom usilovnej práce spolkovej v minulosti a povzbudením pre budúcnosť ako aj dôkazom toho, že slovenskí bohoslovci v Trnave všestranne a usilovne sa pripravujú k verejnému účinkovaniu tak vo vinici Pánovej ako aj na národa roli dedičnej.

Štefan Hudec,
t. č. tajomník.

J. Povázský, Strasburg

Oslava zlatého jubilea Sv. Otca v Štrasburku.

Autorita a vážnosť sv. Stolicy rímskej stúpa čím ďalej tým viac pretože sa ukázalo, že aj pre modernú dobu XX. storočia má ona svoj význam. S radosťou môžeme konstatovať, že štáty nadväzujú opäť priateľské a diplomatické styky so sv. Stolicou rímskou a to i štáty nekatolícke alebo s katolíckymi menšinami. Pripomeňme si len, s akým nadšením a radosťou vítali veľmoci Anglia a Francie vyriešenie dlholetého sporu sv. Otca s vládou italskou o utvorení cirkevného štátu a sľadíme, že autorita pápežova není otrávená, ale naopak plnia sa na nej slova Kristove „brány pekelné ju nepremôžu“.

Radosť naša je tým väčšia, že sv. Otec Pápež Pius XI. dožíva sa 50 ročného kňazského jubilea práve v tom roku, kedy sa mu podarilo uskutočniť to, o čom sa už vo Vatikáne takmer len snilo; totiž obnoviť cirkevný štát. Preto katolíci celého sveta spájajú sa, aby dôstojne oslavili vzácné jubileum toho, ktorý je hlavou a otcom nás všetkých.

Z tejto príležitosti katolíci vo Štrasburku pripravili dňa 27. nov. okázalú a dôstojnú slávnosť pod protektorátom osv. p. Msgre Ruch-a, biskupa štrasburského a za predsedníctva Msgre Foucauld-a, biskupa zo St. Dié. Slávnosť konala sa vo veľkom „Palais des Fêtes“ za veľkej účasti obecného a s pekným programom. Zahájená bola prívetou priora Dominikánov na téma: „Prečo máme milovať pápeža“. Rečník vo svojej krásnej prívete ocenil význam pápežov v minulosti a v prí-

tomnosti a ukázal na to, ako otcovsky sa staral pápež o uzavretia mieru vo svetovej válke, kedy jeho srdce krvácalo nad tým, že jeho dietky vedú bratrovražedný boj. Pápež však stará sa i teraz o svoje stádo a chce napraviť krivdy na ňom páchané cestou mieru a modlitby (Mexiko). Milovať máme pápeža preto, že on miluje nás; on je našim opravdivým otcom, ktorý sa delí s našimi radostami, krivdami a prenasledovaniami! Obecenstvo odmenilo hlučným potleskom rečníka za jeho plamennú reč volajúc pri tom slávu sv. Otcovi.

Ďalším a vrcholným bodom programu bola posvätná trilogia „La Rédemption“ od Charles Gounaud-a. V chóre a v orchestru bolo 250 účinkujúcich pod vedením l'abbé Hochu, dirigenta katedrálného orchestru a chóru v Štrasburku. Výkon orchestru a chóru v niektorých scénach bol priamo uchvacujúci, za čo obecenstvo hlučným potleskom odmenilo dirigenta a účinkujúcich. Po skončení tohoto čísla, objavil sa za veľkého aplausu na tribune osv. p. biskup štrasburský Ruch, ktorý poďakoval sa jednak účinkujúcim, jednak obecenstvu za jeho peknú účasť a zakl'účil krásnu a pietnú oslavu.

Odchádzali sme zo slavnosti so srdcom plným oddanosti, vďačnosti a vernosti ku sv. Otcovi Piovi XI. uvedomujúce si zároveň mohutnosť a silu katolicizmu.

Sv. Otcovi k jeho vzácnemu jubileu nemám lepšieho želania než to, aby sa ešte za jeho života uskutočnila jeho idea „Krista Kráľ“a“.

Nech kral'uje Kristus Kráľ vo verejnom živote, v politike a v rodinách, ponevác jedine on môže priniesť l'udstvu pokoj a blaženosť, po ktorej tak túži a ktorú márne hľadá v rozkošiach a radovánkach pozemských!

Z NAŠICH SEMINÁŘŮ

NAŠE ČESKOSLOVENSKÁ KOLEJ „NEPOMUCENUM“ V ŘÍMĚ
vykazuje počátkem škol. roku 1929—30 tento stav:

I. Podle diecesí:

Čechy				Slovensko			Všech 1929
Praha	Budějovice	Litoměřice	Hradec Kr.	Spiš	Nitra	Trnava	
6 (5)	1 (1)	6 (5)	6 (5)	2 (2)	4 (2)	1 (0)	26 (20)

II. Podle ročníků:

Filosofie		Theologie				Všech
I.	II.	I.	II.	III.	IV.	
12 (3)	4 (3)	2 (2)	1 (4)	3 (4)	4 (4)	26 (20)

Čísla v závorce udávají počet bohoslovců na počátku šk. roku 1928-29.

Bohoslovci v jihoslovanských seminářích.

	I. ročník			II. ročník			III. ročník			IV. ročník			V. ročník			Celkem			Všech
	Chorvati	Slovinci	Němci	Chorvati	Slovinci	Němci	Chorvati	Slovinci	Němci	Chorvati	Slovinci	Němci	Chorvati	Slovinci	Němci	Chorvati	Slovinci	Němci	
Celovec																10			10
Gorica																15			15
Ljubljana	—	19		3	14		2	15		1	8			12		6	68		74
Maribor	1	13			11			17			8			5		1	54		55
Sarajevo	7	—		5	1		7		1	2			8			29	1	1	31
Split	25	1	2	6	1		6		1	1	3		1			40	2	3	49
Záhřeb	16	3	1	5	19		11	2		2	12	2				58	5	3	73
Celkem	49	36	3	7	33	27	26	34	2	3	18	16	2	1	8	134	130	7	307

Statistika jest neúplná. Chybějící semináře přes čtené urgency neodpověděly. Jsou to: Šibeník, Dubrovník, Djakovo. Celovec a Gorice, ač obě města leží mimo území Jugoslaviie, jsme uvedli pro velký počet našich slovinských bratří. — Mimo to studuje v Lublani ještě jeden Rus. —*har.*

KŘEŠŤANSKÁ SOCIOLOGIE. Díl III. Dr. Bedřich Vašek: SOCIÁLNÍ PRÁCE. V Praze 1929. Tiskem a nákladem československé akciové tiskárny.

Známý pracovník v oboru sociologie, universitní profesor Dr. Bedřich Vašek vydal dílo „Sociální práci“, které bylo s radostí uvítáno nejen od duchovenstva, ale vůbec od všech, kteří pracují ve veřejném našem životě. Jedná o prostředcích a metodách, jak ve společnosti pracovati. Spisovatel má v úmyslu zpracovati celou křesťanskou sociologii, která bude mít několik dílů. Protože však, jak praví v předmluvě, život a jeho potřeby neodbytně volaly po dílu třetím, zpracoval nejdříve ten a podává nám ho. Ostatní budou následovati.

„Sociální práce“ má čtyři oddíly. V prvním řeší otázku, proč smí a musí zasahovati církev do veřejného života, jaký má býti poměr kněze a laiků k veřejnému životu, uvádí některé normy a seznamuje čtenáře s katolickou akcí.

V druhém oddílu pojednává o význačných prostředcích, jimiž lze prováděti sociální práci, o činnosti spolkové, o různých druzích spolků, o tisku, jeho důležitosti, jeho potřebě, jak mu pomáhati.

V třetí části uvádí některé význačné obory sociální práce, práci pro školu, práci lidovévychovnou, její prostředky, přednášky, kursy, knihovny, kinematograf, radio, práce charitativní.

Čtvrtý oddíl obsahuje zákonná ustanovení k veřejné činnosti, zákon o právu spolkovém, shromažďovacím, právo tiskové a různé věci, které musí veřejný pracovník věděti, aby se nedostal do konfliktu s úřady.

Dílo je praktické, životní, v nynější době potřebné a má sloužiti, jak praví spisovatel v předmluvě, jako pomůcka při práci na přebudování společnosti, aby její uspořádání odpovídalo plánům Božím.

A k této práci, k budování sociálního království Kristova jsou povoláni na prvním místě kněží a my, bohoslovci.

Nám, bohoslovcům československým, také spisovatel tuto knihu připsal. Vezměme ji tedy, studujme z ní, abychom se připravili na toto krásné své dílo. A. M.

COMMENTARIJ IN PROPHETAS MINORES EDITI A DRE B. KUTAL
PROFESSORE studii biblici V. T. in C. M. THEOLOGICA FACULTATE OLO-
MUCENSI I. Liber PROPHETAЕ HOŠEAE. Vydaly Lidové závody tiskařské a na-
kladatelské v Olomouci. 25 Kč.

Proroci jsou pro vzrušený, leckde ekstatický a enigmatický sloh, jenž namnoze nestačí pohltnout deroucí se myšlenky, pro allegorické vise obtížené orientální konkrétností, poněkud i pro porušenost textu ještě vděčnou a obtížnou úlohou exegese a textové kritiky, které ovšem s druhé strany neznámá nám pravidla hebrejské poetiky otvírají široké pole. Odměnou je již sám pohled na tyto žulové postavy, jejichž vůle byla jako šíp poslušná božské tětivy. V nich střetá se vědomí nutné spravedlnosti a odplaty Jahvovy a jakási tvrdá chladnost neodvratného osudu s útrpností nad vlastním národem holdujícím tvrdošíjně různým těm Baalům, Aštaroth, terafim.

Proces rozkladu pravé víry a mravů v království Israel—Efraim za rozvrácených dob Zachariáše, Šalluma a Menachema a očistění jejich šířavou lučavkou assyrského zajetí symbolisuje Hošea trojí fásí svého manželství s Gomer, dcerou Diblajim,

při čemž jména dvou ze tří jeho dětí (Lo-ruchama a Lo-ammi) naznačují odmítnutí milosrdenství vladařem, jenž ukázal Israeli už v době soudců naprostou jeho odvislost.

Dr. Kutal právem mluví o skutečném manželském svazku, ne pouhé allegorii.

V otázce metrické a strofické stavby poeticko didaktických knih pronáší spisovatel, aniž by je nějak odůvodňoval, toto mínění: Starozákonní básníci užili volnějšího metra, v němž jednotlivé verše nebyly spoutány pravidelným počtem akcentů, slabik, caesur, neměly oné pravidelnosti, kterou nalézáme v metrice řecké, římské, arabské a moderní. I komposice strofická byla volnější. Povahu hebrejského verše a strofy charakterisoval metrický a logický rytmus, při čemž logickým rytmem zove autor asi myšlenkový obsah dvou veršů spjatý principem kontradikce, identity atd. Tyto oba rytmy navzájem se mísily a spínaly, což patrně nejzřetelněji v parallelismu membrorum.

Mlhavými pojmy těchto definic rozplývá se naděje, že uslyšíme konečně pevná slova o temném tématu. Metrum volnější definoval spisovatel pouze negativně (singuli versus non erant adstricti certo, firmis regulis convenienti numero accentuum, syllabarum, caesurarum — ale jak potom tomu lze říkat metrum, byť i liberius?).

Důvodnějším, byť i skeptickým zdá se stanovisko hájené mnoha německými exegety: V poetických knihách S. Z. nemůžeme sice stanovit určité poetické metrum a strofu, ale bezpochyby měly rytmus a dlužno je pokládati za básně, které se také zpívaly. Pokusy najít dispoici strofickou musí být přecasto podepřeny mrzačením a převrácením textu.

Podle uvedených pravidel rozděluje dr. Kutal celou knihu Hošeovu na verše a strofy; dnešní masoretický verš uzavřený přízvukem sillukem mu představuje jednu poetickou strofu.

Dílo, v němž spisovatel s použitím četné odborné literatury v kriticko-filologických poznámkách a zachováváje pokud možno znění masoretské osvětluje původní text, dlužno rozhodně vítati a přiřaditi ke komentářům Sedláčkovým. J. Šp.

Josef Pekař: SVATÝ VÁCLAV. Nákladem Historického klubu, Praha, Klementinum I. 1929.

Pekařovu vědeckému dílu „Svatý Václav“, které je zároveň krásnou meditací, vyvělou z nadšeného a zaníceného entuziasmu pro svého knížete Čechů, náleží nesporně prvenství mezi vědeckými pracemi o sv. Václavu. Střízlivý vědecký úsudek a neúprosná přesnost i přesnost badatele-historika se spojily s láskou, obdivem a nadšením upřímného Čecha a člověka. Gesto slova Pekařova musí nezadržitelně uchvátit a strhnout. Proti pokusům některých stranických historiků (Novotného, Barloše), oddělit a rozdělit knížete Václava od Václava světce, klade krásnou a pravdivou synthesisu: „posvěcení nacionalismu“. V úvodu praví: „... Jeho role posmrtná v našich dějinách je nepochybně důležitější než jeho krátká historie pozemská, jinak řečeno tisíciletá vláda knížete. Obojí dějství, to na zemi i ono na nebi, spolu ovšem souvisí, bez onoho by nebylo tohoto, Václava svatého od Václava knížete bez násilí dělit nelze — oba v jedno nerozlučně spojila náboženská víra křesťanská, jež z člověka vytvořila světce a dala mu moc žít i po časné smrti a panovati dále svému národu. Bez porozumění logice a moci této náboženské víry není možná porozumění významu a dějinné úloze sv. Václava, ale bez ní nebylo by lze porozumět celým staletím našich dějin...“ Dílo Pekařovo, vrhající ostré a pronikavé světlo historické pravdy na osobnost českého patrona národního, zakončují úchvatná slova závěru, vyznívající důvěřivou nadějí a vírou v působivou sílu svatováclavské idee: „aby i dále žila a sílila posvěcení citění národního a zduchovnění pout, jež spínoji v jedno národ český z časových dálek desíti století...“ —ou.

J. Vianey: SVATÝ FARÁŘ ARSSKÝ. Přeložil Dr. J. Krlin. Vydaly školské sestry O. S. F., Praha-Vinohrady 1929.

V milostivém létě 1925 za svatého prohlášený prostý farář arsský, Jan Maria Vianey, ukazuje nám, že pro Boha může vykonatí veliké věci každý i sebe, nepatrnější člověk, jen když má lásku. Kniha vypravuje nám o životě Vianeyově, o jeho studiích, které s nesmírnými obtížemi konal, o jeho podivuhodné práci, kterou obrátil lhostejno farnost a kterou způsobil, že se k němu hrnuli z celé Francie, že zpovědnice jeho byla obléhána, o jeho smrti, která byla oplakána tisíci, o zázracích, které Bůh na jeho počest učinil. A to všechno způsobila láska k Bohu, kterou bylo jeho srdce úplně proniknuto. Čtěme tuto knihu, aby srdce naše příkladem prostého faráře arsského se rozohnilo k větší lásce k Bohu a k duším.

A. M.

Jan Fr. Hruška: PROČ JSEM NEODPADL A NEODPADNU. Řetěz časových úvah. 1929. Československá akciová tiskárna v Praze. 20 Kč.

Kniha časová! — jejíž velký význam neměl by býti přehlédnut žádným katolíkem, inteligentem, postaveným do otevřené fronty veřejného života, kde se úloží na to, co člověk pohlížející vážně na život, si cení nade vše — víru. Kniha „Proč jsem neodpadl a neodpadnu“ je odpovědí na různé námitky proti celému zřízení církevnímu, jež snaží se otřásti věrou mnohých českých srdcí! A není „ani kraťochvilnou disputací, ani fanatickou polemikou, nýbrž prostým a upřímným vyznáním víry“ — autora, profesora-laika.

V. B.

Dr. R. W. Hynek: OBROZENÍ ŘÍMEM I—II. Nákladem vlastním. V ústřední komisi Československé akciové tiskárny.

Nebylo za posledních dlouhých let napsáno nic tak odvážně průbojného jako tato kniha pražského lékaře, známého badatele v otázce konnersreutské. Plýtkost a hloupost hesla: „Řím musí býti souzen a odsouzen“ nikde vám nevyplýne jako po přečtení tohoto Hynkova díla. Český vaškovský pokrok ukáže se v plném světle své prostoduchosti. *Dejte tu knihu do našich knihoven* — dejte ji i studentům, kteří musí čisti Macharův Řím. — Bude to naň mocná sprcha. Vřele doporučujeme.

— u —

Jeroným M. Jurák O. P.: NÁŠ APOŠTOL — SV. HYACINT. Nákladem časopisu Růže Dominikánská Praha I., Husova 8. Dřevoryty ozdobil Arnošt Hřebel. Stran 204. Cena 9.— Kč.

Sv. Hyacint — apoštol Polsky i náš, jeden z první družiny velkého kazatele sv. Dominika, nalézá zde svůj první český životopis. Kniha pro nás tím cennější, že, ach tak uboze málo jest u nás sv. Hyacint znám. A přece kázal u nás, dominikánský řád do našich vlastí uvedl a jest jakoby prvním v našich vlastech, kdož starají se o unii. — Kniha podává též stručný nástin dějin řádu dominikánského u nás. Doporučujeme.

J. F.

PAMĚTI SV. IGNÁCE Z LOVOLY, ZAKLADATELE TOVARYŠTVA JEŽÍŠOVA. Přeložil, úvodem a poznámkami opatřil J. Ovečka S. J.

Překladatel Duchovních cvičení sv. Ignáce, P. Jaroslav Ovečka vydal u Kuncíře Paměti sv. Ignáce. Sv. Ignác diktoval svůj životopis P. Gonzalesovi S. J. Sám vyjadřuje, že sláva Boží a dobro řádu, když vyjeví milosti, jichž se v životě dostalo, jsou pohnutky, jež ho vedly k vypravování. Je téměř dojemné sledovati rytířský zápas velkého bojovníka Kristova, jehož neleká nic, ani inkvisiční vyšetřování a vazba, který však věrně poslouchá příkazu Božího a podrobuje se! Překlad P. Ovečky je pěkný a důkladný, čehož důkazem jsou podrobné poznámky k textu. Vřele doporučujeme! *jp.*

Klement Brentano: ŽIVOT PANNY MARIE PODLE VIDĚNÍ ANNY KATEŘINY EMMERICHOVÉ. Přeložil Matěj Fencel. R. 1929. Ladislav Kuncíř v Praze. II. doplněné vydání; str. 490.

A. K. Emmerichová (nar. 8. září 1774) žila v úpadku církev. a duchov. života. Proto ji Bůh povolal, aby byla smírnou obětí za hříchy světa a aby bloudícímu lidu udala směr k nápravě života podle vzorů nejkrásnějších — Krista Pána a jeho převažené Panny. K tomu obdržela zvláštní milosti; největší jsou její obdivuhodná zjevení. Život Panny Marie je obsažen v této knize. Ještě bez sporu knihou krásnou, důležitou zejména pro členy družin a vůbec pro čitatele Panny Marie. Každý jasně vidí zářivé ctnosti Matky Boží a její důstojnost. Děj plyne přirozeně, jako právě život sám. Kniha tato nejen vzdělává a povznáší, ale upoutává i uměleckou krásou. Po přečtení dere se členáři ze srdce na rty to tisíckrát opakované, poslem Božím Panně právem udělené „Ave Maria“, jímž též kniha tato končí. Je to dílo jedinečné a cena knihy úplně se vyrovnává vzácnému jejímu obsahu. Vřele doporučujeme. „Leo“.

Pavla Kytlicová: RODIČE A DĚTI. II.—III. Tasov na Moravě.

Nebyla v poslední době napsána tak svěží, čistým rodinným duchem vanoucí kniha, jako je tato kniha, kronika to české vídeňské rodiny. — Pavla Kytlicová, až dosud známá jen jako vydavatelka spisů Demlových, projevuje se jako talent spisovatelský. Z knihy vane něco tak srdečného, že stěží dovedete se odpoutati od četby této knihy. Pavla Kytlicová postavila v knize vznešený pomník své drahé matce. A za tu krásnou, českou maminku, trpící, do krajnosti se obětující pro své děti, udřenou a ústaranou a přece mající takové pochopení pro své děti, pro zájmy kulturní, pro chudinu a trpící, Vám, Pavlo Kytlicová, srdečně děkuji. —u—

Jakub Deml: ŠLÉPĚJE XIII.—XIV. Tasov na Moravě.

První byly skonfiskovány, protože autor šlápl na kuří oko židům, zednářům a ukazal je v pravém osvětlení hrůz ruských. Doporučujeme Šlěpěje k odebrání. —u—

Vladimír Hornov: CÍRKVI A VLASTI. Československá tiskárna v Praze. 1929. Cena 18.— Kč.

Kniha je souhrnem spolkových proslovů, básní a řečí k různým oslavám, akademiím, besídkám a jiným příležitostem. Básně, právě proto, že jsou příležitostné, nemohou si činiti nároků na kusy umělecké a literární, ale kniha — pěkně vypravená — je pro spolkové pracovníky příručkou časovou, skoro nepostrádatelnou. —ou—

Fr. Valoušek: V OTROCTVÍ ŠACHET A PECÍ. Edice „Šlěpěje života“, Přerov 1929. Stran 220. Cena 13.50 Kč.

Populární kniha, psaná ve formě povídky, má za účel, jak doznává autor v předmluvě, ne tak pobavit jako poučit. „Hnutí sociální ve svém jádru není bojem osob a stran, nýbrž bojem zásad.“ Prostý člověk z lidu nalezne v knize dobré poučení o socialismu a prostředcích, jichž užívá proti němu křesťanství, které jsouc božského původu, nepotřebuje používatí násilí k zavedení sociální spravedlnosti a rovnoprávnosti. —ou—

Sigrid Undsetová: JARO. Vydal Ladislav Kuncíř 1929.

Už dávno jsme nečetli podobné knihy, plné barev a kouzelných hudeb. Je to skoro obyčejný příběh tiché lásky, vložený do krásného, divokého severu nad zadumané moře a namodralé fjordy. Ceníme si nejvíce tohoto nádherného popisu severské přírody, tlumeného a něžné pastelové nástíny, v nichž autorka je mistrem. Takovéto kouzlo opřádá tuto knihu, při jejíž četbě se nám zdá, jako bychom slyšeli plakat v této tiché písni lásky staré, dumavé severské pohádky... ž.

Roman Jakobson: NEJSTARŠÍ ČESKÉ PÍSNĚ DUCHOVNÍ. Národní knihovna. VI. Vydal L. Kuncíř. Praha 1929. Cena 18.— Kč.

Ruský bohemista v úvodě své studie mluví o umění XIV. stol. a odůvodňuje opravdu bystrými postřehy, proč se nám tak málo památek zachovalo ze století předchozích, jak z oboru výtvarného umění, tak i literatury. Ve statí samě rozebírá gramaticky i metricky „Hospodine, pomiluj ny!“; snaží se konstruovati původní znění písně a zařazuje její původ na českou půdu do konce XI. stol. Rovněž pojednává o písni „Svatý Václave“ a všimá si jí i po stránce melodické. Studie i Ostrovskou píseň s dvouslabičnými rýmy a dokazuje, že jest nejstarší českou básní. K studii jsou připojeny 4 vhodné fotografie. Kniha s Brunnerovou obálkou jest upravena bibliofilsky. Jf.

František Bohuslav Děrda: V BOUŘI ŽIVOTA. První verše. Vydalo Družina literární a umělecká, Olomouc.

Děrdova básnická prvolina zdá se býti žní předčasnou. Mladý autor pokusil se zpracovati poeticky motivy osobní, sociální, milostné, v nichž je namnoze mnoho konvenčního, násilného i epigonského. (Souchoťinářka jeví vliv A. S. Chudobky, Tři děvčátka vliv Fráni Šrámka a pod.). „Bouře života“ je ve skutečnosti ve sbírce málo. Verše nábožensky založené a laděné, mění se v suchopárné konstataování žalostných poměrů, nebo v mdlé moralisování. Nejcennějšími a nejroztomilejšími čísly sbírky zůstává jenom několik básní lyrického primitivismu, oděných v měkkou, lahodnou a lehkou formu (Matka, Královna máje, Vesna, Sněží, V údolí, Sancta, veni!), takže devět oddílů sbírky veršů prostředních a podprůměrných dalo by se zredukovati na dva oddíly básní dobrých a hodnotných. —ou—

ŽIVOT A UMUČENÍ SV. VÁCLAVA. Legenda „Oportet nos fratres“. Řeč o jeho přenesení. 1929. U Ladislava Kuncíře v Praze.

Vyšlo v knižnici „Boží bojovníci“, pořádané Antoninem Střížem u příležitosti svatováclavského jubilea. Jsou to dvě památky účtyhodného věku. Latinské texty ponejprv vydal prof. Josef Pekař a nyní ponejprv přeloženy do češtiny. „Oportet nos fratres“ klade se do 1. polovice XI. stol. a „Řeč o jeho přenesení“ do 2. pol. X. stol. Tedy téměř současníci svatého knížete mluví o podivuhodném životě jeho a svatém mučednictví. Lahodný překlad obstaral Ant. Stříž. V. B.

Dr. Řehulka: TETKY A JEŽIBABY. Hanácké humoresky. Družina literární a umělecká v Olomouci 1929.

Spisovatel chtěl napsati vhodný protějšek k pěkné své knize humoresek „Strejci“. Nepodařilo se mu to: je to zajímavý, ale smutný fakt, že autor, jemuž se podařilo vystihnouti pěkně rázovité postavy mužů, nevytvořil stejně humorné obrázky ze světa ženského. Mimo prvního obrázku a pak snad posledních jsou to humoresky kalendářové, jímž humoru mají dodati trivialnější výrazy a trochu hrubší scény! jp.

J. C. Hronský: MEDOVÉ SRDCE. L. Mazáč, Praha.

V řadě pěkných, po kukučínovsku realisticky kreslených obrázků ze života slovenské vesnice, sleduje autor život prostého horala, „srdce nevyučené, no dobré zato, dobré!“; v každém prostředí, ať doma, v hospodě, či na „parmohu“. Nejlépe podařila se mu kresba „Osud Matouše Čupeja Čierného“, román srdce snad drsného, ale citlivého hromotluka, pravého syna teplických rubanisk. Na konci připojil fantastické drama „Červený trojuholník“. Práce značí pokrok, proti dřívějším pracem, jež příliš ovlivňoval Kukučín.

Martin Rázus: SVETY (I—IV). Nákladem Leopolda Mazáča v Praze. 1929.

Známý slovenský básnik napsal román: román osvobozeného Slovenska. Na široce založených a plasticky prokreslených obrazech převratu slovenského pracoval opravdový umělec. Připadáte si maně, jakoby jste stáli před mohutným panoramatem, vi-

dítě a jste překvapeni. Není tam planého filosofování, jen život. Bohužel, že se to týká jen prvé části. Básník totiž nedovede dále zapřít v sobě politika a hlavně vášnivého nacionalistu. Je to mohutná a působivá apologie politického postupu Rázusova. Vidíte zřetelně, že Svarinsky, evangelický farář a jedna z hlavních postav románu je autor sám. Ústřední osobou je Beno, filosof, který znechucen knižní učeností věnuje se sedlačině, pozná lid, zamiluje si jej a bojuje za něho.

—jp—

František Střížovský: SVATÝ GRÁL pověst a legenda. Nákladem Matice cyrilometodějské v Olomouci.

Je to legenda, která prostým veršem vypráví o sv. Grálu. Nejprve co to sv. Grál je a jak se dostal na zem a pak jej provází a sleduje osudy jeho v různých dobách. Vyvrcholením je postava sv. Václava, který svým životem a smrtí, je posledním králem sv. Grálu. Kniha je také sv. Václavu věnována k tisícím výročí jeho smrti. Kniha je vyzdobena kresbami architekta Břetislava Štorma, a hodi se za dárek zvláště mládeži.

A. M.

PROČ JSEM SE STAL KATOLÍKEM? Z angličtiny přeložil J. Rozmahel. Birnbaum, Brnice 1929.

Devatenáct úvah předních současných anglických konvertitů — literátů. Spisovatel vybral osoby obého pohlaví, zaujímající ve vědě i ve společnosti místa význačná. Proto je to dílo tím význačnější a poutavější. Ukazuje, jak Bůh různými cestami připravuje ty, kteří hledají Jeho pravdu. Vidíme malichernost těch různých sekt, jejichž základy jsou tak ofřeny. Dílo toto může být posilou i mnohým katolíkům, kteří vlivem moderních věd mají viru ofřenou.

—ub—

Jón Svensson: ISLANDSKÉ POVÍDKY. Přel. B. Rejha. Vydal Ladislav Kuncíř, Praha 1929.

Knižka, v níž spisovatel (známý jesuita Svensson) podává kus svého krásného a čistého dětství. Ve dvou povídkách líčí své příhody, které prožil, když se ve své dětské důvěřivosti pustil na oceán, který se mu stal „přítelem předrahým, den ode dne milejším“ a na němž trávil tak mnohou chvíli se svým bratrem a svými druhy. Vypravuje prostě ale mile, bez vypočítavé efektnosti, přece však jímavě a jeho líčení rozložitých podrobností je přímo půvabné, až strhující. Je to opět jedna dobrá knížka v záplavě fantastické dobrodružné četby pro mládež, jež bude jistě velice vděčně přijata mladou čtenářskou obcí a nepochybuji, že i dospělí rádi po ní sáhnou.

La.

Jacinto Verdaguer: EUCHARISTIE. III. sv. spisů Sig. Boušky. Československá akciová tiskárna v Praze, 1929. Stran 228, cena 18 Kč.

Kniha Verdaguerova má veliké poslání: zančovat srdce křesťanů láskou k Největější Svátosti. První vydání bylo záhy rozebráno a druhé můžeme vítati s upřímnou radostí. Ty krásné hymny a písně „mystické lásky, hymny nejsladčí, počaté na zemi a skončené na nebi“, mají sílu zapalovati lásku k Lásce nejvyšší. Vzácná modlitební a rozjímavá kniha pro každého zbožného katolíka, tím spíše pro kněze a bohoslovce.

La.

X. Waleryan Mrowiński T. J.: MĚSÍC MÁJ, 31 promluv k účtě Panny Marie s příklady. Přeložil Frant. Šebestík. Vydalo Cyrilo-metoděj. knihkupectví Gustav Francel v Praze 1930.

„Táhni nás vůni svou, libezností“, vroucně prosí slova písně, jež vanou ze všech promluv knihy. Uvádí se v ní milostiplný život Panny—Matky Marie. Jest vyvolena Bohem, aby byla Matkou Spasitele světa, a poněvadž úděl slzavého údolí trávi Panna

Maria v nebeských ctnostech, slává se tak vzorem a mocnou přímluvkyní a ochránkyní všech, kdož k ní lnou čistou láskou. Tyto mariánské májové promluvy, slovensky jemně, dobře se hodí. — Zvláště hojnost příkladů, často užívaných je doporučuje. *Ma.*

Xaver Meško: MLÁDEŽI. Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci v Praze I., Melantrichova ul. 536. Str. 101. Cena 10'— Kč.

Tato knížečka je nový důkaz lásky k mládeži známého přítele dětských duší — slovinského spisovatele. Vřele doporučujeme nejen jako dárek dětem ale i všem přátelům naší mládeže. *J. H.*

M. Paula: DEJ MI SRDCE SVĚ. Vydaly Sestry Neposkvrněného Početí P. Marie v Přerově. Cena 12'— Kč.

Tak mile a dětsky naivně volá k těm nevinným duším nejlepší jejich Přítel z každé stránky knížky M. Pauly „Dej mi srdce své“, Dejte tuto knížečku do ruček dítěte — prosím o to — a uvidíte, že nejen očka jejich zajiskří čistou radostí a nadšením a touhou po následování jednotlivých malých hrdinů — a že i ony samy budou se snažit stát se jim podobnými. *J. H.*

William: PÁN BŮH NA NÁVŠTĚVĚ. 1929. Edice Smíru v Přerově. 4'50 Kč.

„Roztomilý příběh hošíka v době jeho první sv. zpovědi a prvního svatého přijímání.“ „Věnováno svatě památce našeho Eucharistického knížete sv. Václava k jeho mileniu.“ Svatý kníže po zásluze hojně požehnání vyprosí bohumilému snažení Sester Neposkvrněného Početí Panny Marie. Knížka byla by trvalou památkou na 1. svatě přijímání. *V. B.*

BÍLÉ KVĚTY. Povídky pro mládež. Upravily a vydaly Sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově na Moravě Šiřava 7. MCMXXIX „Edice Smíru“. Cena 5'50 Kč.

Obsahem knihy je „šest něžných povídek, z nichž vyzařuje zvlášť ctnost andělská“. Požehnané dílo konají, kdo vydávají knihy pro mládež takového rázu, jako je knížečka tato a neméně ti, kteří se přičiní, aby se takové knihy skutečně do rukou dětí dostaly. Tím též se uskutečňuje prorocké slovo svatého papeže Pia X.: „Budou světci mezi dětmi“. *V. B.*

Jindřich Šimon Baar: STAVĚL a jiné povídky. Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské v Praze. Sebraných spisů J. Š. Baara sv. XX. Str. 246.

Stavěl — opět jedna ta kněžská postava Baarova, bijící se se životem a potkávající se s nepochopením. Stavěl jest štván všemi, až nalézá konečné opory u svého biskupa a dostane se mu pomoci. — Jiné povídky jsou už jasnějšího rázu a někde se projevuje i známý baarovský humor. — u —

Karel Leger: KONEC VÁLKY. Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské v Praze; str. 300, cena 20 Kč.

Autor tohoto historického románu poctěného cenou „Svatobora“ podává nám obraz Čech ku konci války 30leté. Vesnice leží v rozvalinách, města jsou zpola obydlena a v nich táboří jak vojsko císařské, tak švédské. Smutná tato nálada provázena jest milostným románkem kapitána Viktorina, velitele rejtharů a mladé, krásné Alenky, dcery to českého exulanta. Mnoho zakusila Alenka na pochodech vojenských a později ještě více, jsouc zajata vojskem švédským. Válka skončena, kapitán vrací se ze zajetí a odvádí si Alenku za ženu. Udupaná, zbrocena krví a slzami, tisíckrát prokleta, ležela česká země. A mír smrti na ni spočinul. — ad —

Viktor Hánek: STISKY RUKOU. Kniha básní. Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze.

Člověk bere skoro s posvátnou úctou tento obsáhlý svazek básní. Bohužel musím hned na počátku poznamenat, že jsem byl sklaman. Je to jakási usdlá poesie pražského měšťanosty, jenž vzpomíná na první lásku atd. při kávě po boku své stárnoucí ženy a hladí si mlsně při tom bradu. Není tu ani jediného verše, jenž by ukazoval pokrok v tvorbě Hánekově. Je to nekonečné opakování toho, co jiní dřive a lépe napsali. Co s tím?

Ž.

Robert Linhardt: VON MENSCHEN UND DINGEN DER ZEIT. Herder & Co. Freiburg im Breisgau.

Kniha kněze, který vědom slov Kristových: „Jděte... a uče!“ plní toto své poslání a nečeká proto jen trpně na ty, kdož k němu přijdou, nýbrž jde je hledat na ulice života, aby je najal za dělníky na vinici Pravdy. Je třeba se vyslovit o problémech, jež denní život přihází všem do cesty. Je to apologie života s mnohými velmi zajímavými, dobrými prostředky. Zaujmou zvláště partie „Der Mensch von Seele“, „Das Erwachen der Frau“ a celá serie pojednání „Schatten der Zeit“. Velmi zapotřebí je, aby tato kniha — katechismus apoštolátu — i s ostatními spisy Dr. Linhardta byla přeložena do češtiny.

jp.

Jakob Grönings S. J.: LEIDENSGESCHICHTE UNSERES HERRN JESU CHRISTI. (Herder, Freiburg im Breisgau 1930, páté vydání.)

Autor velmi názorně podává utrpení Krista Pána na hoře Olivetské a Golgotě. Příprava k utrpení, jeho průběh a vyvrcholení obětí na kříži je kresleno obrazem velmi dojemným. Vypravování je vypracováno do podrobností a je rozděleno v oddíly, takže tato kniha poslouží dobře k meditacím jak jednotlivci tak i pro meditaci společnou. Zvláště však velmi poslouží těm, kteří dávají a neb budou dávat exercicie.

—k

Henriette Brey: WENN ES IN DER SEELE DUNKELT. Herder & Co. Freiburg im B.

Jak již titulní list praví, je to „ein Buch für die Mühseligen und Beladenen“. Když pod tíhou kříže umdléváme a v roztrpčení nad nezdařením neb sklamaním dere se nám z úst otázka: „Proč, proč právě já tolik musím trpět“, odpovídá nám opět otázkou: „Proč trpěl Boží Syn?“ Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali, zval a zve doposud všechny, kdož pracují a obtížení jsou, aby je občerstvil, ale ve shonu světa tak málo je hlasu jeho dbáno. Láskyplně pomáhá, a odměnou černého nevědku se mu dostává. Dá-li nám Pán Bůh nésti kříž, dává nám ho s láskou a k našemu dobru. Neneseme kříž sami! Spasitel nese ho před námi. Tuto knihu všem vřele doporučuji, neboť vím, že neradi ji budete odkládati, zahloubáte-li se do jejích řádků. E. V.

NUR EINE KNABEN SEELE. Herder Freiburg 1930.

Jistě málo kde vystiženy jsou nejtajnější a nehlubší záchvěvy lidského srdce a jistě zřídka zachycen je tak jistě, pravdivě a při těch stručně vztah vychovatele k dítěti, jako v této knížce. Její hrdinou je třináctiletý Hans, hoch hlubohé a opravdové povahy, který nedovede svědčit se s tajnou vinou a tak spěje k záhubě. Vůle Prozetnosti sblíží ho s knězem-vychovatelem, jenž mistrně umí čísti v srdcích lidských, vyčte i vinu v duši hochy, jenž mu byl svěřen a zachrání ho. — Proniknutí do psychologie dospívajícího hochy, výchova založená na porozumění, vítězství lásky nad nedůvěrou, vše to povznáší rozum i cit. Knížka zasluhuje, aby mezi mládeží co nejvíce byla rozšířena.

Ka.

Kepler: „IM MORGENLAND“. Herder, Freiburg 1930.

Cestopis, který vznikl jako výňatek z většího díla „Vanderfahrten und Vallfahrten im Orient“ za tím účelem, aby lidu podána byla snadnější zábavná a zároveň poučná četba. Popis orientálních měst střídá se s popisem přírody a vystihuje živost a barevnost orientu. *Ka.*

Herder, Freiburg, DAS WETTER, Dr. Carl H. Pollog. (XII. a 178 str., brož. 4'20 M.)

Denně mluvíme o počasí. Není lhostejným nikomu bude-li pěkně nebo bude-li přšet. Zvláště tehdy když se chystáme na cesty. Pak se zajímáme o meteorologické zprávy obzvláště živě. — Odpověď na otázku jak lze určití předem počasí, dává nám tato kniha. Vysvětluje odborné výrazy a jest dobrou pomůckou pro každého, jenž se o meteorologii zajímá.

HEILIGE ZEIT DER KINDHEIT von Clara Siebert: Herder 1930.

Spisovatelka podává krátká vypravování, modlitby i básně, které jednají o dětství, cestách a působení Spasitele, dále o jeho zemi a lidech, se kterými se setkával. Stručně a zajímavě předvádí nám knížečka církevní svátky doby vánoční a velikonoční a načrtuje způsob, jak můžeme s církví žít i kolik krásného a působného poskytuje tyto dny pro dítě přistupující k prvnímu sv. přijímání. Nejen dítěti tato knížka velmi prospěje, nýbrž i rodičům bude vodítkem, jak mají své děti připravit ke dni tak důležitému v životě dítěte a člověka vůbec. *Machálka.*

Häfner Otto: KATECHETISCHE EINFÜHRUNG IN DAS ZWEITE KINDERMESSBÜCHLEIN. (Herder, Freiburg im Breisgau 1929 2.50 M.)

Jest to komentář pro dnešní dobu nutný jednak pro ty, kteří se chtějí poučiti ve věcech náboženských, jednak může katechetům ulehčiti obtížnou práci při výkladu liturgie. Obsahuje základy pro jednotné pojetí a výklad tajemství mše sv. Obsah: 1. pro 5—6 rok školní: paralela mezi starokřesťanskou službou boží a dnešní mši sv. 2. pro 7—8 rok školní: dějiny vzniku a smysl mše sv. *H. F.*

Polska akademja umiejetnosci. V řadě Biblioteki pisarzów polskich, vyšly nové svazky: čís. 80. HISTORIA O CESARZU OTONIE 1569, vydal Julian Krzyzanowski.

Středověká legenda pojednávající o osudech dvojčat Florence a Leona. Jejich matka Alunda jest křivě obžalována z cizoložství a jest s dětmi vypuzena. Po různých dobrodružstvích podaří se jim dostat se na dvůr franského krále Dagoberta, kde dosáhnou velké pocty. Vydavatel s velikou péčí zrevidoval polské vydání z r. 1569.

Pro literárního historika jest také další svazek pozoruhodný, který vydal Henryk Borycz, totiž: Jan Brożek, GRATIS 1625.

Polemický spis, v němž Brożek s velkou vervou a důvtipem hájí práva stávající akademie krakovské proti konkurenci jesuitů, kteří chtějí zakládati nové školy v Krakově. Brożek obratný stylista používá hojně satyry a ironie, aby dosáhl svého cíle. Přesto však podrobuje pedagogické zásady jesuitů objektivní kritice. — Brożek zasahuje také do politických a veřejných poměrů a jen pro jeho všestrannost se spis „Gratis“ uchoval a neupadl v zapomenutí.

Polska Akademia umění v Krakově vydává časopis pro dějiny umění s názvem: „PRZEGLAD HISTORJI SZTUKI“.

Účelem časopisu jest podati širším vrstvám zprávy a přehled o nejnovějším bádání na tomto poli. Zároveň je to orgán všech významných historiků umění v Polsku. Též i zprávy o vnitřním vývoji a rozvoji polských umění. Cena sešitu 8 zl. předplatné 30 zl. *—ski.*

MATKA BOŽÍ V ČESKÉ POESII. Výbor umělých i národních básní o Matce Boží. Uspořádal Josef Vévoda. Druhé dopl. vyd. Upravil Emanuel Masák. Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v v Brně. — Pochopitelný zájem o tuto antologii způsobil, že vydána byla po druhé. Pan redaktor Em. Masák doplnil výbor z I. vydání, uspořádaný v ladný celek, básníky novějšími. K výronům čistých srdcí zanícených láskou k Marii Paně druží se plody srdcí básníků, kteří v jasných chvílích upřímného citění a smýšlení myšlenek na Matku Boží odívají v sváteční roucho básnické. Dílo chce přispěti k zvelebení úcty mariánské a úkol svůj jistě pozhnaně plní! *B. V.*

KNIHY ZASLANÉ REDAKCI (mimo recenované).

ŠKOLSKÉ SESTRY O. S. F. PRAHA, VINOHRADY KORUNNÍ 4: Pobožnost k Matce Boží Bolestné. Cena 5 Kč. Str. 57. Doporučujeme.

TISKOVÉ DRUŽSTVO HRADEC KRÁLOVÉ: Sahula J.: Obraz doby svatováclavské. Díl III.

SALESIÁNSKÉ DÍLO ČESKÉ, PRAHA II., SPÁLENÁ 15: Řečnické umění napsal Jan Chalupecký.

PAXFILM BRNO PETROV 3/I: Film sešit číslo 2.

ČESKOSLOVANSKÁ TISKÁRNA PRAHA II., Sbírka lidov. povídek „Rodina“. V. Javořická: Brána do ráje.

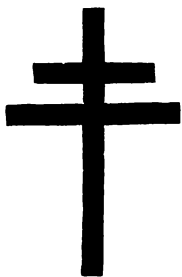
NÁKLADEM OPATSTVÍ EMAUZSKÉHO vyšla pěkná a levná modlitební knížečka pro mládež pod názvem: „MODLEME SE“. Doporučujeme vřele.

Američtí Čechové slavili nedávno diamantové jubileum osady sv. Jana Nep. a vydali zvláštní almanach, kde shrnuty jsou dějiny i boje našich bratří za mořem. — Též byl nám poslán p. Drem. **H. DOSTÁLEM: KALENDÁŘ HLA-SU: „HLAS“.**

MAZÁČ PRAHA. Ján Čajak: ÚNOS.

MUSEUM

ČASOPIS
SLOVANSKÝCH
BOHOSLOVCŮ

ROČNÍK 61.
ČÍSLO 5.

Obsah čísla 5.

Otokar Žižka: Svatému Augustinovi.
Prokop Š. O. P. Olomouc: Záhada života.
Eduard Bugár: Tlač - svetová velmoc
v moci Židovstva. Osvaldovec: Vrchol
slovenského spolkárenia - Spolok sv. Voj-
techa. Václav Skalník: Duch socialismu.
Něco o poměrech rumunských Čechů.
Václav Skalník: Magnificat a Benedictus
v českých překladech v poměru ke kritic-
kému textu řeckému. Fr. Hamrál: Bo-
hoslovecký časopis olomoucký „Cyril a
Method“. Z bohosloveckého ruchu. Vý-
roční zprávy jednot. Posudky.

Obálku navrhl Otto Stritzko, žák prof.
Bendy na Umělecko-průmyslové škole
v Praze.

Děkujeme při uzávěrce 61. roč. Musea
všem přispívatelům, odběratelům a všem
našim dobrodincům a prosíme je o zachो-
vání další přízně. *Všem jednotám* zasílá-
me srdečný pozdrav a těšíme se na shle-
danou na Velehradě a v Trnavě. Zpráva
jednoty pražské není uveřejněna, poně-
vadž nebyla poslána. — Kolegům v Lito-
měřicích zvláště srdečný pozdrav a vře-
lou součast.

Prosíme o zaplacení předplatného.

NA MUSEUM SE PŘEDPLÁCÍ ROČ.
61.: 10 KČ PRO BOHOSLOVCE A
STUDENTY, 15 KČ PRO OSTATNÍ.

Adresa redakce a administrace Musea :
Brno, Antonínská 1., Alumnát.

Vydává „Růže Sušilova“, lit. jednotá bo-
hoslovců v Brně; redaktor: Josef Buš.
Tiskem Jana Muchy ve Velkém Meziříčí.

Poznámka: Knihy dosud nerecenzované
budou recenzovány v příštím ročníku po
prázdninách.

SVATÉMU AUGUSTINOVÍ.

*Svým ohněm milostným nás Velký z biubin pal
v posvátných plamenech, jež Tvoji Hrůzu znají —
kde všechny milosti, jež Ti kdys Věčný dal
odrazem duše Tvé se na nás vylévají.*

*Zhas' přízrak bludařů, jež ruka Tvoje smetla
do trosek Západů, jež propadly se v ilení —
Podzemní zřídla hučícího Světla
požářem Nadějí otrásla zemí*

*v předtuše Svítání, s nímž jsi kdys splynout chtěl
(v doslovecch půlnoci, jež potápí se hlúše) —
A pramen Věčného, jimž jsi sám celý zněl
v odlivu záhrobí vstřík' večer v naše duše.*

Prokop Š. O. P., Olomouc

Záhada života.

Člověk, putující Boží přírodou za jejími krásami octne se pod zemí — v zahradě krápníků. Jeho zraku se zjeví podivný obraz podzemního hradu, na jehož chodbách visí bohaté lustry, jakoby stanul v lese kamenných stromů, keřů, rostlin. Vsává tuto krásu do duše, ale s ní zároveň se vkrádá do srdce jakési teskno. V mysli se ozývá myšlenka: Krásné — ale mrtvá to краса. Oč volněji se mu dýchá, když vyjde z tohoto ponurého ovzduší. Před jeho očima se otevře skvělé panoráma přírody. Oč malebnější to obraz! Tam všechno stojí jako zakleté, zde vše bují, raší, usmívá se, v čilém pohybu. Člověk spontánně je váben něhou květin, živostí broučka. O tom prostě řekne: To je živé.

Zadumá-li se nad těmito zjevy, táže se, co je to život, jež vidí v přírodě. A zadívá-li se člověk do vlastního nitra, tu se jeho údiv rozrůstá. Co je život a co je jeho příčina?

V psychologii se uplatňuje hlavně metoda aposteriorní. Z daných fakt usuzujeme na příčinu. Je proto třeba napřed poznati, co je život a pak usuzovat na jeho princip, z něhož vyvěrá. Má-li se předejít všelikým dohadům, výplodům to bujně fantasie, nutno se tázat, co praví o životě nejprve *společný smysl všech lidí*, pak jaké jsou *vědecké poznatky*, a nakonec přijde *filosofie*, jež využije obou předešlých závěrů ke své definitivní odpovědi.

Vidíme-li, že se něco samo ze sebe pohybuje, pravíme o tom, že je to živé. Každý hned pozná rozdíl mezi letícím ptákem a mezi padajícím kamenem. Vidí, že pták se pohybuje sám, kdežto kámen má pohyb od jiného. Mercier*) uvádí některá fakta, jež se zdají, jakoby odporovala tomuto prvotnímu poznatku. Cituje Thomsona, jenž vypravuje, že obyvatelé N. Zelandu, když uviděli loď Cook-ovu, mysleli, že je to okřídlená velryba. Děti zase se domnívají, že orloj je živý. Než i toto negativně potvrzuje správnost společného smyslu. Obyvatelé N. Zelandu proto pokládali loď za živou, poněvadž viděli, že se sama pohybuje. A rovněž je tomu tak u dětí. Protože nevidí zevní příčiny pohybu v orloji, myslí, že je živý. To tedy na první pohled považujeme za živé, *co má pohyb v sobě, co není jiným uváděno do pohybu*. Toto prvotní poznání života vyplývá z intuitivní schopnosti rozumu, jenž prvním postřehem poznává, co věc jest. Je to sice poznání povšechné a jaksi mlhavé, ale přece skýtá pevný základ, na němž třeba stavět budovu dalších poznatků.

S hlediska vědy znamená živá bytost totéž co organisovaná, ústrojná substance. Život značí stav ústrojné bytosti, soubor úkonů, jež jsou vlastní ústrojnému jsoucnu, totiž výživa, vzrůst, rozplodování a jisté reakce dráždivosti.

K pojmu života je nutno všimnouti si organismu. Organismus lidský jakož i organismy jiných živých bytostí, je *celek, složený z částí povahově se lišících, jež každá zastává zvláštní funkci a všechny směřují k zachování, k vývoji a reprodukci tohoto celku*. Dvě jsou rozličné vlastnosti ústrojové bytosti: souřadnost orgánů a anatomických prvků, na druhé straně podřadnost funkcí k jedinému cíli, jenž je: zachování a dobro živé bytosti a jejího druhu.

Dnes je známo, že i nejsložitější organismy mají původ v prvotním ústrojí — v buňce. Můžeme říci, že životní funkce se uskutečňují v buňce. Všimněme si buňky po stránce morfologické, t. j. vnější struktury buňky, chemické a fyziologické, totiž funkcí živé bytosti.

Buňka se skládá z protoplasmy a z jádra. Pod mikroskopem se jeví protoplasma jako síť nepravidelného tvaru a proměnlivá, plující v lepkavé látce, jež je průhledná a zrnitá. Buňka je zevně ohraničena blanou, zvanou membrana, jež podle všeobecného mínění povstává ze samé protoplasmy pouhým rozlišením. Jádro je obaleno membranou. Obsahuje jadernou štávu, jež je uložena v očkách jaderné sítky. Jádro se vyznačuje látkou bohatou na fosfor (mukleinou). Stálým prvkem buňky je též centriola, mající tvar zrna. Její úloha vystupuje hlavně při buněčném dělení. Jaké jsou vztahy mezi protoplasmou a jádrem? Balbiani konstatuje: „Můžeme učinit všeobecný závěr, že buněčný život není výlučně ani v protoplasmě ani v jádře, ale je výsledkem vzájemných vztahů těchto dvou elementů. Jsou-li osamoceny, žádný z nich není schopen života ze sebe.“

Po stránce chemické obsahuje organismus tyto hlavní prvky: uhlík, vodík, kyslík, dusík, k těm třeba připojit síru, fosfor a ně-

*) Tato studii je psána na podkladě knihy kard. Merciera „Psychologie“, jenž nejlépe chápal sv. Tomáše tím, že se snažil aplikovat filosofii sv. Tomáše na moderní výzkumy přírodních věd.

které minerály, jako je vápník, draslík, sodík, hořčík a železo. Látky, jež náleží k životu živé bytosti, jsou v různém stavu. Jedny patří ke konstituci živé bytosti, jiné jsou toliko rezervami a konečně jsou zbytky vzniklé strávením látek.

Uvažujeme-li o buňce fyziologicky, vidíme, že hlavní její životní jevy jsou: výživa, vzrůst, rozvoj, množení a reakce pocházející z dráždivosti. Nejdůležitější funkcí jak buňky, tak všech organismů je výživa, z níž vyplývají všechny ostatní funkce, jako na př. vzrůst nebo množení. Vždyť i největší organismus, totiž lidský, vzniká z pouhé buňky, jež se živí, roste a tak vytváří celý komplex lidského ústrojí. Čím složitější organismus, tím většími oklikami probíhá vyživovací pochod.

U jednobuněčných ústrojenců je tento proces velmi jednoduchý. Daleko podivuhodnější je na př. u člověka. Výživa je základní potřebou každé buňky. Příroda však nepodává člověku potravu tak uzpůsobenou, aby mohla projít komplikovaným organismem, aby se dostalo na každou buňku. O to vše je postaráno úžas budícím ústrojím. Zuby rozmělní potravu, při čemž vydatně pomáhají sliny, v žaludku se dále zpracovává, až v podobě mízy a krve je rozvedena do celého těla.^{*)} Nejsme si ani vědomi, kolik různých pochodů se odehrává každou dobu v našem ústrojí, jaká to přesná *dělbá práce*. Když totiž oplozená buňka přijde do určitého stádia, dělí se ve dvě buňky dužinné, jež dalším dělením podle určitých zákonů vytvoří shluk buněk, zvaný morula. Tato morula se vyvíjí v embryonální míč — blastala. Obvodová část tohoto míče se vchlípí dovnitř a vyklene se v dvoustěnný pohár — gastrula. Tyto stěny jsou základem budoucích zárodečných listů: z vnější stěny se vyvine ektoderm, z něhož se postupně vytvoří nervstvo, čidlo a kůže. Z vnitřní stěny povstane entoderm, z něhož vznikají plíce a zažívací roura. Mezi oběma zárodečnými listy se objeví mesoderm, z něhož povstává soustava kostrová, svalstvo, šlachy. Tato dělba práce umožňuje pak živění i té nejvzdálenější buňky.

Všimneme-li si hlavních jevů fyziologických, zpozorujeme, že životní funkce probíhají v určitém kruhu. Na př. ze semene vyrůstá strom, strom zase dá vznik novému semeni; nebo vejce — pták — vejce. Podobně je tomu u výživy.

Fyziologie stanoví dva zákony, jež neúprosně ovládají živou bytost: I. pouze živá bytost se živí, II. pouze živá bytost se rozplozuje.

Pozorováním organismu dospíváme k tomu, že životní pohyb je *ustavičný a vnitřní*. Kdežto neživá tělesa tíhnou k stálému klidu, živá bytost směřuje k stálému pohybu. V řadě životních funkcí nejvíce bije do očí, že konec jedné řady je začátkem druhé. Každá změna je cestou k další změně. Nestálost, čili stažlivost buňky vyžaduje výživu, výživa dává vzrůst individua a jeho vývoj atd.

Životní pohyb je immanentní. Ze dvou chemických prvků vzniká něco třetího, co není ani prvním elementem ani druhým, ale je to něco

^{*)} To je ovšem povšechně naznačeno, jaksi jen k zobrazení těch nejobyčejnějších dějů organismu, jež ve skutečnosti jsou daleko složitější a podrobnější.

zcela nového. Živí-li se však buňka, je tento zjev rozdílný. V tomto případě je sama buňka cílem vyživovací činnosti. Výsledek je, že buňka sama se živí, sama se vyvíjí.

Zde právě začíná problém života; to očividné tíhnutí prvotního živého jsoucna ku stálému pohybu a to imanentnímu, zatím co u neživých bytostí je zřejmý směr ke klidu. Zde právě se počíná jevit rozdíl mezi živým a neživým.

Mnoho vědců se pokusilo dát výměr života, jako na př. Liffré, jenž praví: „Život je stav činnosti organické substance“; Gautier: „Život je stav ústrojnosti a pravidelného vývoje, přenesený na nehybnou hmotu dřívější bytosti, jež sama byla sídlem podobného vývoje“; Schelling: „Život je tíhnutí k individualitě“.

Zbývá nám ještě filosofické poznání života. Život značí buď životní činnost nebo živou substanci. Sv. Tomáš praví: „Tvrdíme, že živá bytost žije, když se počíná sama sebou hýbat, a potud soudíme, že živá bytost žije, pokud v ní vidět takový pohyb; když však už nemá pohybu ze sebe, avšak je hýbána někým, pak se praví, že živá bytost je mrtvá pro nedostatek života. Z toho je patrné, že to je ve vlastním smyslu živé, co se pohybuje samo sebou nějakým druhem pohybu.“*) Vlastní pak definici podává v této větě: „Živá bytost je substance, již přísluší podle své povahy pohybovat sebou.“**) Pohyb v tomto výměru znamená jakoukoliv činnost, provázenou změnou. Sv. Tomáš praví: „jíž přísluší“, protože někdy život neuskuteční, není-li nutných podmínek k němu.

Vidíme ve všech třech definicích to základní: pohybovat se sám sebou — ustavičný pohyb, ale zároveň vnitřní, imanentní.

Dospěli jsme k poznání života. Než pro lidského ducha to nestačí. Když vidí, co je život, ihned se táže, co je principem tohoto života, co je příčinou tohoto podivuhodného životního pohybu. Naneštěstí se otázkou, zda je podstatný rozdíl mezi živým a neživým, či snad je to jen rozdíl z našeho hlediska, jak praví mnozí pozitivisté. Je nutno předpokládat nějakou nehmotnou sílu, jíž by bylo možno vysvětlit utváření organismu a jeho vývoj? Je konečně organismus toliko náhodný shluk atomů a sil, nebo je něco více? Tyto otázky byly přetřásány ve vědě a jejich nositeli byly hlavně tyto tři systémy: Vitalismus, který praví, že síly organismu jsou rozdílné od sil fysicko-chemických. Životní síly jsou podle něho nehmotné. Jiný systém je mechanismus, jenž tvrdí, že povaha živé bytosti je výsledek pohybu částic, sdružených určitým způsobem. Konečně třetí systém je mírný vitalismus, hlásaný Aristotelem a sv. Tomášem. Tento systém se staví i proti upřílišněnému vitalismu i proti mechanismu těmito dvěma základními větami:

Princip organismu života je hmotný, tentýž princip je podstatný, mající přirozený sklon k vlastnímu cíli.

Biologické vědy dokazují, že v říši života není nic, co by se nedalo redukovat na všeobecné síly hmoty, takže zákon o zacho-

*) S. Thom. Sum. Theol. I., quaest 28, art. 1.

**) Phys. III. 1.

vání hmoty a energie lze uplatnit i u životních jevů. Živé bytosti vytvoří pohyb, ale přetvořují toliko energii.

Je-li však živá bytost vyšší než neživá, to neplyne snad z nemožnosti převést síly živé bytosti na síly hmoty, avšak z té okolnosti, že tyto síly *zcela zvláštním způsobem tíhnou k uskutečnění jednoho cíle, vnitřního cíle bytí a povahy živého jsoucna, spějí podivuhodným způsobem k dobru jedince a k zachování druhu*. Proč stále ze semene strom a ze stromu semeno, proč se někdy nevylihne místo kuřete pes?

Všimněme si druhé věty umírněného vitalismu. — I mechanisté uznávají, že i nejprimitivnější organismus je komplex prvků mechanických, fyzických a chemických *harmonicky a podivuhodně sdružených, jež se stále a vytrvale sbíhají k utváření a k udržování organismu*. Mimo to živá bytost nemá jen všeobecné vlastnosti jakéhokoliv organismu, ale patří k určitému druhu. Druhy však rostlinné a živočišné jsou nespočetné a každý druh má své vlastní, rozlišné známky, každý pak jedinec téhož druhu má povšechné vlastnosti, jež se stále obnovují a přenášejí po tolik věků na jiné.

A tu je třeba dáti si dostatečný a rozumný důvod těchto zjevů. Nestačí říci, že první příčinou této harmonie a stálého tíhnutí k cíli jsou anatomické prvky a síly živé bytosti. Vždyť o to právě běží, proč je tomu tak u těchto sil a prvků. Nemožno klást rozumný důvod do vnějších okolností, do prostředí, v němž žijí, neboť tytéž druhy se vyvíjejí v různých okolnostech a v různém prostředí, a na druhé straně jsou různé druhy živých bytostí, jež se rozvíjejí v těchže vnějších okolnostech a v témž prostředí.

Zbývá nám jediné možné vysvětlení těchto zřejmých fakt, proč prvky a síly vytvářejí organismy tak harmonicky a při tom tak neoblomně ustáleným způsobem. Každá činnost nutně předpokládá činitele. Práce v chemické laboratoři buňky poukazuje na chemika. Je nutno položit základní příčinu všech těchto životních operací, sdružených k vnitřnímu cíli, organismu, jenž je principem sil, prýsticích z povahy tohoto kterého živého jsoucna, vedoucím tyto síly k uskutečnění vlastního cíle. U živých bytostí pozorujeme nové vlastnosti, jichž nevidíme u neživých. Každá vlastnost však vychází z povahy; nová vlastnost koření v nové povaze, povaha však předpokládá nutně princip, z něhož vyvěrá. Všeliká činnost je případečná, může být nebo nemusí. Případek však svou podstatou v něčem musí tkvít, nemůže být sám o sobě. Životní činnost jako činnost je případečná, jako taková však musí v něčem být podepřena, jinak by nemohla být. Činnost vychází z bytosti. Co není, nemůže nikterak působit.

Živá bytost není náhodný shluk atomů, ale je to jedna substance, jedna povaha složená z hmoty a ze specifického podstatného principu, jenž oživuje hmotu. Že toto tělo je živé, toho příčinou nejsou hmotné síly — ty jsou tytéž jako u neživé bytosti — ale je to nový podstatný princip, jenž rysuje nepřekročitelnou linii mezi říší života a hmoty, mezi životním pohybem a ustavičným klidem.

U rastlín a zvierat je to princíp hmotný, poněvadž pôsobí hmotne, u človeka nehmotný, neboť jeho činnosť sa prejavuje nehmotne. Tento princíp života nazývame dušou, jež podle Aristotela je *první dokonaloš a první kon přirozeného těla opatřeného orgány.*^{*)}

Eduard Bugár — Pavlista

Tlač — svetová veľmoc v moci Židovstva.

Tlač je veľmoc... Hoc aj o tlači sa tak veľmi mnoho hovorilo a písalo, tak zo stránky našich svätých Otcov, jako i arcibiskupov, biskupov a kultúrnych pracovníkov, predsa není v nás katolíkoch toho zápalu a nadšenia za našu katolícku tlač, aký vo skutočnosti by mal byť. My katolíci nepracujeme s tým povedomým, aby sme dostali túto veľmoc svetovú do svojej moci, ako to činia jej vladári, Židia. Je neodškriepiteľnou pravdou, že svetová tlač je v rukách Židov a ich odchovcov slobodomurárov, ktorí ňou objímajú celý svet.

Židia sú vladármi peňazí, toho veľkého hýbadla svetového, keďže majú kapitál, majú aj tlač. Kristus Pán hovorí o týchto: „Filii huius saeculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua“ (Luc. 16^a). My sa divíme, prečo naša katolícka tlač u nás tak živorí, čoho najväčšou príčinou je, že nemáme kapitálu. Preto naše katolícke časopisy živorí a zanikajú. Mnohí katolíci na všetko iné venujú peniaze, len na tlač nie. Ďalej v radoch našej katolíckej mládeže niet oduševnenia za katolícku tlač, lebo nám ju už pokrokári svojou nevereckou a pornografickou tlačou dávno odňali. Teraz sa práve pripravujú slobodomurári ešte lepšie zorganizovať mládež celého sveta, chystajú sa založiť svetové ústredie pre propagandu ich tlače. Áno, slobodomurári a Židia najlepšie pochopili ohromný význam tlače. Nikdy by sa Židia nestali pánmi sveta, keby neboli mali vo svojej moci peniaze a tlač.

Peniazmi, mocou možno panovať nad telom človeka, nie ale nad duševnými schopnosťami, dokiaľ ale rozum, myseľ a vôľa nie je podrobená, do tej doby nemožno hovoriť o skutočnom a opravdivom ovládaní. Preto Židia s napnutím všetkých síl pracovali, aby aj duchovnú vládu mali nad človekom, a to sa im aj podarilo, keďže oni majú všetku tlač kultúrnych národov vo svojej moci.

Židom pomocou tlače sa podarilo zručiť tróny, prezidentov, vladárske stolce, ňou prenikli všade... Veľký boj proti katolíckej cirkvi vedie sa stále; za Domiciána a Nerona bojovalo sa proti kres-

^{*)} De anima, II. 1.,

tanstvu zbraňami, zabíjalo sa mečmi; to isté sa deje dnes v ubohom Rusku, náš bratský, pokrevný slavianský národ hynie i telesne i duševne...

Slobodnomurári, ktorí sú celkom v moci židovskej bojujú rápidnejšie, rafirovanejšie a prefikanejšie lebo útočia priamo na duše katolíkov tým, že vlievajú pomocou tlače do ich duše ten najotravnejší jed. Svojou tlačou vždy sa vedia prispôbiť, ba niektorými knihami tak chytajú do svojej siete, že aj dobrý katolíci ich prijímajú s nadšením.

V protokoloch židovských čítame: „Triumf slobody slova patrí tlače, ale nežidia nie sú schopní, aby upotrebili správne tejto moci, a preto ona padla do našich rúk.“ Jako dobro sa najlepšie osvetlí s porovnaním zla, tak aj slabosť našej tlače katolíckej sa najlepšie osvetlí, keď ju porovnáme so židovskou tlačou. Následujúca štatistika nám jasne dokáže tú veľkú silu židovskej tlače. V Nemecku v Berlíne je židovská centrála „Ullstein“, ktorá má filiálky po celom svete. Úradné ohlásenie vydávania časopisov tejto centrály uverejnil denník „Čech“. Ullsteinská centrála má nasledujúce ohromné vydania: „Wossische Zeitung“ 68.000, „Zeitbilder“ 81.900, „Berliner Morgenpost“ 607.110, „Montagspost“ 176.388, „Berliner Illustr. Zeitung“ 1.832.290, „Die Dame“ 54.820, „Das Blatt der Hausfrau“ 370.370 ... atď. Z uvedenej štatistiky jasne vysvitá, že židia sa držia toho hesla, ktoré im povedal parížsky slobodnomurár Cremieux: „Bratia, peniaze, obľúbenosť, vysoké úrady držte za nic. Na tlačí záleží všetko, získajte si tlač a budete pánmi verejnej mienky, a tak stanete sa vladármi celého sveta.“

Nemusíme ísť veľmi ďaleko, stačí nám keď si pozremo, ako stojí naša katolícka tlač v republike, a v akom postavení sa nachádza pokroková, slobodnomurárska—židovská tlač. V našej republike je okolo 4.400 rôznych novín a časopisov a z toho je len 400 časopisov smeru a svetonázoru kresťanského a katolíckého. Z uvedenej štatistiky jasne vysvitá naša slabosť, veď proti nám katolíkom je postavené skoro štyri tisíc časopisov, ktoré buď priamo, alebo nepriamo útočia proti nám. U nás na Slovensku je 187 časopisov, z ktorých je 32 smeru katolíckeho, štyridsať smeru protikatolíckeho a 78 je nestranných. Ďalej máme v celej československej republike len 7 denníkov*) katolíckeho smeru. Na Slovensku máme desať denníkov a z tých len dva sa udávajú za katolícke.

Teraz vidíme, v jakých výtiskoch vychádzajú protikatolícke noviny. Socialistické „České slovo“ vychádza denne v 500.000 výtiskoch, teda v pol miliónovom náklade, ktorý náš katolícky denník môže sa vyrovnáť tomuto číslu?

Massová tlač je tiež celkom v moci židovstva, a táto má najzhubnejší vliv na ľudstvo a vôbec na výchovu. Massová tlač kresťanské princípy celkom ničí a znemravňuje mládež. Čo my povieť na časopisy „List dívek“ „Hvězda“ atď., ktorými sú dievky zo dňa na deň oddialované od rodinného života a pred oči sa im vždy

*) Rozumejú sa tie noviny, ktoré každodenne vychádzajú.

predstavuje krása modernej ženy, ktorá odvrhla vieru a mravný život. Každý vliv, ktorý za dnešných časov vedie k ľahkomyselnosti a k úpadku kresťanskú mládež, pochádza zo zlej massovej tlače. Nedávno bolo uverejnené v „Čechu“, že v Prahe medzi mládežou sú celkom nemravné knihy rozšírené.

Moderná, neverecká tlač predstavuje pred oči našej mládeži prepiaty šport, ako cieľ a životný ideál, čím mládež je už aj presiaknutá. Preto už aj sv. Otec Pius XI. z príležitosti prvých gymnasticko—atletických ženských závodov mladých Italiiek hovorí: „K vôli Sionu nebudem mlčať a k vôli Jeruzalemu neprestanem“ (Is. 62, 1.). Biskup rímsky nemôže ináč než ľutovať, že tu vo sv. meste katolicizmu, po uplynutí 20 storočí kresťanstva, útlocit a povinný ohľad na jemné mravy mladej ženy a dievky sú menšie, ako boli v pohanskom Ríme...

Massová tlač vlieva do ľudstva liberalizmus, povedomie prepíatej individuality a zárodoky anarchizmu. Čitateľstvo je pod takou depresiou massovej tlače, že keď by napísalo n. pr. „České slovo“, že biela barva je čierna, tak to všetci uveria. Massová tlač terorizuje ľudstvo, svoju mienku vie im vsugerovať. V jasnej pamäti máme ešte veľkú tragediu Nobilovej polárnej výpravy na severnú točnu; vtedy práve massová tlač bola prvá, ktorá z tejto tragedie ťažila, ba vo svojej zaslepenosti redaktori massovej tlače išli tak ďaleko, že Nobileho a jeho spoločníkov obvinili z kanibalstva. Vraj Nobile a jeho spoločníci zjedli účastníka výpravy Malmgrena. Takýmto spôsobom vzbúrili celý svet proti Nobilemu.

Moderná slobodomurárska tlač pracuje vypočítave so psychologiou nás, vie dobre, že vo veľkých masách pri povrchnom a ľahkom ich smýšľaní prudký jed potupovania a osmiešňovania ešte nikdy nezlyhal. Preto vo svojej tlači osmiešňujú Boha, svätých a kňazov, aby takto z ľudu vyničili všetku dôveru k nim: „Chcú kňaza celkom zdiskreditovať.“ (Pater Klement — Stará Boleslava.) Žid Lemi hovorí: „Svojou tlačou moc duchovných nad ľudom musíme prekažiť, ktorí hlásajú cnosti a sami ich nekonajú, ktorí učenie hlásajú a sami v ňom neveria“.

Židia svojou svetovou tlačou tvoria verejnú svetovú mienku, kolektívnu, korporatívnu moc, ktorá všetky iné mocnosti prevyšuje. Zásluhy kňazov, misionárov, tak na poli sociálnom a kultúrnom sú pod komplotom mlčania, ba čo viac zbagatelizované nepriateľskou tlačou.

Prečo sa toto tak deje? Preto, lebo nemáme silnej katolíckej tlače. Nepriateľskej tlače sa podarilo nesvornosť zasiahť do našich radov a tým nás rozoštváť proti sebe. Veď u nás naše katolícke časopisy útočia proti sebe a tým sa už pochováávajú.

Hľa, takto sa veci majú a čo povieme na to my? Čo máme činiť? Učiť sa musíme od našich protivníkov a už raz pochopiť, že tlač je skutočne ohromnou mocou. Pierre L' Eremite, ktorý už štyridsať rokov burcuje za katolíckú tlač, toto hovorí: „Zaslepenosť katolíkov, ktorí nevedia a nechcú uznať veľmoc tlače, vždy-

cky mi zostane hádankou bez rozluštenia. Lebo iba katolíci nevidia tu jasne, alebo sa aspoň tak spravujú, ako by ozaj boli slepí v tej nesmierne dôležitej veci: S veľkým žiaľom musíme potvrdiť pravdivosť týchto slov.

My musíme pracovať za katolícku tlač všade, modlime sa každodenne za jej rozšírenie a zmohutnenie.

Sbierajme peniaze pri každej príležitosti na katolícku tlač, zkladajme tlačové fondy. Chýrny jezuita pater Bangha nasbieral do 30 millionov na katolícku tlač. V našich kázňach vysvetľujme veriacim dôležitosť tlače, chráňme ľud pred zlou tlačou. Katolícku tlač rozširujme tak, ako ju rozširuju naši nepriatelia.

Nech sú všade založené laické apoštoláty, lebo laickí apoštolovia majú prístup aj na tie miesta, kde kňaz a bohoslovec nemá prístup.

Katolícka akcia a katolícka tlač sú barometrom katolíckeho života, kde tieto dve veci prekvitajú, tam je aj katolícky život a opačne.

V práci za katolícku tlač nech sú nám vzorom aj iné národy, ktoré sú počtom menšie ako my, a predsa majú silnú tlač. Tam je Holandsko, kde katolíci majú 35 denníkov, kde skutočne potom aj sú povedomí katolíci, žijúci dl'a príkazov Kristových. V Holandsku na 250 duší pripadá jedon kňaz, kdežto u nás na 6 tisíc duší.

V samej diocéze Budejovickej, ako píše „Das Neue Reich“ je neobsadených dvesto fár, a čo keď vezmeme do ohľadu všetky biskupstvá v republike? Koľká to bude štatistika.

Náprava musí prísť z našich radov, musíme mať kňazov, ktorí budú pracovať za katolícku tlač ohnive, iskrenne, plamenne, súc roznieťení láskou k Eucharistii. Ako sme aj hore spomenuli najväčší neúspech našej tlače je, že sme nejednotní. Zdá sa, že sme všetci zabudli na slová Ježiša Krista: „Omne regnum divisum contra se, desolabitur, et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit“. Tieto slová hovorí Spasiteľ, Boh, večná pravda. Keď nás iné nemôže spojiť nech nás sjednotí budúcnosť našej mládeže a boj za katolícku školu. My štväť proti iným nemôžeme ani nechceme, ale pracujme s napnutím všetkých za katolícku školu a tlač. My bohoslovci už teraz chceme pracovať za katolícku tlač, za toto bojište, na ktorom sa odohráva boj medzi Kristom a diablom — vierou a neverou.

Svätý Pavel apoštol národov, keby prišiel znovu na svet, získaval by ľudstvo späť do katolíckej cirkvi katolíckou tlačou. Keď neverci k agitácii za svoju tlač upotrebuju tých najmodernejších prostriedkov, ako aeroplánov, rádia, aut, atď., prečo by sme aj my nemohli. Kým takto činiť nebudeme, nepokričíme, nebudeme môcť rovnými silami bojovať.

Baudon predseda spolku sv. Vincenta píše: „Dl'a môjho náhladu veriaci ešte ani teraz neuznávajú dôležitosť tlače. Kostoly stavať, kláštory zakladať, sirotince a iné dobročinné ústavy je dôležité a užitočné... ale, ak nebude katolícka tlač podporovaná a na pa-

tričnú výšku povznesená, kostoly budú opustené, ak len nie spalené, rehole vypovedané a vyhnané, dobročinné ústavy a školy odňaté.“ Toto sa stalo vo Francii a dneská sa deje v ubohom, bratrskom Rusku. Práve teraz sv. Otec Pius XI. poukázal celému svetu, ako strašne sú prenasledovaní katolíci a pravoslávna cirkev v Rusku.

Keby bola svetová tlač v našej moci, snáď by sme niečo urobili a zabránili hynúcich v Rusku proti tej hydre ľudstva. Ale teraz sme bezmocní a nepomáhajú nám iba modlitby a milosrdenstvo Božie.

Nech prejdú do krvi každého z nás vznešené a obetavé slová Pia X.: „Tlač je kráľovnou sveta. I keď by som musel predať kríž, ktorý nosím na prsiach, cirkevné šaty a všetok nábytok svoj, aby som zabezpečil jestvovanie katolíckych spisov a kníh — vdačne by som to učinil.“

Vrchol slovenského spolkárenia — Spolok sv. Vojtecha.

Koniec 18. a začiatok 19. stor. v dejinách slovenského národa je v znamení, utvoriť mocnejšiu vydavateľskú spoločnosť. 1793 založil Bernolák v Trnave „Učené Tovaryšstvo“. Až do svojho zániku (asi 1825) prekonala úctyhodný krok. Hneď po jeho zániku založil opäť v Trnave Hamuljak „Literárny Spolok“, ktorý hneď aj zanikol bez značnejších pamiatok. Podniky zabíjaly financie, lebo však vtedy slov. knihy sa netlačili ani v 500 exemp. Milodarov, na ktoré bol podnik odkázaný ubúdalo, lebo slov. inteligencie bolo čím ďalej tým menej. Vodcovia boli bezradní.

So znamenitými návrhmi prišiel dr. Andrej Radlinský (1817-79) t. č. farár v Kútoch. Zamienil si ku knihám pripútať ľud a sice tak, že ho na podniku finančne zaujímal. Členovia zaplatili malý základný poplatok, ktorým bola zabezpečená existencia podniku. Za vložený groš mienil dávať ľudu knížku. S takýmito myšlienkami, podporovaný kňazstvom šaštinského dekanátu, predložil arcib. Scitovskému žiadosť o potvrdenie stanov. Bol to už tretí pokus Slovákov po zániknutí „Lit. Spolku“. 1857. peštianskym Slovákom odmietli žiadosť o podobný spolok. 1860 b. bystrickým kňazom. Podobný osud stihol aj Radlinského žiadosť 1862 a 63. Pomery sa zmenily, keď na arcib. stolce zasadol Simor. 1868. Radlinským predloženú žiadosť prijal stanovy, potvrdil, ba aj u samej vlády zakročil v prospech Radlinského tak, že 14. IX. 1870. *Slováci mali riadne povolený „Spolok sv. Vojtecha“.*

O útokoch na Spolok a Radlinského škoda rozprávať. Spolok vznikol práve vtedy, keď všetko slovenské bolo udúšané. V 75. r.

už nebolo gymnázií ani Matice Slovenskej. Takto sa stal Spolok sv. Vojtecha predstaviteľom slovenského národa, odsúdeného k smrti. Je prirodzené, že útoky maďarské boli namierené aj na poslednú oporu na smrť odsúdených, ale vzdor tomu, keď aj veľmi ťažko, Spolok sa dožil prevratu.

Poprevratové doby bohužiaľ neznamenali obľahčenie. Očakávanej pomoci sv. Vojtecha nedostávalo ani v oslobodenej vlasti. Už sa zdálo, že Spolok na hanbu sveta zanikne v slobode... Mocní sa ho nezaujali, musel sa ho zaujať ubiedený národ. Prišla značná pomoc z Ameriky. Bolo to v dobe, keď Spolok mal sotva 10.000 členov. Odvtedy Spolok mohútnel.

Dnes, keď slávi náš Spolok sv. Vojtecha 60. výročie je v najlepšom rozkvetе. Za správcovstva msgr. J. Pöstényiho, kraj. poslanca, má 70.000 členov v samej Slovenskej krajine a 15 000 v cudzine. Za 60 minulých rokov vydal 7 mil. slovenských knižiek. Význam je tým väčší, keď uvážime, že za 20. Kčs. základ a 7 kor. ročný príspevok dáva členom roč. na 4 podielové knihy. Takto knižkami zásobuje najzapadlejšie dediny a najopustenejších bratov v Amerike, Austrálii, Afrike atď.

Dnes sa už neuspokojuje len činnosťou medzi pospolitým ľudom, ale v rámci jubilejných osláv na 4. aug. t. r. svoláva „ustavujúce val. shromáždenie *vedecko lit. odboru*“. Chce spojiť roztrúsenú slov. kat. inteligenciu, aby aj ju zachránil pred záplavou nevereckých kníh, ako v prevrate zachránil ľud.

Jubilejné slávnosti, na ktoré pôdu aj naši bratia z Ameriky vyvrcholia 3. a 4. aug. v Trnave. Zakončia sa študentským matiné 5. aug., kedy aj my *slovanskí bohoslovci* budeme mať *snemovanie*, na ktoré Vás srdečne *povolávame*. Príďte a viďte borbu a silu slovenského katolicizmu, ktorú predstavuje Spolok sv. Vojtecha.

Osvaldovec.

Václav Skalník

Duch socialismu.

Otázka sociální je tak stará jako lidstvo. Provázela lidstvo na celém vývoji a zanechala nesmazatelné stopy. Ze starých záhadných klínových tabulek a egyptských hieroglyfů poznáváme a tvoříme si představu o životních poměrech tajemného a záhadného Orientu; z knih antických spisovatelů řeckých i latinských zavane k nám žhavým dechem zpráva o postavení člověka v otroctví, o vzpouřách otroků. Či není to též duch, jdoucí vítězně všemi stoletími, který rozpáluje dnešní lidstvo — totiž sociální nespravedlnost?

Nová epocha vyvstala v dějinách světa zrozením křesťanství. Antický svět zmíral v šílené a strašné agonii ducha, doprovázené

běsněním sexu. A v těch dobách po Palestině s malým hloučkem prostých venkovanů a rybářů chodil vážný a tichý Mistr. Ujařmený lid hrnul se za ním a s pozorností naslouchal jeho, dosud nikdy neslýchaným slovům. A tenkrát při podobné příležitosti vyšla z jeho úst památná slova Blahoslavenství, která zvrátila dosavadní sociální řád. První století křesťanství jsou provanuta tímto duchem a předávají jej jako nejkrásnější odkaz příštím staletím. Bohužel v pozdějších dobách na úsvitu novověku byl poskvřen tento odkaz ukrutnostmi páchanými na černoších, na Indiánech a v Evropě vyhrotily se sociální poměry v robotním systému. Vrcholného napětí dosáhly na začátku minulého století částečně i v posledních letech předešlého století, ve všech státech evropských. Po roce 1848 nalézáme téměř ve všech státech otázku poddanskou vyřešenou a stanovená zákonně všechna práva občanská. A od tohoto roku nastupuje sociální otázka nové dráhy. Je ovšem samozřejmo, že nastalo tu nutné tápání a hledání, a noví lidé stavěli se v čelo tohoto hnutí. V Německu se v čelo tohoto hnutí postavil Karel Marx, který také dal mu filosofický a ideologický základ, který rozšířil se do všech zemí a byl nazván podle svého zakladatele marxismem. — — — Jeho nejproslulejší a nejdůležitější dílo: *Das Kapital* stalo se evangeliem socialismu vší kategorie. V »Kapitálu« podává Marx asi tuto ideologii:

Na světě jsou dvě třídy proti sobě bojující: buržoasie a proletariát. Z toho vyplývá nutnost třídního boje. Pramenem hodnoty hospodářských statků, jež může přeneseně býti nazvána zboží, je práce lidská. Hodnota každého zboží je určována prací na ně vynaloženou. Totéž platí o lidské pracovní síle; její cena — toť mzda — určuje se pracovní dobou. Při nynějším řádu kapitalistickém není mezi hodnotou lidské pracovní síly a její cenou (mzdou) poměr rovnice a proto vzniká nadhodnota, kterou si zaměstnavatel přisvojuje. Výsledkem tohoto kapitalistického procesu výrobního je chudoba, obchodní krise, špatný řád výrobní a nezaměstnanost dělnictva. Z toho plyne, že vznik a trvání nadhodnoty dá se odstraniti pouze sepsoleněním všech prostředků výrobních. K tomu také podle Marxe hospodářský vývoj směřuje a sice k tomu konci, že „vyvlastňovatelé sami budou vyvlastněni.“ Tu tedy je »punctum saliens« Marxovy teorie socialismu, zde nastává ono pověstné »zhroucení kapitálu«, kde posléze massa, jako substantia, povede veškerou výrobu.

Touto ideologií dal teprve Marx bezpáteřnému a neujasněnému socialismu jakýsi směr a vývojovou linii. Tento názor Marxův stal se komunismu úplným dogmatem. Dnešní sociální demokracie přijala marxismus po určité revisi. Ovšem proti marxismu povstali i odpůrci a vědecky jej vyvraceli, ale přesto dodnes je marxismus jednou z největších akčních sil na sociálním poli.

Marxismus od prvopočátku stál proti našemu křesťanskému socialismu, později vyjádřenému papežem Lvem XIII. v encyklice »*Rerum novarum*«.

V každé křesťanské sociologii najde se buď větší nebo menší partie, kde se vyvrací marxismus. Konečně pro nás je to samozřejmé. Ale jinak je tomu v opačném táboře. A proto bude tím zajímav-

jejší všimnout si důvodů, které vedly dříve orthodoxního marxistu Hendrika de Mana, ke kritice marxismu. Spíše tak pochopíme mentalitu druhé strany. A o to právě jde.

Henrik de Man vydal v roce 1926 knihu „Duch socialismu“ s podtitulem „K psychologii socialismu“. Toto dílo jest snad největším, co v poslední době v socialistické literatuře bylo napsáno. Zakrátko bylo překládáno do jiných jazyků, takže dnes je již přeloženo do 10 evropských jazyků. Je to vlastně zpověď autorova, přelom v jeho svědomí. Podmínkou k tomuto odklonu od Marxe byla světová válka se svými zápasy a utrpením, krisí a zklamáním.

Všimněme si trochu jeho života. Man roku 1902 jako 17letý student vstupuje do belgické socialistické strany a vrhá se prudce do víru hnutí. Pracuje v továrně, roznáší letáky, píše, přednáší, je tajemníkem, zúčastňuje se mezinárodních sjezdů a to vše proto, aby poznal dělníka a jeho duši. Odchází do země klasického marxismu do Německa na universitu. Roku 1911 vrací se domů do Belgie a zde stále pracuje v belgické socialistické straně spojuje praxi s teorií. Poznává význam drobné práce na zvýšení životní úrovně dělnictva i nesnáze propagace nové proletářské kultury. Tehdy je snad v této straně vedené Huysmansem a Vanderveldem jediným orthodoxním marxistou. Ale přišla světová válka a jeho vlast byla napadena Německem. Je těžce zklamán tento internacionalista a reaguje na své zklamání a odchází na bojiště jako dobrovolník. Ku konci světové války odjel do Kanady. Zůstal tam až do roku 1920, aby zapoměl na evropské teorie, aby vyrovnal se sám se sebou, aby se probral z ohromení války. Vrací se pak domů k svému povolání, nemá však u sebe vnitřního klidu, odjede do Německa a zde během 3 let napsal knihu „Duch socialismu“, kde se úplně rozešel s marxismem, ze kterého vyšel.

Je zajímavé, co sám píše, proč musila vyjít tato kniha nejprve německy: „Jako marxista byl jsem duševním synem německého socialismu, kde jsem trávil většinu studentských let. Dvacet let později, dohnán nutností rozejít se s marxismem, abych se vyrovnal sám se sebou, přirozeně jsem užil jazyka, který mi tlumočil toto socialistické myšlení, abych v něm zdůvodnil svůj názorný obrat.“ (Strana 9.)*

Velice správně a zhuštěně poukazuje na hlavní důvody Manovy proti marxismu Evžen Štern v předmluvě k tomuto dílu v českém rouše.

„Man označuje marxism s jeho strohým hospodářským determinismem, přehlížejícím citové, mravní a volní momenty u člověka, za duševně sprízněný s německým militarismem, vyplynuvším podle jeho názorů ne z povahy německého národa, projevivší se v celých německých dějinách, ale z psychologie a atmosféry několika desetiletí jeho předválečné překotné industrialisace. Ukazuje, že strohý marxism je již dnešní socialistické praxi — a to ať politické,

*) Hendrik de Man: Duch socialismu (Ku psychologii socialismu). Přeložila R. Šternová; předmluva od E. Šterna. Nákladem „Orbis“, Praha, 1928.

odborové nebo družstevní — cizí, ale že obživuje v komunistickém hnutí ve zvulgarisované formě. A tak jeho kritika marxismu se současně stává kritikou komunismu. *Proti čistě hospodářskému nazírání staví vůli k spravedlnosti, prýstící z mravních motivů.* (Str. 9.)

Nyní tedy všimneme si poměru mezi marxismem a jeho psychologickým socialismem. Ovšem jen v těch nejhlavnějších rysech, jenom toho základu, té kostry ideologické. Marxismus dal premisu: mezi buržoasií a proletariátem je boj, vzniklý nadvýrobou, který dospěje tak daleko, že „vyvlastňovatelé sami se vyvlastní“, že nastane zhroucení kapitálu a lid bude vládnout.

Ale proti tomu se staví Man a dokazuje, že „socialistické teorie — i Marxova i Engelsova — vyvěrají z docela jiných pramenů, než z třídního zájmu proletariátu. Nejsou výsledkem kulturní bídy proletářů, nýbrž kulturního bohatství vzdělanců měšťáckých a aristokratických kruhů. Byly šířeny shora dolů, nikoli zdola nahoru. Mezi velikými mysliteli a snílky, kteří razili cestu socialistickému ideálu společnosti, stěží najdeme proletáře.

Je nesporný fakt: socialism, i když se během doby stal cílem a programem dělnického hnutí, jest svým historickým původem spíše *teorií pro proletariát než teorií proletariátu*”. (Str. 30—31.)

Dále poukazuje H. de Man na to, že když odezíráme od života jednotlivců a přejdeme k všeobecné psychoanalýze socialistických myslitelů, dojdeme prý k závěru, „že socialistické doktriny nejsou výsledkem přizpůsobení se proletariátu k jeho třídním poměrům, nýbrž že jsou spíše výsledkem reakce vzdělaných měšťáků a aristokratů na jejich kulturní prostředí.“ (Str. 31.)

Nyní záleží pouze na tom, jak se má teorie k tužbám lidu. Vyhovuje-li teorie touze davu, je samozřejmé, že tím snáze a tím rychleji se tato přijímá a tím se stává, že „co jedinec vymyslel stane se pak symbolem touhy a citění milionů”. Proto „procesu kvašení socialistického hnutí dělnictva může rozuměti jen ten, kdo si uvědomí, že dělnické masy byly těstem a ideje neproletářských vzdělanců kvasem“. (Strana 32.)

Socialismus a speciálně marxismus stal se největšímu počtu dělnictva a hlavně socialistickým intelektuálům světovým názorem, pod jehož zorným úhlem na všechno se dívají. A přihlížíme-li ke konečné fázi marxismu, tu vidíme, že nutně vede ke zbožnění mas a lidu jako kolektiva. Toto zbožnění je až chimerické.

K jakým nesmyslným koncům dospěje kult mas, toho pro naše poměry může býti svědkem komunistický básník J. Seifert, který v kteréši básni došel až k takovéto hypernafoukanině: Jsme dav — kdybychom chtěli a plivli na slunce — zhasne (citováno dle smyslu).

Man silně otrásá touto vírou a ukazuje, že „kult hrdinů (kult mas je jen jistou jeho formou) prozrazuje specificky ženské založení“.

Konečný soud nad marxismem vrcholí u Mana v těchto větech: „Marxism upadá v naivní omyl zbožnění mas, vlastní primitivnímu demokratismu, věří-li, že z masy vycházejí ideje. Jeho vlastní praxe to ostatně popírá. Neboť tato praxe ví velmi dobře, že duševní suverenita masy je fikcí“.

A z toho všeho pro Mana vyplývá pojem vůdcovství, který patří a bude patřiti inteligenci. A tak přichází ve své knize k socialismu intelektuálů, kterým svěřuje úkol nepracovati pro peníze, ale pro věc. U nich mají se roditi ideje, jejichž uplatňování ve veřejném životě bude míti účel pozvednutí dělníka. Proto otázka socialismu v budoucnosti nebude ani tak přímo věcí dělnictva, jako spíše intelektuálů a ještě více věcí lidstva, která se „musí státi z třídní otázky *záležitostí lidskosti, jakousi náboženskou vírou.*”

Ovšem ať nikdo nemyslí, že Man míní „vírou“ snad víru katolickou. Toho je velmi vzdálen. Jak Man nahlíží na katolictví a tím zároveň na křesťanskou sociologii, nejlépe se ozřejmí touto větou: „Katolický ideál spokojenosti s málem a askese, potřené (?) již vítězně kalvinismem (?) obchodních měst, staly se pathologickou (?) libůstkou, znakem mizivé menšiny těch, kdož se nedovedli přizpůsobiti, nebo útěchou slabých, kteří se cítili odsouzeni k věčné bídě“.

(Strana 59.)

Tu jde o zásadní rozpor mezi otázkou sociální se stanoviska křesťanství pojímanou a socialismem, zde cesty a náhledy se diametrálně rozcházejí a vyvracet věci dávno vyvrácené nemá význam. Zde jde o otevřený boj a vítězství bude nekompromisní, buď jedné nebo druhé strany. Man ve své knize podal nejlepší důkazy proti marxismu a ukázal na jeho neudržitelnost a nemožnost. Ale tím nerozřešil ještě tuto palčivou bolest moderní doby, která den ode dne stává se hroznější. Man na jednom místě praví, že naše doba volá po silném muži, po pravém vůdci. Hnutí, volající po silném muži, je projevem slabosti. Ale tento postřeh Manův možno obrátiti, jinak formovati a správněji říci, že naše doba volá po pravé víře, po pravém náboženství, které by vyvedlo moderního člověka ze začarovaného kruhu materialismu a ukázalo mu správnou cestu k Bohu, dalo jeho životu směr, cíl a řád a spojilo jeho pozemský život s věčností.

Když Sokrates byl tázán, zda existuje skutečně jeho dokonalý stát, řekl: „Existuje pouze v nebi, avšak lidé se mohou naučit uskutečnit ve světle tohoto božského vzoru ve svých pozemských státech krásu, která by se příliš nelišila od krásy dokonalého státu.“ — A z toho Man správně usuzuje, že „ne krásné sny, nýbrž krásné skutky činí život krásným“. Tato zásada je správná a nám tím bližší, že právě křesťanství první ji v praxi začalo uskutečňovati.

Něco o poměrech rumun. Čechů.

Letos vrátil se docent sociologie brněnského theologického ústavu, Dr. Klement Žurek, ze svých druhých misí mezi Čechy v Rumunsku. Řeholní spolubratr opata Dra Zavorala, jemuž se dostalo v Rumunsku přijetí královského a jehož jméno zná každé venkovské dítě jako jméno svého krále, zvýšil jen svým působením

oblibu „bílého taláru“ v Rumunsku. V krátké době od 6. II.—27. II. t. r. dostal asi osm dopisů právě z míst, kde pracoval o misiích; ochotně a laskavě dal nám je k dispozici, abychom z autentických zpráv poznali poměry Čechů v Rumunsku!

Pan docent sám článkem „Češi v Rumunsku“ v Apoštolátě čís. II. a III., roč. XXI., vyličil, jak došlo k usazení Čechů v Rumunsku, a není proto třeba se o tom zmiňovati! Zato ale několik slov o jejich trudném životě. Je několik těch osad; ale ať je to Eibentál či Gárník, Svatá Helena nebo Ravensko poměry jejich jsou stejně smutné. Hlavním zaměstnáním obyvatelstva je zemědělství. Jsou to velkým dílem malí rolníci a domkaři; každý vlastní několik jiter bídných políček. Největší sedlák má asi 25 jiter, ale jsou rokle, skaliska. Půda je bídná, je z největší části písčovitá a šterkovitá; jarní lijavce smyjí ji často i se setbou s prudkých strání a úbočí a tak často veškerá namahavá práce je ve chvíli zničena. Ubožákům nezbyvá než ornici splavenou do údolí v krosnách vynášet zpět na pole. Pěstuje se oves, kukuřice a brambory. Pšenice a žita tak málo, že chléb je většinou jen jídlem svátečním. Nejvíce se jí „koleš“, kukuřičný šrot, uvařený ve slané vodě. Výnos zemědělství daleko však nestačí krýt potřebu rolníků, zvláště když způsob vzdělávání polí je velmi zastaralý. Jmenovitě letos následkem zemědělské krise, která jest i v Rumunsku, obyvatelstvo velmi trpí bídou a nouzí! Špatný výnos polí částečně doplňuje dobytkářství. České maslo a smetana jsou velmi hledány ve městech a „blízkých“ Herkulových lázních. Šumické ženy s krosnami másla (až 40 kg) putují pět hodin pěšky na nejbližší železniční stanici a pak buď do Mehardie nebo Turn Severinu. V létě přece však je tato pout ještě poměrně snadná, huře je však v zimě, kdy napadnou spousty sněhu a kolem vesnic pobíhají smečky hladových vlků. Zní to sice jako pohádkové vypravování, ale je to bohužel jen krutá skutečnost. Avšak ani chov hovězího dobytka nemůže se dostatečně rozvinout, ježto není pastvin; jinak mlékařství je velmi primitivní a nevynáší mnoho! Lidé se proto rozcházejí po práci po celém Rumunsku, jezdí na práci do sev. Ameriky anebo do Argentiny. V Eibentalu přes tři čtvrtiny občanů chodí do dolů a z dolů zrovna na pole. V zimě jedou do lesů shánět, co jen se dá. V Ravensku jsou dělníci z dolů propouštěni. Dělník obdrží za m³ dřeva 40—50 Leu. V dolech vydělají 80—100 Leu za den; byli by s tím spokojeni, ale práce není. Každý však za výdělkem musí jít. Chlapci již od 14 let jdou do dolů, nebo vyučí se řemeslu a pracují jak tovaryši v cizině. Děvčata, jak jim jest 12 let, již jdou do služby a od 12—20 let si musí vysloužit věna. Z Ravenska, vesničky o 424 obyvatelích, slouží 26 děvčat ve městě jako děvečky! V Gerníku je 91 řemeslníků (22 kovářů, 16 kolářů, 18 truhlářů, 9 krejčích atd. 40% obyvatel je roztroušeno po práci v celém světě. Jsou v Maďarsku (Tatcbanya), v Jugoslavii (Gaj Slovania), v Americe. V Šumicích není vůbec průmyslu. V zimních měsících přivydělávají si obyvatelé výrobou ošatek, košťat, krosen. Ačkoliv mají poměrně dosti nerostného bohatství, není využítkováno. Způsobuje to částečně též značná odlehlost.

Vůbec všechna místa osazená Čechy jsou komunikaci velmi nepříznivá. Jsou, jak píší, v samých vrších, na žádnou stranu není jiného spojení než pěšky nebo povozem. Ravensko má nejbližší stanici 70 km vzdálenou.

Sociální poměry lidu jsou velmi ubohé. Je vykořisťován rumunskými sousedy, nemá dostatečného zastání u úřadů, kde jméno „Bem“ dává mu již punc méněcennosti, ač v mnohém Rumuna předčí a často je mu i učitelem; na příklad v zemědělství. Lékaře široko daleko není, mezi lidem jsou rozšířeny mnohé pověry. Mnoho též škodí značné rozšíření alkoholu. Sami si pálí slivovici a pijí ji velmi náruživě. Kulturní poměry jsou ubohé. Za uherské vlády byl jazyk český připuštěn jen v 1. a 2. školním roce. Mládež odcházela ze školy s chatrnými vědomostmi, ale znala přece číst a psát. Vyučování při vši námaze učitelstva je velmi chabé! Školní mládež mívala dříve své taneční zábavy, na nichž byla prodávána kořalka. Výsledky toho ovšem byly velmi žalostné. Ve většině případů, což je velmi zajímavé, nehrozí však odnárodnění Čechů! Jazykově jest obyvatelstvo téměř nedotčeno; uchovali si i mnohé zvyky a mravy. Náboženské difference Čechů-katolíků a Rumunů-pravoslavných brání assimilaci. Náboženské cítění u tamějšího obyvatelstva je velmi vyvinuté a bylo by velmi vhodné a dobré i pro otázku národnostní posilnutí českého občana v Rumunsku knězem — Čechem! U českých zastupitelských úřadů v Rumunsku nenalezli ochrany. Píší, že tam byl před třemi roky český konsul, ale dosud ani odpovědi ani pomoci nedostali! Obrátili se proto v důvěře na kat. kněze — Dr. Žúrka, pevně přesvědčení, že jim přispěje. Dojemně píší: „Proto prosíme Vás, abyste se nás ujali. My jsme nešťastní v těch vrchách, kam nás sem ti naši praotcové až zavedli. Nebýti těch dolů, v kterých si ten hořký chlebiček pod zemí, ve vodě a v horku vyděláváme, musili bychom snad hladem zahynouti.“

Je to dojemně čísti jejich dopisy. Již po té otevřené důvěřivosti, jež vypíše všechny své bědy a starosti, po pevné naději ve vyhovení poznáváme, že je to jistě dopis Slovana-bratra. Jak touží po vzdělání jak theoretickém i praktickém, jak si přejí českých knih; nejdojemnější však je jejich touha po knězi, který by jim kázal slovo Boží česky. Jako ukázkou otiskujeme dopis starosty Ferd. Klepáčka ze Sv. Heleny, otiskujeme jej tak, jak přišel. Jest zajímavý svou svérázností a při tom jazykovou čistotou, jakož správností pravopisnou, při naprostém nedostatku vzdělání v mateřském jazyku.

* *

Sfinta Elena.

Česko-slovenské republice. Prosíme Vás, milí přátelé. My v naší dědině jsme tuze bídní a role máme tuze slabé, kamenité. Musíme se tuze mnoho mučit, než něco nám Bůh požehná. Není-li mokravé počasí tak pracujeme zadarmo. Letoší rok děkujem Bohu všemohoucímu jsme měli krásné úrody, jenom že nemáme žádné výdělky okolo naší dědiny. Musíme až 180 km od naší dědiny do těch břehů a do těch dolů na ty metry (dříví) dělat chceme-li sobě za-

sloužit nějaký ten krejčárek, poněvadž z našeho majetku nemůžeme odprodat ničeho. Neboť nemáme sami dost. Proto musíme po těch pracích v jednom kuse chodit. Necháme doma jenom manželku s dítkami. Ti pracují. Ti se mučí s poli na jedné a my na druhé straně. Náš kostelíček musíme vydržovat jak můžem.

Ačkoli děkujem dík Bohu za to, co nám udělil. Též děkujem československé republice, že nám poslala českého pana učitele. Jsme nad tím moc rádi, že se naše krev česká tak o nás stará. Všechn národ z celé dědiny děkuje prezidentovi tatíčkoví Masarykovi. Též bychom prosili pana tatíčka Masaryka, byl-li by tak laskav a mohl-li by nám nějakou almužnu udělit. Teďka chceme nějaké zvony poríditi, poněvadž nám je válka snědla a nic nám nepomohla. Když by byli tak laskavi a mohli nám něčím přispět, velice by nám to bylo milé. Prosím, pane doktor Žůrek, koukají, aby je-li něco možného, zaslali na mne, starostu obce, jménem Klepáček Ferdinand čís. 94. Též Vám sděluji, že ten lístek jsem od Vás obdržel a hned Vám odpovídám. Též Vám vinšuji mnoho zdraví i těm všem, kteří jsou s Vámi v družině. Jenom ich prosím, uslyšíte-li něco, až vyjdete z té národní rady, pošlete mi lístek. Tuze mnoho nemůžeme žádat, poněvadž se to nesluší, žádáme jen, jak povídám náhradu. Evangelíci už dostali dvakrát a my ještě ničeho. Tak bar jen tu malou věc bychom prosili. Tak díky Vám dávám a ostatním Váš věrný

Klepáček Ferdinand

Sf. Elena p. Moldava. Rumunsko.

V. Skalník

Magnificat a Benedictus v českých překladech v poměru ke kritickému textu řeckému.

Luc. 1, 46—55; 68—79.

Je zajímavé sledovati nejvýznačnější překlady české vzhledem k textu řeckému (původnímu) a pak latinskému, respektive k Vulgatě. U nás je všeobecně rozšířena domněnka, že překlad Českých bratří je nejlepší. Je sice pravda, že není možno upřítí jasnosti a přesnosti překladu česko-bratrského, ale v přítomné době je překlad Kralické bible jistě předstižen překladem Hejčlovým a Sýkorovým, kteří při překladu užili všech moderních znalostí filologie. — — —

Kralická bible užívá překladu Blahoslavova, který přeložil z původního jazyka řeckého Nový Zákon a r. 1564 vydal jej v Ivančicích. Ve všech dalších vydáních Kralické bible bylo užíváno Blahoslavova překladu s malým pozměněním. Nejdůležitější je vydání Kralické bible in folio z r. 1613, kteréhož vydání užívá i Biblická

společnost britická a zahraniční.¹⁾ Co se týče překladu Blahoslavova vzhledem k řeckému jazyku poznamenává o něm správně J. Vraštil v „Českém slovníku bohovědném“, že Blahoslav jej „provedl z řečtiny, vlastně podle řečtiny“.²⁾ A nyní přistoupíme k vlastnímu srovnání. Uvádím jen verše, kde se české překlady (Blahoslavův a Sýkorův) od sebe odchyľují. Do prvního sloupce je dán kritický text řecký³⁾, druhý obsahuje text latinský⁴⁾, třetí Blahoslavův⁵⁾, čtvrtý Sýkorův⁶⁾.

Magnificat. (Luc. 1. 46—55.)

Verš 47.: καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου et exultavit spiritus meus in Deo
ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου salutari meo.

A veselí se duch můj v Bohu, a duch můj zaplesal v Bohu,
spasiteli svém. Spasiteli mém.

Řecký aor. ἡγαλλίασεν i latinské perfectum: exultavit přeložil Sýkora: zaplesal oproti praes. „veselí se“. Řecké zájmeno „μου“ je Sýkorou správněji přeloženo. Avšak i praes. „veselí se“ může tu býti podle zákona poetického parallelismu. (Viz.: F. Zorell S. J.: Psalterium ex hebraeo latinum. Str. 288. Adnotanda.)

V. 52 a): καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων deposuit potentes de sede
Sházel mocné s stolic sesadil mocné s trůnu

Sýkorovo „sesadil“ je jemnější a výstižnější než kralické „sházel“. — Bratrský překlad řec. ἀπὸ θρόνων — s stolic — spíše odpovídá latinskému de sede.

53: πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν Esurientes implevit bonis

Lačné nakrmil dobrými věcmi Lačné naplnil dobrými věcmi

Sýkorovo „naplnil“ odpovídá řeckému i latinskému textu proti bratrskému „nakrmil“. Zde nejde jen o věci materiální, nýbrž i duchovní.

55 b): καὶ τῷ πνέῃματι αὐτοῦ et semini eius in saecula.
εἰς τὸν αἰῶνα.

a semení jeho na věky a potomstvu jeho na věky

Řecké σπέρμα (heber. zera'a) v NZ bere se vždy ve smyslu potomstvo (Viz F. Zorell S. J.: Novi Testamenti lexicon Graecum, str. 526.)

Benedictus (Luc. 1. 68—79)

68 b): ὅτι ἐπισκέψατο καὶ quia visitavit, fecit redemptionem
ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ plebis suae

1) Fr. Slaměník: Staré tisky českých biblí str. 64 (poznámka dole.)

2) Český slovník bohovědný. Pořádá Dr. A. Podlaha. Sešit 50—52, str. 336.

3) Dr. H. J. Vogels: Novum Testamentum Graece. Editio altera. Düsseldorf 1922.

4) Biblia sacra juxta Vulgatae exemplaria et correctoria Romana. Edidit Aloisius Claudius Fillion. Editio nona. Paris.

5) Bible svatá. Podle posledního vydání Kralického z r. 1613. V Praze nákladem Britické i zahraniční Společnosti biblické 1909.

6) Dr. Jan Lad. Sýkora: Nový zákon. Podle Vulgáty se stálým ohledem na text původní (řecký) přeložil a úvody a výklady opatřil. 4. vydání. Praha 1926.

že navštívil a učinil vykoupení že vzhlédl a vykoupení zjednal
lidu svému. lidu svému.

Blahoslavovo „navštívil“ je doslovný překlad latinského „visitavit“; Sýkora správně překládá řecké „επισκέψατο“ — vzhlédl.

77: τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας ad dandam scientiam salutis
τῇ λαῖᾳ αὐτοῦ plebi eius
aby dáno bylo umění abys dal lidu jeho známost
spasitelné lidu jeho o spáse

Bratrský překlad je opět doslovně podle textu latinského. Význam řec. γνῶσιν — poznání, je vůbec nevystižen.

78: διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ per viscera misericordiae Dei
ἡμῶν nostri
Skrze střeva milosrdenství pro srdečné milosrdenství Boha
Boha našeho našeho

Bratrský překlad je opět doslovný buď dle řečtiny, buď dle latiny; v Písmě Svatém σπλάγχνα (hebr. rachamim) na několika místech na př. Prov. 12, 10; Sir. 30, 7 znamená „srdce“. Hejčl ve svém překladě na těchto místech taktéž tak překládá. Mnohem správnější a krásnější je tedy překlad Sýkorův.

79 b): τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν ad dirigendos pedes nostros
k spravení noh našich aby řídil nohy naše

Výstižnější a srozumitelnější je překlad Sýkorův.

Z těchto několika málo ukázek je viděti, že překlad Kralické bible nevyhovuje již modernímu badání biblickému, ačkoliv na svou dobu byl jedinečným dílem. Čeští protestanté dosud žijí ze starých zásob. Bylo by už na čase, aby i u nich byl pořízen překlad — alespoň knih N Z — který by odpovídal dnešnímu stavu biblické vědy.

Frant. Hamrala

Bohoslovecký časopis olomoucký „Cyrill a Method“.

II.

(Náklad na I. a II. ročník. — Finance při zániku. — Příčiny zániku: Zpráva Kohnova. Invektivy Našince proti představeným. — Výnos c. k. celního úřadu.
• — Význam zaniklého časopisu. Jeho spolupracovníci.)

Finančně si stála administrace již v prvním půlletí časopisu dosti dobře. Účetní kniha ¹⁾, chovaná v archivu Slovanské knihovny, vykazuje za první pololetí příjem 319 zl. 45 kr. — to jsou vlastně

¹⁾ Název: Účty redakce „C. a M.“ od 1. prosince 1868 do 1. července 1869.

předplatné buďto na celý anebo na půl roku s několika dary (hr. Pöttinga, dra Davida atd.) a peníze ztržené za písň, vydávané redakcí. Vydání za tutéž dobu bylo 296 zl. 41 kr. — samozřejmě nejvíce na tiskárnu Fr. Slavíka (264 zl. za 15 čísel) a poštovné. Časopis byl vydáván již tehdy ve slušném na tehdejší dobu nákladu, asi ve 430 exemplářích. Tento počet udává P. Jos. Vrána ve Studiu, str. 53 v článku „Padesát let Literární Jednoty“ na základě přednášky P. Rud. Korce „První desetiletí Literární Jednoty“, která zůstala v manuskriptě, a již mohu použít. Poměrně velký počet výtisků svědčí o zájmu duchovenstva o literární snažení, které nemělo v Olomoucké diecési orgánu kromě „C. a M.“ Nesprávný je úsudek prof. Mil. Hýska ¹⁾, že kněžstvo mělo sice literární zájem, ale ne takový, aby naň nezapomnělo ve shonu života. Jinak o této věci níže.

Jaký náklad byl na druhý ročník nedá se přesně určit. Podle zachovaných několika administračních archů ²⁾ adres kněžím v duchovní správě, všelijak k tomu poškrkaných, odhadoval bych odběratelů asi 380, nepočítaje bohoslovců domácích i cizích, celkový náklad na 600 výtisků.

O druhém pololetí I. ročníku poučí nás zpráva red. K. Kráčmara. Přetiskují ji.

Příjem:

Od svých předchůdců jsem obdržel	61 zl. 64 kr.
Od počátku června 1869 až do prosince jsem přijal	209 zl. 14 kr.
Součet příjmů	270 zl. 78 kr.

Vydání:

Vydání v tom čase obnášelo	169 zl. 85 kr.
Nástupcům jsem odevzdal na hotovosti *)	46 zl. 18 kr.
„Cyrillovi a Methodovi“ dlužilo se tehdy *)	54 zl. 75 kr.
Součet vydání	270 zl. 78 kr.
Do 18. pros. bylo na rok 1870 předplaceno (příl.**)	79 zl. 19 kr.
Moji nástupcové platili za čísla 24, 25 a 26 roč. 1869	66 zl. — —
Součet	145 zl. 19 kr.

¹⁾ Mil. Hýsek: „Literární Morava“ v l. 1849—1885, Praha 1911, str. 233.

²⁾ Že tyto archy pocházejí až z konce 1869 nebo začátku r. 1870, svědčí, že býv. spolupředatel Fab. Věrný zanesen na faru Vlkoš jako kaplan, kamž byl dosazen po vysvěcení 1869; rovněž dp. Šimek, ord. 1869 na faru do Luhačovic. Myslím, že odběratelé jsou zatrženi, ač ne všichni; našel jsem případy (na př. P. Šmýd z Nové Vsi u Uherského Hradiště), že někdo zaplatil a zatřžen nebyl. Někdo (na př. O. Brázdil, farář v Hradčovicích u Uher. Brodu), odebíral, aniž je vůbec zapsán (P. O. Brázdil poslal 8. července 1870 3 zl. 30 kr.).

*) Viz přílohu, kde vše podrobně udáno.

**) Peníze ty jsou vtaženy do příjmů: 209 kr. (pozn. Kráčmarova).

Do 18. prosince dlužili venkovští předplatitelé (nečítaje v to asi 10 zl., které téměř jistě nedostanem (viz přílohu)	53 zl. 30 kr.
Do 18. prosince dlužili bohoslovci olomouctí	38 zl. 62 kr.
Součet	91 zl. 92 kr.
Odevzdal jsem tedy na hotovosti	46 zl. 18 kr.
Odevzdal jsem na dluzích	54 zl. 75 kr.
Součet	192 zl. 85 kr.
Od čeho když se odrazí	145 zl. 19 kr.
Přebytek z roku 1869	47 zl. 66 kr.

kterého se dosáhne tehdy, jest-li všichni dlužníci zaplatí.

Karel Kráčmar m. p.,
redaktor „Cyrilla a Methoda“. ¹⁾

Stejně pečlivě jsou vedeny i účty na jiné měsíce. Zachovaly se účty z ledna 1870, února, března, podrobná zpráva o dubnu, květnu, z června a července. Vykazují vesměs přebytek a nemělo by smyslu je otiskovati. Po zániku časopisu v červenci 1870 byly uspořádány peněžní záležitosti na valné hromadě 11. června 1871. Bylo usneseno, že větší část jmění se daruje československé knihovně, 15 zl. na dostavění chrámu sv. Víta a 30 zl. na stavbu kostela sv. Cyrila a Methoda v Bratřejově. Zároveň vyzváni odběratelé zaniklého časopisu, aby zaplatili své resty, a ti, kdož chtějí vrácení peněz (bylo to předplatné na rok 1871), aby se přihlásili. Jmění po časopisu „C. a M.“ zahrnovalo 163 zl. 70 kr., po zapravení vydaní položek výše uvedených a j., odevzdáno Slov. knihovně 119 zl. 56 kr.

Dotkl jsem se zániku časopisu. Červencovým 2. číslem byl vyhlazen při 14. čísle II. ročníku. Není nic pochopitelnějšího než tázati se po příčinách. Že to nebyla otázka financí, je na snadě. Vžijme se na chvíli do poměrů tehdejších bohoslovců, za Rakouska, brzo po éře Bachově, kdy veškeren život nejen ústavní, ale i nacionální dušen; pocítilo se to i v bohosloví. Po uvolnění na poč. let 60tých národní život se probouzel ze spánku i v semináři. Založen pěvecký spolek »Ohlas«, vznikaly pokusy o literární jednotu, později vydáván časopis. V Olomouci mezi oběma, lépe tehdy třemi národnostmi, nastaly třenice, o něž se nemálo zajímala veřejnost, zvláště v novinách. Nedělo se tak na škodu české věci v semináři, ale bohužel konec byl — škoda českých bohoslovců. Jasně osvětluje po-

¹⁾ Název výkazu: Výkaz účtu „C. a M.“ od čísla 16. až do konce roku 1870. Letopočet 1870 je jistě chybný a Kráčmař chtěl jistě napsati: „... do konce roku 1869“. Důkazy: 1) Mluví se o příjmech od začátku června do 18. prosince (bez udání roku); 2) do 18. prosince bylo na rok 1870 předplaceno 79 zl. 19 kr. (táž položka se uvádí v účtech lednových z r. 1870); 4) Kráčmarovi nást. platili za č. 24—26 roč. 1869 66 zl.; 5) přebytek z r. 1869...

měry knihovník Slovanské knihovny Bohdan Kohn (knihovníkem v letech 1870-71)¹⁾; opis jsem našel v archivu Stojanovy Literární Jednoty.

„Rok 1871 zůstal památným pro naši československou knihovnu.

Spory, vedené s rozhořčeností s představenstvem alumnátu, vzaly sice za své, avšak následky byly hrozné. Když roku 1870 v novinách veřejně se psalo o smutných poměrech bohoslovců českoslovanských, když slav. představenstvo takovýmto počínáním zastrašeno jsouc reformu zavést přislíbilo: tuť kojil se každý sladkou nadějí, že utěšenější nám zavítá čas.

Avšak naděje naše byla předčasná, byla marná. Nejen že vše zůstalo při starém, nýbrž i to, co dosud pracně bylo vymoženo, musilo vzít za své. Cyrill a Methoděj, jenž měl býti kolbištěm pro duševní zápas mladitsvých sil, jest potlačen; Ohlas, zpěvácký to spolek, jenž po mnohá léta tak krásně si počínal, jenž zpěváky odchoval a i v hudbu a zpěv nezasvěceným tak krásné uměl připraviti okamžiky, musil zaniknouti; Literární spolek, jehož stanovy byly již vypracovány, údové zapsáni, byl v zárodku již utlumen: slovem vše, vše bylo zapovězeno, vše udušeno.

Jediná knihovna naše udržela se dosud: bez ní byli bychom v cizině! Tyto události, ačkoliv smutné a k víře nepodobny, jsou pravdivy. Nyní nastává otázka, kdo asi zavinil to, že s námi bylo tak přísně nakládáno? Při odpovědi na tuto otázku napadá mi Horacovo „*incedo per ignes, suppositos cineri doloso*“. Avšak s Tacitem si myslím: „*Liceat inter abruptam contumeliam et deforme obsequium pergere iter periculis vacuum*“.

Největší ránu nám zasadili onino, jenž, nevím, jest-li povolán či nepovolán, jenž naše chtěli zastávat právo: míním totiž ty, jenž v časopisech domácí naše záležitosti přetřepávat počali. Kdyby byla jejich touha sebe čistějšího rázu, kdyby byli o naše dobro sebe líp se chtěli postarati, kdyby byli chtěli naše blaho sebe více zveličiti: trvám, že nebyl prostředek k dosažení vytknutého cíle vhodně volený. Tím dostala se domácí věc do veřejnosti, tím vyvolala u mnohých s námi dosud dobře smýšlejících pochybnost v naše svaté právo; tím byla nám nepřející strana posilněna: slovem ti, jež nám chtěli pomoci, ti nám aspoň pro nyníšek mnoho uškodili.

Následek toho byl potlačení časopisu „Cyrill a Methoděj“.

Když školní rok 1870-71 začínal a ona slíbená reforma se nenalezla: tuť zadali jsme adresu k nejdůstojnějšímu svému arcipastýři, prosíce jej, by nám nejmilostivěji povolit ráčil, by v kapli meditace někdy v našem přednášena byla jazyku. Jest sice pravda, že velkou my tvoříme v semeništi většinu, avšak rovněž jest pravda, že nacházejí se mimo nás bohoslovci, jenž pouze německy, a jiní, jenž polsky by onu meditaci slyšeti chtěli. Pro nyníšek tedy našemu přání se vyhověti nemohlo! — — —!

¹⁾ Udává špatně datum dra Botka „*Facta loquuntur*“...“, str. 22. Vždyť tuto zprávu psal před svěcením (4. července 1871 odchází na vinici Páně) a r. 1872 již v červnu skládal první rigorosum. — Bohd. Kohn se stal později arcibiskupem.

A aby se vše odstranilo, co dvě pospolu žijící různé národnosti by dvojiti mohlo, byl výnosem Nejdůstojnějšího našeho arcipastýře jak český tak i německý zpěvácký spolek zrušen.

Totť rány, jež nás během tohoto roku zastihly. Doufejme, že ze skutečnosti budeme těžiti „discite justitiam moniti“ ...!

Když stopuju běh smutných těchto událostí, tuť rozumím slovům od jednoho abbéa ve francouzském zákonodárném sboru pronešeným: „Jestliže nás z vlasti vypovíte, pak půjdeme, avšak odneseme v záhybech svého šatu poslední zbytky svobody!“ Tedy nezbyvá nám ničeho, leč uznati svoji slabost, tužiti se a hájiti to, co dosud jest, a dle všeho zůstane posvátným: totiž musíme hájit knihovnu českoslov. S chloubou doznati musím, že i tohoto roku byla ona rozličnými a drahocennými děly obohacena. Bude-li se v tom směru pokračovati dále, může se státi krásným pomníkem horlivosti a obětavosti bohoslovců českoslovanských.

Zde sluší též podotknouti, že obětavost p. t. bohoslovců byla tohoto roku velká: ročný příjem páčí se jistě na 150 zl. r. č.

K konci musím ct. p. místoknihovníkovi Janu Brázdilovi za jeho neúnavnou a mi prokázanou bezpříkladnou podporu hluboké vzdáti díky.

Odcházaje na vinici Páně přál bych si, drazí bratři, bychom všichni pracovali k vznešenému cíli, jenž jest církev a vlast.

V Olomouci dne 4. července 1871.

Bohdan Kohn, m. p.
knihovník.“

V novinách se roku 1870 psalo skutečně proti neudržitelným poměrům v olomouckém semináři. Našinec, tehdy bouřlivácký orgán politiky staročechů, řízený za internování J. Černocho Jos. Vrlou (majitelkou byla pí. Černochova, pocházející z mlýna v Podolí u Uh. Hradiště), bijící se vášnivě za ústavní a nacionální práva, přinesl krátkou, ale břitkou noticku ¹⁾ o národnostním teroru v bohosloví. Slovy nehledanými, ostrými zdůraznil, proč bohoslovecký časopis „C. a M.“ zanikl. Prý proto, že nevycházel také německy; popisuje rozhorčení, jež nastalo i v bohosloví i ve veřejnosti, a končí pohrůžkou představeným semináře. ²⁾ Touto jednou zprávou se Našinec nespokojil a otiskl ³⁾ koncem listopadu aneb počátkem prosince t. r. podobně štvavou kritiku bohosloveckých poměrů. Počínaly-li si tak snad i jiné journaly, dodatečně zjistím, zatím jsou mě nepřístupné. Pražský katolický „Blahosvět“ a brněnský katolický „Hlas“,

¹⁾ Našinec vycházel tehdy dvakrát týdně, (v úterý a pátek večer). Zde použito č. 61. ze dne 3. srpna 1870.

²⁾ Superiorem byl P. Ing. Haas, který „C. a M.“ předplácel a jinak podporoval, jak dokazují administrační akta.

³⁾ Čís. 103. Nadpis zprávy: Němci a kněžský seminář. Na stížnost olomoucké „Neue Zeit“ se odpovídá, že Němci nejsou ani v semináři, ani v diecési popelkou, v semináři se „ničtí, co by jen poněkud skutečnou převahu českého živlu v semináři cítiti dávalo německým kolegům, když ... atd“.

který ostatně často čerpal své vědomosti o olomoucké arcidiecési z „C. a M.“, nemohly přirozeně nic o poměrech napsati. Nebyly to ostatně orgány domácí olomoucké a tím se jaksi jejich nevšímanost omlouvá. (Hlas i Blahosvět oznámily svým čtenářům vycházení „C. a M.“). Našinec byl krajinský časopis *olomoucký*. Poslední ránu zasadila asi časopisu obsílka redaktora K. Kráčmara na c. k. celní úřad v hl. m. Olomouci. Pro nějaké „Insertionsgebühren“ měl se do-
staviti na úřad. ¹⁾ Je pochopitelné, že časopis byl zastaven za takových okolností.

Vynucený klid v semináři, jenž nastal zastavením „C. a M.“, netrval dlouho. Vědomí národní, jež vzburcoval, propukalo co chvíle, množily se pokusy o literární spolek, až byly v letech 1877-78-79 touhy naplněny. Pracovníci z „C. a M.“ se neodmlčeli. Hýsek²⁾ jmenuje dva, kteří dopisovali do „Hlasu“, Ondřeje Látala a zvláště Jana Rostislava Vítka, nar. 29. XII. 1845 v Ústí u Hranic, † jako katecheta ve Strážnici 20. X. 1882, jenž přispíval i do „Světozora“ a „Lumíra“, do almanachu „Zory“ a napsal protisemitské drama „Aman“. Že bychom z přispívatelů „C. a M.“ našli některé i jinde činné a třeba i provinciálně proslavené, nedá se pochybovati. Uvádím na př. Frant. Pinkavu, který byl na olomoucké c. k. fakultě docentem katechetiky a podobných věd a sepsal příručku pro katechetiku, kterou ještě snadno najdete. To byl význam časopisu, že nedal ani později zaháleti jednou rozepsanému péru. A tento článek buď vzpomínkou na 60. výročí zániku „Cyrilla a Methoda“, neboť, když se mohou s pompou oslavovati desetiletá jubilea, může se i toto.

Z BOHOSLOVECKÉHO RUCHU

Zpráva o činnosti Růže Sušilovy, lit. jednoty bohoslovců
v Brně za rok 1929-30.

Svatá Terezie od Ježíše často říkávala: „Podnikáme-li něco jen a jen pro Boha, pak netřeba se nám obávati, že se to nezdaří, poněvadž Bůh je všemohoucí.“ Slova této velké světice přicházejí mi na mysl, když přehlížím činnost naší jednoty vůbec, zvláště však za uplynulý správní rok. Nesešli jsme se mnohokrát na schůzích, jednou vystoupili jsme veřejně akademií na oslavu sv. Augustina, a

¹⁾ Zní: Nro 9505/VI. Unter Hinweisung auf den hierämtlichen Bescheid vom 8. Februar 1870 N 2155/VI werden Sie aufgefordert, die Insertionsgebühren für die im Juni 1870 in Ihrem Blatte aufgenommener stempelpflichtigen Ankündigungen binnen acht und vierzig Stunden bei dem kk. Hauptzollamte in Olmütz zu erlegen niedrigens ohne Weiter auf Grund des hohen Finanzministerialerlasses dtto 8. Februar K. K. Finanzbezirk-Direktion. Olmütz am 13. Juli 1870. (Podpis nečitelný.) An Herrn Karl Kráčmar, Redakteur der Zeitschrift „Cziril u. Methud“ in Olmütz.

²⁾ Mil. Hýsek. op. cit. str. 234.

přece nemožno říci, že jsme byli nečinní. Výbor i členstvo pracovalo především na zdokonalení sebe, neboť jsme si dobře vědomi, že na vinici Páně nepomohou jen krásná slova, není-li především dobrých skutků. Nejkrásnější myšlenky nic nejsou platny, nejsou-li provázeny dobrým příkladem.

Směr spolkové práce udával výbor, jenž se sešel čtrnáctkrát ve výborových schůzích. Na pěti členských schůzích byla členům podána důležitá rozhodnutí výboru ku schválení a členové žádání, aby pronesli svá mínění. O vzdělání a ušlechtilé pobavení členů staraly se kroužky: Literárně-tiskový a sociologický odbornými přednáškami a recitačními hodinkami.

Vděčně přijaty byly dvě přednáškové schůze, na nichž promluvili hosté: Dr. F. Novák a Dr. Vilinskij. Dr. Novák ve své přednášce ukázal nám krásy kněžství a vznešenost obětujícího, jenž sám stal se obětovaným. Dr. Vilinskij rozhovořil se o satanském boji proti Bohu v Rusku.

Na paměť 1500letého výročí smrti sv. Augustina byla pořádána duchovní akademie v sále Nového domova dne 3. června 1930 s tímto programem: 1. L. Perosi: *Crux fidelis*. Sbor. 2. August Wiltberger: *Smyčcové kvarteto*; op. 127 in hon. S. Aug. Hráli kol. Kocáb, Kamínek, Koutný a Schneider. 3. Přednáška kol. Michálka Svatý Augustin a jeho význam pro dnešního člověka. 4. Louis de Cardonnel: *Zasvěcení*. Recitace. Kol. Valoušek. 5. Neruda-Šnor: *Balada horská*. Melodram. U klavíru vypomohl kol. Pollak, recitoval kol. Lanča. 6. W. A. Mozart: *Ave verum Corpus*. Sbor. 7. August Wilhelmi: *Romance*. Housle s doprovodem klavíru. U klavíru kol. Pollak, housle kol. Nevrkla. 8. Alois Čáp: *Před tebou kleším*. — Jsem robot Boží. Recitace kol. Lanče. 9. Fr. Picka: *Zmrtvýchvstání*. Sbor. Sbory nacvičil a řídil dp. prof. J. Martínek. Akademie konala se pod protektorátem J. M. nejdůstojnějšího pána Františka Bařiny, O. S. A., preláta a opata kláštera Králové na Starém Brně a zúčastnilo se jí řada duchovních i světských hodnostářů.

Pěstovali jsme letos čilý styk jak s bratrskými jednotami doma, tak i se slovanskými bohoslovci v zahraničí, zejména jugoslavskými a polskými. To dokazuje jednací protokol, jenž obsahuje 478 čísel, z nichž námi bylo přijato 265 dopisů. Jednotliví členové R. S. čile si dopisovali s bohoslovci slovenskými, polskými i jugoslavskými, s nimiž se seznámili a vyměnili adresy na oslavách svatováclavských v Praze.

Abiturientům středních škol posílali jsme do jejich domovů letáky zvoucí k oltáři Páně. Takovým způsobem zasláno bylo na 200 letáků. Mimo to poslány byly letáky na Velehrad k rozdání exercitantům.

Růže Sušilova pokusila se také o činnost vydavatelskou. Víme, co znamená dílo Dr. Fr. Xav. Nováka: „Pohledy do života kněží a bohoslovců“ v rukou bohoslovce a studenta při volbě povolání; a toto dílo je úplně rozebráno. Rozhodl se tedy výbor „R. S.“ po-

žádati Dr. Nováka, aby dovolil Růži Sušilové naložiti druhé vydání „Pohledů“. Dr. Novák však ve svém milém dopise nám oznámil, že právě bylo dokončeno jednání s Jednotou duchovenstva arcidiecese olomoucké, která všechny spisy Novákovy vydá.

Z knihovny vypůjčovali si členové většinou knihy vědecké (filosofie a biblicum) a estetické. Bylo dáno velké množství knih do vazby. Knihovna byla rozšířena letos o 202 svazky. Do čítárny docházelo 80 časopisů, z nichž nejvyhledávanějšími byly časopisy bohovědné a náboženské a časopisy seznamující s hnutím katol. mládeže.

Na 53. valné hromadě konané dne 9. června 1930 zvolen byl nový výbor: Antonín Chroust předsedou a redaktorem „Musea“, Václav Skalník jednatelem, Jindřich Hladík pokladníkem, František Malík administrátorem „Musea“ a J. Poul archivářem.

Kéž novému výboru žehná milý Bůh, aby mohl v lásce a práci spojití všechny bratrské slovanské bohoslovce!

Emanuel Valoušek,
odstupující jednatel.

Sociologický kroužek Růže Sušilovy.

Kroužek se obíral čistě naléhavými poměry okolí.

Cenné zprávy o českých krajanech v Rumunsku nám podal p. Dr. Kl. Žurek, docent sociologie. Kol. J. Gross (IV.) přednášel o marxismu v teorii a praxi, aby se podala souvislost s bolševickým řádním v Rusku, o němž přednášel kol. J. Poul. O velikonočních uspořádali bohoslovci 21 schůzí v různých místech Moravy. Vědecké vyvrácení nauky Marxovy podal kol. Václav Skalník (II.). Na křesťanskou sociální péči poukázal kol. Jindř. Hladík (II.). Tímto byl probrán cyklus stupňů socialismu. Dále jsme věnovali schůze mládeži a sice o důležitosti organizace mládeže a jejích typech promluvil kol. Frant. Malík (I.) O škole dnešní a povinnostech katol. rodičů k dětem přednášel kol. Ant. Chroust (III.) a Jos. Poul (I.)

Celková činnost sociologického kroužku snažila zachytiti proudy dneška a ukázati na důležitost sociálních otázek všeho směru.

Frant. Malík,
odstupující jednatel.

Tiskově literární kroužek Růže Sušilovy.

Činnost tisk.-literár. kroužku brala se v intencích programu sestaveného na počátku nového správ. roku, který byl pokračováním činnosti roku minulého. Pozornost byla věnována hlavně některým pozoruhodnějším zjevům moderní literatury české, předně Jar. Durychovi, jehož tvorba až po jeho trilogii valdštyňskou byla tematem přednášky jedné, „Bloudění“ pak samo tematem přednášky další. Program ostatních schůzí byl vyplněn přednáškami „O přírodní lyrice P. Křičky“, „Lze věriti umění mladých?“ (Konst.

Biebl) a mimo to uspořádána „Recitační hodinka“ poesie domácí i cizí. (Celkem 5 čl. schůzí.)

Po stránce tiskové byla podniknuta akce o rozšíření katolické knihy, celkem bylo rozšířeno na 120 druhů různých knih, a katol. tisku. Jednotliví členové kroužku přispívali do katol. deníků, časopisů, revuí a pod., ve „Dni“ starali se též o literární hlídku.

Antonín Lanča,
odstupující jednatel.

Čes. Budějovice.

S pomocí Boží začali jsme nový školní rok 1929-30 dne 2. října. Hned na počátku měsíce konala se předběžná schůze, při níž byly provedeny volby. — Den 28. října u příležitosti 11. letého trvání čl. republiky oslavili jsme takto: na začátku schůze zazpíváno čtyřhlasné „Svatý Václave“ (chorál). Potom byla recitována báseň „Blaniční rytíři.“ Dále přednáška na tema „Kněz v čes. národním obrození.“ Ke konci zazpíváno Kreutzeur: „Večerní modlitba“ a Zajíc: „Vzhůru plavci“. Schůze byla zakončena národními hymnami. —

Na počest zlatého kněžského jubilea Sv. Otce Pia XI. uspořádali jsme dne 14. pros. o 10 hod. dopol. akademii. K slavnosti vyzdobili jsme seminářskou oratoř, kam k obrazu Sv. Otce snesli jsme celý háj zeleně a květů. Slavnost navštívil ndp. biskup Šimon Bárta, dále katedrální kapitula, representanti konsistorní kanceláře, profesorský sbor a představení semináře, klerus světský i řeholní. Dlužno poznamenati, že tuto akademii pořádali bohoslovci čeští i němečtí po vzájemné dohodě. — Po úvodním sboru „Oremus pro Pontifice nostro“ od A. Kunce následovala báseň V. Svatohora „Poslední mše“. Pak byl podán životopisný obrázek Sv. Otce. Dále recitována byla německá báseň na Pia XI. od Richarda Kralíka. Idea míru Kristova v království Kristově, jakožto vůdčí myšlenka Pia XI. byla vyličena v přednášce. Podobně předneseny německy zásluhy Sv. Otce o misie. Potom sbor zazpíval od J. Vobořila „Již zapěj synů zpěv“. V následující přednášce vzpomenu také péče Sv. Otce o unionismus. Závěrem byla hymna papežská a slova J. M. ndp. Dra Š. Bárty, jimiž nám projevil své uznání a spolu nás povzbudil k synovské oddanosti k Náměstkovi Kristovu.

25. ledna 1930 dožil se vsdp. prelát Msgre Dr. Karel Slavík, profesor na kněžském semináři v Čes. Budějovicích, sedmdesát let svého požehnaného života. Domácí oslavou v semináři vzpoměli jsme tak významného jubilea.

Všichni bohoslovci účastnili jsme se jubilejních oslav svatováclavských v červenci 1929 a sjezdu slovan. bohoslovců.

Tím činnost apolog. kružku bohoslovců ukončena a k nové nastávající po prázdninách „Zdař Bůh.“

Jan Skřivan,
t. č. jednatel.

Jednatelská zpráva o činnosti Literárně-řečnické jednoty bohoslovců v Hradci Králové za rok 1929-30.

Zase uplynul rok v naší Jednotě — první rok druhé padesátky. S radostí a láskou vzpomínali jsme loni 50tiletého výročí založení Jednoty — zastavili jsme se — „pohlédli zpět ke kolébce — pohlédli do budoucna a změřili jsme své síly.“ S nadšením, prochnutí ideou svatováclavskou a svatojanskou, jichž jubilea jsme právě slavili, vstoupili jsme do druhého 50letí naší drahé jednoty a k nebesům zalétala z našich rtů prosba: „Dej, Bože, ať žije, vzkvétá, vítězí ta naše Jednota — dej, Bože, ať vyjdou z ní kněží — vlastenci, zánícení pro Boha, Církev a národ.

A dnes stojíme na konci prvního roku druhé padesátky.

Naše jednota uspořádala letošního roku celkem 24 schůzí, z nichž přednáškových bylo 7, výborové 4, organizačních 11 a 2 debatní večery. Činnost přednášková proti loňskému roku poněkud ochabla, ale zase na druhé straně vyvážena velmi zdařilými debatními večery.

Thémata přednášek:

- 1) Václava Marečka: „Cesty po Itálii“ — 2dílná přednáška se světelnými obrazy.
- 2) P. Ferd. Nesrovnala T. J.: „Eucharistické hnutí mezi naší mládeží“.
- 3) J. Justa: „Revoluce čes. zahraniční a domácí“ — 2dílná přednáška.
- 4) Fr. Fořta: „Dr. Ant. Dvořák“.
- 5) Václava Kubáta: „Apoštolát modlitby“.

Národní svátek — 28. říjen 1929 slaven jako vždy vhodnou akademií 27. X. 29 za účasti představených a profesorů. 28. října po celý den konali členové Jednoty „Adoratio Ssi salutis rei publicae C. S. R. causa“.

7. prosince minulého roku uspořádána mikulášská zábava — tentokrát však v daleko větších rozměrech než jiná léta. Velkou zásluhu o pestrý a skutečně vybraný program měl kol. J. Lukášek. Mimo představené a profesory přítomni byli J. M. nejdůst. p. biskup Dr. K. Kašpar, nejdůst. pan prelát a senátor Dr. Fr. Reyl a mnoho jiných.

Velmi pěknou činnost vyvíjel po celý rok *odbor pěvecký*, jenž účinkoval při všech spolkových podnicích a třikrát byl pozván zdejšími katol. spolky, aby vystoupil při jimi pořádaných podnicích. Bylo to poprvé u příležitosti zájezdu amerických Čechů do Hradce Králové 24. června 1929, po druhé při oslavě výročí 50letého kněžství sv. Otce Pia XI. a po třetí při přátelském večírku, pořádaném na počest jmenin ministra veřejných prací Ing. Jana Dostálka.

Odbor hudební uplatnil se letos hlavně při mikulášské zábavě. Při ostatních slavnostech pěkně se uvedlo quarteto. Hrány skladby Dvořákovy, Bethovenovy, Mendelssohnovy atd. Pěvecký i hudební odbor řídil kol. K. Tomíček.

Spolková knihovna rozšířena letos o 30 svazků, mnoho knih dáno do vazby, odebíráno 21 různých časopisů. Z počtu vypůjčených knih tohoto roku je zřejmo, že členstvo si své knihovny skutečně váží. Bylo půjčeno tento rok na 538 knih.

Korespondence za letošní rok obsahuje 70 čísel. Finanční obrát činí 6.882·20 Kč. Členů bylo 28.

Tot stručný přehled naší práce v Jednotě v uplynulém roce, práce pro Církev a vlast. — Pracujeme svorně a s novým nadšením i dále v naší drahé Jednotě, vzděláváme se zde v pravé, české, poctivé kněze katol., kteří, jsouce si vědomi svého důležitého poslání v dnešní době, vstoupí v šlépěje velikého Brynychy a budou učit osvobozený národ pravé lásce k Bohu a národu.

Tomíček Karel,
odstupující jednatel.

Jednatelská zpráva o činnosti Stojanovy Literární Jednoty bohoslovců olomouckých za škol. rok 1929-30.

S pomocí boží byla naše činnost posledního správního roku klidná. Bylo třeba jen více lásky, aby v srdci plál oheň pro rozkvět církve a vlasti.

Směrnice celé činnosti udávána na výborových schůzích (17). na členských (6) pak referováno o vnitřních záležitostech Jednoty a podávány členstvu informační kratší zajímavé referáty (12). — Na přednáškových schůzích vystříдалo se 9 řečníků: poslanec Vičánek: „Představa laika o působnosti kněze“. — P. Herat: „Kněz ve škole“ a „Časové otázky“. — P. Huňka: „Činnost v Orle“ „Mezi mládeží“. — P. Daňha: „Student a exercicie — římská pouť“. Dr. Hruban: „Vývoj veřejných poměrů na Moravě před převratem“. P. Vraštil: „Exerciční ruch“. — P. Hlouch: „Dobrý kněz venku“. Pan Skoumal: „Neuwmán a jeho Apologia“. — Pan prelát Ledóchovský: „Moderní volnost a její hráze“ a „Výseky z historie Polsky a její krása“ (světelné obrazy). — Všech schůzí jakýchkoliv i kroužkových (je nezapočítán tělocvik a zpěv) bylo 73, z čehož připadá na Jednotu jako celek 49. — Různé příležitosti dávaly podnět k větším projevům radosti a úcty a to: 20.-21. V. u příležitosti 200tého výročí svatořečení svatého Jana Nepomuckého rozvinul dr. Cinek ve třech promluvách historický obraz tohoto světce. — 10. IX. pietní vzpomínka na „tatička“ Stojana — blahé paměti. — 28. X. oslava 28. října. Při té příležitosti obnoveno zasvěcení Stojanovy Literární Jednoty Božskému Srdci Páně a uspořádána akademie. — 29. XI. Slovensko-rušínský večer, na němž promluvili bratři ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. — 4. XII. mikulášský večer.

Více než polovice veškerých námah před prázdninami v Jednotě směřovaly ke zdárnému zájezdu do Prahy na SDO, s nimiž byl úzce spjat od 7.-10. VII. sjezd slovanských bohoslovců (podrobný referát přineslo o něm „Museum“ č. 1.).

Styk s veřejností udržován korespondencí, jež dostoupila č. 454; z toho zasláno 308.

Z dalšího jen kratince: Čítárna vybavena 69ti časopisy, z toho 9ti jugoslovanskými, 4mi ruskými a 13ti novinami a j. Dík otcům dominikánům za půjčování některých časopisů a vdp. představě-

ným za finanční podporu pro čítárnu. — Slovanská knihovna obohacena o dar 5ti akcí Mor. banky po 400 Kč (daroval P. J. Vyhlídal). Knihovna má nyní přes 4800 čísel. Finanční náklad, jež věnovala Jednota na svou matku „Slovanskou knihovnu“ přesahuje 2100 Kč. — Velká pozornost věnována šíření časopisy nejen mezi bohoslovci (14 časopisů v 802 číslech, „Musea“ 124), nýbrž i mimo seminář tím, že Jednota udávala adresy (+ 300) vlivných rodin redakcím katol. časopisů. — Před prázdninami vydán informační leták (1000 kusů) k českým abiturientům o studiu theologickém a životě v olomouckém semináři. — V hovorně umístěna lišta pro sbírky „Životem“. Celkem odebráno těchto sešitků na 5.500. — Novinkou v Jednotě je psací stroj a rozmnožovací přístroj pro rozšiřování článků pro bohoslovce ve formě letáků. Vydána již sbírečka orelských písní, několik črt pro časové otázky na prázdniny a t. d. — Stav členstva na konci správního období 127.

Všem dobrodincům a přátelům naší Jednoty (zvláště Dru Fr. Cinkovi a Msgru Kutalovi) za pomoc, rady, pokyny a modlitby vroucí: „Pán Bůh zaplať!“ a ujištění slibu vzájemných modliteb.

4. března 1930 konána valná hromada, na níž členstvo schválilo tento nový výbor: předseda: Míša, místopředseda: Říčný, jednatel: Hamrala, pokladník: Valášek, knihovník: Prokop R., členové výboru: Kocián, Trtílek.

Bůh žehnej na přímluvu svatých patronů naší Jednoty veškeré další práci!

Jan Míša,
odstup. jednatel.

Josef Dolanský,
odstup. předseda.

Kroužek apologeticko-unionistický.

Členů bylo 25. Schůzí pořádáno 8, na nichž se probíraly různé časové otázky, jež si členové přáli mít zodpověděny. Činnost zahájena přednáškou ctp. Hamraly: „Povaha sv. Václava podle legend“. Kroužek orientován více unionisticky, ač i jiné obory kroužku (apologetický, liturgický a misijní) se uplatnily dle svých sil. Zvláštní pozornost věnoval kroužek vývoji poměrů v Rusku. — Pracovalo se, jak jen bylo možno. Práce se ovšem často omezovala na jednotlivce, kteří přispívali články a překlady do „Apoštolátu“, který půjčoval do čítárny některé slovanské časopisy. Zaveden kurs ruštiny. — V poslední době navázal kroužek užší styky s kroužkem sv. C. a M. v Lublani a propagoval vzájemnou osobní korespondenci s bratry Jihoslovany. — Ze sbírek mezi bohoslovci dlužno uvést 164 Kč na ruský misijní jubilejní ústav papeže Pia XI. v Michalovcích. — Kéž i dále pracuje kroužek v duchu svaté idee unionismu a burcuje zájem o jednotu církvi a vlévá oheň myšlenky, pro niž žil cele náš milovaný arcibiskup Stojan.

Antonín Fabík,
odstup. předseda.

Pěvecký kroužek

Stojanovy Literární Jednoty čítá 35 členů. Účinkoval při všech veřejných podnicích Jednoty. Od poslední valné hromady zpíval při 7 akademiích. Samostatně uspořádal akademii ve prospěch české školy u Voršilek v Olomouci. Za celé období bylo zazpíváno 65 sborů, nacvičeno celkem 14 úplně nových sborů. Archiv pěveckého kroužku rozmnožen o 34 nových sborových skladeb, takže má 498 sborových skladeb, z nich 29 latinských mší a 10 latinských mottet. Rovněž obsahuje několik skladeb pro orchestr. Úroveň sboru se značně zvýšila péčí dirigenta. Jen by si bylo přáti, aby členstvo mělo větší zájem o zpěv a zdařilými produkcemi budilo tento zájem i u jiných.

František Pitrun,
odstup. dirigent.

Tělocvičný kroužek

— pochopitelně u bohoslovců nejčilejší — byl do prázdnin cele zaujat zájezdem na SDO do Prahy. Náčelník Hoffman s velikým úsilím připravil pro slet dvě družstva: střední a nižší. Sám závodil ve vyšším oddělení a zařadil se na 7. místě. Střední družstvo dostihlo svými výkony 12. místa. Mnozí si odnesli diplomy, věnce i medailly III. třídy. — Členů kroužků bylo 48, průměrná návštěva 25. V létě pěstují sport na orelském stadiu. V seminární zahradě hraje se denně wolley-ball. Cvičení je dvakrát týdně. Přednášky a nácvik orelských písní přibližují orelského ducha.

Karel Kremser,
odstup. předseda.

Sociologický kroužek

konstatuje nový vzrůst členstva. Schůze, konané každých 14 dní, byly provázeny zdravými debatami a výměnou názorů. Hledali jsme nové cesty, nespokojovalo nás pouhé probírání sociálních teorií a zjevů (to je úkolem fakulty), kroužek přihlížel více k praktické výchově členů pro životní praxi. Značná pozornost věnována zvláště otázce katolické mládeže, otázce školské a tiskové. Uplatňovala se snaha podávat účinné pokyny a sdílet vlastní zkušenosti spolkové, nabyté mezi mládeží venku. Rozuměti lidu a cítiti upřímnou lásku k němu bylo předním úkolem našim. — Kéž i příští léta zachová si sociologický kroužek své jádrné heslo: „Ze života — pro život“.

Jan Kunovský,
odstup. předseda.

Literární kroužek.

Éra skládání básniček a bolných líčení, kdy se mysli, že je třeba pomáhat českému Parnasu na nohy — a kdy se tvrdilo, že zvláště bohoslovci, nastávající kněží — jsou k tomu zváni, aby prováděli čistění v literatuře, mizí, díky Pánu Bohu, i v našem semináři. Proto kdo měl dobré péro a lásku k tonoucím duším ve

světě, obrátil oči k jinému zřídlu. Z knihovny vytahovány zaprášené (bohužel) folianty duchovných spisovateľů. — Zaujal stredovek, mystika — zkrátka — studujem náboženskou literatúru. Po prázdninách bude činnosť literárneho kroužku zavedená na toto pole úplne. — Rozjíždíme se, trochu sice pozdě, od drolících se břehů na hlubiny. Pán Bůh nás opatruj! — Letos měl kroužek 3 schůze. Členů bylo 16.

Alois Talanda,
odstup. předseda.

Zpráva o činnosti Spolku sv. Pavla apoštola ve Spišskej Kapitule.

Milo nás prekvápila zvesť, že už v apríli sa musia zmeniť funkcionári Spolku. Takto natešení sme už 6. apríl'a zakončili to-horočnú spolkovú prácu.

Dl'a stanov do práce sme sa dali po odslúžení slávnostnej sv. Omše za všetkých členov. Uvedomili sme si, že vstupujeme do jubilejného roku 1920-1930.

Aj toho roku boli zvolení tito odborní posudzovatelia: pre odbor teologický br. E. Odrobina a br. J. Harkabúzik; pre filozofický br. Št. Schmidt a br. J. Grech; pre sociologický br. J. Šimko a br. A. Novajovský; pre iné práce O. Holúsek a Fr. Hadri.

Mali sme 4 slávnostné akadémie: Prvá z príležitosti tisícročnej pamiatky smrti sv. Václava. Mužský sbor zaspieval „Kto za pravdu horí...“, vlastnú báseň predniesol br. J. Duraj: „Nedaj zahynúť“, prednáška vdp. prof. Fr. Skyčáka „Sv. Václav a Slovensko“. — Druhá na 50-ročné jubileum sv. Otca Pia XI. Mužský sbor „Tu es Petrus“ a „Oremus pro pontifice nostro Pio“, prednáška vdp. špirituála dr. Št. Faitha: „Pius XI ideál kňazský“, báseň Drevenického „Aj ja som s vami“, predniesol br. J. Ondžík. Stredom vianočnej akadémie bolo divadlo: Pécsi „Slovo telom učinené“. Spevokol pod dir. br. J. Mikušku zaspieval: Palestrina: „Hodie Christus natus est“ a Rolando du Lassus: „Hodie opparnit“. Huslista br. Št. Schmidt predniesol: J. Grosec: „Gavotte“ a Verdi: „Il Travatore“ so sprievodom na klaviri br. Jurajom Šimkom. Br. J. Duraj predniesol vlastnú melodramu „A znovu svitnul deň“ so sprievodom klavíru br. J. Šimkom. — Konečne štvrtá akadémia bola z príležitosti 10-ročného trvania nášho Spolku. Prednášal vdp. prof. dr. Št. Lach: „Kristus a moderné spoločenstvo“, báseň od Kristoslava „Spolku náš“, predniesol br. J. Ondžík a 10-ročnú históriu Spolku br. Ján Harkabúzik.

Riadnych shromaždení bolo 6, na ktorých odznely tieto prednášky: „Dnešný film“ a „Kňaz a politika“ (br. Št. Schmidt); „O hudbe“ (br. Juraj Šimko); „Prekážky unionizmu“, „Prečo máme pracovať za Karitu“ a „60-ročné jubileum Spolku sv. Vojtecha“ (br. E. Bugár); „Kňaz a breviár“ (br. A. Novajovský).

Výborové boli dve. Život v Spolku napomáhaly odbočky: Spevokol, literárna a hudobná.

Z príležitosti decenia preložili sme román „Stará panna“ od Pierre l' Ermita. Pokladnicu okrem iných dobrodinčov najviac podporoval náš osv. p. biskup Ján Vojtaššák. Knižnica sa zväčšila o 24 knihy. Časopisov odberáme 19.

Členov bolo: riadnych 30, prispievajúcich 9, čestných 11, zakladajúci 4.

Na záverečnom shromaždení 6. apríla bol zvolený tento výbor: predseda: František Hadri (IV. roč.), tajomník: Michal Žuffa (IV. roč.), pokladník: Štefan Zvada (IV. r.), zapisník: Šimon Záhora (II. r.), knihovník I.: Eduard Bugár (IV. r.), knihovník II.: Štefan Šmálik (I. r.), posudzovateľ I.: Viktor Trstenský (IV. r.), posudzovateľ II.: Pal'o Matis (III. r.).

Ján Harkabúzik, v. r.,
odstupujúci tajomník.

Zpráva o celoročnej činnosti Osvaldovho literárneho krúžku slovenských bohoslovcov v Trnave za správny rok 1929-30.

Činnosť krúžku za správny rok 1929-30 započala sa dňom 28. apríla 1929. Novozvolený predseda A. Zemaník vo svojej zahajujúcej reči vyzdvihol význam krúžku, poukázal na pravý smer, ktorým sa má ubierať činnosť krúžku, aby bolo dosiahnuté cieľ, pre dosiahnutie ktorého bol spolok pred piatimi rokmi založený, povzbudil členov k svornosti a pobil ich k usilovnej a vytrvanlivej práci v krúžku.

V tomto správnom roku výbor krúžku usiloval sa o vnútorné upevnenie a hmotné povznesenie spolku. Počet výborových schôdzok, ktorých bolo svolaných 12 dokazuje, že vedenie výboru bolo sverené do dobrých rúk. Mimo to vydržiavaných bolo 7 riadnych vzdelávajúcich schôdzok, 3 členské a 2 slávnostné. Dňa 15. dec. 1929 usporiadaná bola slávnostná akademia k osláveniu jubilea päťročného trvania spolku. Na vzdelávajúcich schôdzkach odznelo 9 básní; prednesené bolo 8 prednášok, z ktorých 3 boli literárneho obsahu, 2 filozofické, 1 teologická, 1 sociologická a 1 nábožensko-historická; taktiež boli prečítané 3 preklady a síce 2 zo starofrancúzštiny a 1 z maďarčiny. — Zo slávnostných schôdzok prvá bola usporiadaná k pietnej oslave desiateho výročia tragickej smrti gen. M. R. Štefanika (dňa 4. V. 1929) a druhá vo výročitý deň vyhlásenia Martinskej Deklarácie (30. okt. 1929).

Vrcholom tohoročnej činnosti bola už spomenutá slávnostná akademia, ktorá bola výslednicou usilovnej a obetavej práce členov v prvých piatich rokoch jestovania nášho spolku.

Usilovnosťou členov krúžka boli preložené v tomto roku z českej pôvodiny „Delší rozjímání o pravdách, které při sv. missiích bývají rozebírány“, kniha to obsahujúca 510 strán.

Krúžkový spevokol pričínal sa o vyplnenie programov slovenských piesní a štátnych hymien na oficiálnych oslavách seminára.

Pekným zjavom v živote nášho krúžku boli dve prednášky našich hostí, ktorých sme mali česť vítať za tento správny rok v na-

šom kruhu. Boli to msgr. Ján Pöstényi, terajší správca Spolku Sv. Vojtecha a vdp. prefekt klerikov. gymnazistov Jozef Hlavatý. Ich vzácne otcovské slová vo všetkých nás pôsobily oduševňujúcim dojmom a zostaly hlboko vryté v našich srdciach.

Pominul sa opäť jedon rok namáhavej práce samovzdelávacej činnosti spolkovej, výsledok ktorej nemôže nás síce plne uspokojiť, musí nám však byť vzpruhou pre usilovnejšiu a plodnejšiu činnosť nastávajúceho správneho roka.

Štefan Hudec,
odstupujúci tajomník.

* P O S U D K Y *

Dr. Alfred Fuchs: NOVĚJŠÍ PAPEŽSKÁ POLITIKA. Vydal Orbis v Politické knihovně. Cena 40 Kč. 1930.

Známý katolický publicista a znatel církevně-právních otázek, Dr. Alfred Fuchs, napsal tuto knihu, jež vhodně vyplňuje širokou mezeru české literatury politické. Autor je katolík a tento moment projevuje se v celém díle! Hned v předu mile překvapuje podobizna sv. Otce. Spis je rozdělen obsahově na dva díly: I. Události a ideje s celou řadou zajímavých statí: Náboženství a politika, unionism, sociální otázka a církev. Mimo to autor probírá římskou otázku, všechna její stadia do Lateránských smluv; informuje o řešení církevních otázek v různých státech! Aby usnadnil čtenáři ucelený názor o círk. politice, připojuje druhý díl, obsažné, velmi informativní seznámení s organizací kurie. Zpracování je velmi pěkné, přístupné a ježto zahrnuje i mnohé akutní otázky světové, též velmi zajímavé. Knihu doporučujeme našemu kleru, kolegům bohoslovcům s pevným ujištěním, že nebudou zklamáni!

jp.

Prokop Holý: SUZANNA. Román z dob Kristových. Vydala Družina literární a umělecká. Olomouc 1930.

Autor pracuje již dle právě v otázkách messiánských a jak svědčí jeho „Biblické povídky“ i tento nový román, pečlivě studoval prostředí i osoby, neboť zpracování je velmi věrné, živé a plastické. Děj rozvíjí se kolem Suzanny, mladičké divenky, jež po smrti matčině nalézá domov u Nikodema, ale znenáhla stále více se soustřeďuje kolem osoby Kristovy a jeho okolí. Je to práce velmi pěkná, jež svou ušlechtilou tendencí zaujme i širší vrstvy. — Je nutno též znovu upozornit katol. veřejnost, aby splatila svůj dluh Literární a umělecké družině přistoupením za člena. Je to povinnost! *jp.*

Fr. Odvalil: PĚT LEGEND. Str. 221. Vydal L. Kuncíř 1930 v Praze.

Pět legend. Legenda o sv. Oldřichu; nejdelší Orosia, jež stkvělými lyrickými pasážemi předvádí nám příběh krásné Dobroslavy, mladší přítelkyně a vlastně dcery sv. Ludmily, jež má státi se aragonskou královnou, ale zemře smrtí mučednickou daleko od vlasti mečem sveřepých Maurů. Betlémská pastýři. Vilgefortis: příběh princezny, jež prchá před láskou a nevěnně umírá na kříži. Pastýř Vlk. Autorovi zvláště se podařily krásné legendární postavy dívek, Dobroslavy a Vilgefortis, plné křehkého kouzla a něžné krásy, jež lidská vášeň a zloba přivede až k palmě mučednické. — Kniha je podle osnovy Ant. Liskovce velmi pěkně vypravena a řadí se právem k dobrým a krásným věcem Kuncířova nakladatelství.

jp.

Robert Hugh Benson: OBYČEJNÝ ČLOVĚK. Týž: ZKOUŠKA. Nábožensko-psychologické romány. Vydala Českosl. akc. tiskárna v Praze, Stran 394 a 267. Cena Kč 25.— a 18.—.

Benson, anglický konvertita a romanopisec, známý u nás nejvíce svým hluboce psychologickým románem „Pán světa“, byl k nám uveden novými romány. Látkově čerpají oba dva romány „Obyčejný člověk“ a „Zkouška“ ze zajímavého problému konverze, který v Anglii i v naší době je stále časovým. V prvním hrdina, mladý londýnský úředník, pod vlivem konvertovavšího přítele a uchvacujícího františkánského kazatele, kloní se ke katolictví; ale neočekávané zbohatnutí rodiny odvede jej zcela od náboženské záležitosti jeho duše, takže se na konec ožení s bohatou anglikánkou. V druhém románě manželka nemocného statkáře učiní slib, že uzdraví-li se muž, že vstoupí do kláštera, ale potom sama se staví proti svému rozhodnutí. Teprve po smrti manželově vstoupí do kláštera. Benson v těchto románech jeví se neobyčejně bystrým a pronikavým dušezpytce, který vniká do záhad lidské duše a vnořuje se do hlubin náboženského a duchovního života; dovede mistrně zachytit sílu a slabost lidských povah.

—ou—

Étienne Marie Lajeunie: ANIČKA. Přeložily a vydaly Sestry Nep. Poč. Panny Marie v Přerově. Str. 170. Cena 13.— Kč.

Pius X. pravil: „Budou světci mezi dětmi.“ — A dnes s úžasem zíráme na dětské duše, čisté, rajsky nevinné a takovou láskou milující Ježíška, že až srdéčko nemůže snést záru této lásky a proto duše v horečné touze po Ježíškovi odchází k Němu a cele se mu oddává. — Takový byl Vít de Fontgaland, byla to i Anne de Guimé — Anička. — A jest proto nutno tuto knížku dát do ruky dětem, aby se naučili mluvit s Ježíškem a říci mu upřímně, že touží, aby jej spatřili.

—v—

Rademacher: RELIGION UND LEBEN. Herder 1930.

V rozporu, ve kterém se nachází dnes náboženství a život, katolicismus a světská kultura, mají všechny krise naší doby svůj začátek a původ. Opětné sloučení křesťan. názoru světového s dnešní kulturou duševní i technickou jest předpokladem a klíčem k řešení všech ostatních otázek moderního lidstva. K dosažení této jednoty vedou dvě cesty: nábožensko-aktivistická a nábožensko-mystická. Autor poukazuje zvláště na náboženský aktivismus, jenž se v řešení moderních problémů velice osvědčuje. S.

Heinrich Mohr: MENSCHEN UND DIE HEILIGE. (Katholische Gestalten.) Herder & Co. Freiburg 1930.

Jako v době nacionalismu kvete pietismus, tak nalézáme i v době techniky mysticism. Jeho zvláštní formou jest dnes zájem pro katolické motivy. Do omrzení se už psalo o rozvrácených manželstvích, o zkáze tohoto světa. Hledá se proto něco, co by se vznášelo nad vším tím nářkem životní šedi. A tak se přišlo do sféry ideálů, světců, přišlo se ke stále kvetoucím břehům katolicismu. Před námi leží kniha životopisů svatých. Nejsou nám představovány jako nedostupitelné vzory všech ctností, ale jako lidé, třebaš ideální životnosti. Avšak i druhých extrémů se varují spisovatelé této sbírky, totiž: nevládají své vlastní city do života světců, jak to dělají tak mnozí jiní. Jména nejlepších něm. katolických spisovatelů, z nichž každý vykreslil svého oblíbeného světce, zaručují také vynikající úroveň této sbírky. Vložené dřevoryty vhodně zapadají do rámce knihy. — Vřele doporučujeme.

skí.

Momme Nissen: DER REMBRANDTDEUTSCHE. Herder Freiburg im B. S. 358.

Životopis Julia Langbehma. Jemuž napsal biskup rottenburský na náhrobní mramorovou desku: „I on byl hlasem volajícího na poušti“. — Narozen ve staré evangelické církvi, po dlouhých bojích stal se katolíkem. Člověk křesťanově čirý, povahově ucelený chtěl povznést též k této výši mravně upadající národ německý. Dilo Rembrandt als Erzieher mělo býti počátkem. Kniha měla ohromný úspěch a od Schillerových Loupežníků neměla kniha jiná pronikavějšího úspěchu. Autor však zůstal v anonymitě a až po smrti, když se přijde na autora, tu teprve malíř Momme Nissen, nerozlučný přítel Langbehnův jest zbaven tajemství a vydává knihu Der Rembrandtdeutsche; Herderovo pak nakladatelství vydává ji již ve IV. vydání.

— u —